

ALCHYMISTA CHRISTIANVS.

2

*IN QVO DEVS RERVM AVTHOR
omnium, & quamplurima Fidei Christianae myste-
ria, per analogias Chymicas & Figuras expli-
cantur, Christianorumque Orthodoxa,
doctrina, vita & probitas non osci-
tanter exchymica arte
demonstrantur.*

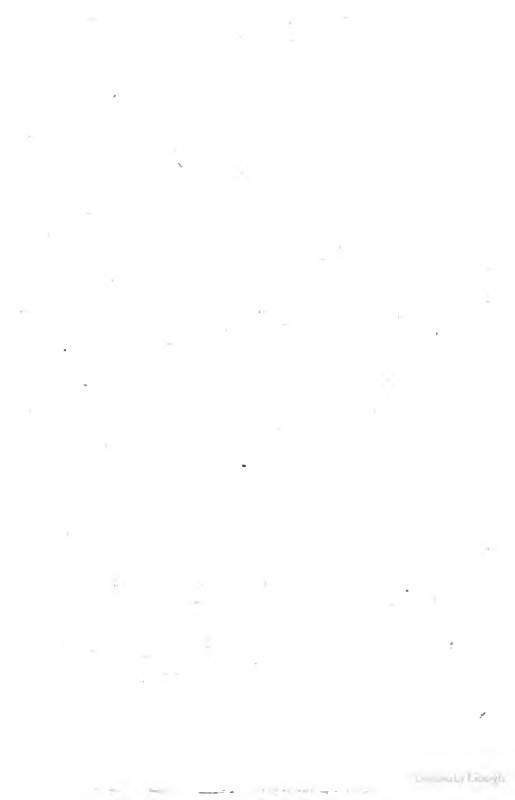
Auctore PETRO IOANNE FABRO,
Doctoris Medici Philochymici
Monspelienfis.

TOLOSÆ TECTOSAUVN.

Apud PETRVM Bosc, Bibliopolam.

M. DC. XXXII.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

SANCTISSIMO DOMINO
DOMINO NOSTRO

VRBANO VIII.

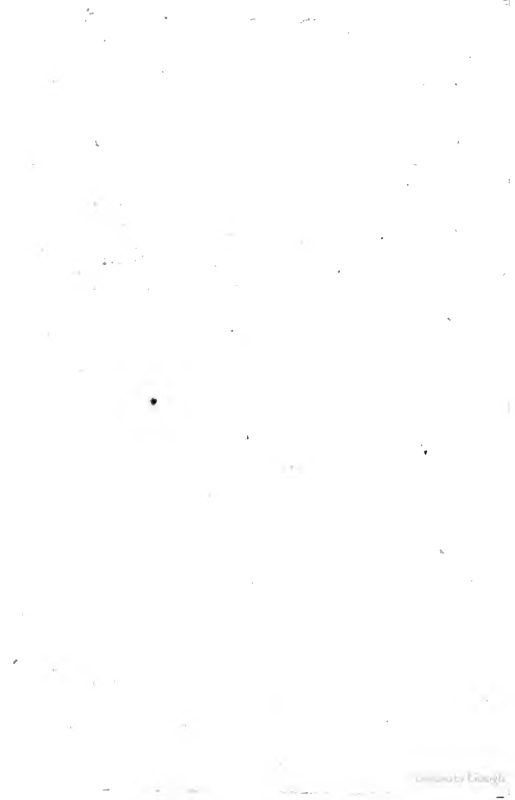
SANCTISSIMÆ ROMANÆ
ECCLESIAE PONT. MAX.

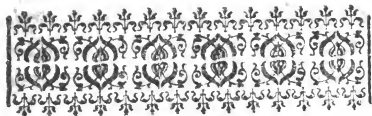
PETRVS IOANNES FABER.

NON dubito SANCTISSIME
PATER, quin multis mi-
rum videatur, me qui vix
sim puluis & vmbra Chymicorum,
eò audaciæ processisse vt TIBI quem
tanquam sublimiorem humani ge-
neris apicem Deus Christiano orbi
superimposuit, ingeni oli mei lucu-
brationes offerre præsumperim. Ac
desinent illi tandem mirari si me

non tantùm Philosophũ agnoscant; sed & Medicum cui artis quam profiteor legibus naturam sequi præviam & illius genium æmulã operatione effingere præscriptum sit. Et certè cùm hederam ybique videamus, ne humi serpat & sola inter arbutã vel ingloria jaceat, vel ad suas tandem radices reuoluantur, hanc à natura vim insitam habere, vt se arboribus & parietibus ramorum sequacium amplexu innectens, quod suis deest viribus alieni roboris stabilitate suppleat. Quid mirum si fragilitatis meæ conscius ad sanctitatis tuæ culmen humiliter obrepam, vt hoc opusculum, quod ad meam attinget industriam, caducum & infirmum sacratissimi tui nominis Patrocinio sustentem & suffulciam. Tu vero, SANCTISSIME PATER, qui Christianorum omnium ALCHIMYSTA es Christianum hunc Al-

chymistam per naturam hanc visibilem adoranda Religionis mysteria propalantem benignus excipe. Hoc à Te licet tanto terrarum intervallo distitus me impetraturum non diffido, cum etiam summus ille Deus cuius Tu in terris Vicariâ fungeris potestate, nostras preces ex hoc infimo mundi recessu in cœlum euehas, non patiatur irritas in terram recidere. Interea, **SANCTISSIME PATER**, det tibi **DEVS OPT. MAX. D.** Petri annos & videre & prætergredi, Ecclesiæque gubernaculum inoffenso cursu dirigere. **Castrovidarensis. Kal. Nouemb. Anno M. D. C. XXXII.**

PETRVS IOANNES
FABER CASTRINOVI-
darensis Philosophus & Doctor
Medicus Monspeliensis Philo-
chymicus.

Rei Spagirica candidatis.

S. P. D.

*UÆ me compulerunt hoc opus
in lucem edere, majora multis
fuisse, hoc praludio nobis cer-
tissime videbuntur, (Spagyricæ artis can-
didati amantissimi) primas tener decus,
laus & honor Alchimia, quæ ex pro-
fundo sui ritè perquisito emergunt: Ex
eo enim in Deum rerum omnium opifi-
cem & authorem assurgimus. Cùm sit
totius Naturæ absolutissimus artifex,*

*Alchimia
Deum quærere
& ostendit ex
natura.*

& mirabilium patrator omnium, occultitas & abstrusas sui notas, in centro cuiuscumque creatæ rei deposuit, quæ Chymica arte possunt ex Natura legibus, hominibus non obtusi ingenij patefieri; quin imò sacratissima Christiana mysteria adumbrata quadam naturali figura reuelari: videntur enim ab ipso natura authore in abstrusis & penitissimis rerum substantijs visis adeo coloribus depicta, vt in admirationem summam & extationem cuiuscumque rimantis trahant animum. quod si Athei terrena & impura sola mentis suæ lance, hæc perpendere vellent, caterique alij Heretici & Schismatici animaduertent, nullatenus à certissima orthodoxæ Ecclesiæ Romanæ fide, stulta eorum & hypocondriaca doctrina separarentur; res etenim omnes dum à terrena spurcitie vindicantur igne Chymico, predicant Deum misteriâque Ecclesiæ Romanæ tacita & muta quadam eloquentia cunctis denunciant, adeo vt

V
verè mentis inopa , brutis ipsis ne dicam lapidibus stupidior censeatur , qui Deum negat & Ecclesiam Romanam veram solam & vnicam orthodoxam non fatetur.

Secundas obtinet utilitas quàm maxima , quæ ex studio Chymico emergit , ex eius enim sagaci & prudenti non temeraria indagine , & perquisitione exurgunt quatuor , quæ maximo toti generi humano sunt emolumento , nec majori possunt esse , vtilitati notitia puta sui ipsius , sanitas tuta & jucunda conseruatio in multos annos , & diuitiarum omnium incorrupta supellex , hæc quatuor cum præcedentibus totam Alchymiam ita exornant , vt meritò prudentum animos conuocent omnes , in sui perquisitionem tanquam humana prudentiæ & sapientiæ culmen ; Quid enim homini deest dum hac fugaci vita fruitur post Dei veri noticiam , cultum , honorem , noticiam sui ipsius , sanitatem , vitam satis

Emolumenta
quæ ex Chy-
mica arte ex-
surgunt.

longam, & diuitias qui haec omnia summa & maiora summis non existimant & verè credunt, elleboro indigent & populi aurici familiae sunt & propaginis.

Ultimas possidet quamplurimorum alioquin doctorum & satis prudentium abusus in Chymica arte vilipendenda & iniurijs calumnijsque afficienda. Vellem ego ut resipiscerent, nam verè non sapiunt qui artem ignotam contemnunt: Si quid est inter Chymica artifices fraudis & vitij, hoc est Lollium inter triticum; & stipes inanis ferro amputandus, & igne, hi sunt curculione & cantharides artis qui graua Chymica corroduunt, deurpant & vitiant: vindicanda est ars, ab his pucidis & male olentibus animalculis, non theatro humano explodenda: homo animalium omnium caput & princeps, non propter pediculos & impuras corporis sordes, quas natali sorte gerit est contemnendus, ut lauacro, & pectine mundus & purus conseruandus, sic Al-

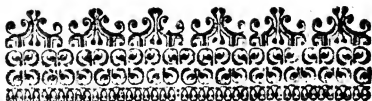
*Alchymia
non est vilipenda propter
Alchymistas*

Chymia artium omnium lumen, & vera
Margarita preciosa non contemnenda est
& sibi persequenda, si quid squalida
corticis & squamosi recrementi fumique
denigrantis contineat, id luminis & vi-
tae iudicium est, & preciosi tegmentum
opus hoc breuiter & compendiose lumen
istud vita basin, & totius natura pretio-
sum, tenebris fugatis, & denudata cor-
tice ostendet, ut nudam sine veste ac lo-
tam fonte dianam videre valeant spagy-
rica artis candidati, eiusque gratissima
frontis aspectu, ardeant omnium animi,
eiusque crucientur amore, & si quod eius
nimis laticis potent illicò siti teneantur
hydropica, quò plus erunt pota plus si-
tiantur aqua.

Sic artem Chymicam omni fucò de-
nudatam patefaciam, ut eius amor &
virtus omnium animos erga se malè fe-
riatos conciliet & monumentum hoc tho-
lis templi beneuolentia & gratia filio-
rum artis appendam, ut ab eo breuiori,

quo potero tempore, sperent panchimi-
cum meum, in quo vniuersa medicina
spagyrica arte decorata, non trunca, non
confusa, nec lacera, sed integra & ab
omnibus enigmatum umbris defecata in
lucem prodibit, faxit Deus vt acta se-
cundet vt mereri valeam tantillum lau-
dis & honoris erga Chymica artis can-
didatos, fruuntur tandem presenti hoc
Chymico Christiano, qui cælum terram-
que pandit, eorumque misteria clausa,
hoc Chymicum recludit melas; Etsi id
rudi calamo fiat sua tamen dulcedine ni
fallor, & rerum varietate pelliciet om-
nium animos ad perpulchra topiaria
eius & Paradisos inuisendos, quorum
florenti & verè germinanti viriditate,
tanquam gratissima umbra labores quos-
que humane vitæ demulcere quis
poterit, beatumque transigere æuum. Si
quid majus possem in Alchymia candi-
datos, libenter in lucem darem, nihil
enim latitat in penetralibus cordis mei

quā typicis tesserulis fideliter explicaturus sim. Expectate interim alia Chymica artis opera quæ vobis mystica reserabunt omnia, & me in vos omnes perquam optimè feriatum in reliquum vite meæ conseruabunt. Valete & plaudite.

*INDEX RERVM OMNIUM
que in hoc opere continentur.*

A.

- A**bsurda multa sunt, si trinitas in di-
uinis non fit vna, 27.
Adami peccatum prodijt ex Angelorum
super via. 101.
Adam non poterat per se à peccato emer-
gere, 55.
Actiones & passiones vnde fluant, 76.
Alchymistæ vnde dicantur, 15.
Alchymistæ repræsentant Sacerdotes, 218
Alchymia efficax in rimandis naturæ ar-
canis, 45.
Alchymia ostendit animi mores, 159.
Alchymia ostendit filium in diuinis, 12.
Alimentum dissonum rei nutriendæ fit
tandem simile nutrito. 32.
Alimenta vltimo reducuntur in salem,
Angeli ex nihilo, 94.

I N D E X.

Angelis data fuit simplex cognitio my- sterij incarnationis,	99.
Angeli qua ratione creati,	93.
Angeli non peccarunt imbecillitate	100
Angelorum superbix causa qualis,	99.
Angeli peccarunt in prima charitatis præcepta,	99.
Angeli non ex mercurio mundi,	97.
Angelus hominem excitavit ad pecca- tum,	105.
Angelorum & Adami peccatum totam naturam deprauavit.	107.
Angeli qua ratione naturali possunt ex- plicari,	96.
Animæ & corporis concordia,	142.
Anima rationalis est immortalis.	141. 154.
Antiqui in docendis scientijs auari,	85.
Antiqui quid de Angelis dixerint,	92.
Antiqui qua methodo scientias rerum omnium docuerunt,	73.
Aenigmatis chymici explicatio,	232.
Anima rationalis à Deo est,	164.
Arbor vitæ cur in paradiso collocata	134.
Arbor scientiæ est species vnica,	128.
Arbor vitæ erat naturæ compedium,	130.
Arbor vitæ cur sic dicta,	135.
Arbor vitæ similis lapidi Physico,	136.

I N D E X.

Ascensionis Christi Symbolum,	59.
Attributa diuina reciproca sunt,	15.
Authoris protestatio,	136.

B.

B alsamum animalium est Sal.	161.
Baptismus respondet lotioni,	171.
Brutorum centrum quale,	183.

C.

C alcinationis scopus,	102.
Calcinatio est Symbolum pœnitentia,	203.
Calcinationis characteris explicatio.	204.
Calcinatione omnia pura fiunt,	144.
Calcinatio respondet pœnitentiæ,	174.
Caluinistæ lapidibus viliores,	91.
Calidum mercurij est pater rerum omnium,	75.
Calidum innatum mundi est arboris vitæ Symbolum,	133.
Characteris diuini explicatio,	86.
Cœlum non est causa malorum,	168.
Centrum naturæ ignorans ignerat totam naturam,	159.

I N D E X.

Contrum naturæ est incorruptibile	11.
Chymicorû de Angelis vetus opinio,	93.
Chymici qua ratione Deum nouerunt,	7.
Chymici quibus Deum indicant in natura,	8.
Circulus in charactere diuino quid indicet,	86.
Circuli quadratura Chymica,	82.
Chryisma sanctum representatur oleo Chymico,	213.
Christus est fons Ecclesiæ,	177.
Christi lex nunquam desinet,	88.
Christum fore initium & finem naturæ quid incidet,	89.
Christus cælum nobis aperuit,	50.
Christo cur moriendum,	56.
Christo est vnica existentia,	195.
Christus qua ratione circulus dici potest,	84.
Creatio est generatio rerum omnium quo ordine factæ sunt,	97.
Cruz reperitur in vltima rerum natura,	206.
Crucis figura elucet in characteribus metallorum imperfectorum,	209.
Cruz est perfectionis signum,	206.
Cruci Angeli debent honorem,	79.

I N D E X.

Cruci inscribitur lux,	90.
Crucis misteria varia,	89.
Crux mirabilium omnium Symbo- lum,	91.
Crux est perfectionis signum,	90.
Crucis signo non obsignati in die iudi- cij impuri erunt,	91.
Crux est totius perfectionis basis,	80.
Crux mundum hunc representat,	81.
Cruce nihil potest carere,	79.
Crucis lineæ quid indicent,	82.
Crux in mercurio quid indicet,	75.
Crux renouauit mundum,	81.
Crucis laus.	79.
Creare quid supponat,	4.
Confirmationis sacræ virtus,	186.
Corpus & anima purificanda sunt ante resurrectionem,	144. 146.
Corruptio in sublunaribus,	143.

D.

D eus quid sit,	86.
D eum cognoscere ex natura supre- ma est sapientia,	1.
Deus nobis dedit Christum vt per eum viuamus,	61.

I N D E X.

Deus non sibi mundum fecit,	29.
Deus cur homini Euam sociã dedit,	112.
Dæmones & cacodæmones dari, quid demonstrèt in rerum natura,	92.
Diuus Dionisius Deum pati agnouit ex inuerso rerum ordine,	5.

E.

E lementa quatuor qua ratiõne ex mer- curij centro emerferunt,	82.
Ens verum quid,	3.
Excrementorum quantitas est causa cor- ruptionis,	143.
Excrementa animalium, sunt quibusdam alimenta,	162.
Error caluinistarum notatur,	196.
Eucharistia est mirabilior misterio incar- nationis,	195.
Eucharistia sublata perit Ecclesia Dei,	68.
Eucharistia omnia redemptionis misteria comprehendit,	66.
Eucharistiam sacram non comedens sal- uus esse non potest,	67.
Eucharistiæ plura sunt miracula,	195.
Eucharistia est omnium sacramentorum mirabilissima,	68.

I N D E X.

Eucharistiæ sacræ necessitas vnde desu-
matur ex natura, 68.

F.

Fixatio Chymica confirmationem re-
presentat sacram, 173.
Fons caloris innati in centro terræ. 37.
Fons rerum omnium duplex, 164.
Frigus vndenam ortum habuit, 110.

G.

Generatio est præcipua materiæ
actio, 11.
Generationis & mixtionis inextricabiles
viæ, 12.
Generationis fons est corruptio 40.
Gratia super cœlestis ex baptismo depen-
det, 181.

H.

Historia de lapide physico, 182.
Historia olei Chymici, 211.
Homo ante peccatum perfectissimus, 109.
Hominis centrum quale, 115.

INDEX.

Homo est Dei imago,	30.
Homini quid est opus vt fructus ferat,	48.
Homo ab ortu immortalis,	50.
Hominis salus à morte Christi,	46.
Homo vita cœlesti frui non potest sine meritis Christi,	51.
Hominis præstantia,	108.
Homo non sibi sed Deo creatus,	105.
Homo vere immortalis post resurrectio- nem,	146.
Homo ex se ipso non potest à morte se vindicare,	49.
Humiditas mercurij est mater rerum om- nium,	75.
Humanitas est caput sublunaris essen- tiæ,	80.
Humidum primigenium non differt à ca- lido innato.	11.

I.

I ncarnati verbi Symbolum quale,	40.
I ncarnationis misterium in natura in- dicatum,	88.
Influxus cœlestis quid,	75.
Ignis & aqua in Chymicis baptismum representant,	183.

I N D E X.

L.

L apis physicus Eucharistiam figurat,	100.
Lapidem philosophorum viderunt multi,	63.
Lapis philosophorum ex quibus fiat,	64.
Lapis physicus Eucharistiæ respōdet,	173.
Limbus qua ratione creatus,	94.
Limbi pars purissima ex qua homo creatus fuit qualis,	109.
Locus purgatorius vbi,	147.
Luna in caractere mercurij quid indicet,	74.

M.

M ateria prima qua ratione redeat in Deum,	21.
Materia quæ nihil habet satis damnatos representat,	152.
Matrimonij dignitas,	222.
Matrimonij Symbolum;	223.
Matrimonij figura,	176.
Mercurius quid proprie sit,	41.
Mercurio adsunt spiritus, benigni & ma-	

I N D E X.

ligni,	102.
Mercurius cur omnipotens,	731.
Mercurius naturā patefacit omnem,	95.
Mercurij partes totum mundi seriem complectuntur:	95.
Mercurij characteris explicatio,	73.
Mercurij superficiei insunt actiones & passiones rerum omnium,	77.
Mercurij & Christi Symbolum,	56. 41.
Mercurius vt Deum representet,	20.
Mercurius cur trinus & vnus,	30.
Mercurius varijs insignitur nomi- bus,	20.
Mors & corruptio vnde,	166.
Morti ñest vita,	754.
Mors est vitæ principium,	52.
Mortis Christi Symbolum,	46.
Mors est in pœnam peccati,	169.
Mors non nocet,	53.
Mors Christi necessaria,	47.
Mortale & caducum quid dicitur,	50.
Mulieres cur viris misericordiores,	120.
Mulieres cur viros ament,	114.
Mundus est vitæ plenus,	35.
Mundus qua ratione factus est ex mer- curij puncto,	82.
Myxta quid à corruptione vindicent;	62.

INDEX.

- Myſteria ſacræ paſſionis vbique de-
 picta, 66.
 Miſteriorum diuinorum icones in mat-
 ria reperiuntur, 44.
 Miſteria diuina ſupra naturam ſunt, 28.

N.

- N**atura in die iudicij renouabitur, 55.
 Naturæ corruptio vndenam, 108.
 Natura ſphæra eſt, 159.
 Natura non eſt ſui opifex, 2.
 Natura non eſt Deus, 3.
 Natura eget ſpiritu vitæ, 62.
 Naturale diuino non poteſt æquiparari, 9.
 Naturali rerum ſtatui nihil ineſt diui-
 num, 3.
 Neceſſitas redimendæ humanitatis ex-
 poſtulat incarnati verbi miſterium, 51.
 Nihil omni ex parte beatum quin Deum
 attingat, 10.
 Nihil generatur abſque præuia morte, 46.

O.

- O**leum ſapientum Symbolum ex-
 tremæ vñtionis, 175.

Olei sapientum materia,	175
Olei Chymici compositio,	214.
Objectio in animæ immortalitatem,	163.
Objectio in Trinitatis Symbolum,	19.
Objectio in Chymicum hoc opus,	230.

P.

P anis Christi est vita Christiano- rum,	58.
Pater in diuinis qua ratione primus & filius qua ratione secundus & spiritus sanctus qua ratione tertius.	
Personarum Trinitatis actiones insepara- biles sunt,	22.
Planta passionis misteria ferens,	65.
Philosophi multi Ethnici Deum noue- runt,	6.
Purgatorium ostendit Virgilius,	147.
Purum sequitur Deum, impurum verò diabolum,	169.
Purum naturæ est Symbolum virtutis,	170.

Q.

Q uies est causa putredinis, motus verò est causa splendoris & lucis,	189.
---	------

I N D E X.

R.

R aymundus Sebon laudatur,	28.
Redemptio & iudicium in cruce latent,	20.
Resurrectio Christi omnino necessaria,	56.
Res omnes morti obnoxia sunt,	54.
Res vnitæ diuisis sunt fortiores,	27.

S.

S acerdotes cur patres dicantur,	216.
Sacramentorum virtutes supernatu- rales,	181.
Sacrae Mariæ Virginis Symbolum,	42.
Sal qua ratione sit generationis & cor- ruptionis principium,	76.
Sal naturæ non est Deus,	8.
Sal physicum est Paradisi Symbolum,	138.
In sale mundi quid sit primū 2. & 3.	18.
Sal est vltima materia rerum,	162.
Sal hebraice quid notet,	34.
Sal trinitatem representat,	16.
Sal vnde habeat conseruandi virtutes,	42.
Sal mundi Deum representat,	9.

I N D E X.

Sal qua ratione incorruptibile,	38.
Sal virgo qua ratione dicatur,	43.
Sal apud omnes gentes tribus scribitur li- teris,	33.
Sal Christi symbolum est,	34.
Sal mundi omnipotens,	38.
Septem Chyniæ instrumenta, respondent, septem Sacramentis,	172.
Sol quare vitæ pater,	38.
Solus homo Deum laudat in natura,	187.
Sol quid, Luna & Mercurius.	70.
Sol & Luna in Châractere mercurij, quid	
78.	
Semen in vtero est sal solutus,	162.
Semen in centro later,	37.
Semen mundi qua ratione moriatur,	39.
Semen qua ratione sit ortus & vitæ fons,	
37.	
Semen mundi totum cœlum percurrit,	
39.	
Semen mundi cur Atlas dicat,	39.
Semen mundi quare corpus elementare induat,	40.
Species rerum ultimæ vnæ sunt,	25.
Sine aqua & igne nulla est purificatio,	
183.	
Spiritus mundi dicitur vnigenitus natu ^s	

12,	200.
Spiritus naturales seruiunt naturæ, vt Angeli seruiunt Deo,	96.
Spiritus mercurij sunt symbola Ange- lorum,	97.
Spiritum sanctum in caractere diuino,	87.
Spiritus sancti Symbolum,	62. 72.
Spiritus sanctus Christianos legat,	71.
Spiritum sanctum quid representet,	14.
Spiritus sanctus est vinculum Trinitatis	70.
Spiritus sanctus Ecclesiæ patres illumina- uit,	71.
Spiritus mundi rebus inferioribus si- milis,	46.
Spiritus mundi etsi vnus nutrit omnia,	36
Spiritus mundi quibus constet,	60.
Spiritus Chymici quales sint,	97.
Spiritus vini omnia conseruat,	192.

T.

T erra pura Virginem Mariam figurat	123.
Terra sordida Euam representat,	123.

INDEX.

Totum sequitur naturam partis,	4.
Transmutatio metallorū quid indicet,	64.
Trinitatis explicatio ex humanitate,	24.
Trinitas & vnitas in diuinis qua ratione consideretur	23.
Trinitas & vnitas in diuinis omnipoten- tiam arguit,	20.
Trinitatis simulachrum in natura,	17.
Trinitatis personæ vniuscuiusque Sym- bolum,	16.
Trinitas diuina sola, potest misteria sua penetrare,	13.
Trinitas & vnitas in mercurio mundi,	31.
Trianguli & quadranguli Chymici ex- plicatio,	83.
Trino & vno omnia clauduntur,	95.

V.

Virgo Maria Eua secunda,	122.
Vitæ sanctitas vnde desumenda,	47.
Vitæ postremis in diebus quid facturus sit Deus.	54.
Vxoris officium erga maritum,	119.
Vnitas diuina est inseparabilis,	19.
Vinculū calidi & humidi innati quid,	15.

FINIS.

*EXTRACT DV PRIVILEGE
DV ROY.*

PAR grace & priuilege du Roy du vingt-quatriefme Ianuier 1624. seelé du grand sceau en cire jaune, signé par le Conseil de FONTAINES. Il est permis à PIERRE BOSC, Marchand Libraire juré en Tolose, d'imprimer ou faire imprimer, vendre & distribuer par tout son Royaume, vn liure intitulé *Alchymista Christianus: Auctore PETRO IOANNE FABRO, Doctoris Medici Philochymici Monspeliensis,* sans que autre que ledit Bosc, ou ayans droit de luy, le puissent imprimer ou faire imprimer, vendre ou distribuer, iusques au terme de dix ans, à compter du iour & datte de l'impression dudit liure finie: & ce sur peine de confiscation des exemplaires qui seront trouuez auoir esté contrefaits sur l'impression dudit BOSC, & d'amende arbitraire.

Par le Conseil.

DE FONTAINES.

Acheué d'imprimer le premier Octobre 1632.

Errata sic corrige amice Lector.

PAge 32. lin. 19. lege trinitatis pro ciuitatis. Pag. 49. lin. 1. lege permixta pro permixtu. Pag. 53. lin. 25. lege ni pro vi. Pag. 53. lin. antepenultima lege formæ pro formas. Pag. 70. lin. 10. lege nodus pro nodica. Pag. 66. lin. 6. lege in indicis pro iudicis. Pag. 89. lin. 21. lege occidendi pro occidenti. Pag. 105. lin. 27 lege infirmauit pro insinuauit. Pag. 107. lin. 6. lege frondosis pro fendosis. Pag. 110. lin. 16. lege ligabantur pro legabantur. Pag. 120. lin. vltima lege totum & vniuersum pro totam & vniuersam. Pag. 125. lin. 1. lege inutilibus pro cantilibus. Pag. 131. lin. 18. lege nollent pro vellent Pag. 138. lin. 13. lege in sui tendere centum vt scelicitatem consequantur. Pag. 145. lin. 5. lege luminis pro animi. Pag. 149. lin. 24. lege metallium pro metallicam Pag. 150. lin. 27. lege in quo meritis Christi pro in quo Christo. Pag. 152. lin. 12. lege vitium & nequitia, & dele Dei sunt. Pag. 152. lin. 16. lege certissimum pro certissimus. Pag. 153. lin. vltima lege momentaneus pro momentanea. Pag. 171. lin. 1. lege illius pro illam. Pag. 182. lin. 23. lege argentum pro argenti. Pag. 188. lin. 30. lege fructus pro fructum. Pag. 191. lin. 23. adde hæc verba, animi tui vires Sacramenta sepre in instituit in Ecclesia sua. Pag. eadem lin. 12. lege vas pro vna. Pag. 192. lin. 1. lege mutu pro natu. Pag. 193. lin. 19. lege vinas pro vinus. Pag. 229. lin. 4. lege agredi pro aggressus sum.

**ALCHYMISTA
CHRISTIANVS,
PETRI IOANNIS FABRI
CASTRINOVIDA RRENSIS
Doct̄oris Medici Monf-
peliensis.**

*ALCHYMIAM DEVM MON-
strat & indicat naturæ opificem
& Vnicum creatorem per
ipsammet naturam.*

C A P V T I.

RX rebus omnibus, quæ vi-
suntur in orbe terrarum,
Deum aliquatenus cogno-
scere posse, summum est, &
maximum humanæ sapientiæ
culmen & fastigium, in quo
fulget & prænitet cæteris
humanus intellectus. Reliquum quod scibile

*Deum cog-
noscere e.
natura, su-
premiu ej
sapientia
humana
culmen,*

A

est, & cognitu possibile, nauci est, & futile, incitiz potius plenum, tenebris inuolutum Cimmerijs, quam aliquo lumine nitens: nullū enim lumen reperiri potest, vbi fons & scaturigo veri luminis deficit, suosque perennes non infundit radios, si cælestes istos igniculos seminaq; diuinitatis, quæ per totum terrarum orbem diffunditur, auferamus, aut saltem crassa mentis caligine obtegamus, naturam omnem, cælum terramque confundimus, & in antiquum chaos redigimus, nihilumque vetus conuocamus: Si patrem celestem Deum rerum omnium opificem & conseruatorem, vbique rerum indigitatum non fateamur: Natura enim hæc vniuersa suprema & infima stare non potest, nec minimum temporis labilibus suis persistere fulcris & staluminibus quin corruat, & perenniter fluat in chaos suum, nisi causa sua, patre suo, & vnico hoc suo archæo fulciatur, eiusque potentia infinita & indefinente statuminetur, aut summum nefas prædicandum est, conceptu solo puniendum, naturam hanc quam cernimus totam & integram, sui ipsius esse opificem, sempiternam & perennem: Id tamen erroris adeò clarum est, vt nemo nesciat, partes integrantes ipsius naturæ nec naturam ipsam stare posse, nec quidem momento temporis, quin aliquid corruptionis, & mutationis perpetuæ in se ipsis patiantur & subeant. Eò maximè argumento, sat clarum est, naturam non esse sui causam & fontem: nam si ex penetralibus suis met scaturiret perennis esset, nec perpetuis mutationibus & alterationibus augeretur: at perpetuum esse indefinens & sibi

*Natura non
est sui ipsius
pifex.*

constans omni studio sibi vëdicaret. Quod enim est fons primus sui ipsius, se ipsum perenniter conseruat, fons verè primus originis, est etiam fons conseruationis & perennitatis, naturam videmus non esse fontem perennitatis suæ, indeq; etiam non esse fontem originis sui ipsius, fatendum erit.

Naturam etiam quam oculis contemplamur, Deum non esse ex eo colligimus, quod ea ipsa non fruatur essentia omnium perfectissima, nam si ad amissin veritatis referendum sit, ens naturæ quid erit quæso, illius centrum? purum nihil, ens non ens, cum semper tendat ad sui corruptionem & mutationem, & inde non ens, cum verum perfectum & absolutum ens, sit illud per quod sunt omnia, à quo fluunt & conseruantur, & sine quo factum est nihil, immutabile, omnia mutans, inuisibile, omnia videns, immotum, omnia mouens, omnia continens sine ambitu, vbique presens sine situ & motu, illud solum meretur entis perfectissimi & absolutissimi nomen & ἔτυμον. Natura autem & mundi huius vniuersi ambitus, cum hæc sibi arrogare non valeat, entis simplicis corruptibilis, mutabilis, terminati & vndiquaque circumscripti essentiam sibi vindicare potest, & ideo ex interna & innata sua mutabilitate & corruptela, vilissimi entis naturam habet, non perfectissimi & absolutissimi, qualem nos credimus Dei naturam esse, vt potè æternam, infinitam & omnipotentem. Non ergo ex entis naturalis essentia vt pote vilissima, argumenta diuinitatis in eo colligemus, eique dabimus, aut Deum deficientem & man-

Natura non est Deus.

Ens verum quid.

In naturalibus verum statum labili, nihil sapit diuinitatem.

cum, quod nefas est cogitare, constitutere dabitur, cum natura deficiens, impotens & maneat. Si obijciatur naturam vniuersalem & generalem permanentem esse, sibi constantem in suis mutationibus, æternam & infinitam, cum temporis duratione, generationumque potentia interminata, ideoque perfectissimi entis & diuini naturam sibi arrogare: Soluunt hanc obiectionem ipsæmet partes naturales, finitæ omnes, certisque numeris inclusæ, mutabiles, & labili essentia statuminatæ, cum totum à partibus hac in re differre nequeat; subeunt enim hac in re totum & partes eandem sortem & conditionis rationem: Si partes ante vnionem totius labiles sint, & corruptibiles, in vnione ipsa etiam ipsæmet partes nec sibi constabunt, sed fluxæ erunt, & fluctuantes in ipso mutationis & corruptionis gurgite, & pro inde totum erit profundæ corruptionis abyssum immersum.

Totum sequitur naturam partium.

Cogitare etiam non possumus absque veritatis ipsius detrimento, naturam & mundum fuisse ab æterno creatum diuina potentia: creare enim supponit, non esse, & ex nihili scaturigine trahere originem, & ita creare indicat actionem diuinam externam in certa quadam motus mensura constitutam, & peractam hoc est in tempore factam.

Creare quid supponat.

Deum etiam testantur & indignant rerum omnium mutabilium immutabilis ordo, qui ab omnibus sæculis & à condito mundo lege inuiolabili obseruatur, à cunctis mundi partibus: temporum mutationes & cæli motus, ob terræ fertilitatem: generationum & productionum ani-

Deum quid indiget in natura.

malium vegetantium & mineralium inextricabiles processus ob mundi munditiam & pergratam formam, vel potius ob solius hominis commoditatem & vsum.

Hic ordo admirabilis & stupenda rerum series, non fatalis consequutio, potest ne ad cò firmis stabiliri vinculis & nexibus absque authore huius ordinis patre, & vero & vnico fonte, ab eodem ordine diuerso & dissentaneo: Ordinem enim & rerum seriem absque ordinatore excogitare non possumus: Natura autem & rerum series confunduntur nec fere differunt si medullitùs introspectantur. Ordinator ergo erit quid supra naturam, à quo natura seu rerum series dependet suasque obseruabit leges & normas inuiolabiles, quas prætergredi & antiquare non potest ob perpetuam & indefinentem legislatoris sui præsentiam.

Diuus Dionisius Areopagitarum integerrimus iudex scelerumque vindex æquissimus, ortu & natione Ethnicus aliquo tamen Diuino pneupmate pulsus, Deum testatus est, & confessus ex ordine inuerso, solis & lunæ Ecclypseos: Nam cum moriente Iesu Christo veri Dei vero filio ordinem naturæ rerumque seriem susque deque inuersam contempleretur, voce magna intonuit: Aut patitur Deus, aut tota machina mundi destruitur. Ex ordine illo inuerso Deum fassus est, eumque pati quid maximum, cum tota natura, cælum & terra, nescio quid lugubris & funesti insueti, portenderent.

Nos verò rationis & intellectus compotes & capaces non Ethnici, sed Christi ipsius veri Dei

*Dionisius
Areopagita
Deum pat
cognouit ex
inuerso reru
ordine.*

filij infinitis propemodum doctrinis, speculationibus & exemplis confirmati, proh dolor & nefas! adhuc infirmi sumus ad fidem hanc, & cæci penitus ad hanc lucem percipiendam.

*Multi alij
philosophi
eum nouerunt
ex lumine
naturæ*

Non solum Dionisius Areopagita, sed & quamplurimi antiquitatis sopher, deum nouerunt ex lumine naturæ, veluti Hermes Trismegistus, Geber, Democritus, Pythagoras, Plato, Aristæus, Arcephius, & multi alij Chymicæ præpaginis antiquissimi, qui omnes ante natum Christum floruerunt, hæbreorumque religionem non coluerunt, nec sciuerunt: & tamen Deum vnicum æternum, increatum, omnipotentem, infinitum creatorem omnium, protectorem & gubernatorem confessi sunt, solo luminis intellectualis naturæ radio illuminati: è cuius fonte exhauserunt diuinam illam, quam habuerunt de Deo cognitionem, rudem tamen, sed nihilominus maiore & clariorem illâ, quæ sensu externo simplici percipi potest. Quamuis enim Deus solus, se ipsum cognoscat ex se ipso, cum se ipsum se solus capiat: attamen eum cognoscere aliqua ratione valemus operibus manuum suarum, quæ nobis sunt auxilio & subsellio, vt ad eum assurgamus, dicente Apostolo. Inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt, à creatura mundi intellecta, conspiciuntur, hæcque cognitio diuina, quæ ex operibus Dei sumit exordium, adeò facilis, euidens & docilis est, vt nemo sapiens ea carere possit, aut saltem se excusare valeat, quin rationis radio & lumine, huc penetrare queat, Deumque præter naturam noscat: hæc enim scientia per se adeo nota est, vt si qui sint, qui eam velint obli-

terare, se ipsos abrogent necesse est, tenebrisque profundis se immergant, & luce se priuent, qua qui non illuminatur, verè cæcus est, & terræ inutile pondus, dura silex, & marpesia cautes: diuinos igniculos silentes in se coërcens attritu & percussu sui ipsius excitatos non percipiens, nec vsui suo & vtilitati reponens: hi igniculi fat lucis effundunt ne Deum in creaturis percipiamus, veramque lucem illum fateamur, qui ex tenebris nihili eduxit nos, lucemque quamcumque, & ne extingatur perenni suo foco & fomite conseruat & nutrit, alioquin in tenebras priores abiret, & nos etiam in primum nihilum corrueremus, ni virtute sua infinita persisteremus: Chymici Philosophi antiqui omnes, etsi Ethnici & pagani cum numquam sub vexillis Christi militarint, vt pote Christi sæculis & temporibus antiquiores, tam profundum inscitiz veterum numquam obdormierunt, quin semper fassi sunt & professi Deum vnum naturæ totius opificem, eumque indigitatum inuentum in centro cuiuscumque rei: centrum enim cuiuscumque rei cum sibi semper constet, nec fluctuantibus & labilibus corruptionis motibus teneatur, sed semper mouens immotum per se persistat, diuinam quandam potentiam supra se arguit & indigitat, veramque Dei imaginem representat, cum ab eo fluant omnia in idque redeant vnde ortum habuerunt, Deum adhuc magis indicat: Nam sic ex eo centro siue substantia quam sal mundi, & terræ dicunt totius naturæ statumen & fulcrum, fomitem & nutrimentum sic arguere possunt; Hoc sal naturæ basis, & fundamentum, virtus

*Chymici
qua ratione
Deum non
tunt.*

*In natura
est Deus.*

& energia, & natura ipsa, non est Deus cum æternitatem nesciat infinitam potentiam, supremam bonitatem immensam intelligentiam, virtutumque omnium & perfectionum supremum & inaccessum culmen profus à se eliminat: illa autem omnia supremæ virtutis attributa non salihic, qui natura est, tribui possunt & donari. Superest ergo, dari aliquid & extra & intra & supra naturam quod his attributis insigniri mereatur, & queat, id autem solus est Deus; nam si hæc attributa in rerum essentia reperiantur, vt apud omnes in confesso est, soli Deo competunt & sunt Deus ipse, cum in Deo omnia sunt Deus, nec in ipso dissonum quid repetiri contingat.

*quibus ra-
tionibus Deū
argitēt in
natura Chy-
mici.*

Ex his iterum querit & inuestigat medullitūs Alchymia Deum: Si inquit, natura sponte tēdat in profundissimas & absolutissimas sui ipsius perfectiones, frustraneumque & vacuum nequeat esse eius intentum, quid prohibet Deum tanquam verum & vnicum suum ceatrum constituere cui soli gaudeat & quiescat, & profundissimæ perfectionis suæ ab illo immergatur: verum enim est veroque verius & verissimum in rerum natura dari virtutes, energias, potentias & magnitudines, quæ sponte sua feruntur ad supremum gradum perfectionis: gradus verò ille omnino nequit esse supremus, quin sit etiam infinitus & immensæ suæ magnitudinis absque termino vlllo & limite, vndiquaque circumfusus. Cogimur ergo Deum confiteri in quo solo & vnico immensæ illæ virtutes, energiæ, potentiæ, & magnitudines absque vlllo termino & limite sint vndiquaque profusæ. Non existimo tamen

proprietates has naturales & virtutes esse cum diuinis eiusdem naturæ : Naturalia enim cum diuinis nullam habent inter se proportionem et si iuxtà se ponantur, nihil verè sunt, habent tamen allegoricum quoddam, cuius gratia Deo appropinquari possunt vt ex illa labili essentia infinitam illam perennem & semper sibi constantem contemplari valeamus essentiam, vt patet in sale terræ & mundi, quod quidem sal, & si creatum quid sit, Deus tamen in eo viuas sui imagines adeò pulchrè insculpsit, vt nemo vel minimi iudicij capax reperiri possit, quin illas agnosci cogatur, & vndiquaque clamantes imò voce grandi intonantes audiat: Deus est, qui hæc mirabilia fecit, & qui adhuc portat omnia verbo virtutis suæ. Ab eo enim & eodem fonte prodeunt, creari & conseruari. Naturam vidimus non à se ipsa creatam, eandemque etiam contemplari licet non per se ipsam conseruatam. Superest ergo vt per aliam creatam fuisse & adhuc conseruari asseramus, eumque Deum solum & vnicum fateamur: creare enim, quod est ex nihili fonte educere solo verbo virtutis, creataque conseruare, infinitam immensam, æternam, & omnipotentem præsupponit virtutem, virtus autem infinita, immensa, æterna, & omnipotens, est Deus ipse.

Perfricata igitur omnis suspitionis fronte, alacriter concludemus omnia qualiacumque sint in rerum serie dum sunt viuuntque, esse & viuere per Deum, qui est ens entium, & vera vita viuientium, in quo solo summum bonum, summa quies & felicitas suprema est expectanda: Sic

Naturale diuino non potest æqui parari.

Sal munda Deum re presentat.

Nihil supremum facti.

*itatis cul-
men pertin-
ere potest,
uin Deum
stingat.*

Alchymia naturalia perscrutando, per genium ignis, qui est omnium occultorum scrutator, supernaturalia aliqua ratione colligit, Deumque monstrat & indicat, non sicut sibi ipse est, sed sicut naturæ est, & tamen cum illo, & illo illuminante, alioquin omnia lux naturalis & ignis, tenebræ meræ plusquam Cimmeriæ sunt ad illam lucem superinaccessibilem & super incommunicabilem contemplandam, ad quam non attingit aliqua lux, nisi vera illa lux, quæ de cælo descendit ad illuminandū omnem hominem venientem in mundum, quam lucem adhuc non cognoscunt. Etsi in tenebris luceat, tenebricosi quammulti homines quibus cum agemus sequenti capite, lucemque hanc in tenebris lucentem quantum natura potest, indigitauimus.

*ALCHYMIA SUPPOSITA
prius Reuelatione diuina, Filium Dei
Patris omnipotentis, Patrique equa-
lem ostendit per similitudines & alle-
gorias, quæ in sale siue Mercurio mun-
di reperiuntur.*

C A P V T I I.

SUPERIORI capite Deum ostendimus ex centro ipsiusmet naturæ incorruptibili, quantum eius valent humeri, & quantum potest hæc lux tenebrosa huic immensæ luci & infinitæ

appropinquare, hoc idem centrum naturæ, quod in tota rerum serie & singulis eius partibus in corruptibile quadamtenus reperitur, salisque sortitur naturam & essentiam. Inperscrutabile & inintelligibile filij Dei mysterium aliqua ratione rudique penicillo depingere potest, supposita priùs revelatione quam de hoc mysterio cœlitùs accepimus. Sic enim fatur Alchymia de tanto mysterio. Perfectissima & numeris omnibus absolutissima virtus, potentia & energia, quam habere potest calidum innatum, rerum omnium materia prima & vltima, siue sal mundi & naturæ, hæc censetur, scilicet productio & generatio humidi cuiusdam radicalis eiusdem omnino & æqualis naturæ & essentiæ, virtutis & potentiæ, quodque humidum radicale & primigenium est synchronum & coævum cum calido illo primigenio, à quo dependet per vëram emanationem, seu productionem, quæ natum & genitum sibi similem & æqualem educit, ex pœnitissima sui essentia: humidum autem istud & calidum primigenium esse eiusdem naturæ & essentiæ, virtutis & efficaciz, hinc constat, quod salem illum mundi, seu materiam rerum primam & vltimam constituent homogeniam omnino similis & eiusdem substantiæ, per totum suæ cōpaginis ambitum. Philosophi etiam omnes & Medici calidum innatum & humidum primigenium quæ in centro rerum omnium latitant non dissona esse fatentur eiusdemque naturæ esse admittere coguntur, ob generationes & productiones mixtorum & indiividuorum homogeniorum, quæ sub toto cœli concavo reperiuntur: sunt

*Centrum
natura in-
corruptibile
est.*

*Præstantis-
sima virtus
materia pri-
ma est gene-
ratio.*

*Humidum
primigeniū
eiusdem est
essentia cum
calido in-
nato.*

etiam hæc ambo contemporanea & coætanea, quod calidum istud innatum absque suo humido esse & persistere nequit: non potest auté persistere propter radicales & essentialia vniones, quas cum humido suo, ab origine contraxit, alioquin mancum quid & valdè imperfectum fuisset calidum istud, si vita siue humiditas radicalis & primigenia, in ipso creationis instanti & momento connexa illi non esset.

Eget calidum innatum humido primigenio suo, tanquam pater filio vt nomine patris frui queat: nam calidum istud nequit esse innatum, quin indissolubili vinculo humidum primigeniū sibi connexum habeat. Si hæc ita sint, vt vere sunt in hac rerum vnica substantia, vndenam habuit hanc mirabilem & stupendam similis sui productionem? Habuit ex primo sui ipsius opifice, & protoarchæo, nihil autem habuit & exhaustit ex hoc infinito fonte, quin multo perfectius & infinito modo, vt infinitus est ipse conditor, habeat & possideat: Magnum enim est & mirabile generandi naturæ robur cuius occultas scire artes notasque penitùs habere Dei solius est, non humani intellectus. Hæc mira producendi potestas in creatis, arguit aliquatenus illam infinitam in diuinis generandi potentiam: Deus enim rerum omnium pater verus pater esse non potest, quin filium sui similem habeat: mundus autem hic vniuersus sui similis omnimodè esse nequit, nec etiam ille verus filius suus, nec ipse pater, propriè ex tali filio vocari potest, nihilominus pater est. Superest ergo, vt filium habeat sui similem, æternum, infinitum & omni-

*Generatio-
nis & mix-
tionis inex-
tricabiles
sunt via.*

*Qua ratione
Alchymia
probet filiū
esse in diui-
nis.*

potentem, ex quo solo verus vocetur pater, patris enim est in creatis totam sui communicare substantiam filio suo, virtutem & energiam, vi feminis sui, quæ totam patris virtutem & energiam essentialem complectitur: Dei etiam erit in diuinis omnino perfectissimo modo, & nobis incomprehensibili & indicibili, totam sui communicare essentiam alteri, qui non erit alter ratione essentia, sed alter ratione personæ. Necessè est ergo in diuinis patrem producere filium, sibi æqualem infinitum æternum & omnipotentem.

Sic Alchymia interiora naturæ creatæ contemplans mysteria increatæ naturæ sua qua potest mente arguit, nec hominum tota series, nec omnes simul Angelorum ordines possunt hæc penetrare. Solus est Pater, solus est Filius, solus est Spiritus sanctus, sola est hæc Trinitas, vnus Deus qui hæc mysteria nouit & per gratiam nobis communicauit, non vt verè sunt & existunt, sed quo intelligibili possumus complecti modo, quantum potest mens humana per tenebrosos cancellos luminis sui, in speculum transmittere suum.

Diuina Trinitas sola potest penetrare Trinitatis mysterium.

G E S T I T A L C H Y M I A
ostendere in diuinis Spiritum sanctum
à Patre & Filio procedentem. Per
siccitatem quæ est in Mer-
curio mundi.

C A P V T I I I .

CALIDVM innatum mundi & hu-
midum primigenium quæ in sale
naturæ reperiuntur rudem nobis
quandam speciem & vmbra deli-
nearunt. Diuini Patris omnipotentis
& filij sui coæui & immensi. Iam verò siccum
quod in eodem sale, seu Mercurio mundi, à pri-
ma rerum origine Deus collocavit, & à calido
innato & humido primigenio procedere fecit:
Spiritus sanctum à Patre luminum & Filio pro-
cedentem, rudi nobis Minerua depinget: Per-
cipere animo non possumus, calidum innatum
mundi producere posse suum primigenium sibi
coæuum æqualem & homogenium absque inna-
to mutuoque amore, quo tanquam indissolubili
vinculo strictissimè simul vinciantur imò vnian-
tur vnitæ essentia, vt vnicum homogenium &
simile constituent suppositum: Hic autem amor
& vinculum, quo simul vinciantur non est quid
dissonum, & differens ab vtroque coniunctin,
nec ab vtroque disiunctin, sed est quid penitus

*iritum
nctū quid
natura
presentare
est.*

vnum & idem in vaico supposito adunatum. Nihilominus vinculum hoc quod in siccitate salis radices altas agit & siccum salis, seu Mercurij dicimus, non est calidum innatum & humidum primigenium, sed quid distinctum & nomine separatum & non essentia dissonum ac differens, à calido & humido procedens, illaque vniens & vinciens vinculo idemtitatis & vnitatis, in corpore salis, quod Alchymistæ omnes miris tricis, & ænigmatum nubibus varijs & obscuris occultarunt, ob mystica quæ in sale latent stupenda. Vnde etiam Alchymistæ ita dicti sunt, quod mysterijs succi salis præsent, & mystica salis tractat: ἀλς enim sal est, & χύμος succus & mystæ, mysteriorum præfules habentur. Sali ergo mysteriū magnum maximoque maius, inest: cernimus in eo calidum innatum, humidum primigenium & siccum radicale, quod procedit ab actione calidi innati in humidum suum, hæc autem actio nihil aliud est quam amor & vinculum quo simul copulantur & sibi constituunt illud vnum homogenium visibile & palpabile corpus.

Si in sale mundi hæc mysteria percipiamus, processionem, vinculum, donum & amorem vt ita loquar, vndenam sibi vendicavit tantum naturæ donum, & tam pretiosum arcanum: nihil enim à se ipso habet sed quidquid habet, à creatore & protoarchæo suo, sumpsit exordium. In primo ergo istius salis artifice perfectissimè completa sunt, quæ in sole adumbratum tantum depingi possunt, decet patrem æternum, decet filium patri coæuum, amorem impertiri mutuum, vinculum, donum, spirationem infinitam, æter-

Vinculum calidi & humidi primigenij, quid.

Alchymistæ vnde dicantur.

Attributa diuina recipiunt.

nam, omnimode perfectam & absolutam, vtri-
que personæ patri filioque cœqualem.

Decet patrem amare filium, decet filiū amare
patrem, sed quia ambo infiniti sunt; eorū etiam
amor mutus, infinitus esse meretur; decet
etiam patrem decet & filium mutuo illo se do-
tari dono, & vinculo pari se vinciri, vt vnū
constituant Deum, tribus personis distinctum, &
Trinitatem vera vnitate essentiali adunatam.

Hæc mystica nulli mortalium & Angelorum
nota, sed soli omnipotenti Trinitati, benignissi-
ma hæc sancta maiestas per gratiam, fidemque
Catholicam & orthodoxam nobis communica-
uit, prædicante ipso IESU CHRISTO Dei
vero filio & illuminante Spiritu sancto. Nihilo-
minus adumbratas horum mysteriorum figuras
in sale mundi conspicimus: sunt enim in ipso
tria distincta, calidum puta innatum, humidum
primigenium & siccum radicale. Calidum in-
natum patrem representat, diuinitatis fontem, vt
calidum innatum naturæ scaturiginem: humi-
dum vero primigenium à calido innato emanans
& genitum, filium ab æterni æui immensitate à
patre luminum deductum aliquatenus ostendit.
Siccum autem radicale quod humidum primi-
genium & calidum innatum indissolubili vincu-
lo nectit & copulat ad vnitatis essentiã & quod
ab vtroque procedit: Spiritum sanctum rudi suo
vt pote naturali penicillo, nobis depingit: hæc
tria, quamuis tria distincta sint, verum vnū
constituunt vera vnitate suppositum, ita vt non
absurdè dicere possimus, Sal trinū esse & vnū,
Trinitatemq; sacram & sanctam Christianis
adorã-

*Vniuscuius-
que Trini-
tatis sacra
persona
Symbolum.*

*Sal Trinita-
tem sacram
representat.*

adorabilem nobis quodammodo figuris suis naturalibus tanquam imaginibus quibusdam distinguere posse.

Nullatenus tamen ambigendum est & existimandum, quin orthodoxè credam has figuras & allegorias naturales, futiles & inanes, prorsus esse, ut modicum & tantillum diuinitatis mysterium absolutè & perfectè distinguant: quidquid enim Dei est, profundissimæ infinitatis abyssò immergitur, nec vllis naturæ terminis exprimi potest. Nihilominus mirum est, & stupendum, quod rudis quædam & adumbrata figura diuinitatis in natura reperiatur, cuius ope & auxilio diuinum illud ens entium fateri valeamus, trinum & vnum, trinum in personis & vnum in essentia. Prima persona Patris est, secunda Filij, tertia Spiritus sancti: Patris tamen non ita prima est, ut aliquid æui ante alias prius sibi vendiceret, nec filij etiam secunda est persona, & Spiritus sancti tertia, ut aliquod temporis posterius hæ personæ habeant patri personæ; non datur enim in diuinis pruis & posteriùs ratione temporis, sed solùm ratione originis; omnes etenim personæ æternæ sunt, nulloque temporis termino circumscriptæ ante tempus erant, & tempus ipsum per ipsas sumpsit exordium. Pater tamen primus est in Trinitate, tanquam à se ipso dependens & primus diuinitatis fons & scaturigo, à qua sola prima scaturijt essentia diuina; filius autem secundus est, ut verus primogenitus patris non tempore sed origine tantum. Et ut pater primus est, ut generans, ita & filius secundus est ut genitus, ut pater primus est qui dat diui-

Mirum est quod in natura Trinitatis diuina rursus reperiatur simulachrum.

Pater in Trinitate quæ ratione primus, filius secundus, & Spiritus sanctus tertius.

nam essentiam, ita filius secundus est, qui recipit eam. Et Spiritus sanctus tertius est in diuinis, tanquam ab utroque procedens.

In sale mundi quem Chymici Mercurium dicunt, fas est nobis aliquid simile rimari & allegoricum, quod per reuelationem prius cœlitus demissam horum mysteriorum, ab Spiritu sancto in orbem terrarum diffusam, speculū quoddam videtur in ænigmate beneficio cuius, hæc quadantenus mystica conspiciuntur, non ut se habent, ut sæpe dixi: quia vero verius est, hæc mysteria tanta esse & supra naturam, ut nulla creaturarum ne tantilū quidē concipere queat, ni Deus summus, misericors & gratia & bonitate sua, nobis communicasset ingeniumque inde dedisset, huius occulti mysterij exempla & figurat in natura ipsa rimari quæ nobis aliquatenus explicant & distinguunt, quod fides Catholica & orthodoxa, nos credere iubet, in salutem æternam fidelium omnium.

Mysteria diuina supra naturā sunt.

In sale mundi, quid sit primum, quid secundum, quid tertium.

In sale ergo mundi vel materia rerum prima, calidum innatum primum dicimus non tempore sed origine solum. Primum enim est, calidum illud, ut fons & scaturigo vitæ, vitam omnibus communicans & tribuens, humidum primigeniū secundum dicimus, non ut quid posterius factū & creatum post calidum suum, sed ut quid ab illo calido, in ipso creationis momento, diductū, & vitam recipiens, à calido innato dimanantem. Sic cum autem quod in eodem sale reperitur, tertium dicimus tanquam quid ab utroque procedens. Hæc tria distincta ita firma compagine & dura connexa sunt in vnum suppositū, ut nulla

vi naturali quamvis fortissima disiungi possint. Hinc colligere nobis fas erit, quātū inseparabilis sit naturæ divinæ vnitas, quāuis in Trinitate personarum consistat, cum in naturalibus rude hoc exemplar habeamus, vt hanc Trinitatem in vnitate, & vnitatem in Trinitate confiteamur.

Obijciat forsan Panurgus quidam in Chymia artem malè feriatas, allegorias, similitudines & icones Chymicas toto cothurno dissonas cū diuinis reperi: Pater namque æternus, Filius & Spiritus sanctus in diuina & sacra Trinitate, personæ sunt intellectuales. Nam pater generat filium operatione intellectus, & Spiritus sanctus ab utroque procedit, vnica voluntate Patris & Filij; hoc autem sali eiusque partibus prorsus denegatur, sic humidum primigenium à calido innato suo, non diffluet operatione intellectus, vt filius æternus à patre luminum ab æterno descendit, nec siccum item radicale vitæ, ab utroque, putà calido, & humido primigenio procedet, via voluntatis, vt Spiritus sanctus à patre filioque procedit, & ita siccum istud radicale vitæ, amoris titulo insigniri indecorum erit, nec doni spirationis vinculiue diuini nomine ornari fas erit. Nam hæc omnia voluntatis sunt, quæ penitè in animo sali, & Mercurio denegatur. Obiectionem diluimus multis in locis, in quibus asserimus, creaturarum nullam opifici suo æquiparari posse, solumque Deum sibi similem esse: hoc autem concludit obiectio, quod & nos tota mente fatemur. Nihilominus asserendo concludimus, Salem mundi seu Mercurium etiam nullo rationis

Inseparabilis est natura diuina vnitas.

Obiectio in similitudine à Chymia desumptas, ad Trinitatem sacram representandam.

Obiectionis dissolutio

& intellectus radio collustratur, nec vlla voluntatis libera lance, in vtramque vibrari queat partem. Nihilominus cum Deo ita quadrat, vt si quid est, quod creatori suo valeat appropinquari, ne dicam æquiparari, solus erit Mercurius & sal mundi, quod à plurimis Chymicorum antiquorum terrenus dictus est & mundanus Deus: vim enim illam Mercurij viuificantem, & vitali nectare plenam quæ in cælis est, phœbum dixit antiquitas, quæ in aëre latet Iouem, quæ per aquas diffunditur Neptunum, quæ tartarum antris occultatur, Opem, Rhean & Plutonem finxit fabulosa vetustas. Sic varijs nominibus deorum suorum Mercurium nostrum, qui verum Deum & vnicum rerum omnium patrem testatur, & naturali suo gnomone indigitat, occultarunt.

Mira est phœbi vocis interpretatio, mira Apollinis, mira Iouis & Plutonis reliquorumque deorum antiquorum, quam apud Panchymicum meum legere licet ad virtutes & agendi potentias & energias declarandas istius occulti salis & Mercurij, qui totum mundum naturæque vastissimum campum suo ambitu complectitur, suoque spiritu afflat & animat quæ animanda sunt. Sicque veri Dei imaginem & iconem quodammodo nobis representat & exhibet, & per ipsum, & in ipso, & ab ipso, mundus hic vniuersus & singulæ eius partes, indiuidua & mixta omnia, & singula, Deum quadamtenus figurant & ostendunt, quod omnia trina sint & vna. Vnde triangulus ille Chymicus, puncto medio tanquam circulo notatus, ab

*Mercurius
sua, varijs
nominibus,
vt varia &
multiplexin-
elligatur
vna virtus.*

*Mercurius
qua ratione
Deum repræ-
sentet.*

antiquis hoc ænigmate circumscriptus depingebatur :

Ita vt ex hac Trinitate in vnitatem desinente, quæ in singulis mundi partibus & in toto mundo reperiri contingit, licet nobis occupari labili nostro concipiendi modo, Trinitatem sacram & sanctam, quæ in diuinis reperitur, personarum pluralitate trina & diuinitatis essentia vna. Non secùs ac in natura Sulphur. Mercurius ac sal, siue calidum innatum, humidum primigenium, & siccum radicale & insitum, materiam primam & vltimam rerum omnium siue salem aut Mercurium mundi constituunt, vnicam palpabilem & visibilem rerum omnium materiam oculis & sensibus Chymicorum : hæcque materia ratione hominis quem componit & figulat, in Deum iterum terminatur & desinit, vt omnia redeant in idipsum, ex quo solo, & vnico sumpserunt originem, & vere canamus.

Materia prima qua ratione redeant in Deum, unde orsum habuit per creationem.

*Cuncta vnum & tria sunt, tria sic distincta sub vno
Sic vnum in tribus est, sic surgit quodlibet vnum
A tribus & triplici commixtio surgit ab vno.*

En vt Alchymia internam rerum omnium anatomem ignibus suis perscrutando, ignes verè

cœlestes & æternos naturæ totius veros, vnicos, & primos opifices inuestigat eorumque vestigia intimis naturæ penetralibus inusta, nobis contemplanda detegit & aperit.

Inseparabiles sunt actiones personarum sacrae Trinitatis.

Omnes enim & singulæ diuinitatis personæ, hunc mundum rerumque seriem vniuersam cōdiderunt: vt enim inseparabiles sunt, ita inseparabiles habent actiones, ita etiam indelebili earum omnium nota, mundum totum & naturam insignierunt, vt ab ipsa nota, opifices tanquam ex vngue leones notos haberemus.

Essentia diuina vnitas ex diuinitatis personarum pluralitate trina, aliquatenus explicatur, Per substantiæ vnitatem Mercurij siue salis mundi.

C A P V T I I I I.

TRINITAS illa substantialis, quæ in materia rerum omnium prima & vltima, siue, vt Chymicè loquar, in Mercurio & sale mundi reperitur, cum constituat & componat vnum suppositum, indiuiduum vnum, & mixtum verum, vnicum vnitatis essentiæ naturalis, aliquo nobis est auxilio, vt diuinam illam & sacram Trinitatis personarum pluralitatem, vnitatis essentiæ vinculo

verè adunatam fide orthodoxa confitendam
conspiciamus.

Quemadmodum enim facili mentis conatu,
calidum innatum, humidum primigenium &
siccum radicale in sale adunata intelligimus, nec
villo modo, in illo ipso supposito formas consti-
tuere multiplices, ab illis enim fluere & plures
entitates & supposita plura: At suppositum est
vnum, ergo & vnica in eo datur forma & in ipso
vnico radicatur entitas, quæ est substantiæ & es-
sentiæ vnitas. Nilominus calidum innatum
præsupponit humidum, in quo agat & vitam gi-
gnat, genitor præsupponit genitum dans, reci-
piens, causa, effectum, pater filium indigitat, & in-
ter hæc amor, vinculum & relatio, vt quid
distinctum ab ambobus refertur, sic quod dat
non est, quod recipit: nec vice versa, quod reci-
pit est quod dat. Nec item vinculum amor & re-
latio, quæ his ipsis inesse contingit, est quid eorū,
sed quid neutrum ab vtrisque distinctum, sic ho-
rum trium notissimam habemus distinctionem:
At cum sagaci mentis examine perpendimus,
donantis nihil prorsus esse, quin illud omne quod
habet, sit & accipientis, & vice versa, nihil acci-
pientis esse, quin & illud omne quod accepit sit
pariter donantis, & vinculi item esse, id omne,
quod vtrorumque est, nihil prorsus est calidi in-
nati, quin id ipsum omne sit & humidi primige-
nij, nihil humidi, quin iterum calidi, nihil rursus
calidi & humidi simul esse potest, quin id ipsum,
siccum radicale quod est vtrorumque vincu-
lum habeat, & suis coërceat visceribus. Dum
hæc ita ponderamus facili mentis nostræ conatu

*Qua ratio
vnitas &
Trinitas in
personis diu-
nis considerè-
tur, & in na-
turalibus
contempletur.*

intelligimus, hæc tria, diuerso respectu distincta, vnum tantum constituere & componere vitæ Mercurium totius naturæ fundamentum, & Trinitatis vnus, & vnitatis trinæ sacræ & sanctæ rube quoddam nobis esse posse exemplar & Icon. Hæc altissima mysteria & supra naturam inscrutabilia & incomprehensibilia, possumus etiam quadamtenus explicare ex specifica hominis essentia, quæ Phycis latinis humanitas dici potest. In hac ergo humanitate seu specifica hominis essentia, quam plurimi & fere infiniti reperiuntur indimidij homines, qui hanc vnicam & eandem possident humanitatem nullo quouis modo in omnibus & singulis hominibus dissonam & differentem, sed plane eandem, alioquin singula huius speciei individua, homines non essent; dicuntur enim tales & verè sunt ab illa vnica & simili humanitate, quam possident omnes & singuli. Hæc autem humanitas tota & integra in paternitatem, filiationem & relationem patris & filij, filijque & patris distinguitur, si ita loqui mihi fas sit, & hæc verba latinitate donare.

Totus ergo humanitatis ambitus qualiscumque & quantus sit, his tribus terminis circumscribitur, nec tamen alibi discrepantem habet essentiam; humanitas siquidem patris & filij, filijque & patris eorumque relatio, vbique concordia eadem & simili specifica forma ligantur, & proinde specificè non differunt aut patens sequeretur absurdum: Patrem nimirum filium sibi similem non generasse, nec filium patri concordia & simili icona ligari: hinc etiam sequeretur, species vltimam diuisionem pati, & in alias subal-

*Trinitatis
explicatio in
humanitate.*

ternas secari posse species: Nauti vero & nihili esset relatio, cum inter res discrepantes & forma dissonantes apud Logicos dari non contingat; inde iterum individua specierum, specierum facultates & potentias sibi vendicarent: humanitas siquidem patris & filij, si inter se specie differret, aliam speciem primam speciei discrepantem constitueret, & sic specierum entitates absque necessitate multiplicarentur, & sic primum & vltimum natura redoleret chaos. Statuamus ergo, & rotæ volubilis huius quætionis clauum firmissimum imponamus: Species rerum vltimas vnicas esse, ac pro indè in alias non disseccari posse species, quorum omnium ambitus, à centro ad circumferentiam vsque, paternitate, filiatione & relatione concluditur. Hæc autem omnia inter se distincta non forma differentia vnitatis specifico vinculo coniungi & conuerti, vt adumbratam quandam in rebus creatis figuram rerum diuinarum contemplari valeamus. Non enim has similitudines & allegorias satis habere vicium fateor, vt personarum diuinarum Trinitatem sacram, & nobis adorandam vnitatis essentia nexa individuali deninctam patefacere possint: Quidquid enim est in tota rerum natura, siue coniunctim & disiunctim colligatur ad hoc ineffabile mysterium explicandum, mera est vmbra, tenebris Cimmerijs proësus & densissima caligine plena: Quæ enim sunt in diuinis patris facultas, filij virtus horumque in se inuicem amor, vinculum, spiratio & relatio realis, ad eò vna sunt vnitare reali & individuali diuinitatis, vt inter res creatas, similitudines eiusdem vni-

*Species rerum
vltima vna
sunt.*

ratis inuenire putare, crimen sit stolidæ mentis, diuinitas si quidẽm Patris, Filij & Spiritus sancti, ita vna est quamuis trino personarum numero distinguatur, vt menti nostræ, vnitatis illius & Trinitatis culmina inuia verè sint & inaccessa, fide potius & corde confitenda, quàm humanis perscrutanda argumentis: nihilominus mihi fas est, possumque matris Romanæ Ecclesiæ Catholica & orthodoxa doctrina, tanquam bacculo firmissimo innixus, inuia hæc montis excelsi perceptare, eaque chartis his lenibus exarare.

Diuinitas quæ patris est, eadem est & similis prorsus Filij & Spiritus sancti, & quoquo verum diuinitatem hanc pellas, circa trium personarum ambitum, immensum & infinitum, & eandem & similem immensam & infinitam reperies, non datur aliquod diuinæ naturæ nomen quod sic Deo Patri conuenire valeat, vt aut Filio aut Spiritui sancto conuenire nequeat: Dicimus patrem naturaliter esse Deum, dicimus & Filium & Spiritum sanctum pariter esse Deum; non tamen tres Dij, sed vnus naturaliter Deus; Pater, Filius & Spiritus sanctus. Idcirco inseparabilis est sancta Trinitas Deus in personis sensu intelligenda, quamuis voce separabilia habeat nomina, quia pluralem numerum in naturæ diuinæ nominibus nullatenus recipit. In hoc enim ostenditur personas non posse diuidi in sancta Trinitate, quia vnus Deus verus est, quia cuiuslibet personæ nomen, semper ad alteram respicit personam. Si patrem dico, filium ostendo, si Filium nomino, Patrem predico, Spiritum sanctum appello, si diuinæ hæ personæ sacræ &

sanctæ non eadem prorsus fulcirentur essentia, absurda hinc sequerentur multa quibus corrueret potius totum quàm sibi constaret diuinitatis numen. Primò dicere possemus patrem non potuisse aut voluisse filium sibi similem & æquale generare, si non potuisset; ergo non omnipotens, si nolisset, ergo non summè bonus, ac in filium malè feriat, vel si potuisset & nolisset, simulque essent duo dij & tres vna cum Spiritu sancto, sequeretur, hos tres Deos non esse omnipotentes: vbi enim datur entitatis & essentiæ differentia, ibi etiam datur contrarium inimicū & aduersum differentiæ, proles & propago: vbi est contrarium inimicum & aduersum, ibi etiam datur & pugnandi & vincendi mita cupido. Si ergo pugnent, tandem vincant & necesse est, si vero nulla vnquam patiantur victoria, impotentes & debiles fatendi sunt, cum nullus eorum aduersus inimicum sibi contrarium, victoriam referre queat vllam: sic funditus corruiat stabilis & plusquam firmissima diuini numinis basis & columna, quam solam vnitatis vinculo tanquam inexpugnabili vallo premuniendam esse, credendum & confitendum est: Res omnes vnitatis nexu adunatæ, fortiores & potentiores sunt, rebus omnibus pluralitatis numero disiunctis & segregatis: diuisio enim & separatio perditionis & corruptionis est vera propago.

Inseparabilis ergo Trinitatis diuinæ vnitatis, & eiusdem vnitatis vera Trinitas, immensæ, æternæ, infinitæ & omnipotentis diuinitatis est fundamentum, quia vera est Trinitas

*Absurda
multa esset
si Trinitas
in diuinis
non esset un.*

*Res vnitati
nexum com
iuncta for
tiores diuisi
sunt, diuisi
sunt debilio
res.*

in vnitate, & vnitas in Trinitate: Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus: & hi tres vnus Deus in essentia credendus, & trinus in personis est confitendus. Vidimus huius mysterij rudes icones in Chymica salis seu Mercurij mundi anatomia. Sunt & aliæ quamplures in rerum vniuersa natura, quas videre licet cuilibet legenti apud Raymundum Sebon in Theologia sua naturali, vbi doctissimè & acutissimè, ostendere gestit, quod & quanta sint in rerum natura huius diuinæ vnitatis simul & Trinitatis exempla. Chymicè tamen hæc non proponit sed Physicè solum, si Chymica hæc sibi proposuisset exempla artemque notam habuisset, non dubito quantulumcumque gloriæ, quod ex leni hoc opere in me redundare potest, quin mihi procul dubio surripuisset: nihilominus laudis quammaximè præconio dignus haberi meretur. quod primus hæc mysteria Physicè tractauerit, Deumque creatorem occultè in creatis indigitatum patefecerit, viamque hanc inuiam explanauerit, & ad gloriam proximum fecerit qua itur ad Deum per creaturas.

Raymundus
Sebon lauda-
tur.

*Querit adhuc Alchymia essentia diuina
vnitatem, Personarumque diuina-
rum Trinitatem, per Mer-
curij vnitatem trinam.*

CAPVT V.

T altitudinem huiusce immensi & infiniti mysterij profundius adhuc, humanitùs tamen & via naturali, apprehendere quis valeat, & vt in creatis depictum est à summo ipso creatore, ostendere quis possit, scire est, & alta mente reponere, Deum in principio exhaustisse naturæ basin & fundamentum ex nihili fonte per diuinam suam & omnipotentem gratiam: non sibi, quia nullo pacto egebat tali creatione, sed alijs substantijs ratione & intellectu præditis, quibus se notum facere dignum erat iustumque tantæ & optimæ maiestati. Oportuit ergo creatorem, vt eum aliquatenus ex operibus suis notum haberemus, sigillum sui ipsius, suis operibus indelebili nota inurere; quod autem & ipse perenniter sibi constet, æternus, immensus infinitusque sit, prægrandi etiam maximæque maiori naturæ parti sigillanda erat sui ipsius imago. Voluit autem materiz primæ seu Mercurio mundi, rerum creatatum vt potè maximo viuas sui imagines exteriùs imprimere, vt infinitæ suæ & omnipotentis

*Mundum
non sibi crea-
uit Deus se-
homini,*

essentiæ & naturæ nobis eundem aliquam daret iconem. Prænitet enim Dei imago, quam maxime in Mercurio mundi hac potissimum rudi symmetria: Mercurius trinus & vnus est, Deus item trinus & vnus est.

Trinitas & vnitas in diuinis omnium potentiam arguit.

Trinus & vnus est Deus, quia est omnipotens: omnipotentia enim arguit Trinitatem & vnitatem, vt filium sibi æqualem & similem producat, & ambo Spiritum sanctum similem & æqualem ab vtroque procedentem perpetua & æterna voluntate spirent. Elucet enim hac potissimum in parte diuina infinita potestas, quod pater filium sibi æqualem infinitum & æternum ab æterno produxerit, & quod ab his personis pariter infinitus ab vtrisque emanet amor, & quod hæ tres personæ vnicum tantum constituent Deum, & vnica ex his essentia exurgat. In Mercurio licet aliquatenus hoc symbolum Trinitatis & vnitatis inuenire, rudi tamen, vt dixi & multò distanti symmetria: Nulla enim est inter creaturam (si propriè loquendum sit) & creatorem proportio, nihilominus ita fari licet, vt creatoris infinitam erga nos pietatem & gratiam contemplari valeamus, qui se similem nobis ante Christum natum & conceptum facere, aut saltem sigillum suæ imaginis materiæ nostræ primæ imprimere, gestijt, vt nullum esset temporis momentum, in quo rudes homo Dei non ferret imagines.

In homine est perpetua Dei imago.

Rationes vnitatis & Trinitatis in Mercurio.

Quæramus ergo iam rationes Trinitatis & vnitatis in Mercurio nostro, vt in illo nonnullam Dei imaginem iudicemus. Trinus ergo & vnus est Mercurius mundi, non vt omnipotentem,

hoc est infinitam sui potentiam & energiam ostendet, vt in vnico immota permanet Deo, sed vt omnium generationum, corruptionum & alterationum compotem se præbeat, & ita quodammodo in naturalibus omnipotens dici potest Mercurius, seu materia prima, quia quidquid est in rerum serie ab ipso sumit exordium. Vt autem hanc sui ipsius omnipotentem in rebus generandis, corrumpendis & alterandis facultatem, vim & energiam ostendat, Trinitatem hanc & vnitatem quam supra declarauimus sibi vendicari necesse est: non potest siquidem Mercurius seu materia rerum prima, res producere omnes, quin formam ex intimo sui ipsius corde, educat: Nihil enim est in toto rerum orbe forma destitutum, neque materiæ est formam dare, quin & ipsa formam, formarum omnium virtute & energia præmunitam in penetralibus sui ipsius coërceat; nec item materia & sua forma possunt inuicem se permiscere quin indissolubili vinculo & nexu, inter se connacæntur, cum & ipsa rerum omnium supposita habeant vinculum illud & ligamen, quod materia eorum & forma iunguntur. Hæc autem tria, vna, & hæc vna tria superiori capite ostendimus.

Reliquum ergo iam nobis erit Trinitatem hanc reperiiti simul & vnitatem in Mercurio seu materia rerum prima, ad ostentandam illam immensam, quam in rebus generandis & conseruandis facultatem obtinet. Nam si hæc tria non essent in materia prima, simul & vna, tota corrueret machina mundi, nec sibi constare posset, vt

*Mercurius
qua ratione
dicatur om-
nipotens.*

*Trinitas &
vntas Mer-
curij ostendi-
tur.*

vt sibi constat, nisi materiam haberet mundus incorruptibilem & permanentem, circa quam fierent generationes, corruptiones & alterationes, & nisi hæc materia formam haberet perennem & sibi constantem æqualem & sibi similem, cuius actionis immensæ & omnigenæ potentia educerentur, & aliæ rerum innumerabilium formæ, & non ab aliqua alia externa & aduentitia facultate; quidquid enim est in generatione rerum naturalium ex intimis est, nec quicquam de foris aduocatur nisi ad fœtum vel nutritionem rei generandæ, & adhuc ipsum simile est & æquale & siquid dissonum hæbent, alteratur donec simile fiat & æquale. Materia ergo & forma eorumque vinculum & ligamen indissolubile, in vnico reperiuntur supposito, incorruptibilia & semper sibi constantia, vt mundus sibi constet & permaneat, in quantas noluerit architectus æternitates. Et vt ciuitatis & vnitatis diuinæ vmbra in hoc speculo naturali conspiciamus, illiusque Trinitatis & vnitatis incredibilem energiam, & immensam agendi facultatem contemplemur, in diuinis, vt infinita absolute habeatur, in naturalibus, vt prægrandis adeo sit, vt nihil addi possit maius. Quapropter totius antiquitatis Sophij distinctè satis hanc rudem Dei imaginem in Mercurio nostro depinxerunt, vt legere est apud Orphæum sic Lyra canentem.

*Alimentum
et si dissonum
fit rei nutriendæ,
alteratione fit simile.*

Orphæi sententia de Deo.

*Pan fortis, va fer, omnipotens, antiquior æno,
Igneus, Æthereus, terrestris Aquaticus, vnus,
Et varius varijs nutans mortalia formis
Corpora, qui residens vno, cum tempore, throno,
Et*

*Et terras tractusque maris cœlique profundum
Plantarum genus, atque hominum genus omne
ferarum,*

*Æquoreosque fouens pisces, pictasque volucres,
Qui terram in Lymphas conuertis, in aëra Lym-
phas*

*Aëraque in flammam, flammam qui rursus in undas,
Undas in terram, terram dissoluis in auras,
Aëris atque ignis germen telluris & undæ
Principium, quo cuncta vigent, quo cuncta mo-
uentur*

*Corpora, quo proprias animalia quæque figuras
Accipiunt, te cuncta sui, mutatio motus
Authorem agnoscit, cunctos in Spiritus ingens
Intus alis magno contractus corpore factus
A te principium sumpsit, tibi desinet orbis
Et tua perpetuis miranda potentia factis
Integra, producto qua semper ab orbe remansit
Omnia concipiens, generans. generataque seruans.*

Sic Mercurio mundi tribuerunt vim illam & energiam naturæ vniuersalis, quam nominibus diuinis insignierunt. Non ut puto Deum facerent hanc naturam & vim mundi, sed ut diuinæ mentis iconem & ideam immortalem immutabilem & inuiolabilem in ipsius naturæ centro nobis darent conspiciendam. Quam etiam Chymicorum Archysophi in ipso nomine, seu in cortice externa vocabuli ipsius salis prænotarunt, Sal enim tanti mysterij compos, omni ferè variarum gentium idiomate, tribus inscribitur literis Hebraicè enim depingitur מלח, & mutato puncto pronuntiare possumus Melech,

*Sal omni
gèntium idio-
mate tribus
inscribitur
literis.*

Sal Hebraicè
quod notes &
ius mysteria
x Hebraica
lingua de-
umbra.

quod potentiam dominationem significat, & si litteras inuerso ordine collocemus, anagrammaticis more dicemus *LECHEM*, quod panem sonat; ita vt in verbo Hebraico *MELACH*, quacumque volutetur parte, diuinum semper quid notatum habeamus, quod etiam adhuc medullitùs, Hæbreorum Arithmeticus calculus perquisiuit, vocabulum enim *MELACH* numero septuagesimo octauo æquipollet. *MEN* enim quadragesimo, *LAMB*, trigesimo, & *HETH* octauo numero respondet, illud totum in vnum coactum septuagesimum & octauum constituit numerum, qui in nullos alios potest diuidi numeros, absque diuini numinis numero sancto & sacro: diuidatur si quidem in tres numeros æquales, singulus constituet numerum vigesimum sextum qui est numerus sanctus & sacer, magni & ineffabilis tetragrammati *IHOVAH*. Diuidatur per medium, trigessimus nonus efficietur numerus, qui respondet numero nominis sancti & sacri *Chuzu*; Si vero in decimas tertias diuidatur partes, sextus exurget numerus in singulis partibus, hic autem numerus est numerus vitæ totius, & totius perfectionis, cum totus mundus vitæ plenus sexto completus est die. Si vltimò in simplices diuidatur vnitates, vnitas quæque diuinæ essentiæ vnitatem nobis suo typo indigitabit, sic numerus Hebraicus, qui ex vocabulo *MELACH* desumitur, nobis occultum salis mysterium cum vnitatem & Trinitatem diuinam consonum ostendit, adeò vt non valdè mirum sit, cur sal ab antiquis

Sal Christi sacrum & sanctum existimatum fuerit; nam Symbolū est. veri Dei est imago. Et in sacris literis Iesu Christi

Symbolum est, tum quod sapientiam significet, tum quod in omni sacrificio sal adhiberi in mā-
datis sit diuinis,

Salsa para qui grata paras dare munera nobis,

Munera salsa placent, nec nisi salsa placent.

Ideo sal dictum est apud Platonem Θεοφιλὲς
σώμα. vnde apud sanctum Marcum 9. πᾶσα
θυσία ἀλὶ ἀλισθησεται omnis victima sit sale
condita.

Id omne & alia quamplurima, quæ apud an-
tiquos omnes tum Hæbreos, tum Ethnicos cir-
cunferuntur, salis mysterium sacrum testantur, nec
quæ de sale seu Mercurio mundi diximus futilia
esse & parui momenti, ad mysterium sacrum di-
uinæ essentiæ in vnitatem & Trinitatem, quadante-
narius typis naturalibus, tanquam vmbreis quibus-
dam demonstrandum.

SPIRITUS MUNDI DUM

*corpus sibi figulat, mysterium in-
carnati verbi quadantenarius
representat.*

C A P V T V I.

N confessio est, apud omnes mun-
dum hunc vniuersum vitali spi-
ritu esse plenum, si partes enim *Mundus est
vita plenus.*
omnes vere viventis naturam,
& essentiam induant, vitalem spiritum

admittere necesse est, quo partes ipsæ foueantur, nutriantur & vere viuant; nihil autem uiuit, nutritur, fouetur & conseruatur, in esse uitæ, nisi per alimentum sibi simile. Quidquid autem est in natura inferiori uita fruens, corpus habet pugnantibus conflatum elementis; ergo pariter alimentum cuiuscumque rei uiuentis, dissonis principijs adunatum erit, qualitatibusque contrarijs dotatum. Qua ratione ergo spiritus mundi simplex & uniconus, uariam ac dissonum rerum omnium harmoniam fouere, nutrire & conseruare poterit, secretum est magnū & explicatu arduum. Artis diuinæ, mysterium sacrum, quod & cortice suo duro mystica adhuc celsiora & pretiosiora includit, nullis humanæ mentis conatibus perscrutabilia.

Gordianum hunc nodum, si non omnino scindamus, saltem ita diluendo laxabimus. Spiritus mundi est vis totius naturæ, mundi uniuersæ facultas, energia & robur, semen cæli, astrorum & elementorum omnium. Itaque non mirum est si semen istud nutriat, foueat & conseruet diuersas ac uarias mundi partes, quia uirtutes harum omnium partium in vno simplici semine coërcentur; seminis enim est uirtutes & energias habere corporis cuius est semen, ideas idcirco omniformas & multiplices in sua forma inclusit Deus ut omnipotentis diuinæ aliquam præberet & exhiberet imaginem, quarum ope & auxilio, ut uirtutibus ab unica forma emanantibus uarium ac dissonum uarijs ac distinctis mundi partibus præberet alimentum: nihilominus tamen antequam toto perfungatur officio, corpo-

*spiritus mundi est, unus
na ratione
oueat & nutriat omnia.*

ris elementalis induat formam, cœlique & astrorum non amittat lumen & speciem necesse est.

Itaque à primo mobili descendit, in quo fons eius & scaturigo perennis est, in centrum vsque terræ, vbi fontem caloris innati similis & eiusdem naturæ. Deus etiam collocavit, ad propaginem & profapiam vniuersi, vt ex irriguo superiori, & irriguo inferiori cuncta germinarent, & ex his tanquam seminibus maris & fœminæ cuncta producerentur: in rerum siquidem productionibus cœlum masculi, elementa fœmellæ vices gerunt. Semen cœli inuisibile & astrale sola mentis ratione & conceptu perceptibile, itē & elementorum omnium inpalpabile est, hæc ambo semina coëunt & iunguntur in centro terræ tanquam in matrice vbi coquuntur & digeruntur, in verum & vnicum mundi embrion, quod nos Mercurium & salem mundi dicimus; hæc autem ita fieri nos docet mundi harmonia, & indiuiduorum mixtorum cum eo symmetria: cernimus siquidem vniuscuiusque semen ex partibus omnibus totius corporis, in centrum cogi ibique coqui & digeri, in totius conseruationem & profapiam. Quod si hoc inuiolabili lege obseruari videamus, ad conseruationem rerum singularum, quidni etiam fortiori iure eadem lege obseruari dicemus, ad conseruationem vniuersi. Ratum ergo sit & nulla dubij lance libratum semen mundi ex omnibus eius partibus, in eius delabi centrum ad conseruationem sui ipsius; non potest autem semen hoc conseruationis esse principium, quin substantiam nullo corruptionis motu obnoxium sibi vendicet, sal vero est in tota

Fons caloris innati in centro terra, & in primo mobilireperitu

Semen in centro latet ibique conseruatur.

Semen quoratione, sit ortus & vit. principium.

rerum serie, quod tantum sibi arroget potestatem. Salis etiam naturam & essentiam Mercurius mundi, siue semet sapiet: Qua autem occulta vi & naturali architectonicæ facultate, corpus hoc sibi assumere queat, iam nunc est docendum. Semen naturæ, siue mundi, est calidum innatum mundi, calidum autem innatum mundi, est principium motus. Nam omnis motus à calido innato habet primordium. Quod est ergo primum mobile in rerum natura, est fons & vera vnica & sola illius innati caloris scaturigo. Vis ergo & facultas primi mobilis, est elementum primum seminis naturæ: hæc facultas & innata vis primi mobilis in firmamentum descendit firmamenti que varias & multiplices energias & potentias suscipit: illisque permiscetur & fit quid vnum potentia & energia multiplex & varium, ob varias quæ sunt & multiplices in firmamento stellas, quæ varias ac multiplices habent virtutes, ex varijs eorum formis, & omnes permiscentur cum facultate & virtute primi mobilis & fiunt quid vnum, quod illicò descendit in cælum Saturni, Saturnique virtutes secum trahit, & deuehit secum in cælum Iouis, Iouisque energias surripit, & in cælum Martis secum detrudit, Martisque naturam induit, & hinc in cælum solis descendit ibique tanquam in centro cæli, perfectè digeritur, coquitur & elaboratur, ad vitam viuentium. Vnde dicunt omnes Philosophi solem patrem esse vitæ mundi, quod in sua sphæra, vitæ spiritus à primo mobili descendens tanquam in cæli centro elaboretur,

Sal qua ratione incorruptibile.

Sal mundi qua ratione multiplici & omnigena exornetur virtute.

Sol quare pater vitæ dicatur.

feminis enim est in centro perfici ; Sol autem centum est cœli , ideoque in sole prænitent spiritus vitæ. A solis cœlo , in cœlum Veneris compellitur , ibique vires Veneris rapit , hinc fertur in Mercurij spheram , & Mercurij induit facultates , ab hac spherâ , in lunæ spheram protenditur , virtutibusque iunæ dotatur , sic cœli totius ambitum percurrit , & percurrendo virtutes & energias cœlestes secum trahit , vt hinc elementis permisceatur , elementorumque virtutes secum etiam alliciat. Nam ab spherâ lunæ , in spheram ignis devolvitur , ibique igneos suscipit characteres , hinc in Aërem : ab aëre in aquam , ab aqua in terram delabitur ibique vltimam & integram suscipit perfectionem. Sic superiorum & inferiorum virtutibus & energijs condecoratur , sic cœlum gestat humeris suis , sic Atlas verus est , & tamen Enceladi vegetur & premitur mole grandiori. Vniuersa enim terra , tanquam proprio & peculiari suo conditur sepulchro , non ad mortem sui , sed ad vitam rerum omnium : in hoc enim sepulchro Mercurius noster , postquam inferiori indutus est essentia , cum in ea vigeat mors & corruptio , mori etiam & corrumpi inferiorum more necesse est , ab hac morte & corruptione , surgit in vitam incorruptibilem ob naturam cœlestem quâ incorruptibilem secum gerit , cuius virtute & energia terreas illas & elementares radices à lethali mortis amurca vindicat easque supra cœlesti , hoc est , penetranti & subtili valde,

Semen mundi totum cœlum percurrit , & habet eius virtutes

Semen mundi quare Atlas dicitur.

Semen mundi quare ratio ne moriatur

donat corpore, vt vitali suo vndiquaque per totum terrarum orbem perfangantur officio, vnde illud peripateticum emergit axioma, à corruptione generatio sumit exordium: Nisi enim spiritus ille vitæ plenus corrumperetur, vim illam vitæ quam in se continet, exercere non posset, nec inde generationes excitare, neque etiam potest tantum pati, ob cœlestem & ætheream suam naturam, quin inferioris naturæ corpus sibi assumat vt potè, mortis & passionis fundamentum. Mortis ergo & passionis necessitas, in rebus inferioribus ad rerum seriem conseruandâ filium hunc cœli, Ætheris & naturæ, corpus alterabile & morti obnoxium sibi compingere coëgit.

Hæc omnia admiratu digna sunt, vt incarnati Verbi mysterium quod hominum & Angelorum omnium intelligendi potentias antecedit & exuperat, rudi aliquo depictum penicillo in natura ipsa conspiciamus interpretarique valeam⁹, illud sacrum, *Signatum est super nos vultus tui Domine*; non possumus enim in natura profundiori scalpro & acutiori cœlo, insculptum cernere, hoc incarnati Verbi mysterium, quàm in præsententi Mercurij nostri stémate. Mercurius si quidem noster, quem & humidum primigenium dicimus, calidi innati vigenitum, à summo cœlo descendit in terras vt in centro terræ virginis, corpus assumat elementare ad conseruationem rerum sublunarium, neque adhuc id posse, nisi patiatur vim mortis in tali corpore, & surgat iterum in nouum corpus priori subtilius & acutius. Quid illud aliud est, quàm nobis depingere sacræ & admirandæ & incomprehensibilis in-

corruptio-
quare ge-
ratio su-
at exordiū.

emen mun-
iquare cor-
us terreum
elementa-
induat.

incarnati
verbi symbo-
um natura-
e est Mercu-
ius mundi.

carnationis diuinæ myſterium, ad reſtaurationē generis humani. Nonne filius Dei, à patre luminum, & altiùs quàm à ſummo cœlo, venit in terras, & in utero ſacratiffimæ virginis factus eſt homo, ut mortem obiret, ut de morte triumpharet ſurgeretque in vitam, cui poſtea nulla vnquam præualleret mors. Non poſſum ergo ſatis mirari hoc ſymbolum, quocirca adhuc ſubtiliter & minutim eius ſymmetriam ametram ut ita loquar perquiram.

Mercurij & Christi ſymbolum.

Filius Dei vnigenitus eſt in diuinis, Mercurius mundi vnigenitus in creatis; calidum enim innatum, humidum vnicum primigenium producit, ſibi æquale & coæuum; Pater etiam æternus vnicum producit filium primogenitum ſibi æqualem & coæuum. Filius Dei occupat totam æternitatem patri ſimilis & æqualis. Mercurius item noſter occupat totum naturæ creatæ ſpatium, ſimilis & æqualis naturæ creatæ, nam eſt tota vis naturæ, ne quis in verba Mercurij hallucinetur: filius Dei naturam ſibi aſſumit humanam, ut hæc cum diuina natura, in vnā exſurgant naturam Chriſti vnitate ſuppoſiti; ſic illæ duæ naturæ, diuina nempe & humana, duas in Chriſto non conſtituunt naturas, ſed vnicam tantum Chriſti naturam vnitate ſuppoſiti. Mercurius item ſuo modo naturam elementarem ſibi aſſumit, ut vna cum cœleſti natura, in vnā exſurgat Mercurij ſubſtantiam vnitate ſuppoſiti; non enim in Mercurio natura cœleſtis & natura elementaris duas conſtituunt naturas ſed ambæ vnicam Mercurij componunt naturam.

Mercurius quid propoſit.

Si filius Dei ſacratiffimo Virginis utero clau-

sus, non linquat dexteram patris, nec spatium
 æternitatis, nec vniuersi mundi ambitum, quem
 omnino complet, sed solum in vtero sacro fit
 homo Deus, in quo ante Deus solus erat. Sic
 quadamtenus Mercurius noster dum corporis
 induit naturam non linquit societatem insepa-
 rabilem calidi innati patris sui, seu naturæ, nec
 spatium vastum vniuersi mundi, quod perpetuo
 & perenni suo pneumate implet, sed solum in
 centro salis, tanquam in vtero virginis terræ,
 inferiorum suscipit naturam. Sal enim est terra
 virgo quæ numquam peperit, nec post partum
 suum virginitatis suæ flosculus & splendor con-
 tabescit, vt videre est mystico eius symbolo,
 quod cum sacratissima Maria Virgine contem-
 plandum exhibere licet. Liceat modo, illibatæ
 Virginis intemeratam conceptionem, salis pro-
 ductioni comparare, vt symbolum incarnati
 verbi ex parte sacratissimæ matris, in re na-
 turali delineatum, etiam conspiciere va-
 leamus.

*sacratissima
 virginis cum
 ale Symbolo-
 um.*

Quemadmodum sal mundi naturæ germen à
 calido innato Spiritus mundi producit & in
 productione sua, ab omni corruptione ele-
 mentari vindicatur: Sic sacratissima virgo ac
 præstantiori multo modo, in quantum mater
 Dei futura erat per gratiam peculiarem diui-
 nam concepta & producta est absque vlla
 peccati labe, & toto vitæ tempore, in illa pu-
 ritate & gratiæ plenitudine conseruata est,
 virtute Spiritus sancti, quo perenniter obum-
 brata erat.

al unde

Sal etiam toto durationis æuo, ab impuris

elementorum corruptionibus vindicatur, virtute spiritus mundi, seu vaporis humidi primigenij quod est conseruationis naturalis fundamentum.

habeat conseruandivirtutem.

Sal item vitam hanc labilem tribuit conseruat & fouet, virtute & energia spiritus mundi quem è gremio suo perpetuo fonte, & indeficienti riuulo educit, ad conseruationem & vitam rerum naturalium. Sic & Virgo Maria vitam æternam tribuit, fouet & conseruat, virtute, potentia & misericordia IESV CHRISTI filij sui, fidelibus omnibus Christianis, qui gratiam hanc æternæ vitæ, ex IESV CHRISTO, desumunt tanquam ex immenso & inexhausto, gratiarum pelago. Sal est mater filiaque simul spiritus mundi, qui mundum conseruat; Virgo sacratissima nonne mater & filia Dei habetur qui suo sacratissimo spiritu, mundum hunc vniuersum verè conseruat & sustinet, ne pereat; Mater Dei castissima est, virgo post partum æque vt ante partum, quod nullum aliud aduentitium semen sacratissimo & intemerato suo vtero, admiserit, præter virtutem Spiritus sancti, qua in conceptione Christi obumbrata fuit: Sal item, vt ita loquar virgo dici potest ante partum & post partum spiritus mundi, quod nullum extraneum semen admittat, ad generationem filij sui, præter virtutem & energiam illius spiritus, qui incubat illi, vt naturam induat elementarem & producat substantiam alimentitiam toti naturæ conuenientem, nonne Christus itidem in sacratissimo virginis vtero naturam induit humanam: vt hostia sit sancta,

Sal virgo qua ratio dici possit.

hostia immaculata, quæ immolari debet pro peccatis hominum, ut à morte surgant ipsi in vitam æternam. Filius salis est spiritus & corpus naturam cœlestem & elementarem participans in perfecta & absoluta vnitæte vnus indiuidui: filius Mariæ Virginis est homo Deus naturam diuinam & humanam in se coërcens in perfecta & absoluta vnitæte suppositi. Itaque negare non possumus quin mysteriorum sacrorum Icones, figuras & allegorias in natura ipsa quadamtenus delineatas conspiciamus, quæ suo modo cōtribuunt & concurrunt fidei Christianæ stabilendæ. Contemperate quæso; ô Ethnice, ô Hæretice, qui mysteria hæc orthodoxæ Ecclesiæ subfannas, ac parui pendis, etsi diuina penitus & supernaturalia sint, quàm altas tamen figuras in mysticis naturæ egerint, ut nobis sint auxilio ad hæc insperscrutabilia arcana explicanda. Perpende quæso, quantus sit & qualis erga nos amor diuinus, qui ad vnicam salutem nostram hæc supernaturalia miracula fecit, horumque sacrum sigillum naturæ creatæ impressit, ut omnes & per fidem, & hæc externa fidei nostræ statumina, vberissimi fructus eorum fierent participes; qui vero flocci facerent æternis plecterentur pœnis.

*mysteriorum
sratissimo-
m icones
ura in na-
ra reperi-
tur.*

MORS SPIRITUS MUNDI,
*mortis Christi Symbolum
 esse potest.*

CAPVT VII.

ACTÆ virtutis est Alchymia, in docendis & perquirendis naturæ arcanis, quibus nobis claret spiritum mundi nihil generare ac producere posse, nisi moriatur postquam elementari indutus est natura, fortisque subijt rerum sublunarium; granum enim est & semen vitæ, quod terræ mandandum est, vt putrescat & moriatur, fructusque ferat, alioquin sterilefcit & euanidum est. Hermes, Chymicorum omnium Archifophus & vere trismegistus, nihil aliud intonat cum tota Chymicorum turba, quã mortem spiritus seu Mercurij metallorum, secus enim inutilis est nulliusque momenti in opere Physico, perfectionis culmen conscendere nequit, ad quod totis viribus anhelat, vt cruda & incocta metalla, & coquat & duret, in aurum vel argentum, ni morte sua vindicet se ab impura & sæculenta mixtionis & compositionis suæ crassitie, & ab ea surgat in corpus subtile & tenue valde penetrationis compos, cuius gratia & auxilio suæ perfectionis & coctionis dotes, metallis crudis & incoctis communicat, & sic metallicam metamorphosin perficit & ostendit.

*Alchymia
 efficacissima
 est in perqui
 rendis natu
 ra ARCANIS.*

Nec solum in metallis hoc obseruari licet, sed & vniverso mundo palam est, nihil generari posse absque corruptionis & mortis præuia falce; ea enim est quæ vitæ nouæ præbet fundamentum, & ex qua veteres rescissi surculi, in nouos & recentes, germinant & pullulant vitæ concinnos & turiones. Alioquin Mercurius qui est totius generationis & corruptionis sedes & immota basis, calorem suum innatum rebus sublunaribus communicare non posset, quem à patre suo calido innato mundi accepit, ea lege & conditione vt quod est in rerum serie optimum omnibus naturæ partibus diffundatur. Quocirca à cælo descendit in terram naturamque induit inferiorem, vt similis omnino fiat & æqualis inferioribus, eaque ratione nutriat, foueat & conseruet, inferiora omnia, quorum gratia rerum sublunarium subijt sortem.

Ex his quis hominum ad eò hebeti & obtuso ingenio habetur: vt non colligat mortem spiritus mundi, symbolum esse posse, mortis Christi, cum decreta fuerit & sancita lex diuina, redemptionis humani generis, per mortem vni-
geniti filij Dei. A qua sola & vnica morte pende-
bat totius generis humani salus. Quid enim prodesset, incarnati Verbi mysterium, si verbum ipsum caro factum, mortis non subiisset tormentum, Prophetæ omnes, ante Christum natum id ipsum mordicè assueuerabant passimque clamabant diuino non pythonico afflati numine Christum, filium Dei & hominis mori debere; & ipsemet Christus, dum viuere terrasque calcaret, fari solebat: Oportet Christum

*ihil gene-
tur, absque
amia mor-*

*iritus mū-
qua ratio-
fiat similis
bus sublu-
ribus.*

*ortis Chri-
i Symbo-
m.*

*otius hu-
ani generis
lus à mor-
pendet
risti.*

pati & sic intrare in gloriam suam: destruite & diruite templum hoc, & ego tribus ipse diebus reedificabo illud maiori & pretiosiori quo nunc videtis ornamento decoratum, hoc est maestate corpus istud, quod veri templi omnium hominum vices gerit, verumque templum esse meretur. Et ego ipso tribus diebus pristinae ac multo maiori nitore restituam, quod in eius resurrectione, & mortis triumpho factitatum viderunt multi, & credimus omnes.

Mori certe pro nobis decebat Christum: granum siquidem cadens in terram, nisi mortuum fuerit, ipsum solum manet, Christus verò granum frumenti verum & verissimum erat, quod Pater cœlestis, terræ mandauerat, ut germinaret fructumque ferret vberriimum humano generi summoperè expectandum. Ex eo grano surrexit & dimanavit sancta, sacra, Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia, cuius solius vberriimos fructus cœlum capere posse gloriari debemus, ut pote, ex grano illo diuino, Christiano surgentes & pullulantes. Mori ergo decebat Christum, ut fruges illas immortales Ecclesie Romanæ nobis omnibus communicaret, quibus in nos redundat vita æterna, peccatorum omnium remissio, gloria, gratia & sanctificatio, quam solum ex morte Christi, Christum sequendo desumendum censemus & verè credimus. Sic corpus suum sacrum sanctum dat nobis in alimentum æternum gloriæ, gratiæ & sanctitatis. Sic ipsum Patri æterno pro nobis immolatum quotidie ostendimus, ut super nos gratiam suam & benedictionem pereantē iafundat.

*Mors Christi
necessaria.*

*Vita sancti-
tas unde de-
sumenda sit.*

Poterat ne Christus maiori amore, erga nos beneficiari, quàm postquam homo factus est, humanitatis nostræ luere pœnas & durissima eius solvere vincula, solutaque in pretiosum sui sanguinis fontem detergenda immergere. Poterat ne diuinius, at neque sanctius patrem æternũ suum in nos omnes iratum, placatum rursus in nos omnes & beneuolum constituere, quàm innocentis suæ piaculo mortis, quo solo resoluta sunt peccata hominum omnium, mors mortua tunc est, cum mortua vita fuit.

Qui sagacis mentis examine, spiritum mundi contemplatur, nulla ratione naturæ prodesse potest, quin visibile ac palpabile corpus sibi assumat, in coque vim mortis patiat, ut generationis & corruptionis basis & fundamentum in inferioribus haberi mereatur, eisque omnibus vitam impertire queat. Eodem mentis examine tanquam simili speculo conspiciet Deum, ut homines saluos faceret vitæque æterna donaret in gratiam cuius facti sunt, conuenientiori & diuini non posse via hac perducere, tot & tantos perditos nebulones, quàm incarnati Verbi mysterio: Decuit enim creatorem, qui homines sibi similes fecerat, simili nutrire, fouere & conseruare alimento, & ita hominem fieri, ut verissimam & verè viuam hominis speciem sibi vendicaret, essetque fulcrum firmissimumque stabilimentum suæ fragilitatis labantisque naturæ. Animam viuentem postquam impertijt homini Deus, ex suo fonte depromptam nonne eodem fonte irriganda erat, ne in limo terræ, quo inclusa erat marcesceret, & sic in altum numquam surgeret,

*Quid est opus
omni, ut
utrum ferat:*

furgeret, nec domino suo fruges daret vllas, sed in æternum sterilefceret, limo permixtu terræ; irriganda ergo erat anima humana simili spiritu, quo in corpus suum afflata erat, vt viueret, germinaret & integra & illæsa permaneret. Hæc autem præstare non poterat, quin Deus ipse conditor suus homo fieret & diuino penitus & inscrutabili arcano labentem suam naturam & caducam diuino suo alimento, perenniter fulciret & restauraret: Omnia siquidem debent nutriri & foueri ab eodem fonte, ex quo sumpserunt originem, ductus est homo, ex fonte diuino; pari igitur fonte irrigandus & fouendus, vt viuat & germinet & pullulet Domino suo fructus diuinos & immortales, vt immortalis est ipse. At morti per peccatum obnoxius factus, diuini erat operis & conditoris non sui, ab illo mortis se emergere pelago.

Vt in generatione & corruptione rerum factitari quotidie cernimus, quæ corruptionis subeunt sortem, non possunt ab eius se extricare barathro, & in nouam & recentem se extollere generationem, nisi per materiam primam seu Mercurium, qui in centro eorum latet immotus & incorruptibilis, & à quo sumpserunt originem, quique est generationis basis & fundamentum, & annihilationis impedimentum. Pari item via & multo quidem certiori non poterat homo ab inextricabilibus peccati & mortis suæ ambagibus se expedire, & in nouam & immortalem se sublimare vitam, nisi per Deum sui ipsius opificem, qui vitæ totius est vera basis & fundamentum.

Poterat quidem Deus ex pura & absoluta vo-

Homo ex ipso non potest à mortis se extricare barathro.

luntate hæc sacra permutare mysteria, & ad eundem collimare scopum sagittis alijs & diuersis, quas ex pharetra sapientiæ æternæ suæ deprimere potuisset: Nihilominus cum alias non sequutus sit semitas, hæc sanctior commodior & decentior diuinæ maiestati, omnibus alijs censenda est, cum hanc sequutus sit Christus.

*Homines ab
re immor-
tales.*

Certo certius est Deum nobis immortalem & perennem, innuptisse vitam, quam nos soli in caducam & malè materiata sortem, serpentis astutia permutauimus. Misericors tamen Deus & summè bonus, amore quàm maximo in nos effusus non tulit mortis illius ineluctabili cæno nos ampliùs volutari, sed pretiosi sui sanguinis fonte lotos, pristino nitore nos restituit. Sic nos iterù & secunda vice reformauit & afflatu iterum diuino suo gratiam spirauit, qua certo certius immortalitatem verè immortalem consequimur, quam antè primus patens noster protoplastus, fraudulenta serpentis eloquentia sibi & nobis furtiuerat, & verè caducam & mortalem fecerat. Mortale & caducum dico quidquid vitæ fontis scaturiginem petere non potest: Deum autè solam veræ vitæ fontis scaturiginem petere omnino nobis erat impossibile. Ergo etiam immortalis & æterna frui vita cum hæc diuinæ profus sit originis. Postquam autem Verbum caro factum est & habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius, gloriam velut vnigeniti à patre, plenum gratia & veritate, tunc apperti sunt cæli, & gratia eius veritas & vita diffusa est super nos, quibus cælestibus & verè diuinis vestibibus induiti, cælum intrepidè petere possumus tanquàm filij

*Mortale &
caducū quid
vere dicatur.*

*Solus Chri-
stus nobis
cælum apper-
tuit.*

cœlestis profapia, cum & Christi feramus imaginem, cuius vestigijs inhærentes non solû quæ cœli, sed & quæ Dei sunt nobis competunt; per Christum enim pater æternus in veros & legitimos nos accersuit filios & alumnos.

Itaque necessitas redimendæ lapsæ humanitatis arguit etiam incarnati Verbi mysteriû passionem & mortem cum ab æterno ita sancitum fuerit, huiusque sacræ sanctionis rudimenta quædam explicantur, ex spiritu mundi, qui est istud semê vitæ à natura cœlitùs demissum ad conseruanda, nutrienda fouendaque ea omnia quæ producit & parit ipsa; hic autem spiritus non potest tanto perfungi officio, quin alimêti veri induat formas ac proinde alumnorum & filiorû suorum subeat sortes, & sic sumat visibile & palpabile corpus, in quo mortis sentiat stimulos, vt inde surgat in cibum perennem & indefinentem toti naturæ, alioquin natura caduca rueret in nihilum, ni perenni & incorruptibili illo fulciretur alimento, quo vetera sua, & semiruta monumenta restâurat; sic & nos verè viuere non possumus, & ad perennem & verè immortalem deuchi & extolli vitam, quin vita illa verè vitalis cœlitùs demissa viuentium subeat sortem, & fiat caro in qua mortis torcularia calcet & de morte triumphet, vt triumphi sui participes facti, per gratiam suam & misericordiam simus & cœli & bonorum suorû omnium compotes, vt clariùs videbitur inferiùs dum sacratissimæ Eucharistiæ mysteria tractabimus & eius Symbolum naturale inuestigabimus.

Necessitas redimenda humanitatis expostulat incarnati verbi mysterium.

Homines vita cœlesti & spiritali frui non possunt quin gratia Christi perfundantur.

Resurrectio Spiritus mundi, Christi Resurrectionem, allegoricè aliquatenùs representat.

C A P V T V I I I.

AT IS nobis elaruit superioribus argumentis generationem rerum omnium & conseruationem, mortem spiritus mundi postulare. Ex hac rerum sublunarium serie & ordine ducti sumus veluti via quadam, ad colligendam mortis Christi necessitatem, ex decreto diuino & dispositione æternæ sapientiæ, ad redemptionem hominum. Nunc verò perquirendum est si tantum valeat humani ingenij robur, quonam diuino sapientiæ æternæ arcano, Christi morti inssit vitæ secretum æternæ, & qua ratione itidem spiritus mundi mors, rerum sublunarium omnium vitam, nutritionem & conseruationem arguat; sic mors & vita iuxta se posita contrariorum propemodum magis elucescunt, & in ipsa morte verè latitat vitæ fons & origo, vndenam istud naturæ mirum? Mortem quam dicimus annihilationem mixti morientis non facimus, at potius purificationem, subtilitatem, tenuitatem corporis, vt in morte vetus deponat corpus nouumque sumat vetere tenuius, & aliqua ratione spiritui suo æquale & simile: Morte siquidem excrementa crassiora se-

*ors qua
sione fit
incipim
ita.*

gregantur & quod elementorum vappam & amurcam sapit foràs truditur per naturæ Archæû, & quod remanet purum & nitidum, cui parvus connectitur spiritus, & fit nouum mixtum priori nitidius & pulchrius, & sic renouatur natura & veteres deponit exuuias, & æternitatis spolia ampla refert. Sic mors non est sibi detrimento sed ornamento, sic hominum mors est via ad vitam, anteriori multo fœliciosem & iucundior: Prima enim vita hominis caduca & labilis, longa & lenta mors est, mortis solum nomen vltimo vitæ termino imponimus cum & reliqua vitæ ante actæ momenta, mortis eiusdem insignia præ se ferant. Principium vitæ æquè mors est ac vltimus vitæ terminus. Sunt enim principium & finis in motu eiusdem essentiæ & qualitatis, quod elegantissimè & Physice notauit Poëta,

Nascentes morimur finisque ab Origine pendes.

Itaque prudentiùs eloqui possumus dum morimur mortis nos vltimum obire terminum, ac eius absoluere pensum, vt vitæ æternæ telam exordiamur, quàm vltimum vitæ huius obire diem. Certissimum ergo est, mortis nostræ cineribus inesse vitam æternam, quam detegere non possumus & in propatulo exponere vi mortis sentiamus stimulos. Alchymia id sole clarius ostendit & patefecit, in destructione mixtorum naturalium, quæ est veluti mors eorum. Nam calidum innatum & humidum primigenium eorum, quæ sunt formas & vitæ sedes, separantur ab omnibus suis heterogeneis excrementis & fœculentis spurcitijs vnà cum sicco radicali,

*Mors non nocet, sed p
tius prodest*

*Morti inesi
vita.*

& hæc tria iterum pura & nitida, nouo vinculo connectuntur & surgunt in nouum mixtum, priori multò nobilius ac præstantius nesciens occasum & mortem.

Si in prima rerum vnitæte & vinculo, quò in principio sui ortus res vinciuntur partes omnes ab omni impuritate vindicatæ fuissent, & puræ & nitidæ factæ connexæ fuissent, non opus esset secunda ista vnitæte & vinculo nouo de quo iam est sermo, vt res sublunares perenniori durarent æuo. At quia in primo illo rerum connexu, partes omnes connectendæ, excrementis scatent multis, quibus verus nexus & indissolubile vinculum præpeditur, ideò mors & separatio partium connexarum summè necessaria est, vt ab ipso separantè, nitidi & puri fiat electio, & sic in puro suo quiescat & gaudeat adepto fine. Natura totis viribus ad hunc vltimum finem anhelat adipiscendum, vt tandem quiescat à laboribus suis, & gaudeat pace æterna; ideò tot generationes & mortes ex centre sui ipsius educit, vt tandem possit ab impuritatibus & spurcitijs se expedire quas protoplasti lapsus intimis suis visceribus immiscuit: At in vanum laborat ipsa, vltimum illum finem & perfectionis suæ culmen ad quod tendit, non consequetur, nisi creator suus & rerum omnium protoarchæus vltimas adhibeat manus: hic erit ille summus Alchymista, qui purum ab impuro separandum veniet, qui calcinatione vniuersali omnia tradet igni, vt omnia vltima morte moriantur, & in ea separentur absolurè & perfectissimè excrementa, quæ reijcientur in abyssum æterni ignis.

*Res omnes
quare morti
obnoxie sint.*

*In postremis
vita diebus
quid facturus
sit Deus.*

Purum autem deferetur in abyssum æternæ gloriæ, fœlicitatis & vitæ; sic renouabitur tota natura per mortem, nec erit quicquam in toto mundo quin renouationis illius sentiat energiam & necessitatem, Deus ipse primus hanc legem fanciuit, legisque suæ in Christo passus est conditionem, & amaritudinem, non vt renouaretur ipse, quia integer vitæ, scelerisque purus omnino credendus est, sed vt alijs omnibus renouationis & restaurationis præberet viam tutam & certam, cum in Christo moriendum sit si immerso renouationis illius velimus frui thesauro. Protoplastus adam innocens, candidus nulloque vitio corruptus disruptis sanctæ legis vinculis, mortem sibi asciiuit æternam, mortisque affeclas omnes fecit homines; itaque miser factus, calamitosus & infœlix omni malorum aceruo prægrauatus, non poterat ab immenso illo miseriarum se emergere pelago, nisi per hominem innocentem, candidum, integrum vitæ scelerisque purum. Talem autem reperiri in hominum genesi non arduum modò erat, sed omnino impossibile; creatoris fuit ergo solius, alium dare hominẽ non ex parentum maculato semine oriundum, sed ex sapientia patris æterni creatoris, & sacrae & intemeratae Virginis sanguine, Spiritus sancti cooperante virtute desumptum, qui solus homo Deus iuris diuini inclusus angustijs, omnia quæ summi iuris erant patienda pertulit, vt piaculo tanto tantum persolueret scelus. Sic in eius morte & renouatione, renouata sunt omnia, & priùino restituta nitore. Amor ad eò sumus & celsus, vt amãdi oēs vincat artes, eo enim visũ est

*In die iudicij
tota renouabitur natura*

*Quare Adã
non potera
se à peccati
emergere.*

iudicem rei pœnas in se ipsum retorquere, criminis ultorem criminis vindictam sibi ipsi asciscere, Deum pati pro inimicis suis & hostibus ut inimicos suos & hostes, sibi conciliet indissolubili illo amoris sui vinculo, quo solo morte, passus est & vicit; vicit inquam quia mors illius profutura nobis nullatenus erat, nisi mortem mortis victoria & triumphus subsequutus fuisset: Postquam enim sustulit omnia tormentorum genera plusquam vllus hominum ferri potis est, ad mortem & sepulchrum vsque, nonne decebat illum, se Deum ostendere, se creatorem & redemptorem hominum patefacere, se piaculum verum esse & victimam immaculatam quam expectabat & postulabat diuina iustitia ad expiandum totius humanæ naturæ crimen & scelus; quo autem maiori miraculi titulo & gloria id assequi poterat, quam resurrectionis triumpho. A morte enim virtute sua propria, se ipsum emergens & partes integrantes personæ suæ, indissolubili nexu, iterum annexens; Deum esse testatus est, & creatorem & redemptorem nostrum, in quo si vivamus & moriamur, in eo etiã resurgemus æternæ vitæ participes, & de morte triumphantes; fœlicem hunc exitum & euentum fides christiana nobis expectandum credit, & Alchymia in rebus sublunaribus & præcipuè in Mercurio mundi symbolum tanti mysterij nobis spectandum exhibet: hic siquidem Mercurius protoarchetum suum imitari hæc in re videtur quod, uti diximus, corpus visibile & palpabile sumat in centro terræ virginæ, ut & filius Dei in utero sacro, intemeratæ virginis, corpo-

*resurrectio
christi om-
modo ne-
cessaria ad
vnum salu-
tem.*

*in christo
vivendum
in eo resur-
re cupia-
mus.*

*symbolum
naturale
christi &
mercurij.*

ris humani induit & assumpsit essentiam : Spiritus mundi mortis patitur obelos in corporibus mixtorum, quæ ipse sibi figulauit, vt & filius Dei mortis subijr tormentum in corpore, quod & ipse sibi in vtero sacro impollutz matris suæ conflauerat: Spiritus mundi naturali sua via & ordine triumphat ex morte, quæ calidum innatum & humidum primigenium quod est veluti anima & vita illius, à sicco radicali separauerat inimicitiam inter ipsa fecerat; at in morte pace tandem inita, iterum hæc tria surgunt in mixtum priori subtiliùs & nobiliùs, vt toti & vniuersæ naturæ sit alimento perenni & indefinenti, IESVS CHRISTVS certo certius, mortuam mortem captiuam duxit in triumphum, curru suæ resurrectionis veræ aureo, alligatam: corpusque vere gloriosum, incorruptibile, immortale, & vbicumque locorum penetrabile assumpsit, vt homines amafios suos, perenni sua vita spirituali & æterna foueat, & nutriat, & in pristinum reducat nitorem, primamque illis restitueret gratiam. Ex resurrectione spiritus mundi, in nos descendunt cœlestes stellarum & planetarum influxus; ex Christi resurrectione, in nos permeant cœlestes veri Patris æterni influxus & gratiæ diuinæ, sine quibus & nos ipsi, & totus corrueret mundus: Spiritus mundi sic à natura præparatus, vniuersis rerum mixtis commoda alimenta ministrat, quod saucium est sanat, quod mancum, fractum, mutilum & lacerum est, id interno suo alimento refarcit, se ipsum in escam præbens. Iesus Christus mortalia passus & victrice morte resurgens omnibus humani generis in-

*vis Christi
sacra Eu-
ristia est
ristianorū
a vita.*

diuiduis commoda alimenta ministrat, quod sanguinem imò mortuum nobis inest, id pretioso sanguine restaurat, vitæque donat æternæ; se ipsum in panem exhibens quotidianum, quo gratia, per mortem suam nobis adepta, diuinitus fouetur, & conseruetur.

Spiritus mundi Chymicè præparatus, corpora metallica cruda, impura & imperfecta coquit, purgat & perficit in aurum vel argentum: **I E-
S V S C H R I S T V S** diuina penitus arte nobis præparatus, nos tanto vitio & corruptela deprauatos & pollutos, vt nihil fœtidius, & imperfectius reperiri queat, non in aurum & argentum & gemmas quæ nihil aliud quam terrâ sapiunt, sed in homines diuinos, immortales, sole ipso nitidiores perficit & permurat. Spiritus mundi, quod sui est simile sibi vendicat & asciscit. **I E-
S V S C H R I S T V S** quod sui est secum trahit & perducit, Spiritus mundi à morbis nos liberat vitamque salutis plenam nobis elargitur, Christus à peccatis omnibus, morbis peioribus nos exonerat, vitamque verè vitalemque vt potè immortalem nobis impertitur.

His itaque æqua mentis lance trutinatis Symbolum aut spectandum & mirabile, in natura reperimus vt in Christum amore rapiamur, qui tanto & adè singulari in nos amore affectus fuerit, vt quæ pro nobis passus sit, non tantum fide credenda voluerit, sed & huius mysterij depictas imagines, in natura ipsa collocauerit omnibus contemplandas.

*Ascensio naturalis Spiritus mundi cœlum
versus & fontem suum: Christi As-
censionis Patrem Versus &
verum suum fontem,
figuram quandam
exhibet.*

CAPVT IX.

DOCET nos Hermes Chymicorum pater cum reliqua Chymicorū omnium turba, Spiritum mundi à primo mobili in centrum terræ vsque descendere ibique corpus visibile & palpabile assumere in eoque corpore mori modo quo granum frumenti in terram proiectum moritur, ne sterile scat, vt in cœlum iterum ascendat assumpto corpore suo subtilissimo & tenuissimo, per mortem illam facto, ad penetrandas vniuersas mundi partes, sua tenuitate, vt ea via deferat vbiqumque vitam toti naturæ necessariam: Nam si in sua cœlesti & superelementari natura permaneret sua tenuitate vix posset mixta elementaria nutrire & alere; ea enim ipsa elementari & simili egent cibo, vt persistent, nec etiam si crassa & dura scateret essentia, partes omnes corporis & imperceptibiles meatus adire posset,

*Ascensionem
Christi Sy-
bolum.*

vt illis esset vitæ adiumento & fulcro ; decet ergo spiritum hunc vitæ & essentiæ baiulum spiritum esse & corpus , hoc est tenuissimam & subtilissimam habere corporalem essentiam vt officio suo perfungi possit. Id claret in animalibus cunctis , in quibus antequam alimentum subeat vltimam sui ipsius præparationem subtilissimam induit essentiam , & crassas veteresque suas primas deponit exuias ; primo ventriculus quaecumque alimentum ipsi inditum , præparat in chylum , chylus à venis meseraicis & ab hepate permutatur in sanguinem , sanguis à corde in spiritum vitalem , hic à cerebro in spiritum faceffit animale , qui aded tenuis est & subtilis , vt quaecumque oculorum aciem fallat & fugiat , tantùmque distat à primo alimento , quod à ventriculo in chylum commutatum est , quantum cælum distat à terra. Itaque videmus in tota & vniuersa natura , vt & in singulis eius partibus , spiritum mundi vitæ baiulum & essentiæ ministrum è cælo descendere in terram , & è terra in cælum iterum conscendere , & è cælo iterum in terras deuoluere vt naturam commōstret vtramque cuius est compos , quaque potis est , totam conseruare naturam quod voce altissima intonat verissimus Hermes. Ascendit à terra in cælum , iterumque descendit in terras & suscipit vim superiorum & inferiorum , ad perpetranda miracula rei vnius , hoc est ad vniuersam naturam quæ vbiuis locorum vna est , nutriendam , fouendam & conseruandam. Quod si hæc interpretentur , de opere illo Hermetico , mystico & arcæano , nihilominus cum & hoc opus re-

ritus mē-
ex vtra-
s natura
lesti &
mentari
conflatus.

referat Symbolum totius mundi, ipso Hermete teste, nos & ad vniuersam naturam retorquendo, perperam non interpretamur tantum Philosophum.

Deus pater & creator omnium diuina sua sapientia, hæc ita fieri voluit, in conseruandis & fouendis rebus sublunatibus & sancta & inuiolata lege sanciuit quæ præteriri non potest. Sic & erga nos misericordia pietate summa, & singulari amore ductus, Christum suum, vnigenitum filium suum nobis dedit tanquam verum spiritum mundi intellectualem, voluitque ipsum concipi de Spiritu sancto, in vtero sacro Virginis intemeratæ, eumque nasci & hominem verum fieri, mori, sepeliri, à morte suscitari, & ad cælum & dexteram suam, vnde venerat, iterum conscendi, vt hinc veram vitam intellectualem tanquam ex innato & primigenio vitæ fonte nobis impertiat gratias cælestes, & dona patris æterni nobis communicet, quæ omnia peccatis nostris inconcessa & illibata nobis erant. At Christi immensis meritis, concessa nobis sunt & inexhausti eorum fontes apperti, ibi coram patre mediator æternus est, sacrificium & sacrificator, qui hostiam immaculatam, hoc est personam suam Trinitati sacre semper offert, in piaculum scelerum nostrorum, quæ vitam illam nostram intellectualem, quâ in æternum duraturos, in ipso fœlicitatis centro fecerat ipse Deus, ita contaminant & labefactant, vt pro nihilo coram Deo habenda sit, temerata peccatis, vi Christi sanguine, piaretur, qui nobis suffusus illam restituit integram, & patri suo miserandam dispo-

Christum nobis dedit Deus, vt per ipsum solum in æternum viuamus.

*ixta quid
corruptione
indicer.*

suit, cuius mysterij notam & sigillum impressum in naturalibus cernimus. Ea si quidem dum corrumpuntur, in perpetuo corruptionis suæ volubro persisterent, nisi spiritus mundi de super caderet, qui corruptionis illius sordes, dissoluendo & abluendo nouum ex corrupto dat germen mirum naturæ spectaculum & ornamentum; sic & nos dum peccatorum sordibus inuoluimur, nullum æternæ vitæ fructum daremus nisi Dominus Deus noster Iesus Christus desuper veniret, qui peccatorum nostrorum omnium sordes expiando, suscitatur in nobis illud germen æternæ vitæ, quo in sanctos euadimus viros, Christiana semper egentes irrigatione, quod sequenti capite, dilucidatum clariùs legere licebit.

*deles Chri-
ana sem-
r egent ir-
igatione ut
fidelitate
sistant.*

*Spiritus mundi è cælo descendens in terras
ad vitam rerum sublunarium, Symbo-
lum est quoddam Christi descen-
dentis in sacram Eucharistiam
ad vitam fidelium
omnium.*

C A P V T X.

*atura eget
vita vita.*

V I D I M V S superioribus capitibus naturam ad rerum omnium nutritionem & conseruationem egere spiritu vitæ, qui à creatore summo Deo vbiicumque diffusus est, vt vitam vbiuis locorū

diffusam foueat & nutriat, irritando & suscitando omnes vitæ facultates, alioquin vniuersa sterilefcerent, & veteri suo tegumento squalido prorsùs interclusa, perirent: mirabili autem methòdo & via plusquam stupenda, tanto perfungitur officio, descendit è cælo in terras, & ex terris iterum conscendit cælos, iterumque terras petit, & sic fit alimentum verum proprium cuiuscumque rei.

In maximo omnium operum Hermetico opere, id clarius elucescit; ibi enim loci, spiritus metallicus cælum vasis quæ clauditur conscendit, iterumque fundum petit, terram versùs metallicam, quam tanta donat virtute & energia, vt reliqua imperfecta metalla, cruda & incocta perficiat, coquat & duret in aurum vel argentum, adcò purum & nitidum vt omnimodam metallicam scabritiem prorsùs à se eliminat, nec vlla corruptione teneatur. Sic etiam vitrum & cristallum lapidesque omnes ignobiles & triuales in veros trahsmutat adamantes & carbunculos.

Viderunt quamplurimi supremæ & infimæ sortis homines sciens loquor, puluerem rubicundissimum, lumine & splendore, rubinis & carbunculis prænitentem melle & saccharo dulciorem, moscho & ambaro suauiore & fragrantiore, vitali igniculo turgentem, qui plumbum, ferrum & quoduis aliud metallum igne liquatum sua liquatione breuissimo temporis spatio, in verissimum aurum, ipso naturali auro præstantius & nitidius commutabat. Floret adhuc apud florentiam in cimeliarchio principis tantæ & præclaræ inauditæ metamorphoseos specimé admirandum

*Lapidem
Philosophorum
viderunt
quamplurimi
homines.*

nisi spectare licet ferreum clauum media sui parte, in purum legitimumque aurum conuersum, oleo quodam Chymico in quod immersa fuerit pars illa clau.

apis Physica ex quo imponatur.

Fuit autem istud secretum opus, ex spiritus mundi metallici essentia conflatum; hic si quidem spiritus, postquam duris & crassis suis excrementis terreis, se perfectè emungere potest, idque per mortem & corruptionem suam tandè nouum sibi comparat corpus subtile & tenue valde, spiritibus turgens, quibus cœlum vasis quo clauditur scandit, iterumque præcipitatur in terram, fixam claram & mundam, cuius fusione & liquatione, metalla, impuræ propaginis & leprosæ sortis absolutè mundantur, aurique & argenti subeunt nitorem & splendorem, cuius perfectionis culmen nunquam attigissent, at vilissimæ metallicæ rubiginis labe perpetua contabuisse, ni spiritus ille mundi metallorum omnium pater & primus opifex metallicam induens formam, illas corruptionis sordes, suo impolluto humore deterfisset.

x transmutatione mercuria colligunt & sanctificatio hominum.

Mirum certe artis Chymicæ spectaculum, quo speculari imò contemplari licet hominum omnium miserandam sortem, qui numquam fœlicitatis supremæ culmen pertingere possunt, cuius tamen potiundæ gratia nati sunt omnes, ni ipsemet creator Deus hominum omnium verus pater & primus opifex, humanam induat naturam, mortem patitur, resurgat, cœlumque petat gloriæ suæ, ex quo iterum descendat in terras, nec tamen cœlos linquens, virtute diuina, & arcano imperscrutabili in sacro Eucharistiæ Sacramento

cramento

cramento fiat nobis alimentum diuinum transmutata verè panis & vini substantia in verum & legitimum reale corpus suum, saluis tantum panis vini que speciebus sub quibus, verum & cœleste nobis elixit, quo delibuti omnes ab omnibus vindicamur peccatorum spurcitijs & sic electorum numero conscribimur, veterem deponimus Adamum, nouique Christi essentia protecti, hostes omnes debellamus, mortem fugamus, infernum claudimus, cœlumque nobis in æternum aperimus, & ipsius Dei confortes facti, hymnum illi canimus æternæ laudis & gloriæ.

Hæc transmutatio nostri quam Christus Iesus noster suo prætioso corpore nobis dato peragit, miraculosa omnino est, & diuinæ artis opus, aliamque antecellit infinitis parasangis, quam de plumbo aut de ferro in aurum conuerso retulimus. Nihilominus cum his ambabus transmutationibus, in sit aliquid depictum & insculptum, cuius auxilio licet Christiano Philosopho, absque eiusdem fidei Christianæ labe, has inter se comparare, vt percipiant omnes misericordiã & gratiam diuinam vbique adeò diffusam esse, vt mysteriorum suorum insperscrutabilia arca, depingat, & figuret quoquo terrarum, vt tanti beneficij memores esse valeamus. Vidi ego sculptam plantæ admirabilis iconem, quæ nonnulla sacratissimæ Passionis Christi stemma ta perfectissimè insculpta gerebat: caulis eius follijs lancæatis viuo sanguine variegatis, terra surgebat, flos deinde extuberabat exquisitissimus aureo radians colore, in cuius centro, co-

Planta stemmata passionis depicta gestans.

rona spinea, clavi nigro colore veluti ferreo delibuti visebantur, vestis & toga tanquam sacrum vexillum hinc prominet, & hæc omnia columnæ albissimæ in umbilico floris positæ, infinitis sanguinis viuidi guttulis conspersæ suffultæ, omnibus in propatulo erant. Sunt & multi qui iudicis terris, & iam in quibusdam alijs multis Europæ partibus, in hortulis quorundam hanc mirabilem plantam viridem & solo adhærentem conspexerunt florentem, quæ sacratissima redemptionis nostræ stemmata perfectissimè delineata omnibus exhibet. Vide iam & contemplare hæreticè vt non solum Deus in penetralibus & intimis naturæ secretis, sed etiam in propatulis naturæ plantis & floribus, hæc sua mysteria pingit, quæ tu intimo corde negas adoranda, & nauci pendis: hæc omnia coram Deo, iudicis accusatoris vices agent, teque pudore quamaximo confundent, hæc mysteria salutis nostræ vnica subsellia, nec domi nec in eorde habes depicta, & tamen vbique terrarum delineata cōspiciuntur ad tuam confusionem & opprobriū.

Mysteria sacra passionis vbique depicta sunt.

Omnia redemptionis mysteria ad Eucharistiā constituendā conseruunt & vergunt.

Hæc omnia etiam prædicta mysteria quotquot sunt à Christo celebrata fuere, hæc vnica potissimum ratione, vt in Ecclesia sua Eucharistiā sacram deponeret, vt reliqua omnia in ista sola nobis essent vtilitati & saluti. Quod in Euangelio Christus firmis & clarissimis verbis asseuerat: qui non comederit corpus meum & biberit meum sanguinem non habebit partem mecum; Quasi diceret, veni in mundum naturam serui induens, passus sum crucem, mortem, sepulturā, resurrexi à mortuis, cælos ascendi, sedes ad dexteram Patris æterni. At hæc omnia, vt iterum

descendam in terras, dexteram patris nec cœlos inde relinquens ad Eucharistiam meis affeclis relinquendam, quæ verum est corpus meum reale & integrum quod verissimum erit peccantibus & impuris hominibus tanquam elixit permutans eos in pios sanctos & fideles; at id non erit via & methodo communi & triuali, sed ego ipse Christus vobis ero alimento, & cibo, aut veluti lapidi Physico, impura transmutanti metalla, qui re ipsa, ipsemet impura intrat metalla, sic & ego impura subibo corpora vestra, vt ea mundem & expiem expiatione vltimæ, sine qua habere partem mecum nullius est hominum. Quare assue-
 ranter vobis prædico, qui non comederit reale & verum corpus meum, & biberit meum sanguinẽ impurissima sordescet macula & labe, qua partẽ mecum habere non poterit. Candidus enim ego & nitidus, candida & nitida sequor, & illa solum mihi coniungi possunt, est enim rerum similium cæcus & occultus amor: Ob quam rem Sacramentum Eucharistiæ omnium salutem quam maximè necessarium credimus, quo solo vita spiritalis nostra illæsa & integra conseruatur, & quo quotidiana miracula patrantur in Eccl. Romana.

Qui Eucharistiam sacrã non comedit, saluus esse nõ poterit.

Non enim sola est metempsychosis sed & simul metempsomachosis, & transubstantiatio panis & vini saluis eorum speciebus & formis externis, in verum corpus Christi, cum suis omnibus speciebus & formis, quæ occultantur & obteguntur speciebus vini & panis. Hæc est illa miraculosa & verè stupenda transmutatio, diuinũ opus, diuina Alchymia, qua Deus fit homo, & qua Deus homo, se præbet omnibus hominibus in alimẽtum

*Eucharistia
Sacramētum
est omnium
mirabilium.*

verum, vt nos in sanctos & pios & quasi Deos permutet, hoc est mirabile mirabilium omnium mirum, quo Christus Ecclesiam Romanā suam declarauit. Præclare admodum nihilominus elucet eius sapientia & summa bonitas, quod dederit naturalia quædam, que nobis horum mysteriorum symbolis & figuris esse possunt, quibus prælibare possumus multa & præclara ad eorū explicationem; Sic spiritus mundi è cælis in terras deuoluens ad vitam & conseruationem rerum naturalium nobis est subsellio, vt mirabilem & inenarrabilem Christi descensionem in Sacramentum Eucharistiæ, vt vitam spiritualem omnium hominum contemplari valeamus adeò necessariam & perutilem, vt eius defectu & inopia Ecclesia Dei consortis dici non possit, nec tanto dignari nomine, nec modo Ecclesia dici possit, cum ea semper habere mereatur & debeat secum religionem & cultum veri Dei cōnexum; cultus autem veri Dei, sacrificium expostulat Deo condignum & peccatis hominum expiandis idoneum & aptum: quale autem sacrificium Deo condignius & hominum peccatis diluendis efficacius, Deo homine ipso inueniri possit. Huius Sacramenti necessitatem apud Ecclesiam, cancellatim & figuratim nobis com-mōstrat: necessitas spiritus mundi descensus in terras, ad conseruationem rerum sublunarium, eo enim indiuidua quæque tendunt ad perfectionem qua nata sunt; sumunt enim omnia ex eo originem & primordium, & tali & simili perpetua & perenni irrigantur fonte, vt in suum perdurent æuum, alioquin in se ipsa corrueret

*Non datur
Ecclesia Dei
si Eucharis-
tia tollas.*

*Eucharistia
sacra necessi-
tas vnde nam
ex natura
d. sumi possit.*

collapsa naturæ molles; sic & Christus multo quidem & præstantiori modo Ecclesiæ suæ, se ipsum præbet in escam veram, vt tali & tanto refocillata cibo & potu, in æternum perduret tempus.

Descensus spiritus mundi super mixta naturalia, aduentus Spiritus sancti super Christi asseclas figuram quandam representat.

C A P V T X I.

AMIAM Chymixæ alumnis explicandum venit, quid propriè sit spiritus mundi, nam in præcedentibus capitibus humiditatem radicalem Mercurij mundi, spiritum mundi diximus; hanc vero humiditatem seu spiritum humidum volatilem, cum Christo symbolum habere ostendimus. Nunc vero spiritum Mercurij cum Spiritu sancto, symbolum etiam habere volumus: videndum nobis est & explicandum an si ambo spiritus sint vna & eadem res in Mercurio mundi. Itaque spiritus quem cum Iesu Christo symbolum habere volumus, humiditas est radicalis Mercurij, quæ humiditas cum sit tenuis quid, & valde subtile, spiritus nomine, dignari meretur, propter suam tenuitatem. Quod enim

Spiritus sancti symbolum naturale.

subtilissimæ & æthereæ est essentia, spiritus nomen sibi vindicat apud Chymicos. Siccitas pariter radicalis & essentialis quæ in eodem Mercurio reperi contigit, propter eandem tenuitatis & subtilitatis essentiam, spiritus etiam nomine insigniri non dedignabitur. Tria enim sunt in Mercurio mundi, calidum putà innatum quod & sol dicitur & sulphur. Humidum primigeniū quod est Luna & Mercurius appellatur: & siccū radicale quod & sal, nodica vinculum & amor solis & lunæ vocari solet. Hæc tria propter tenuitatem, qua pollent spiritus cognomēto efferri possunt, & præcipuè cum in Mercurio reperiantur volatili; nam hæc tria in ipso volatili Mercurio, vti & in fixo ac permanenti solent reperi, Nullus autem fere Chymicorum est, quin duplicem hanc Mercurij differentiam agnoscat, triplicemque hanc vtriusque compositionē perfectè calleat. Quocirca in præsentī capite siccum radicale Mercurij, spiritū mundi dicemus, huncque cum sit amor vinculum & nodus calidi innati & humidi primigenij, ipsiusmet Mercurij mundi, cum Spiritu sancto, quadantenus figuratim quadrare dicemus, & potissimum cum per eius irradiationem & influxum sanctum & sacrum Christi asseclas, Christo perfectissime & indissolubili vinculo & nexu, connexos esse credamus: Spiritus enim sanctus cum perfectissimus & absolutissimus sit amor Patris æterni & Filij, filijque patris, ita vt eo amore in vnitatis essentiam vnam coëant ambo, & non solum hæc duæ personæ, sed & ipsemet Spiritus sanctus tertia sacræ Trinitatis persona, subit eadem

*Quid Sol,
quid Luna,
quid Mercurius
dicatur
apud Chymicos.*

Spiritus sanctus est vinculum & nodus Trinitatis.

Trinitatis essentiam, comer ipso amore & vinculo suo, sic solus est ille, qui nos Christo perfectissimis alligat vinculis. Quantum enim præstat nobis, ad securam & tutissimam salutem nostram consequendam IESV CHRISTI Saluatori & Redemptori nostro adhærere, tantum etiam & nobis præstat Spiritus sancti, facer aduentus; quo solo feruet cor nostrum amore diuino, eoque indissolubili nexu & ligamine IESV CHRISTO, deinde confirmatur. Sic & spiritus mundi, ita adunat partes mixtorum, vt in vnitatis indiuidui compositionem coalescant, & sic eo vinculo & nodo viuunt & perdurant tempus suum. Spiritus sanctus incarnati Verbi mysterium in vtero sacratissimæ Virginis molitus est, ad hominum omnium salutem & vitam spiritualem & æternam. Spiritus mundi humidi radicalis quod cum Christo symbolum habere superioribus vidimus capitulis, in centro tanquam in vtero terræ virginis operatus est incorporationem ad vitam rerum sub-lunarium, & earum perduratiorem & æuam ne in nihilum eant. Spiritus sanctus è cælo descendit ad confirmandos, docendos, & illuminandos Ecclesiæ primos patres, Christi primos Apostolos & asseclas, vt mysteria diuina & sacramentæ & Catholicæ perdiscerent Ecclesiæ, cæterisque posteris suis traderent intemerata, spiritus mundi è cælo descendit, vt Mystas & Sophos doceat naturæ secreta, & arcana eaque perdiscat eius luce & radijs, qui per totam naturam spargitur, vt vnusquisque in propatulo habeat quod in tota natura magnum est & pretiosum.

Spiritus sanctus Christo nos perfectissime alligat.

Spiritus sanctus primos Ecclesiæ patres illuminauit.

mbolum
tura natu-
lis Spiritus
ncti.

Spiritus sanctus descendit è cælo, super Apostolos ignei flaminis instar venti & ignis impetus præ se ferens formas; Spiritus mundi dum terras petit, mixtaque naturalia afflat, nihil nisi ventus & ignis est & vitæ naturalis flamen. Spiritus sanctus Ecclesiam Romanam Catholicam & Apostolicam conseruat viuifico suo & sancto flamine, viresque eius, virtutes & energias multiplicat, & per totum terrarum orbem propagat & extendit, spiritus mundi vniuersam naturam tutam & securam fouet & nutrit suo intrinseco viuifico nectare, eiusque virtutes & proprietates, actiones & facultates, mirum in modum multiplicat, vnde tot generationes, & noui in dies ortus. Spiritus sanctus aduentu suo renouauit vniuersam faciem Ecclesiæ, vnde illud. Emitte Spiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ: Sic & spiritus mundi, aduentu suo, renouat faciem terræ, veteris hyemis cortex depellitur, & noua vernaque & viridi cuncta circumteguntur pelle, aduentante vere, vbi omnia spiritus mundi copioso afflatu iuuenescunt. Sic claret omnibus & manifestum est per Alchymiam spiritum mundi rudem quandam figuram, & imaginem adumbratam secum præ se ferre, qua possumus mysteria Spiritus sancti, nobis cælitus ac diuinitus à patre luminum & sapientia eiusdè, & ab ipsomet Spiritu sancto reuelata, quadamtenus penetrare & percipere, aut saltem fidem nostram confirmare & hisce naturalibus fulcibus diuino semper afflante spiritu stabilire.

*In caractere spiritus mundi occultantur
scientiarum naturalium om-
nium arcana.*

C A P V T X I I.

OPHI, Magi antiqui omnes & cabalistsæ rerum naturalium mystica adcò obscuris inuoluebant ænigmatibus, tropis & figuris, vt nihil posteris traderent, nisi per characteres, & rerum discendarum hyeroglyphica; Itaque vnus & solius characteris ambitu exiguo, complexi sunt omne quod libro vnico satis amplo, imo & volumini magno iam inscribi potest: hanc rei veritatem satis testantur Ægyptiorum columnæ & pyramides characteribus & hyeroglyphicis depictæ, quibus Philosophia integra occultabatur. Vnicum ex omnibus characteribus elegerunt, antiqui Sophi, cuius solius ambitu quamplurima, eaque perpulchra, naturæ arcana, obtexerunt: Hunc autem characterem hoc plane modo descripserunt in vertice illius Lunam bicornem in centro Solem, in base & fundamento Crucem posuerunt: ex sole illius characteris centro, intellexerunt calidum innatum mundi, vitæ fontem, in centro cuiuscumque rei residentem, & in ipsomet mundi centro commorantem, vt commodius vitam

*Antiqui quæ
methodo sci-
entias rerum
traderent.*

*Explicatio
characteris
Mercurij.*

omnibus mundi partibus, communicare possit, & elargiri queat omnes suæ vitæ facultates, usque ad ultimas orbis partes. Ob quam rem calidum istud innatum vitæ fontem, cor mundi fecerunt & centrum, quod circulo solis propemodum depinxerunt è cuius medio, infiniti fere lucis & ignis vitalis radij perenniter scaturiunt, ad ingentem & præpotentem illam vitæ vim & energiam commonstrandam; circulus siquidem caret sine & principio, sed ipsi vndique finis, & vndique principium inest, sic & calor naturalis mundi actione particulari & limite suo circumclusa, caret. At vndique surgunt omnes qualescumque sint mundi & naturæ actiones quidquid enim est actionis virtutis & energiz, in vniuersa natura ex eo profluit fonte, & in ipso submergitur, non secus ac circulus figuras alias omnes, in se complectitur; Sic & calidum innatum mundi actiones omnes, facultates & energias in se coërcet, quas radij illi innumeri & fere infiniti, ex medio circuli pullulantes representant.

Luna bicornis in characteribus Martis quid indicet.

Luna bicornis quæ in vertice characteris sita est, humiditatis radicalis mundi & naturæ, nobis ideam exhibet, humiditas hæc radicalis mater est rerum omnium, ut & calidum innatum omnium censetur pater. Ex Luna bicorni indigitatur hæc humiditas rerum omnium alitrix seu semicirculo, ut sciamus & perdiscamus hanc humiditatem radicalem, non nisi partem esse humiditatis calidi innati essentialis & radicalis, non secus ac femina masculi censetur media pars & generationi inepta nisi masculo coniugata, qui circuli perfecti & solis ad instar illi est. Sic est

humiditas calidi innati censetur fœmina, & vera media pars, generationis rerum & ortus minime compos, nisi calido innato tanquam masculo suo indissolubili nexu connectetur; ideo Lunæ bicornis figura hanc humiditatem connotarunt, Antiqui, ut mediâ calidi innati partem esse hinc aucuparentur, Philosophiæ alumni, & præterea ut perdicerent omnes Lunam cœlestem esse matrem istius humiditatis, ut & calidi innati solem esse patrem, Luna si quidem cœlestis sua virtute & energia hanc humiditatem fouet, nutrit, alit, & multiplicat. Experientia ipsa id nobis indicat, dum plenilunio, omnia conspiciamus succo vitæ & nectare viuifico turgentiora & pleniora; quia tunc temporis Luna toto suo orbe lucet & radiat, qua luce & radio in inferiora humiditatem hanc infundit copiosiorē & perfectiorē: ubi enim maior inest lux & fortiores radij, ibi etiam maior influxus, & copiosior. Influxus autem cœlestis nihil nisi calidum innatum mundi est, & vitæ sublunarium omnium fomes & fulcrum, quod absque humiditate innata, radicali & primigenia imaginari non possumus; sunt enim ambo indissolubili vinculo connexa, ob quam rem perfectissimè imo & peracuta diuinæ Palladis arte, Luna bicornis quæ in culmine characteris Mercurij collocata est humiditatis radicalis & primigeniæ symbolum refert.

Sic cum autem radicale quod calidi innati seu Mercurij essentiam integram cõplet & absoluit acutissimè, & rectè admodum repræsentatur Cruce, in infima parte characteris posita, humidum enim primigenium quod est semen radicale rerum omnium non patitur rerum sublunarium

Humiditas Mercurij e mater rerum omnium, & calor omnium patet.

Luna humiditatem Mercurij nutrit alit & auget.

Influxus cœlestis quid

Cruce qui repræsentat in characteris Mercurij.

alterationes, corruptiones & varias mutationes, nisi postquam sicco illo radicali adunatum est, & compactum, quod nomine salis annotant Alchymistæ; at quam citò sublunaria coagulata sunt sicco illo radicali & essentiali Mercurij, eò citiùs etiam hinc inde germinant & pullulant omnia, & sic per crucem, actionis & passionis verum & vnicum symbolum siccum radicale Mercurij, seu semen rerum omnium passionis & actionis basis & fundamentum figuratur.

qua ra-
te sit ge-
tionis &
uptionis
s.

Qua ratione autem & qua naturali via siccum radicale Mercurij generationum & corruptionū sublunarium sola & vnica sit basis & fundamentum, & quo pacto crux sit passionis & actionis symbolum, manifestandum iam venit, vt quod est in tota Alchymia secretius & altius in gratiã alumnorum artis explicemus.

Sancitum est apud Philosophos Peripateticos, actiones & passiones rerum sublunarium, ex contrarietatis fonte scaturire; in Mercurio autem mundi nihil datur contrarij, nec dissonum. Vndenam ergo ex Mercurio mundi generationes & corruptiones, passiones & actiones profluent; profluunt ex superficie Mercurij quæ alligata sūt centro Mercurij, siccitatis radicalis nexu & vinculo, generationes & corruptiones & varias omnes mutationes parit & producit; superficies autem hæc Mercurij, elementa sunt, quæ ex centro Mercurij educta, ad superficiem eius conuolarunt, vbi alterationes & mutationes efficiunt contrarietatis pugna, & innato & naturali eorum inter se bello. Hæc vt clarius intelligatur crucem passionis & actionis symbolum expli-

te pro-
nt actio-
is passio-

candum venit. Delineatur circulus perfectè rotundus è cuius centro ducentur lineæ duæ æquales in crucem dissectæ , ad eius superficiem, hæc crux, superficiem circuli , centro eius alligabit & coniunget. Alchymistarum primi asserunt Mercurium mundi in instanti suæ creationis, antequam generationes & productiones rerum fierent, quasi punctum esse quod per generationes & productiones , in circulum perfectum & orbem euasit : vt autem punctum in circulum expandatur & orbem , lineæ quamplurimæ aduocandæ sunt in auxilium, quæ ex puncto ducantur superficiem versùs , lineæ autem sic ductæ, constituunt & delineant cruces. Siccum itaque Mercurij mundi, siue sal vitæ coniungēs superficiem centro suo, & centrum superficiæ, est actionis fundamentum : Nulla etenim datur via à centro ad superficiem , nec à superficie ad centrum, nisi per motum, motus autem est actionis & passionis basis & fundamentum ; puncta item quæ in superficie sunt, diuersa sunt & varia, ideo inter se contraria , & ideo in superficie sola actio & passio reperiuntur , in centro autem in quo nihil nisi vnicum punctum est , non datur contrarietas, nec propterea actio & passio , etsi ex illo vnico fonte orientur actiones & passionis, at id in superficie sui circuli tantum contingit. Sal autem vitæ seu siccum Mercurij radicale & essenziale quod connectat superficiem centro centrumque superficiæ, rerum omnium est etiam in omnibus, mutationis & alterationis principium , qui mysterijs occultis salis initiati sunt, & miracula eius naturalia conspexerunt,

Quare in superficie Mercurij sunt actiones passionis.

mixtorum reductiones per iguem in cineres, & in salem, & hunc iterum in mixtum simile, & idem specie, ex quo sal ductus & extractus est. Hæc Philosophandi rationem & methodum, facti cogentur & capient vna secretissima Alchymia arcana, quæ iam explicata sunt, & cortice suo durissimo denudata.

Sal ergo & crux mysticum quoddam arcanū in se recondunt quo actiones & passionēs rerum sublunarium contēplari queamus, & mira naturę in Mercurio mundi admirari, quæ in dies ex centro suo emergunt in lucem, ex quibus tota Philosophia floret & candicat, cuius compendiū in hoc solo caractere Mercurij habemus perfectissimè insculptum & inscriptum: Luna si quidem & Sol quæ supremum occupant characteris locum, naturam cœlestē indigitant, quidquid enim cœlum suo altissimo ambitu in se coërcet, nihil nisi Sol & Luna est: Sol pater, Luna mater rerū omnium habetur, cœli motus vniuersus quo omnia persistunt, in diem & noctem distinguitur. Sol diei, Luna nocti præest, itaque motū naturæ vniuersum & externum & internū Solem & Lunam dicere possumus, & si quid est aliud in cœlo, quod Solis & Lunæ non redoleat essentiam illud tamen qualecumque sit Sole & Luna perficitur. Crux autem infima naturæ elementaris ideam & exemplar nobis exhibet: ibi enim cœlestis virtus & energia descendens mutationum omnium & alterationum scopus est, & centrum in quod omnia sublunaria vergunt; vnde crucē in infima characteris Mercurij parte posuerunt antiqui, tanquam passionis & actionis symbolū.

☉ Luna
 caractere
 reurij
 & indicēt.

Proinde in inferioribus nihil cruce carere potest, ad perfectionis summum gradum attingendum, quod expressis verbis Deus ipse, Christus Redemptor & Saluator noster, indigitat & præcipit hominibus se ipsum sequi & ferre crucem suam ad summum illud perfectionis culmen, ad quod tēdimus omnes conscendendum, quod æquo iustius est; si enim sublunaria cuncta, dum ad perfectionem vergunt crucem portāt Mercurij quid moliri debeant homines, Christi affecte, dū immensū illud perfectionis perreptant culmē, nonne crucem Christi perferre, quibus possunt humeris cogi merentur? ut tantæ Crucis ope, superficiem miseriarum & calamitatum suarum, centro fœlicitatis & inuiolatæ pacis coniungant: ex nihilo centroducti sumus per rerū omniū centrū verum & vnicū Deum, & ad superficiem mūdi eiecti, in qua mutationū & contrarietatis reperitur anxietas. Cruce autē Dñi nostri Iesu Christi superficies illa corruptionum & peccatorum, mutationum omniū & contrarietatis vera sentina & lacuna, connexa est, centro diuino, in quo vera pax & æterna quies, nobis erit Crux hisce de causis, ex immensis meritis Christi quidquid est infensū & infausti fugat & procul à se eliminat, abyssum infortunij & veri mali claudit, cœlū aperit & supremæ fœlicitatis est vnica clavis, & ex fœlici crucis auspicio tota mundi sublunaris perfectio pendet, imo & cœlestis honor, decus & gaudium Angeli siquidē & homines præcipui cœlicolæ, nō eo decore, honore & gaudio perfruerētur, absq; crucis mysterio, cuius ope gratiam confirmati sunt omnes, eamque adepti sunt virtute agni immaculati Crucis patibulo suspensū, ideoque

Nihil Cruce carere potest si perfectionem attingat culmen.

Laudis Crucis & virtutis

Angeli Crucis debent honorem.

Cruce est totius perfectionis basis.

etiam character Mercurij, cruce sua lunam solemque portat, vt omnibus hoc emblemate in propatulo sit crucem esse totius perfectionis basim & columnam firmissimam, tam in cœlesti quam in sublunari globo; Christus enim Deus per mortem & crucem suam naturam vniuersam benedixit, & sic pater æternus oblitus est maledictionis primæ in hac Christi benedictione, totius naturalis & supernaturalis perfectionis summa consistit. Quid enim est creatum qualecumque sit, sui creatoris & conseruatoris gratia & benedictione orbatum? Non immerito ergo, crux sublunarem globum representat; ipsi enim tanquam cruce incesa omnia, maledicta & infauista aderant, Christus tamen assumendo crucem, humanamque naturam induendo, quæ caput est & princeps totius sublunaris essentia, hæc omnia infauista & maledicta sustulit, quod ipse bonorum omnium sit summum bonum. Itaque bono illo summo, malum omne abiit & in bonum transiit, ligno fructifero malum omne subiit in mundum, ligno pariter Christifero bonum omne rediit in mundum. Hinc desumitur illud dulcissimum melos Ecclesiæ Romanæ, quod gloriosi pangit prælium certaminis.

Humanitas est caput sublunaris essentia.

*De parentis protoplasti,
Fraude factor condolens,
Quando pomi noxialis.
Morsu in mortem corruit,
Ipse lignum tunc notauit,
Damna ligni vt solueret.*

Mundum ergo hunc sublunarem & inferiorem
globum,

globum, aptiori & conuenientiori symbolo & emblemate, quàm cruce, nec nos possumus, nec antiqui Sophi potuerunt connotare: mundus si quidem hic sublunaris infœlix, infaustus, maledictus & malorum omnium plenus, per crucem perfectissimè figuratur, cum & crux ante mortem Christi malorum & maledictionum omniũ fuisset compendium: sed post mortem eiusdem Christi, est summi boni & benedictionis omnis abyssus; sic & mundus ante aduentum & mortem Christi, non mundus, sed quid infœlix & infaustum maledictum & miseriarum plenum; post mortem vero, mundus vere mundus, Christi delicia, Dei gaudium & paradus, in quo plantæ pretiosæ innumeræ reperiuntur, quarum amore delibutus & correptus Deus placuit ipsi vnigenitum filium suum crucis patibulo suspendere, totumque suum sanguinẽ effundere ad eas ipsas plantas ne marcescerent, eo ipso sanguine irrigandas. Idcirco per crucem renouatus est mundus & à creatore suo iterum figuratus, in meliorem quam in prima creatione formam. Nondum enim, vt iam habet Deum hominem, mundus habebat eius Saluatorem & Redemptorem, nec tanto dignabatur honore, quin etiam & crux sanctissima, mundum hunc inferiorem & sublunarem representat, sua innata & naturali constructione quæ duabus lineis per medium coniunctis simul & disiunctis affabrè distinguitur; sic ex duabus lineis ea via coniunctis & disiunctis surgunt quatuor, quæ & elementorum quatuor figuras exhibent quorum duo, initio toti mundo fuere, vt volunt Philosophorum

Per Crucem renouatus est mundus.

Cruce mundum hunc inferiorem representat.

Elementa quatuor qua ratione ex mercurij centro enervserunt.

quamplurimi ignem & aquam affirmantes toti orbi principium dedisse; hæc enim elementa in centro suo concocta & disiuncta, tanquam duæ lineæ in centro crucis dederunt & alia duo, quæ perfectissimum orbem super centrū suum rotando & gyrando perfecerunt, ignis in aquā agēdo, ex sublimiori parte aquæ & crassiori ignis portiūcula exsurrexit aer, ex crassissima autē aquæ parte & ignis spissiori particula terra exorta est. Quæ & adhuc experientia Chymica, quotidie verum fore cernimus, ex omnibus enim liquidis igne operante aer & terra cōsurgūt. Tenuē enim quod euaporat & exhalat aer est, crassum verò & spissū quod fundum occupat terræ nomen verè sibi vēdicat. Itaque ignis & aqua in principio centro suo connexa & disiuncta, aerem & terrā dederunt quæ orbem integrū perfecerūt. Non possunt hæc duo elementa centro cōiungi & disiungi quin crucis figuram refferant, nec super centrum suum gyriari quin orbem perficiant. Hisce de causis ac iusto titulo, crux sacratissima mundi & orbis sublunaris occultum & sacrum sibi attribuit symbolū, linea superior ignem nobis indicat laterales: aerem & aquam connotant, inferior terram nobis demonstrat. Hæc quatuor lineæ super centrum suū in gyrum conuersæ, mundum hunc visibilem construxerunt circulum & orbem absolutissimum. Hæc est mystica illa tam sublimis & ardua quadratæ circuli constructio quam ignorant omnes quibus crucis mysterium latet; elementa enim quatuor quæ quadrangulum perfectum in natura constituunt, si in vnum coëant, perfectum in natura constituunt, si in vnum coëant, per-

Mundus qua ratione factus est ex mercurij puncto.

Quid indicet Crucis quatuor lineæ.

Quadratura circuli Chymice qua ratione fiat.

Quum globum & orbem effigiant necesse est; si
 vero centrum globi & orbis in quatuor diuidatur
 partes crucis instar, exsurgent ex illa diuisione
 quatuor trianguli, qui si ea parte qua iunguntur
 centro globi ducantur ad superficiem quadrangulum
 constituunt. Sic explicatur Chymicū illud
 axioma, mico & obscuro ænigmate obtenebratū:
 fac ex mare & fœmina circulum, ex circulo qua-
 drangulum, ex quadrangulo triangulum, ex tri-
 angulo circulum, & totum possidebis magysteriū
 totius Alchymix centrum: Si enim materiam a
 naturā iam præparatā numero duplicem, substan-
 tia & essentia vnicam, in perfectissimum circulū
 conuertas, aquam efficies & ignem, quæ Mercuri-
 um vnicum constituunt Philosophorum, & aquā,
 quæ verus absolutus & perfectus est circulus; es-
 sentia verò illius aquæ in quatuor perscindenda
 est partes, scilicet in partem igneam, æream, a-
 queam & terream, & id absque diuisione ac sepa-
 ratione Physica, at dicimus separare oportere
 propter elementorum omnium colores, virtutes
 & energias quæ inter coquendū & circulandum
 surgunt & apparent; dū enim terra & aqua vigēt
 colores omnes virtutes & energix horū elemen-
 torum visuntur; dum vero floret aër, & aëris pro-
 prietates & facultates, conspiciuntur, dum vero
 cādicat ignis, & illius vigor & robur manifestā-
 tur, & oculis in propatulo sunt; sic ex circulo illo
 seu Mercurio Philosophorum quadrangulus cō-
 surgit, & ex quadrangulo illo, emergit triangu-
 lus, in vnoquoque enim quadrangulo, quatuor
 adsunt trianguli, hoc est in vno quoq; elemento,
 quatuor sunt elementa, quæ singula, trina illa &

*Hæc notata
 dignissima
 sunt.*

*Explicatio
 trianguli &
 quadranguli
 Chymici*

indiuisibili constituuntur, compositione, sale scilicet sulphure & Mercurio, quæ in singulis elementis reperiuntur inuisibilia & inseparabilia; vnde & singula elementa triangula sunt, vnde rectè & sapienter admodum Chymicè fatur, in vno quoque quadrangulo reperiri quatuor triangula & ex his quatuor triangulis perfectissimum & numeris omnibus & mensuris absolutum quadrangulum emergere. Quadrangulus autem & quatuor isti trianguli conuertuntur iterum in circulum perfectum, dum hæc omnia in vnicam coquuntur substantiam homogeneam perfectissimè coctam & absolutè puram ab omnibus heterogenijs partibus vindicatam.

Sic mysticus ille circulus Chymicus reduci-
tur in quadrangulum, & quadrangulus in cir-
culum perfectum & numeris omnibus absolu-
tum mediante cruce, quæ in quatuor ramos di-
stincta, Christum Salvatorem & Redemptorem
nostrum gestans & continens naturæ creatorem
& authorem, ea ratione perfectissimum conti-
nere & coërcere circulum, dici potest, cū Chri-
stus Deus & homo, creator & redemptor crea-
turæ, rerum omnium perfectissimus circulus &
orbis omnia continens & coërcens verissimè
predicari possit; hæc sunt mysteria crucis quæ
characteris Mercurij infimæ basi depingitur, tan-
tum secreti rerum naturalium continens quan-
tum & toto orbe coërceri potest, rudem quan-
dam effigiem & primas arcani tanti lineas vobis
tantum hoc in capitulo depinxi, vt qui nasuli
sunt, subolfacere valeant quantum valeat chara-
cterum Chymicorum explicatio in referendis

*Christus qua
ratione cir-
culus dici po-
test.*

naturæ arcanis. Quod & adhuc in explicatione characteris diuinæ potentæ nitidius candescet.

*Character quo Deum figurabant antiqui
scientias supernaturales
complectitur.*

C A P V T X I I I.

ANTIQUI omnes & Sophi veteres Zelotypia tanta ferebantur, in occultandis scientiarum omnium mysterijs, vt quidquid de his crederent & tenerent ipsi figuris ænigmatibus, emblematicis, fabulis & characteribus, tantum graphicè depingerent: Ex quibus tamèn mysteria valdè occulta referare possumus quæ ipsi quidem nunquam subolfecerunt. Vt Deum incomprehensibilem figura quadam naturali depingerent, circulum fecerunt literam. T. mediam in illius cetro continentem, & circulum in tres partes æquales diuidentem: hac plane forma magnus est Dei character respondens aliqua ratione Mercurij characteri, vt notat paracellus in ligno vitæ, ad cuius mysteria explicanda, integrum & grande non sufficeret volumen; pauca tamen & quæ potest ingenij tenuitas, hoc capitulo præfenti dispalescent.

Circulus ergo immensam infinitam & incom-

Antiqui omnes in docendis scientijs auarè valde.

*Explicatio
charactēris
diuini.*

prehensibilem diuinæ essentiaē maiestatem rudē
& qualem & quantam natura potest nobis exhibet figuram, & effingit speciem, cum circulus figurarum omnium capacissimus & maximus habeatur; quot enim sunt in eius superficie puncta, totidem & anguli in ea reperiri contingit, qui longissime & æqualiter a centro distanter capacitatē illam prægrandem & omnium maximam constituunt. Si veteres sopheri circulum infinitum delineare potuissent, vt infinita est immensa diuinæ maiestatis essentia, non ambigendum est, quin id fecissent, vt ex verbis & definitionibus suis colligere facile est: Hermes siquidem trismegistus Deum esse asserit circulum, globum, sphaerā, & orbem, cuius centrum vbique, superficie nullibi reperiri, quibus verborum terminis, circulum infinitum & orbem vndiquaque immensum nobis depingit, quem mentis solo conceptu percipere, & non manibus vlla graphices artis peritia delineare fas est. Ob quam rem cabalistarum primi circulum finitum, & orbem superficie vndiquaque circumdatum effinxerunt, ad Deum quadantenus representandum, at manet eorum alta mente repositum circulum, hunc finitum infinitum connotare, definitione hermetica affabrè & graphicè effictum. Huius circuli superficies & immensus ambitus, Patrem æternum infinitum omnia continentem, nec præ magnitudine ab vilo contineri, quàm a se ipso solo, compotem figurat & ostendit, non secus ac immensa illa infiniti circuli superficies, nullo alio coërcetur loco quàm vasta sua & infinita magnitudine quæ nullis est circumclusa terminis, sed vbi-

*Deus quid
sit.*

*Circulus in
charactēre
Dei quid
figuret.*

cumque extensa locorum, extra quam vllus non datur locus, linea verò mediam immensum circuli ambitum sua etiam immensitate, in duas distinguens æquales partes, Filium æternum Patris æterni vnigenitum nobis denotare potest; vt enim vnigenitus æterni patris filius, infinitam & immensam diuinæ maiestatis essentiam in duas distinguit personas immensas & infinitas & omni ex parte sibi æquales & similes, sic & hæc linea immensum circuli ambitum in duas immensas & omnino æquales distinguit partes, & ab infinito procedit circuli ambitu, vt & filius æternus, ab immensa & infinita patris æterni, dependet sapientia: Linea vero altera, quæ literam. T. integrat & perficit & in circulo partem constituit tertiam, Spiritum nobis sanctum, Patris & Filij sacrum pneuma, representare poterit. Hæc enim linea ab vtraque immensa & infinita circuli parte sumit exordium, & in eodem circuli infinito ambitu, infinitum constituit & distinguit spatium, vt & Spiritus sanctus ab vtraque Patris & Filij persona procedit, & in immensa illa & infinita diuinitate, infinitam & immensam constituit personam, & ab vtraque Patris & Filij persona distinguit. Ita vt in circulo infinito ita tripartito, si in infinitam posset extendi immensitatem, vt & Hermetica definitione superiori, mente concipi potest, darentur tria spatia lineis distincta, non essentialiter diuisa & disiuncta æqualiter immensa & infinita, quæ circulum

*Spiritum
sanctum quid
representet
in charactere
Dei.*

infinitum & vndiquaque immensum constituerent, quæ nobis graphicè depingerent immensas & vndiquaque infinitas sacræ Trinitatis personas, vnicam tantum eamque immensam & infinitam constituentes diuinæ maiestatis essentiam.

*Sacrum redemptionis
mysterium
indicatum in
charactere
Dei.*

Ex tanta huius circuli & suarum partium mystica explicatione, consurgit & sacrum & venerandum redemptionis nostræ mysterium; linea si quidem media, quæ totum circuli ambitum in duas distinguit partes, & linea altera, quæ à circulo & à linea hac media procedit, literam T. affabrè effingunt. Hæc autem litera crucis symbolum vnicum & verum est, mortis & Passionis Christi Redemptoris nostri mysterium præ se ferens, christique sigillum proprium & vnicum æstimatur, apud sacros scriptores, tantæ efficacitæ & virtutis, vt ab æterno Deus prædixerit, mundum hunc & vniuersam naturam non ruituram nisi post legem, crucis mysterio introductam, & solos seruari posse Christi asseclas à tanta miseranda clade, quorum erit fronti sigillum crucis inustum. Quod & colligere possumus ex capite octauo Apocalypseos, vbi Deus præcipit Angelo, ne terræ noceat neque mari neque arboribus, nisi postquam serui Domini Dei nostri signati fuerint in frontibus eorum sigillo Dei viui.

*Lex Christi
numquam
desinet nisi
desinat mundus.*

Sigillum autem Dei viui est, Thau, hebræum; Thau autem Hebræum est symbolum Crucis, & Christi character, vt enim Thau, est vltima litterarum Hæbrearum, sic & lex Christi vltima erit inter leges omnes quæ hominibus datæ sunt; vt

Deo seruiant. Post hanc Christi legem quæ crucis mysterio in naturam introducta est, non dabitur alia sed dabitur vltimus naturæ finis. Sic & Christus erit initium & finis totius naturæ, in hac rerum naturalium catastrophe, quæ prophetantur in Apocalipsi certo certius conspicietur. Vnde secretè admodum & mirificè crux medium circuli occupat in caractere diuino prædicto, quasi indicans Christum fore initium & finem naturæ creatæ; quæ enim in centro latent ex principijs Chymicis prima sunt in compositione & vltima in resolutione. Nihilominus ne me tantæ stolidus & naso carens insipientiæ arguat Zoilus, vt me credere putet, Christum Redemptorem nostrum fore ex compositione naturæ, nam hæc absurda, non sonant verba mea, sed interpretari merentur, Christum Deum fuisse creatorem naturæ & vltimum inde fore iudicem. Cruce creauit mundum, hoc est quæ munda & pura præstiterunt initio creationis virtute crucis & agni occidenti in Cruce, suam munditiam & puritatem conseruarunt, cruce redemit, & cruce iudicabit. Vnde non sine magna & maxima mystica ratione, crux medium circuli occupat, vt conseruationem mundi, redemptionem & iudicium inde arguant, qui lineos habent oculos. Sunt præterea in hac cruce multa alia secreta valdè occulta, quæ forsitan nemo adhuc animo & mente concepit. Possumus enim hinc arguere, initio creatam fuisse crucem tanquam mundi conseruationi, redemptioni & iudicio omnimodè necessariam, quod in principio rerum, lux facta fuerit tanquam rebus om-

Christum fore initium & finem naturæ, qui indicet.

Crucis mysteria.

*ex in cruce
beritur.*

nibus pernecessaria. Quid autem lux nisi crux,
& quid crux nisi lux, nulla enim in cruce abdita
litera, sed vario aspectu contemplata, in signo
crucis literæ L. V. X. graphicè depictæ conspi-
ciuntur vt fas est oculis contemplari ✠ hæc au-
tem literæ vocabulum lux construunt quod est
vocabulum Christi Filij Dei viui. Non ergo iā-
iam mirandum est, cur crucis signo adhæreat
stupenda virtus, cum & in cruce, lumen, con-
seruationem, redemptionem, iudicium, Christū
Deum Filium Dei viui conspiciamus intrò la-
tentem, cuius imperio, nutu & nomine omne
genu fleatur necesse est, cœlestium, terrestriū
& infernorum.

*demptio
iudicium in
cuce latent.*

Lumen, conseruationem, redemptionem, &
iudicium in cruce latere, demonstrant opera
quædam Chymica, quæ stupendi nobis esse pos-
sunt ocularijs perspicilijs, vt hæc admiranda
rudi quodam naturali speculo depicta contem-
plemur. Mixta si quidem naturalia omnia, dum
in salem reducuntur industria Chymica, & in
vltimam & perfectam sui ipsius essentiam per-
ducuntur, in salem abeunt, qui coagulatur sub
loue frigido, in lapillos quadranguli forma, cui
crux perfectissime inhæret insculpta, tanquam
indicans ac nobis demōstrans, qui ex hominum
ferie perfici volunt & culmen durationis & æui
æterni fastigium pertingere, & redimi ab omni
peccatorum corruptione & perfectissimè indica-
ri puri & mundi cupiunt in centto suo confu-
giant oportet, hoc est morti & in morte sua si-
gno crucis præmuniri debent hoc est crucifixi
meritis ab omni vinculo peccatorum & labe

*fectionis
num in
cuce.*

vindicari. vt obſignati tali ſigillo, mundi & puri indicentur à creatore, & ſic reponantur in cœlum perfectionis ſummæ, & durationis æternæ, fœlicitatis infinitæ verum & vnicum receptitiũ locum. Vt enim in purificatione mixtorum & reductione eorum, in puram & vltimam eſſentiam, quæ crucis non reſerunt ſigillum impura indicantur, & corruptionis naturalis volutabro immergi cenſentur; ſic & in purificatione hominum & reductione eorum in puram & vltimam eſſentiam, qui crucis ſigno non erunt obſignati, hoc eſt crucifixi meritis induti, & ſanguine paſſionis ſuæ loti, inter reprobos proculdubiò reponentur.

CruX ergo, mirabilium omnium mirum eſt ſymbolum, cum rerum harum occultarum nobis ſit figura & myſtica effigies, cuius ſigillum hominum omnium non ſolum fronti & intimo cordi inſculptum eſſe debet, ſed & animæ ipſi fidei Catholicæ inuiſibili igne & ſacro cauſtico, inuri meretur, vt nobis ſit & externum & internum pentaculum & veriſſimum conſtellarum amuletum, ad omnia humana mala procul eliminanda. Facellant hinc hæretici, Calviniſtæ aut ſaltem crimen fateantur, dum cruces ludibrioſe habent, non ſunt ſerui Dei viui, nec proinde Chriſtiani, quia eius ſigno obſignari recuſant, & in rerum naturalium cenſu, non lapides qui naturali crucis ſigillo obſignantur.

Qui crucis ſigno non cenſentur obſignati in die iudicij imprecuerunt.

CruX mirabilium omnium eſt ſymbolum.

Calviniſtæ lapidibus viliores ſunt in verum ſerui & peculiari

*Dæmones & cacodæmones dari in rerum
natura creata, colligere licet ex natura
ipsa sublunari Alchymia
monstrante viam.*

C A P V T X I V.

DECLARATIS iamiam diuinis
his mysterijs, quantum saltem po-
tuit Chymia nostræ tenuitas, per-
sequenda est modo hæc regia via,
vidæmones & cacodæmones in natura creata
inuestigemus per naturam ipsam sublunarem
Alchymia indicante, non obscura leniterque
imprensa vestigia; Deus enim omnium simpli-
cissimus & purissimus actus, creator omnium &
opifex, lineas quasdam sui ipsius rudes in natura
ipsa collocauit ac depinxit, & mixtorum omniū
centro depinxit quibus nos Deum aliquatenus
cognoscere possumus, qui ex natura sua omni-
bus incomprehensibilis est; nihilominus tamen
quantum potest ingenij humani imbecillitas, fi-
dei lumine perlustrata, ad cognitionem Dei ad-
umbratam naturali via conscendit. Quid ni etiã
ad Angelos conscendet, cum infinita rerum di-
stantia sint omnino, Deo inferiores.

Si antiquis credendum esset Chymicorum
quamplurimis, Angelos illicò, ex natura elemē-
tari colligere facile, admodum erit; Afferunt

*dæmones &
cacodæmones
res indi-
cantes in rerū
natura.*

*Si anti-
dixerint
Angelis.*

enim eorum quamplurimi, extra tamen veritatem omnem orthodoxā, Angelos fuisse creatos seu desumptos ex purissima parte Mercurij mundi ex qua lumen exiliit, ex qua cœlum emicuit septem in circulos, luminibus varijs decoratos; ita vt ex hac opinione concreati Angeli ex purissima parte essentiæ luminis Mercurij mundi, seu ex purissimo spiritu Mercuriali, substantiæ corporalis sortem & legem sibi arrogare & vendicare deberent, qualem sortem sibi vendicant cœli, & cœlorum lumina, ex eadem substantia compacta. Quidquid enim centrum occupat, vel totam substantiam Mercurij mundi continet, est substantia corporalis & permixta omnibus torius mundi proprietatibus. Itaque si Angeli trahant originem ex illo fonte ex quacumque parte trahant, fontē hunc oleant necesse est, quod tamen paradoxum est, orthodoxæ Ecclesiæ Romanæ doctrinæ dissonum, cui adherere piaculum est. Opinio ergo & sententia horum Chymicorum ita ieiunè sumpta, non quadrat veritati. At vt ab erroribus & calumnijs malè intellectæ veritatis eos aliquatenus vindicemus, sic erunt interpretandi, dum asserunt Chymicorum nonnulli Angelos & animam rationalem ex limbo mundi, seu Mercurio exordium sumpsisse dicendum est, non ex limbo seu Mercurio, sed vnà cum limbo, seu Mercurio mundi, sumpsisse primordium ex nihili fonte per potentiam & gratiam infinitam diuinæ maiestatis, quæ in instanti creationis, horum omnium creauit Angelos: mundum hunc sensibilem & hominem ipsum, ex abyssio nihili, constituens eorum om-

*Chymicorum
de Angelis
vetus opin.
quo modo
interpretan
da.*

*Angeli q.
ratione cre
ti.*

nium essentiam qualem placuit ipsi faciens Angelos puros spiritus, hoc est substantias puras & simplices vna cum anima rationali omni tunc temporis cognitione & lumine, scientiæ naturalis adornatas & condecoratas: Limbum autem seu Mercurium mundi constituens puram substantiam corporalem, vitæ plenam, naturæ visibilis facultatibus omnibus & proprietatibus refertam, quæ proprietates & facultates rerum naturalium verbo fiat, emicuerunt in mundum hunc visibilem. Aut interpretari possumus, opinionem Chymicorum antiquorum, ea ratione, quod ex ea desumi possit, Angelos subsistere in rerum natura creata, posse colligi, ex essentia Mercurij seu limbi elementorum, etsi ex ea substantia non ducant exordium. Deus enim rerum omnium purissimus & simplicissimus actus, ex centro & abyssu nihili cum creauerit res corporales, quæ omni ex parte & tota substantia differunt, & cælo toto distant, à sua substantia omnium simplicissima, & cum creauerit substantias simplices & puros actus, materiæ elementorum immerfos, tanquam quid medium, qualis est homo, non inficias ire debemus, quin creauerit substantias simplices & puros actus, nulli elementorum sublunarium materiæ coniunctos tanquam quid suæ simplicissimæ substantiæ proximiorẽ ideam referens, qualis est Angelus etsi sit ex nihilo eductus & emersus, vt reliquæ rerum omnium substantiæ.

Hoc omne potest colligi ex natura & essentia Mercurij mundi Catholica fide mōstrante viam,

mbus qua
ione crea-

gelorum
ationem
nihilo
d arguat.

& semitas has inuias: omne si quidem cum creatum fuerit ab vno, essentia & personis, trino rerum omnium prototypo, hanc vnitatem & Trinitatem in omnibus obseruatam & inuiolatam voluit. Ita vt omnia vna essent, & hæc vna, in tres distinctas dissecarentur substantias, & hæc tres substantiæ vnus substantiæ claustrum coërcerentur: vt mundus hic vniuersus, & tota natura, eadem aliquam creatoris sui ideam aliquatenus referret & Deus ipse mundi huius architypus haberetur, & vt omnes & singulæ mundi partes præ se ferrent symbolum aliquod, & notam Dei viui, & rerum, quæ seruiunt ipsi, vt vnus lumen, lumen alterius accendat, vel potius nox nocti indicet scientiam.

*Omnia tria
& vno clas-
duntur clas-
sico.*

In Mercurio mundi quidquid diximus, cerne-
re licet, modo linceos teneamus oculos; nota si-
quidem primo inest euidentis diuinæ maiestatis
inusta & impressa, secundo mundi huius sensibili
viua splendet imago & vitale compendium
totius naturæ, quæ quamuis tribus distincta ter-
minis, cœlesti elementari & ex horum vtroque
mixto. Naturam tamen vnicam & solam consti-
tuit vniuersam calidum innatum Mercurij, cœ-
lestem naturam nobis repræsentat, humidum
radicale eiusdem Mercurij, naturæ elementaris
exemplar nobis exhibet, siccum vero radicale,
quod sal dicimus Mercurij, mixtorum omnium
sphæram & orbem, nobis figurat & explicat,
tanquam quid ab vtraque natura cœlesti & ele-
mentari conflatum, vt sal ex calido innato &
humido primigenio ortum habet.

*Partes Mer-
curij radica-
les totam
mūdi seriem
complectun-
tur.*

Ita sanè Mercurius naturam patefacit omnem, vniuersam & particularem, & vice versa, natura

*Mercurius
naturam pate-
facit omnem.*

particularis, indiuidua & vniuerſa, Mercurium mundi explicat & oſtendit. Qua ratione verò Angeli poſſint explicari & percipi ex Mercurio mundi, cum ſint extra eſſentiam & naturam Mercurij, difficile admodum probatu eſt, & explicatu; nihilominus Chymici Chriſtiani ſpiritus ſancti lumine colluſtrati, ita de Angelis Philoſophantur eorumque naturam & eſſentiam ſola potentia diuina, & virtute perſiſtentem & creatam, ſic humanis rationibus arguunt. Cum Deo ſummo rerum omnium creatori placuerit, ex nihili fonte educere, rem ſimplicem, corporalem, incorruptibilem & ſuo modo vere permanentem, vt naturæ viſibili & ſenſibili ſeruiat & miniſtret, iuſtum etiam verè videtur, & fide Catholica dignum, eidem ſummo Deo placuiſſe, Angelorum naturam & eſſentiam ſimplicem penitus ſpiritualem & omnino intellectualem ex eadem nihili ſcaturigine deſumpſiſſe, vt ipſi perpetuò ſeruirent ac miniſtrarent; ſi enim natura ſeruos habeat & miniſtros à Deo ſummo ſibi datos & concreditos, quid ni etiam fide dignum eſt, & creditu iuſtum naturam creatam primam & æternam ſeruos ſibi feciſſe & miniſtros, ſuæ naturæ & eſſentiæ propinquiùs reſpondentes, quam reliqua cuncta creata, vt ſibi eſſent vigilantibus & perenni obſequio deuincti. Vagantur per totum orbem ſpiritus naturales, totumque penetrant orbem, vt naturæ præſto ſint ad functionis ſuas obeundas; Hi ſpiritus proprie & Theologicè loquendo, non ſunt ſpiritus, quia corpus habent, & ſubſtantias elementares, at quia tenues ſunt. Subtiles admodum & penetrantes

Angeli qua ratione naturali explicentur.

Spiritus naturales natura ſeruiunt Angeli vero ſeruiunt Deo.

trantes æthereæ substantiæ, ideo spiritus vocantur, qui ex perenni Mercurij vitæ fonte exiliunt, vt toti naturæ sint obsequio. Sic Angeli veri & proprij spiritus intellectuales & essentiæ simplicis, nihil naturæ huius visibilis & sensibilis redolentes, totum cœli spatium & loca omnia beatorum, & quidquid Deus occupat, ipsi circumscripti permeare possunt, vt Deo seruiant ac ministrent. Ita sanè ex Mercurij mundi spiritibus, Angelos puros spiritus & simplices, intellectuales substantias colligere aliqua ratione possumus, non tamen asserere, vt Chymicorum fecerunt nonnulli, Angelos ex Mercurij vitæ spiritibus traxisse originem. Nam hoc erroneum est, & Angelis detrahit multum & plurimum nobilitatis præstantiæ & excellentiæ; ea si quidè ratione, non essent substantiæ simplices, quod ex materia non omnî ex parte simplici essent educti Angeli, illa autem quæ omni ex parte simplicia sunt, præstant & præcellunt cæteris, quæ compositionem aliquam nacta sunt, nec ex his possunt educi. Poterat quidem Deus ex infinita sua & immensa potentia omnia ex quibuscumque educere. At quia iustus est & rerum omnium ordinator æquissimus, voluit ea ipsa quæ iuris summi erant penitus obseruare, & ordinem rerum æquissimum omnibus constituere, & ea lege, quæ simplicia omnino sunt, ex nihilo per creatorem puram eduxit, reliqua vero quæ compositionem aliquam nacta sunt, ex pluribus simplicibus simul iunctis & vnitis, per generationem & propagationem iussit emergi. Sic Angeli, sic anima rationalis, sic cœlum, sic elemēta

Spiritus Chymici quales.

Spiritus Mercurij vitæ sūt symbola Angelorum.

Angeli non trahunt originem ex Mercurio vitæ.

Creatio & generatio rerum omnium quo ordine facta sunt.

prima, purissima voluntate Dei & infinita eius potentia, ex profundo nihili barathro in lucem emicuerunt; reliqua verò cuncta quæ ex cælo & elementis ortum ducere nata erant, ex his simul mixtis & vnitis per miram eorum omnium propagationem diuinitus illis infusam, iussit pedetentim in lucem educi & æuo suo transacto iterum in chaos primum confundi, vt iteratis & alternatis vicibus ortus & interitus, mirandus huius sensibilis naturæ ordo, suum vltimum terminum & periodum pertingere queat. Sic verè creati sunt Angeli, sic creatum est cælum, sic creata sunt elementa prima, & sic etiam creatur quotidie anima rationalis. Reliqua vero cuncta fiunt & facta sunt, ortus & interitus innata & naturali virtute & energia, quæ ex diuino præcepto sumpsit exordium. Sic in rerum omnium creatione primas tenuerunt Angeli, & cæteris etiam præstant, & præcellant, quia ita placuit creatori, vnde etiam condecorati fuerunt Angeli omni scientia intellectuali, qua poterant creatorem Deum intelligere, amare, perfectissimè diligere, ex penitissima eorum cognitione, quâ summo & intimo amore, flagrare poterant erga creatorem; & sic mereri fœlicitatem perpetuam, quam solam demere creati fuerant vnico hoc solo creatoris eorum amore; quo solo bonum eligere & supremæ voluntati diuinæ concordēs & vnanimēs fieri poterant operante eorum omnium libero arbitrio, quo emancipati fuerunt, ex vnica agendi voluntate in vtriusque boni vel mali delectum, vt eligendo bonum & malum reijciendo, voluntati diuinæ conformes

fierent, & sic summam illam fœlicitatē ad quam creati erant meritis suis lucrarentur. Iustitia si quidem nullum remunerat absque merito, ut & pœnas nullas imponit absque flagitio: Lucrari autem ex iustitiæ diuinæ legibus fœlicitatem æternam liberum postulat arbitrium, ex quo pender amor & odium creatoris, à quo datum est tale liberum arbitrium; ex amore pender meritorium munus; ex odio surgit supplicium.

Angeli in ipso fere instanti & creationis suæ momenti, miram & vere diuinam habuerunt intelligendi facultatem, cui Deus diuinitus addidit incarnati Verbi mysterij simplicem & nudam aliquam cognitionem. Eorum quamplurimi in instanti eius cognitionis ita & odio adeo excanduerunt in ipsum creatorem, ut ipsum iniustum & impium ferè crederent, quod hominè fieri vellet, decentiùs & præstantiùs illis videbatur Angelum fieri, quàm hominem, ex hac superba & nimis arroganti conclusionem. Lucifer Angelorum omnium primus hiararcha, se ipsum supra omnes alios ut pote superior & præstantior omnibus extulit, in hanc temerariam & insolentem conclusionem, qua sibi soli tribuit, quæ nulli erant præter Deo soli tribuenda; qui sequuti sũt Angelorum hunc arrogantis intelligentiæ conceptum, vnà cum lucifero, hæc sibi arrogant, è cœlo detrusi sunt in inferos, vbi condignas sui delicti persoluunt pœnas æternas.

Peccarunt si quidem hi Angeli grauissimè, in prima charitatis præcepta, quibus omnibus creaturis mandatum est, diligere Dominum Deum

*Angelis data
fuit simplex
cognitio my-
sterij incar-
nationis.*

*Causa su-
perbia An-
gelorum.*

*Angeli pec-
carunt in pri-
ma charita-
tis præcepta.*

ex toto corde, ex tota anima, & tota mente, & proximum sicut seipsum; ea etenim ratione, non voluntati diuinæ conformes fuere, & proinde amor ille summus qui creaturis erga Deum exigitur, nullus fuit his Angelis, sed potius odium & ira in Deum, & liuor & Zelotipia in proximum. Vnde præcepta charitatis apud hos Angelos nulli fuerunt pretij & momenti, & proinde demeruerunt pœnas æternas, pro tanto delicto; non enim peccarunt in Deum & proximum intelligendi & cognoscendi imbecillitate & infirmitate, sed pura & nuda malitia, & data opera. Ideo grauissimum est Angelorum illorum scelus, quo iusto Dei iudicio ad miseras æternas destinati sunt. Alij vero qui nullo pacto voluntati luciferi ac eius menti adhæserunt, at fortiter in ipsum præliati sunt, ad beatitudinem & fœlicitatem summam sublimati fuerunt in præmiũ & gratiam tanti prælij. Sic Angeli hi, qui bonum sequuti sunt quatenus voluntati diuinæ conformes facti sunt, gloriam illam & fœlicitatem meruerunt: Alij vero qui malum sequuti sunt in decretum diuinum insistentes, eique repugnantes, malorum omnium mala sibi ascuerunt cœlum & thronum Dei, in perpetuas liquerunt æternitates, gloriam & gratiam amiserunt, captiui facti sunt, & his omnibus malis, quæ mens ipsa capere non potest, mancipatos credimus, & perpetuis supplicijs deuinctos, infœlicitatis supremæ abyſso & malorum omnium immenso & inexhausto barathro incarceratos, vbi omne genus, species & indiuiduum pœnæ, laboris, doloris, tristitiæ, languoris, & angustia, reperiu-

Angeli non peccarunt imbecillitate intelligendi.

tur, & id omne perpetuo & æterno temporis ævo confirmatum, & decretum ab ipfomet qui æui & temporis perennitates ftabiliuit & effecit.

Mifera miferiffima fuit Angelis, & inaufpicatum infortunium maximum, eorum quorundam fcelus, adamo protoplaflo; nam ex eorum fcelere, originem traxit & Adami peccatum, ex quo quidquid eft in mundo mali & mortis primordium fumpfit, & totius naturæ infirmitates & calamitates duxerunt exordium, vt ex capite fequenti de creatione hominis omnibus in propatulo eft: Ex quo colligere poffumus, fi id ipfû acutiffima mentis lance ponderemus, Angelorum ordinem Hierarchiam in malos fpiritus & cacodæmones, & in bonos fpiritus & endemones, diftinctam effe, eamque diftinctionem & diuifionem cœlitus nobis reuelatam. Deus etiam Graphicè depinxit in natura ipfa, cuiusque notas non omnino rudes nobis ipfis inuffit. Adfunt enim nobis, vitæ noftræ inferuientes fpiritus benigni, qui vitæ miniftrant, adfunt & alij maligni & mali moris qui nocte dieque vitæ noftræ infidias parant & fpiritus mortis verè dici poffunt, illi endæmonum imitantur naturam & effentiâ Deo feruientes & miniftrantes tanquam totius vitæ verè vitalis principio & fonti, hi vero cacodæmonum fequuntur genium, & Deo repugnant, cuiusque thronum, fi poffibile effet euertere contendunt.

Mercurius feu calidum innatum mundi, quod eft fons & fcaturigo naturalis vitæ, quod Deum ipfum & in fuperioribus legimus, analogicè repræfentat, id ipfum aptius & cōuenientius multò

*A fuperbia
Angelorum
prodijt Adami
peccatum*

*Mercurio
adsunt spiri-
tus benigni
& maligni,
& cur.*

nobis figurat. Adfunt enim ipsi Mercurio mundi, & semper adstant benigni & maligni spiritus; Benigni perenniter illi ministrant ac seruiunt, vt vitam nutriant foueant & conseruent, maligni verò adstant vt præsto sint vitæ nocumento, Vnde morbi & vitæ huius calamitates & angustia scaturiunt. Quid quæso est in rerum natura aptius ad Angelorum naturam nobis quandam adumbratam depingendam ac delineandam quã spiritus Mercurij, seu calidi innati; sunt enim quidam eorum, qui vitæ inhærent, nec eius obsistunt virtutibus & energijs; alij vero discordes omnino, vitæ semper insidiantur, ac eius dominium euertere tentant; illi rectè spiritus vitæ dicuntur; hi vero spiritus mortis nominantur, illi luce gaudent, hi tenebris semper immergi congratulantur, illis nitore, splendore, pulchritudine & reliquis vitæ floribus exornari votum est & amor summus, his verò lutosus recrementis conspurcari, & omnis corruptionis genere volutari scopus est vltimus, & expectata finis qua vergunt. Vnde non mirum est, si Alchymia in perquirendis naturæ arcanis aliquando se extollat supra vires suas, terminosque & limites suas naturales transgrediatur, cum in rebus ipsis naturalibus, consona multa supernaturalibus reperiantur, vt ex spiritibus naturalibus facilè admodum animaduertimus, quibus Angelos supernaturales essentias & simplices, aliqua ratione, mente concepimus.

*Indagat & inuestigat Alchymia, ad quid
homo creatus fuerit, & vndenam hu-
mana angustia & calamitates
ortum habuerint.*

C A P V T X V.

EGIMVS simul & probauimus superioribus capitibus, mundum hunc non æternum esse, hominemque huiusce mundi coryphæum & totius naturæ creatæ præcipuam partem æternitatis non sapere fontem, at originem duxisse & primordium in temporis certo quodam limite, ab immensa & æterna potentia, quæ ipsum ex nihilo creauit & eduxit, effecit sibi ipsi similem & aliquatenùs conformem, vt ipsi seruiret, ministraret, & tandem cælo, paradiso, summaque & suprema fœlicitate donaretur, ob quam rem animam viuentem verè vitalem intellectualem, æternam & immortalem in corpus eius caducum & fluxum inspirauit, ratione cuius ab omnibus alijs mundi inferioris animantibus discrepat; quin etiam & corporis eius erecta statura, capitisque mira structura & stupenda dissonat ab alijs, circa capitis ambitum astant sensuum organa, quibus diuina eius mens sciendi & intelligendi sit compos, brachia & manus reliquum corporis exornant, quibus se

ab omnibus tutatur hostibus, & vitæ suæ ornamenta quæcumque & alimenta parat, quod nulli alteri animantium datum est; vt ipse mentem intelligat & percipiat mente sua, qua ceteros præcellit animantes se supra omnes esse, & Deo seruire debere, cælumque tueri, ad quod è directo tendit & vergit eius aspectus, vt domum veram palatiumque innatum suum esse sciat, quod tandem occupare & possidere debet, modò voluntati creatoris adhæreat, nec ab eius vnquam rectissima norma & tramite se eliminet. Quod si in terris non adhuc his affluamus diuitijs & delitijs, mirum non est sapienti, cum summum bonum aliqua ratione demereri mereatur, antequam habeatur & possideatur. Degit homo, in hac miseriarum valle & calamitatum omnium vastissimum pelagus nauigat & percurrit, vt inde supremum illud bonum & summam fœlicitatem ad quam creatus est meritorijs & caritatis operibus tandem adipiscatur. Ita enim voluit & decreuit supremus omnium Deus, & voluntatis suæ intemeratas leges & vias, nobis in Christo vnigenito filio suo patefecit, quem pati iussit, vt in gloriam suam intraret; sic & nos omnes Christi asseclas esse debemus, pati omnia quæ possumus, & in mundo bene mereri, vt merita nostra, Christi meritis infinitis adiuncta & connexa, cælum nobis faciant hæreditatem nostrâ, qua fruamur in æternum tanquam veri & legitimi hæredes, qua diuites omnino facti & præpotentes & omnibus supra cœlestibus donis exornati, Deum creatorem nostrum perpetuis gloriæ & laudis hymnis collaudemus; Creatus si qui-

dem homo est, non vt sibi ipsi seruiat, sed vt Homo non sibi creatus sed Deo. Deo laudem, gloriam, honorem, omnéque genus obsequij reddat & merito tribuat; cætera vera cuncta, creata & ex nihilo edueta, vt potè Angeli cœli elementa, & reliqua cuncta naturæ, creata quidem fuerunt, vt Deo primo seruiant, at secundariò in hominis gratiam & obsequium edueta fuerunt, homo solus, soli Deo figulatus est, cætera hominis obsequio deuincta fuerunt.

Hanc diuinitùs sancitam legem & ordinem præscriptum inter creaturas & creatorem violauit ac temerauit primus omnium Angelus, quem subito sequutus est homo, Angeli præuaricantis astutia: Hæc enim tanta fuit in perditionem hominum, quanta fuit meditati & cogitatu possibilis ipsis maleuolis Angelis, vt genus omne perderent humanum, & peccato contaminarent, vt incarnati Verbi mysterium hinc inde subuerterent: nihil enim Deo maiori est odio, quàm ipsum peccatum ipsi toti cœlo inimicum & contrarium.

Angelus peccato infectus & conspurcatus, Cur Angelus hominem excitaui ad peccatum. voluit etiam simili hominem inficere macula, vt pari suo plecteretur supplicio & cœlo detruderetur, & ita decretum & ab æterno sancitum incarnati Verbi mysterium præpediret, sed vanum & irritum omnino fuit opus, ea potius via confirmauit quam insinuauit: nihilominus tamen hæc omnia secreta in mente seu arcano suo concipiendi modo, firmiter credebatur, & ita obueneri putabat. At non fuit egregius præsciens venturi vates. Si enim fuisset non ita argutè, & præposterè forsan parentem primam nostram Euam

aggressus fuisset & suis commentis in mandatorum diuinorum violationem non tulisset, etsi credendum sit Angelos post peccatum adeò malos & peruersos esse, & Dei & hominis ipsius esse hostes, vt nihil nisi mali & perditionis ergo in homines agere & excogitare posset.

Non ergo mirum est, si ita cautè & fraudulentè debiliorem hominis partem tentauerit, miraue eloquendi facultate, violati diuini mandati pœnas & supplicium eluserit, imò potiùs honorem grandem, maximam laudem & gloriã amplissimam & diuinitatem ipsam ex læsione ipsius mandati promiserit, modò fructum arboris vitæ illibatum non relinqueret, sed ipsa primum degustaret & viro suo Adamo degustandum præberet; hæc enim erat virtus & energia arboris vitæ, vt eloquebatur ipse fraudulentus orator, quam cum quis degustauerit, diuinitatis sibi asciscere proprietates bonique malique scientiam, tanquam Deus sibi vindicare.

Hicce fraudulentis delusa prima parens, verborum illecebris & nimia sciendi cupiditate auara effrenata, iuit in morsum illibati pomi, & cum gustatu suauissimū & gratissimum inuenerit, id ipsum viro suo obtulit & perquã optimū prædicat, & omnium paradisi fructuum iucundissimum esse persuadet.

Adam simili curiositate flagrans & ardēs promissis vxoris suæ iam ab Angelo præuaricante fascinatæ delusus, ad morsum intemerati pomi, verborum mira titillatione se præcipitem dedit, mandatique diuini penitus oblitus est, ne comederet pomum hoc vt mortem æuitaret æternam: Pomum ergo intemerandum ex manu fascinan-

tis mulieris excepit, & dentibus suis temeravit, ipsumque admordit & deglutijt & deglutiendo vix in ventrem suum condiderat, quin peccati sui crimen infandum cognouerit & criminis tãti reus factus paradisi locis vmbroso pampino obscurioribus se abscondit & arborum feudosis ramis verecundiam & pudorem criminis læsæ diuinæ maiestatis abscondere cupit. At nihil est in tota rerum natura, quod tantum crimen tegere possit, ne soli diuino & luci verè fonti appertum fiat. Clamat imò insonat Deus, vbi es Adam iam nostri similis, cur mandata mea violasti? cur tu ipse gladium mortis æternæ iugulo tuo transfixisti? Pudore nimio suffusus, vox faucibus hæret, fugit & se tegere folijs tentat, sed tandè excusantis verba mussitat & ait, oculis in terram demissis versus limbú & originem suam vt infirmitatem suam ostenderet. Domine, mulier quã dedisti sociam & adiutoriú fecisti mihi, verbis palpãtibus & fascinantibus me delulit, pomumq; porrexit & fructum diuinitatis excogitatæ, fuce & scientiæ mali & boni condimento, delibutum tribuit, & sic excantatum in mandatorum tuorum obliuionem me præcipitem fecit. Excusantis hæc inutilia verba, Deo non potuerunt esse iustitiæ & criminis tanti piaculo, sed sceleris potius quadante-nus corollario & additamento: nunquam est crimé sui ipsius in alterius culpam retorquendú.

Fons & scaturigo malorú humanorú omnium fuit ordinis & legis diuinæ subuersio & violatio: omnia facta fuerunt vt essent Dei obsequio deuincta, hæc eadè postea homini obsequi nata erãt. Angelus primus omnium hanc legem temeravit

Propter A-
gelorú & a-
dami peccati
omnia quæ
creata fuer.
bona, facta
sunt deini-
mala.

homo postmodum Angeli fraudulenta cautela se ipsum eiusdem violatæ legis reum effecit, & ita quidquid erat in orbe terrarum & in vniuersa natura per ipsos, & in ipsis conspurcatum est, & bona facta mala sunt, quod omnia in Angelo & homine maledictionem diuinam passa sint; erant siquidem propter ipsos bonos, omnia facta bona, hique deinde mali facti, eadem ipsis mala facta sunt.

*inde vniuersa
e natura
irruptio.*

Hinc surgit naturæ vniuersæ corruptela, sapit adhuc & redolet legis violatæ fomitem, quo innatum omnibus & insanabile agendi cacochæthes, quo nitimur in vetitum, cupimusque negatum. Sic etiam in hominis perniciem omnia tendunt, nihil ipsi obsequitur, cum & ipse omnium primus creatori suo obsequi recusauit. Antequam vero creatori reniteretur, cuncta parata erant obsequio humanæ voluntatis, cuncta honorem laudem & gloriam hominis tanquam victimæ & supremæ perfectionis centri enarrabant. Natus enim erat homo, vt totius naturæ creatæ perfectionis supremæ & ultimæ culmen pertingeret, ex vnione hypostatica verbi diuini cum humanitate; nihilominus etiam compositione sua corporis ipsius & animæ, cæteris cunctis naturalibus præcallebat, quod ad animam attinet non ambigendum est, quin naturalia antecellat & supernaturalibus Angelis æqualis sit & conformis, diuina ac simili Angelorum stirpe satus, non tantum dissimili intelligendi acumine præditus quantum imaginari fas est.

*ominis
stantia
tione ani-
æ.*

*ominis præ-
stantia ra-*

Quod ad corpus vero pertinet, superat & reliqua cuncta, quæ ex elementorum limbo facta

sunt. Primo quidem quod ex sacratissimis summi opificis manibus figulatus sit, ex purissima limbi parte. Pars autem purissima limbi ex Chymicorum sententia & scientia, est purissima illa pars Mercurij mundi, quam Chymici salem dicunt, qui calidum innatum mundi & humidum primigenium vna & simul vnico corporis sui limpido claustro concludit & continet, ex qua materia scaturiunt aurum, argentum, & lapides pretiosi omnes, qui animos nostros pulchritudine & lumine splendoris fascinosos retinent; quale quæso corpus erat homini & quanta pulchritudine & speciosa forma prænitebat ceteris animantibus ex aurea materia diuina penitus arte, figulatum corpus, in quod Deus ipse inspirauit spiraculum vitæ æternæ, quæ ipsi fuit anima verè viuens, certe nihil pulchrius in rerum natura inferiori excogitari potest. Et firmiter nobis credendum est cum reliquis antiquis paribus, hominem in creationis suæ momento antequam peccato contaminaretur perfectissimum & absolutissimum ipsius Dei esse opus, corpus habere pulcherrimum & præ filijs hominum speciosissima forma præditum, cui mens erat omni scientiarum naturalium & supernaturaliū genere delibuta, Angelicum verè sapiens conditionem & sortem, firmissimis adè ac indissolubilibus connexa cum corpore suo vinculis & nexibus, vt nullis agentium externorum aut internorum viribus dissolui & corrumpi posset. Ita vt ab omnibus morbis & morte ipsa vendicaretur, propter naturalem hanc & diuinitus conflatam & compactam harmoniam calidi humidi

tione corporis.

Quid pars purissima limbi ex qua homo creatus fuit.

Homo ant peccatum perfectissimus erat opus Dei.

& sicci radicalis, quæ tanta erat, vt actio vitalis in humidum suum, ex calido surgens, numquam deficeret, numquam deficiente humido, nec absente eorum omnium ligamine & vinculo sicco radicali, cum his ipsis non daretur vlla permixta pars, contraria & inimica, quæ discordem hanc suscitaret harmoniam, perquam mors & morbi mundum hunc violarunt, peccato monstrante viam & semitas clausas referante. Ex maledictione diuina in peccantem hominem fulminata, surrexit frigus quo partes quædam naturalis illius harmoniæ tabefactæ & colliquatæ fuerunt, & sic dissonæ & discrepantes concordem discordem fecerunt humanam harmoniam; vnde postmodum subsequutæ sunt malorum omnium humanorum infinitæ myriades.

Ante verò peccatum adeò concordî pace legabantur hæc tria principia nostra, vt vita perfectissima & numeris omnibus fœlicitatis & deliciarum absoluta hinc exurgeret; ex tali & tanto fœlicitatis culmine præcípites facti sumus per peccatum parentum nostrorum in quod inciderrant summa Zelotypia & liuore quàm maximo Dæmonis humanam excellentiam & altitudinem fastidientis ac dedignantis, qui absurdum excogitauit & fallaciæ plenum figmentum, quo delusit ipsos, vt mandata diuina violarent & comederent fructum vitæ. Sciebat enim perfectissimè Dæmon, ex transgressione illius mandati, hominem gratia sua & donis omnibus diuinis fore casurum, expoliatum ita immortalitate, qua erat donatus si fructum vitæ ante tempus suum comederet & extra Dei mandatû; Fructus

de eâ quæ
frigus su-
uniuersâ
suram.

si quidem vitæ, tunc temporis quidem illibatus nostris parentibus erat, ex præcepto diuino; at si serpentis fallaci eloquio tota mente totisque viribus obluæti fuissent, concessisset Deus in gloriam laudem & meritum debellati hostis, vsum fructus vitæ, ex quo immortalitatem erant consequuturi & gratia æterna donaturi. Ita vt nunquam amplius in Deum peccare potuissent, sed in ipsum amore puro flagrassent, quo perpetuis nexibus & vinculis Deo creatori suo alligati & deuincti fuissent; & sic ab omni deprauata voluntate vindicati, & ab omni peruersæ actionis vitio tuti, perpetuas vixissent æternitates, mori nescientes, sed post longissimum fœliciter in terris tractum æuum, viui & fœlices, cælum conscendissent, donis omnibus spiritualibus & diuinis immensis & æternis in perpetuum durationis æuum exornaturi.

Hæc suprema fœlicitas, ex mādati diuini rigida obseruatione surrectura erat, vt & ex aduersa rerū serie, & violato & temerato eodē diuino mādato, pullulauit & germinauit malorum omnium sylua; maledicta est hinc tota & vniuersa natura, & hominē totius naturæ corypheū & præcipuū caput, maledictionis huius diuinæ solū & vnicū fontem eiusdem maledictionis stimulos agitari dignum est. Quis propter functus est omnibus suis naturalibus innocentis gratiæ suæ donis, quibus in creationis suæ momento, exornatus fuerat ab omni cum spiritali tum corporali perfectione expoliatus, quæstū vitæ suæ faciens ex labore manuum suarum terram sulcans vt fructus illi ex semine indito germinet, cum tamen antea,

omni fructum genere & vitali pampino vndiquaque in hominis vsum commoditatem & delicias proflueret, nunc tribulos carduos & spinas germinat ipsi, laboris omnis inedia & algoris patiens, vt brutorum propemodum miseram viuat vitam, qui modo diuinitatis sitiebat fontes, iumentis insipientibus similis factus, qui modò Angelum æquabat naturam, Naturæ feruus, qui modo totius mundi vnicus erat Imperator, & cui pontus inertes submittebat fluctus, Zephyrique tacentia ponebant ante suos sua flabra pedes cui flumina parebant.

Hircameque tigres & iussi stare dracones.

Peccata tamen eius omnia in ipsum insurrexerunt, & naturalis principis Imperium detrectarunt; Quin imò vitæ eius fundamentum, & basim peccatum istud adeò peiorauit, vt hinc mors, morbi, & totius calamitatis humanæ sequela & comitatus amplissimus sit exortus, maximo humanæ præstantiæ detrimento.

VNDENAM

UNDENAM MULIER VIRO
sociata fuerit Chymicè
expenditur.

CAPVT XVI.

MULIER prima parens nostra; non ex limbo mundi originem duxit, vt & protoplastus homo primus parens noster, at ex latere protoplasti educta est, vt illi esset productionis & humanæ propagationis auxilio. Homo si quidem vt & reliqua rerum naturalium entia imò potiori iure, & fortiori fatali lege, his omnibus multiplicandus erat & ex semine suo in immensam & quasi infinitam multitudinem excrefcendus; ea etenim naturali via, fidelium omnium & electorū numero æquandus erat, & cum numeris Arithmeticis & calculis dinumerari non possent, Angelorum electorum myriades generatione & productione erat opus homini, vt tantum & talem quammaximum Angelorum æquaret numerum. In gratiam autem huius generationis & productionis, sociam mulierem Deus illi dedit & tribuit, eamque ex latere eius, ex eodē osse, & simili carne, eduxit; vt quod inde produciretur, & ab eorum reciprocis amplexibus exurgeret, eandem penitus & similem saperet naturam & essentiam.

*Cur Deus
Adamo sociam
mulierem
dedit.*

Cur mulieres
vires sequantur.

Hinc non mirum est si mulieres naturali quodam instinctu virum sequantur, cum ex eo exortæ sint in eumque redire fontem, ex quo duxerunt originem naturali sponte ferantur, ut finem consequantur suum cui prognatæ sunt. Quod si earum nonnullæ reperiantur tanto virtutis robore predictæ, ut magneticam illam effugere possint energiam & cæcam illam corporalem facultatē, id condonandum est earum virtuti & gratiæ diuinæ, qua suffusæ feruntur potius in Deū ipsum ex quo primò verum sumpserunt primordium, & ex quo scaturijt anima verè viuens intellectualis, & earum omnium præcipua pars, cui corpus obsequium debet, ex iusti librata lance, qua corpori spiritus dominatur, alioquin retrogrado & inuerso huius sacre legis ordine & decreto, germinat corruptio & surgit vera mors, in rebus inferioribus, corporis in spiritum Imperio. Corpus etenim sequitur corruptionem & mortem cum omnes eius partes corruptionis & mortis vinculis & nexibus copulentur; Spiritus autem cum ex vera vita & vita luce duxerit originem nihil nisi lucem vitamque producit.

Quapropter iustum & æquum est homini & mulieri, fontem sitire ex quo scaturijt eorum spiritus, & corpus eorum omnium est animæ prudentis & sapientis frænis edomandum, ut ad animæ potius quàm ad corporis centrum vergant; hoc siquidem cum pura vita sit, in ipso vita donabuntur æterna, illud autem cum corruptio & mors ipsa reputetur, mortis etiam supplicij in ipso deuincientur perpetuis.

Quid quæso deliciarum est mulieri viro suo

sociatæ, centro corporali suo potienti, præterquam matris decorari titulo, & natorû quorundam sui ipsius simili germine congaudere. Momentum istud & panxillum gaudij immenso dolorum & malorum aceruo, imo labyrintho intricatur, & tanto quantû est opus, vt quidquid est gaudij & letitiæ, in meram desinat tristitiam & languorem.

Quid præterea voluptatis est homini, si centro adhæreat suo ex quo corpus eius duxit primordium, hoc est, si bonis inhæreat mundi, si ad diuitias, ad aurum, ad argentum, & ad cætera vitæ blandimenta toto anhelet spiritu, si genio indulgeat, & bene curata cute gaudeat, bacchique venerisque sepeliatur volutabris; momenta sunt hæc voluptatis humanæ, quæ in ipso exortus sui primordio, finem vltimum consequuntur, & esse verè desinunt dum momentû eius exortus, mors & vltimus finis illud occupat.

Non datur homini, hæc vilia sapere, quid altius & diuinius multò, illi est expectandum, & toto animo persequendam. Cætrum habet aliud, *Quale centr. hominis.* fœlicitatis supremæ suæ culmen, quod omni mētis suæ conamine illi perreptandum est, in quo quies summa rerum est omnium & supremum bonum, ibi potietur vera & æterna fœlicitate, delitijs perennibus non fluxis, neque labascenti voluptate caducis sed immensis hisque æternis, fontem æternum & inexhaustum sapientibus ex quo scaturiunt.

Brutorum est animantium, quorû limbus mundi & chaos, est tota natura, & verum & vnicum eorum centrum ex quo educta sunt, centrum hoc *Quale centr. brutorum.*

terrestre & infernum expectare, in quod tandem etiam reducenda sunt & abeunda; hominis verò est, soli Deo seruire, illius obsequio perpetuò se obligare, nihil agere, nihil moliri, nec solum ali- quid cogitare, quin diuinam redoleat mentem, ac voluntatem, tanquam verum & vnicum ho- minis centrum, ad quod tandem redire est ipsi soli, modò iustis ac meritorijs operibus tali & tanto se ipsum Christo adiuuante, dignetur cen- tro & vltimo fine: Si verò vice versa, imme- mor sui in Deum obsequi fiat quæ sursum sunt minimè sapiat, at quæ super terram & quæ bru- torum sunt, similis omnino fiet illis, & veterum hunc dormiens somnum in domo hac laboris, & vigiliarum catacopsijs, perpetuis postmodum suscitabitur doloris immensi stimulis, quibus crucietur in æternum, quod Deum suum oblitus fuerit, & quæ cæli sunt neglexerit, quæ verò terræ cordi habuerit.

O fœlices terque fœlices illæ quæ sacro pe- rissyllo liberæ conclusæ, ab omnibus huiusce mundi tricus se expediunt, mundos muliebres omnes floccipendunt, vestes aureas limbis cir- cumdatas negligunt, aureas catenas adamante- radiante & margaritis rutilantibus exornatas, annulos & monilia pretiosa contemnunt, cæte- raque muliebria blandimenta spernunt, imò fugiunt, ne omnium ferè mulierum instar innato & naturali erga Deum decedant officio, imò potiùs totius muliebris mundi ac blandimenti fascinantes obliuione emerisæ se extollunt ad supremum bonum contemplandum, & ad dona supercelestia consequenda, simplici eaque mun-

da & nitida veste circumdatæ, nulloque capitis comptu decoratæ, sed puro eiusdem velamento circumtectæ, solum Deum meditantur, eius obsequium gloriam, honorem & laudem, quam puro & casto modulamine dulci ac mira voce intonant insufflante pulmone amoris diuini flamine turgido, cuius amoris occulto nectare delibutæ, supercelestibus oblectamentis medullitibus perfunduntur ac longiori quidem ac sinceriori honestæ voluptatis tubo, quàm perfrui possint, quæ clauduntur hoc vasto totius terræ & inferioris orbis carcere & labyrintho.

Fæliciori adhuc & meliori sydere his omnibus natæ sunt virgines intemeratæ, quæ cicissimè hæc sacra cœnobita colunt, antequam sciant, quid valeant huiusce mundi oblectamenta & fugacis voluptatis condimenta, vt penitus diuino obsequio, perpetuis deuinciantur vinculis; vt Christo in terris nubant mendicanti, nudo & crucifixo, vt eodem in cœlis, rege cœli & terræ, luminis & vitæ patre, mortis & inferorum Domino potiantur, ac ipsum in perpetuas desporserint æternitates; aquo sponso donabuntur hisce omnibus supercelestibus muneribus quæ mens concipere non potest, honores, opes & quidquid humanos ad se rapit animos. Non dabit, sed proijciet pedibus ipsarum Deus; cilicij loco, illis aderit cingulum Zodiaco cœlesti præstantius, vestes non truncæ, non laceræ, nō malè lotæ, non vili & corruptibili materia & filo textæ, sed sinceræ, puræ, integræ, candidæ, perennes & vita, lumine, gloria sempiterna tanquam materia compactæ, sole ipso & stellis clariores,

capitis earum comptus, verè mundus erit, totoq; mundo prænitebit; imò quidquid est in cælo solis, lucis, & splendoris, nitedula est, ex vepreculis extracta noctis. Si lumini sacrarum virginum æquiparandum veniat, quo caput earum cælo beatarum exornabitur, earumque vita non amplius morbis varijs casta & languida, non frigore, non calore, non siti, nec fame, nec alijs calamitatis humanæ stimulis fatigata, distorta & cruciata, imò perennibus immersa delitijs & inexhaustis diuinæ voluptatis fontibus perfusa, ne dicam inebriata erit, earum cœnobium nõ emucido peristylio circumdatum caduco & ruinoso, araneorum telis variegato, sed cœli ipsius empyrei immenso & infinito diffusum & expansum Angelorum beatorumque omnium luce; imò Dei ipsius lumine, collustratum ibi omnia vetera transient & noua fiunt, sed adèd noua, vt numquam amplius veterascent, at in perpetua nouitate eaque iuuenili & florenti tabescere nescienti permanebunt.

Fœlices adhuc erunt omnes mulieres, quæ viris suis nuptæ, familiæ herciscundæ paragraphû nullum, sed ampliandæ titulum potiùs cognouerint illæsis diuinæ legis mandatis ac præceptis, piscium propemodum instar, qui quamuis salis perpetuis immergantur aquis, salis tamen nihil sapiunt, at dulces omni ex parte obtinèt carnes; sic & ipsæ mulieres & si voluptatum huiusce mûdi pelago innatent, nihilominus & castas & pia, habent actiones, & nullius illiciti oblectamenti volutabro contaminantur, at in ipso mûdi luto, veluti cicindellæ in noctis vmbroso velo

prælucent Deo obsequuntur, & mandata eius inuiolata obseruant, nec tamen familiam deserunt incuratam, sed obuentiones omnes & emolumenta prædiorum omnium multiplicant & ampliant, vigilant cura & labore improbo & pertinaci, vt hinc vitam suam totiusque familiæ suæ commodent, & hanc totam numini consecrent & dedident, sic quidquid est in rerum suarum peculio & censu, Dei est, & eius obsequio consecratum. Sic Christi asseclæ omnes, quibus Deus menti est & cordi vitam hanc viuere debent, & hoc durum transigere æuum, vt quidquid est illis diuitiarum, vitæ seruiat, & hæc tota pura & symera, Deo optimo maximo detur; & ea ratione & vitæ methodo, omnia humana Deo referuntur, secundum eius voluntatem, & legis suæ præscripta mandata, alioquin vice versa, vita tota nostra diuitijs seruit & obsequitur, & seruus Domino dominatur, & sic præposterè omnia fiunt.

Nec mulier quidem erga filias, nec quidè erga maritum & virum suum, hanc violare debet legè; amplexari quidem gnatos & maritum naturalis amoris vinculo compellitur, quod sint sui ipsius partes ingenitæ & naturales. Non tamen adeò cæco & furenti thyrsò percuti & stimulari debent erga hæc inferiora, vt Deum obliuiscantur; Deus si quidem solus globus amoris humani esse meretur, è cuius centro lineæ amoris ad superficiem rerum alienarum possunt quidem educi, sed redeant in idem centrum necesse est, vt ex ipsomet solo educantur, & ad circulum mandatorum diuinorū debet terminari. Extra illum

*Officium
uxoris erga
maritum.*

enim non datur, vllus amoris legitimi & iusti terminus, quæ extraneos illos limites occupant vitij & perditionis sunt, non amoris, qui intra cancellos diuinæ legis solummodò coercetur.

Muliebris seu fœmineus amor hoc in capite paulò maius expenditur, quàm postulet fœminei sexus osorum ratio. Non moramur enim eorum omnium in eum sexum liuores & inuidias, sed miramur sortem & fatum fœminei sexus, quod amoris summi pelago immergatur, nihil aliud spiret & afflet, quàm amoris pneuma; quidquid enim expostulant & capiunt, acriori amoris stimulo percussæ depereunt, quàm possint homines amoris vllò impetu ferri, in objecta quibus ardent: deductæ etiam fuerunt mulieres ex materia per diuinam potentiam, diuina amoris aura insufflata & turgida. Adam enim in statu innocentiz, in quo Deus summus illi sociam dedit Euam totus erat amor, & quæ in ipso erant diuinam & cœlestem venerem redolebant, & ipsemèt summus artifex qui diuina prorsus arte Euam ex Adamo eduxit amor ipsemèt erat, & verus & vnicus cupidò cœlestis. Non poterat ergo fœminens sexus tum ex materia ipsa, tum ex efficiente causa, sortem & fatum aliud sibi arrogare, quàm amoris ardore perfusum & delibutú. Vnde ex hoc fatali amoris instinctu, colligere aliqua ratione possumus enatam illá fuisse noxiale pomum comedendi cupidinem, & ex effrenata illa pomi illius cupidine, tanquam ex Erebi fonte mala cuncta nostra emerfisse & precipuè muliebrium malorum pelagus inundasse totam & vniuersam muliebre genus: tot enim

*Cur pluribus
morbis &
miserijs, mu-*

& tantis opprimuntur malis mulieres solæ, quantum mali est in tota rerum natura. Malum etiam omne ex ipsis sumpsit exordium, unde æquum & iustum est, ut in fontem redeat suum ex quo scaturijt. Quid quæso est deliciarum & voluptatis fœmineo sexui per totum vitæ spatium, dum semel conceptum est in utero matris earum semen & omnis perfectionis vitæ dono & munere dotatum & exornatum in ergastulo vim patitur & vinculis satis duris vitam agit, putridis & fœtidis innatat aquis & obscæno uteri volutabro, circumvoluitur; disruptis hisce vinculis & confractis obscuri carceris portis, ut luce solis & claro lumine luci fruatur, biennij saltem spatio incunabulis tanquam compedibus & manicis circumligatur; totum deinde & reliquum vitæ tempus, tum parentum cum mariti durissimo aliquando carcere coërcetur, strictis vestimentorum claustris infibulatur earum adolescentia & pubertas, ut non sibi sed viris placeat & dum ipsis placet perennibus obruitur tormentis, & si quid est delicij & voluptatis dum viris ipsæ blandiuntur & sunt ipsis sibi que oblectamento quodam aded vanum est & fluxum, ut novem mensium spatio perduret huiusce voluptatis & delicij exitiale tormentum, quo perfungi nequeunt sine vitæ discrimine, & membrorum omnium exquisito cruciatu, veluti ac si Deus supremus omnium iudex & actionum criminolarum quæsitior verus, quærat adhuc ab ipsis rationem criminis, quo viros perdiderunt omnes & se ipsas, malorum omnium aceruo obruerunt in ipso & ex ipsius primæ parentis crimine: quod si amor in

*liresobnoxia
sint quam
homines.*

mandati diuini obseruandi rigorem excanduis-
set, vt & peierauit in eiusdem mandati violatio-
nem, adiumento certissimo fuisset nobis prima
patens, sed hac lege violata nobis fuit certissimo
nocumento & perenni, ni diuina prudentia ab
æterno cautum fuisset, quæ ex eadem radice &
stirpe, sorte tamen diuersa Euam nobis secun-
dam dedit, quæ virtute spiritus sancti obumbra-
ta & amoris diuini thyrso percussa adeò diuinæ
placuit maiestati, vt rem nobis omnino deperdi-
tam integram restituerit. Hæc sola fuit, totigene-
ri hominum, iuuamen vnicum & expectatum, de
quo Deus ipse, in creatione adami loquutus est
faciamus inquit adiutorium simile sibi, istud ad-
iutorium simile nobis est sola Virgo Maria, quæ
nobis fuit verò & vnico iuamento. Prima pa-
rens amoris æstro percita, fructum vitæ come-
dendi, vitam sibi & nobis eripuit, secunda pa-
rens nostra, ad amorem anhelans diuinum &
solo hoc vnico amore, ancilla Domini facta,
verbum concepit, salutis nostræ & redemptionis
tutissimum & certissimum elementum.

Ita vt verè dicere possimus amor nos perdi-
dit, amor etiam nos restituit; quid enim est Ma-
ria quam amari, fœminarum nulla est, nec fuit,
nec erit post hæc quæ æquali solum erga Deum
ardeat amore. Vnde meritò benedicta est inter
omnes mulieres, Dominus sæcum fuit ab æter-
no, & gratia diuina vndiquaque perfusa est:
Huius secreti mysterij tum Eux primæ parentis
nostræ, cum sacræ Virginis Mariæ, verissimæ pa-
rentis nostræ, adumbratas figuras in natura ipsa
inferiori depictas, licet per Chymiam inuestiga-

*Virgo Maria
vit Eua se-
cunda.*

re : cernunt si quidem qui Chymica referata habent arcana, terram primam parentem nostram ob deglutitum spiritum ante tempus suum indebitum præparatè corruptioni esse obnoxiam & morti, & nos omnes in peccato ipsius mortè eandem sequi & corruptionem. Salem verò qui est terra secunda, pura & nitida ab omni elementari macula vindicata, spiritu vitæ impregnata, ipsam à morte vindicare & nos omnes ab ipsa morte, & corruptionis totius labe eripere, & tutissimè deffendere. Terra sordida & squalida, spiritum vitæ deglutiens nonne Euam crimine diuinæ lesæ maiestatis conspurcatam fructū vitæ deglutientem & vorantem, mortem sibi & nobis omnibus asciscentem repræsentat & exhibet. Sal verò qui est pura terra, & terra virgo, spiritu vitæ sæcundata, ad vitam rerum omnium nonne sacram & intemeratam Virginem Mariam nobis figurat, quæ sacratissimo utero suo verbum concepit, & vitæ veræ verum & vnicum spiritum nobis dedit, ad vitam fidelium omnium in æternum consequendam. Qui hæc non videt in Chymia faciendâ, cæcus verè est, & in media obtenebrantis æui nocte obambulat, hoc præclaro priuatus lumine, quæ nobis ipsis innata sunt, & quæ perpetuò gestamus & sociata tenemus, ignoramus, sic miracula Chymica ex ipsomet, muliebri sexu, & mirum & stupendum muliebrem sexum, ex Chymicis miraculis expendimus.

*Probatum r.
tionibus Ch
micis Virg
nem Maria
esse secūda
Euam.*

*Terra sor
da Euam
præsentat.*

*Terra pu
exhibet A
riam Virg
nem.*

Ex arbore scientiæ boni & mali & fructu eius miranda multa Chymicè declarantur.

C A P V T · X V I I .

ARBOR scientiæ boni & mali, & fructus eius mandato diuino exquisitè intemerandus, & summo iure prohibitus, à primis parentibus nostris violatus, originem & scaturiginem dedit calamitatum omnium humanarum; ex violatione siquidè tanti præcepti, summus rerum opifex homini ex rebus omnibus maledixit, totaque natura hinc deprauata est & corrupta, cum tamen antea nulla vitij labe, nec vlla mali corruptela defœdata, sed pura penitèns vbicumque niteret. Ex labe & macula humana, totius naturæ sordes emerferunt, & in vniuersum naturæ campum disseminatæ sunt, tantum potuit hoc exitiale humani peccati seminium, vt ex hoc vnico solo infecto & contaminato, reliqua cuncta sequuta sint eandem & similem vitij & mortis sortem & conditionem. Ob quam rem rationi consonum videtur, ad perfectionem huiusce Christianæ Chymix, de fatali tanta arbore & fructu eius nonnulla explicare, vt inde quæremus, secreta quæmaxima & arcana, quæ cabala hebræorum mul-

tis cautilibus rerum tricus implicuit, quæ possunt ad arcana Chymica detrudi, vt hæc nobis sint vmbre & figuræ horum diuinorum mysteriorum. Deus summo iure prohibuerat protoplasto homini fructum hunc ex omni ligno paradisi comedere, de ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas, in quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris. Hoc autem mandauerat Deus homini, vt obsequi j sui votum eliceret, in leui illa & prima mandatorum diuinorum obseruatione, obtemperantia si quidem illa prima amorem summum, pietatem & reuerentiam erga Deum suum & creatorem testabatur. Non possumus enim maiori & fortiori conatu amorem, pietatem & reuerentiam testari & exprimere erga illos omnes quos amore persequi, pietate colere, & reuerentia venerari volumus, quam per obsequium mandatorum quæ summo & exquisito nobis dantur præcepto, ab ipsomet nostri amoris obiecto. Ea si quidem obsequela, voluntatem eius sequimur, & similem & eadem contendimus habere voluntatem, & ita quædam tenens penitus illi assimilamur, dum dissonas non habemus voluntates, nec varias mentis sententias, sed desideria & vota similia tenemus; hæc omnia animi παθήματα similes arguunt formas, reciproco amore inter se prurientes.

Qua de causa non poterant primi parentes nostri, amorem pietatem & reuerentiam erga Deum, meliori mentis ardore, ac maiori feruore exprimere, quam obsequio & mandati primi inuiolata obseruatione, & vt magnitudo mandati sequeretur eiusdem rigidam obseruationem,

mortem addidit Deus & maledictionem omnem; ut malorum omnium supremum culmen, in violatione eiusdem: libero parentum nostrorum arbitrio, tanquam æquilibri lance, summissa sunt hæc mentis committalia, ut voluntati diuinæ obtemperando, & quæ Dei sunt consequerentur parentes nostri, voluntati verò eidem refragando, & quæ Dei non sunt, sed quæ eidem aduersantur adipiscerentur, mala purà omnia, & mortem ipsam malorum omnium centrum.

Nonne enim æquo iustiùs est, hominè peccantem hisce plecti & affligi malis, qui integer vitæ scelerisque purus, Deo similis figulatus erat, cui si in tali vitæ gradu impollutus permansisset, omnia creata fuerant cælum, terra, pontus & æthera, & quæ in eis sunt obsequio illius summissa erant. Vicarius vniuersalis in rebus omnibus iuris diuini, ab ipsomet Deo proclamatus fuit, ut omnia creata illi obsequerentur, & ille solus soli Deo seruiret; voluntatem humanam, cor & mentem deperit Deus, cætera cūctā apud ipsam vilescunt imò sordescunt. Hinc colligere est quantum boni, vtilitatis & deliciarum in hominem ipsum redundasset, si eius voluntas deprauata non fuisset, sed soli Deo integram & inuiolatam seruasset. Immortalitatis studio flagrans, & æternitatis amore contabescens humana fragilitate, tanquam sordido puluere, hæc immortalitatis & æternitatis seminia penitus extinxit & suffocauit & æternitatem cogitando, ex morsu intemerandi pomi mortem & calamitatem omnem consequutus est, si pomum hoc non temerasset, sed præceptum diuinum rigidè seruasset

quæ deperibat iure merito adeptus erat; delitijs siquidem omnibus in paradiso voluptatis delibutus & perfusus toto ævi longissimi tempore mortem nesciens nec ullam calamitatem cœlum postmodum viuis conuolasset, & Deo ipso æternum & his omnibus quæ Dei sunt potitus fuisset, & vitæ fructum tandem comedendi facultatem & veniam in ipsomet paradiso voluptatis à Deo impetrasset, ad humidum radicale vitæ, perpetuè resarciendum, ut longæuus, imò perpetuus & perennis super terram vixisset; quæ vbiicumque locorum paradisi deliciarum & voluptatis illi fuisset, ut tandem Deus ipse, quem aloqui quotidie fas erat, ipsum è medio deliciarum, voluptatis & iucunditatis innocentis & honestæ in cœlum transtulisset; ibique bonis omnibus & oblectamentis cœlestibus & diuinis in perpetuas cumulasset æternitates. Adeò ut paradiso terrestri cum omni fœlicitate relicto, paradisum cœlestem ingressus fuisset, cum beatitudine & suprema & summa fœlicitate, cui mundana ante oblectamenta comparata sordescunt vmbrae sunt, & fugaces deliciarum imagines.

Arboris scientiæ boni & mali, & fructus eius temerator Adam sibi ipsi & nobis omnibus, hæc diuina præmia perdidit & abstulit, qua de causa cum in ipsa arbore, humanum lateret decus, & supremum bonum, de ipsa rimari licet, qualis ipsa fuerit, in medio paradisi collocata & constituta, inter authores omnes, tum antiquos tū neotericos ambigitur, an ficus fuerit

an pomus, an iuglans, an *vitis*, vtrinque enim scaturiunt & exiliunt grauissimorum virorum authoritates; ita vt nihil penitus firmum statutum & sacris patribus confirmatum de ipsa arbore reperiatur: Ipsemet Moses sacro pneumate afflatus, in sacra sua Genesi peculiari nullo specifico arboris nomine, hanc arborem donat, sed arborem scientiæ boni & mali appellat, præterito omni alio specifico arboris cognomine. Quibus coniecturis facillè subolsactu est, imò creditu verum est, hanc arborem vnicam esse, & speciẽ solam ab omnibus alijs dissonam constituere, vt vnitas & solitudo istius arboris præcepti facillimè obsequendi facilitatem argueret; multitudo si quidem & numerosa quantitas harum arborum si per paradysum diffusa fuisset mandati diuini obseruandi difficultatem multò magis auxisset, rara tamen & vnica arbor præceptum diuinum obseruatu facillimum commonstrabat.

Itaque sacra scriptura arborem hanc solam & vnicam facit, & insigni illo nomine arboris scientiæ boni & mali exornat, vt differentiam istius vnius arboris, ab alijs omnibus connotet, peculiari & insigni illo suo nomine; nam vt & natura, ex re ipsa, ab alijs cunctis dissidebat, sic & nomine dispari ab alijs distingui oportebat. Miror summopere quamplurimos summæ authoritatis viros, qui mentis suæ acumen & ingenij acies omnes acuminant, vt arborem hanc inter species aliarum arborum dinumerare queant; vnica etenim fuit & sola speciem constituit integram, vt verbis ipsis diuinis & sacris, apud Genesim probatu facillimum est. Ex omni ligno paradisi

paradisi

Ex auctori-
tate Moysis
arbor in pa-
radiso collo-
cata consti-
tuit speciem
vnicam ab om-
nibus arbori-
bus diuer-
sam.

paradisi comede. De ligno autem scientiæ boni & mali, ne comedas; Hęc sacra verba demotant & explicant hanc arborem vnicam & solam esse, quam Deus in medio paradisi collocatam ostendit, vt præstantiam, nobilitatem & pretium eius simul commonstret. & differentiam; veniam enim & licentiam comedendi fructus omnes Adamo cernimus & credimus concessam, comedendi verò fructum scientiæ boni & mali, rigidum interdictum manifestum habemus. Hinc clarum & euidens sumitur argumentum fructum hunc nullam habere cum reliquis fructibus similem naturam & essentiam, sed prorsus dissonam & differentem, & propterea vocatam fuisse arborem scientiæ boni & mali, cuius insigne & præclarum nomen astutiæ fuit & cautelæ serpenti seu oocodæmoni, vt ille falleret ac deciperet primos parentes nostros asserens ac fingens, Deum non alia de causa hunc nobilem & suauissimum fructum illis prohibuisse, ni similes Dei fierent scientes bonum & malum, & titulus & nomen arboris, fuit illis rudi cuidam argumento, vt serpentem crederent, & mandatum diuinum violarent, & fructum intemerandum temerarent.

Arbor erat certissimè sciētix boni & mali, at ex diuino mandato non erat adhuc tēpus, vt comederetur, vt scientiam boni & mali notā haberent patres nostri; obtemperandum prius erat mandatis diuinis, & voluntati diuinæ vnicè adhærendum & tempus expectandum, quo liceret tantum & sacrum comedere fructum, vt vires & energias à creatore illi concessas comedentibus

communicaret. Quia siquidem Deus creator omnium, & arboris ipsius mandato & edicto vetuerat, ne eius fructum ederent, mortemque addidit Deus & calamitatem omnem & maledictionem in violatione sacri sui præcepti. Arbor illa sacra tunc temporis non poterat scientiam boni & mali communicare, sed mortem, calamitatem & maledictionem omnem ut dixerat Deus ex edicto suo violato, & ignorantiam potius quàm scientiam. Nihilominus tamen si serpenti Adam obstitisset & edictum diuinum intemeratum seruasset, creditu est facile veniam obtinuisse, edendi tantum & sacrum fructum, cuius ope cognitionem & scientiam rerum omnium, tum humanarum tum diuinarum adeptus fuisset & vitam ligno vitæ consequutus immortalem.

Arbor paradisi erat natura compendium Christi & sacra Eucharistia symbolum.

Arbor hæc erat totius naturæ creatæ compendium, & Christi symbolum vnicum & verum, & sacre Eucharistiæ sacrum rudimentum, quam Deus in Ecclesia sua relinquere & instituere cogitauerat, ad vitam perennem & æternam hominum omnium perpetuandam. Ex his inde sequitur Deum tandem Adamo manifestum fecisse, misterium omne, in arbore sacra illa occultum & latens: quemadmodum decretum erat filium Dei hominem tandem fieri debere, ut vniuersa natura in ipsum rediret fontem, ex quo emerferat, ut homo cõpendium naturæ & microcosmus in Deo ipso gloriam & vltimam, & supremum decus consequeretur: Theologorum enim maxima pars opinatur, imò credit, extra Adami peccatum, verbi diuini incarnati misterium non quidem ad redemptionem humanæ culpæ, cum nõ

Sententia Theologorũ de incarnationis mysterio.

data fuisset, sed ad gloriam & decus humanum vt ipsa via & diuino tramite, omnia quæ in homine latent & compendioso reperiuntur, in Deum ipsum & creatorem redirent, ex quo exilierunt.

Communicata fuisset Adamo hæc omnia mysteria, & ea ratione tradita fuisset illi scientia boni & mali: boni quidem catenus sciisset naturam humanam hypostaticè vnitam & coniunctam cum diuina natura. Mali autem quandoquidem intellexisset, ex peccato suo & mandati diuini violatione, agnum hunc immaculatum, & Christum veri Dei & hominis ipsius filium, immolari debere, mori & infinita suppliciorum tormenta pati, vt peccatum hoc deleret, & labè, quæ ab vlllo alio indelebilis erat, & adhuc quamplurimos homines reperiri morte perpetua & supplicijs æternis dignos, quod mortem agni immaculati, & Christi meritum, vollent applicare, criminibus delendis suis & gratiæ recuperandæ, quam in ipso Adamo, & deinde in se ipsis perdiderunt ob peccandi obnoxiam facultatem, quam ex origine contraxerunt. Ea si quidè erat scientia boni & mali, quæ tunc temporis Adamo ignota erat, & soli Deo penitus reseruata, qui mandati & præcepti sui magnitudinem, momentum & pondus ritè nouerat; homini verò corticem tantùm & superficiem, vt ita loquar, indicauerat mortem & calamitatem omnem illi prædicendo, si fructum prohibitum comederet. Forsan si ita minutim eloquutus fuisset Deus Adamum: En vide & contemplare Adam edicti mei pondus & prægrande momentum, si fructum hunc prohibitum violes, non solum

tu ipse certissime morieris & calamitatibus omnibus, quæ mente cõcipi possunt distorqueberis, sed omnes etiam tui sequaces, gnati & progeniti tui morientur & similia patientur; & ego ipse Deus, qui in gloriam & gratiam tui metipsum naturam & essentiam humanam sum assumpturus, moriar & patiar crudelissima & acerbissima supplicij tormenta, quibus me cruciari oportebit ab his ipsis peccatoribus tuæ profapix, quorum infinitus numerus, ob contractam procliuem peccandi indolem in abyssum meæ maledictionis detrudentur æternam: Tu solus ipse fons eris & scaturigo malorum horum omnium si potum hoc intemerandum tibi prohibitum morsu violes & prælibes, caue tibi ne tantum sceleris & criminis tibi soli rependatur. Si ita scrupulatim præceptum suum dedisset Deus Adamo ponderandum, forsitan rigidius & religiosius obseruasset; si tamen formidine pænæ & calamitatum harum omnium futura multa, mandatum custodisset non tantum gloriæ laudis & meriti habuisset, quantum demeruisset. Si solo amore & diuina reuerentia, fructum hunc inuiolatum custodiuisset, postpositis omnibus, quæ in se ipsum & gnatos suos omnes futuros infauita & infortunata casura erant. Amor mandantis in omnibus præceptis primas occupare debet & antesignanus esse meretur, præmium aut supplicia postponenda sunt, vt meritum obsequij iure summo mereamur.

Hæ fortasse rationes, vel potius mentis nostræ conceptus, aliquid ponderis & momenti apud doctos demerebuntur, vt inde desumere valea-

mus, cur hæc arbor scientiæ boni & mali dicta fuerit, cum in se quidquid erat boni & mali futuri in rerum natura, coërceret; illud tamen bonum & malum non ex se ipsa & sui ipsius fonte erat hauriendum, sed ex libera hominis voluntate, quæ circa ipsam arborem & fructum eius experienda erat, an ad bonum aut ad malum verteretur.

Huius sacratissimæ arboris symbolum & rudem quandam imaginem habemus in penitissimis Alchymicæ secretis; calidum enim innatum mundi scientiæ totius mundi arborem in fonte suo si quis edat morte extinguitur, & infinitis affligatur malis, præparandum est, & cælestibus donis omnibus perfundendum, & tandem terrestribus & elementaribus numeribus exornandum antequam esu & comestu idoneum sit. Quin etiam idem calidum innatum in opere Physico antequam coquatur & debito modo præparetur, si quis edat morte plectitur cum tamen idem ipsum percoctum & præparatum quibus omnibus morti fuit & supplicio, hisdem ipsis vitæ est & ornamento. Non secus ac arbor scientiæ boni & mali, ante concessum & veniam comedendi fructum illius, morti fuit primis parentibus, & nobis omnibus; si verò diuinam primi parentes spectassent licentiam, ipsis & nobis omnibus fuisset vitæ perennis decori, vt ex superioribus colligi potest.

Calidum innatum mundi arboris paradisi est symbolum.

Idem calidum in opere Physico est symbolum eiusdem arboris.

Arbor vitæ qualifnam in paradifo voluptatis fuerit, Chymice difquiritur.

C A P V T X V I I I .

VÆ dicta sunt à patribus sacris de arbore vitæ in medio voluptatis paradifo collocata & constituta, infirmare & improbare in votis nõ est, sed potiùs hisce meis Chymicis inuentis stabilire. Fecerat Deus homini paradifum terrestrem, quem rebus omnibus totiusque naturæ creatæ delictijs in gratiam & amorem ipsius hominis exornauerat, & illi custodiendum tradiderat, vt ibi vitam fœlicem & omni ex parte beatam in longæuos degeret annos, & ne quid delictiarum & voluptatis deesset, cum nobis omnibus & vita æterna & perennis sit rebus omnibus pretiosior & gratior, arborem vitæ creauerat Deus & in medio paradifi collocauerat, vt eius esu, æternum viueret homo.

Arbor vitæ hinc dicta est, & ab ipso Deo tali & tanto nomine insignita, quod copiosissimè Deus ipsi arbori fortassis vitam immisisset; fructus si quidem eius atboris vsu vitam sibi perennem fecisset homo, in ipso enim Deus quidquid erat vitæ per totum huius mundi ambitum forsi-

Cur arbor in paradifo collocata.

tan absconderat, vnde in medio paradisi collocauerat, vt vitæ vndiquaque, tanquam centro suo ipsi arbori conflueret: Opinari si quidem possumus & mente concipere, arborē hanc vitæ, fontem vitæ & centrum esse totius naturæ, cum vna & sola fuerit & in medio paradisi constituta, & fortasse in medio fontis complantata, de quo dicitur secundo capite Geneseos, fons ascendebat è terra irrigans vniuersam superficiem terræ, vt terra germinaret & fructus produceret suos absque pluuiâ & irrigatione cœlesti, & absque cultura & industria hominis. Vapor enim ascendens ex illo fonte erat terræ vniuersæ, spiritus vitæ & germinationis, quo cuncta prodibant: maximæ quidem erat efficaciam & virtutis ille fons, quidquid enim iam potest vniuersum cœlum, & vniuersus aëris ambitus spiritibus vitæ plenus, & turgens ad terram fecundandam, tunc temporis fons ille seu vapor è medio terræ ascendens, operabatur virtute illa innata sua, quam ab ipso creatore acceperat.

Non absimili ratione, arbor hæc vitæ, poterat coercere, & intra suos cancellos continere, quidquid erat vitæ, toto orbe diffusum, vt hinc tanquam ex vero & vnico fonte naturali, diuinius scatutiente, vitæ fomes & fulcrum exiliret inexhaustum, & immensum ad vitam hominis perpetuandam. Suscepisset enim homo ex arbore hac, fructus vitæ perfectissimæ hoc est in gradum vltimum perfectionis elaboratæ, ad vitam sustentandam, & fomitem vitæ restaurandum annorum quamplurimorum præterritorum vsu detritum & ferè extinctum,

Cur arbor in medio paradisi.

Virtutes fontis in cuius medio arbori vita constitutam fuisse author opinatur.

donec Deus è paradiso hoc terrestri, hominem in paradysum cœlestem supra cœlesti fœlicitate beandum transtulisset, vbi spiritu vitæ elementari non indignisset amplius, cum spiritu vitæ diuino vndiquaque diffusus fuisset, cuius fomes perennis est & æternus, nesciens senectutem, debilitatem & infirmitatem, sed vigorem, robur, potentiam & firmitatem felicem ac beatam perenniter stabiliens ac firmans.

Arbor vitæ
militis erat
lapidi Physico.

Hæc arbor vitæ nobis tunc temporis fuisset omnibus, ad instar lapidis Physici; opinantur enim fere omnes Philosophi, lapidem Physicum ritè præparatum & perfectè decoctum, omnibus vitæ malis certissimam & tutissimam esse medellam, & vitæ restaurandæ perquam optimum fomitem diutissimè durantem, si saltem non perennem; humidum enim radicale mundi cum calido innato & sicco radicali vitæ elementaris, ita in ipso lapide inter se compacta sunt & coagulata, vt difficilem admodum patiantur discordiam & interitum. Vnde humidum nostrum & calidum innatum refocillatum hoc peculiari & tam raro & optimo alimento, similem sibi acquirit nexus & harmoniæ compaginem & vinculum, quo tueri se queat, aduersus ea omnia, quæ eius harmoniam dissoluere tentant. Quòd si in presentiarum peccatis obruti, & paradiso terrestri eiecti, aliquid adhuc habeamus per gratiam diuinam, quod nobis adumbrantè & figuratè repræsentat virtutes illas admirandas arboris vitæ, quas Deus ipse rerum omnium summus opifex, perfectissimè in ipsa arbore cumulauerat, non est à mysochymicis subsannandum &

contemnendum quod de arbore vitæ præsentis capite, ex Chymico fonte desumptum est; nam hoc omne, rationi absonum non videtur sed sacris patrum conceptibus consentaneum, ut probabitur inferiùs.

Paradisum cœlestem, supremam beatitudinem, & quietam bonorum omnium colligit Alchymia natura monstrante viam.

C A P V T X I X.

PARADISUM cœlestem, supremam & summam fœlicitatē, vitam æternam, multaque alia similia futuræ vitæ mysteria rationibus & argumentis probabilibus technologicis ostendere velle, vesanæ potiùs mentis est, quàm sapientis. Nam cum hæc omnia fidei Catholicæ & Christianæ commissa sint; Sufficis nobis probare non posse, nam quæ possunt sensibus vel externis vel internis aliqua & certa arte subijci, fidei nõ committuntur. Quapropter ne opinentur misochymici Alchymiam velle articulos fidei Christianæ abrogare, nec solum infirmare, dum paradisum cœlestem, supremam fœlicitatem & vitam æternam multaque alia mysteria, naturali quodam & rudi speculo commonstrare tentat, quia id non agit Alchymia, ut intra cancellos & limites suo-

rum argumentorum & technologicarum rationum coërceat, quidquid est vitæ futuræ, & paradisi cœlestis super cœleste technophion, sed vt ex vmbriis naturalibus, lucem illam inaccessiblelem aliquatenus nostro debili & infirmo concipiendi modò, colligere, & cogitare valeamus, & *τεχνήσια* certa, & quasi proprias huius rei notas, adumbratas tamen & rudes habeamus ex multis quæ in Chymia facienda nobis omnibus sole clariùs elucescunt, quibus vitam æternam & paradisum cœlestem & Deum ipsum colligere facile est; omnibus siquidem cum datum sit ex natura & sorte, in sui tendere consequantur, sequitur inde hoc centrum paradisi vices gerere, & præ se ferre, cum paradisi nihil aliud sit quàm locus, in quo creaturæ intellectuales suprema & vltima essentiæ suæ perfectione dotantur, summa scœlicitate, eaque immutabili, perenni & indefinienti bono & fausto, singulariter condecoratus & exornatus, & super cœlestibus incòprehensibilibus præmunitus inexhaustis muneribus & donis.

Huius supremæ perfectionis symbolum, & paradisi seu loci huius perfectissimi vmbra quandam nobis exhibet Alchymia in opere magno Physico, qui nobis naturalis suprema & vltima perfectio est, vbi sal metallicum in centro suo naturali puro, ab ipsomet tantopere expectato, quiescit, & vltimam & supremam, quam cupit habere, consequitur perfectionem, vbi corpore potitur incorruptibili, infinita quasi, aut saltem quanta licet facultate & energia prædito, ita vt ipsi talis persistendi locus & agendi potentia & facultas, sit illi paradisi terrestris & naturalis in

l. metallicum in opere physico demonstrat paradisi.

quo suprema & vltima sua perfectione, quam ex natura expectare poterat fruatur & potiatur. Si hæc datur suprema & vltima in rebus naturalibus persistendi facultas, quæ illis supremum bonum esse videtur, & ab arte humana via, naturali & tramite secuto, id perfici queat, quoniam mentis nostræ biuio ambigere possumus, Deum supremum Alchymistam non tandem homines pios & fideles ad centrum vltimum reducere velle, vt in eo quiescant, & supremum perfectionis gradum consequantur. Tantæ ne est nobis fœcordiæ & vesaniæ, vt quod in rebus omnibus fieri contigit humana operante industria, id ipsum, & multo perfectiori modo, in nobis ipsis, ipsomet moliente Deo, non fieri & perfici tandem contingat.

Quòd si homines non secus ac reliqua rerù naturalia perennem, permanentem & incorruptibilem habeant materiam quæ est sal istud centrale, & materia rerum prima & vltima, quæ vbiq; perennis est & æterna, si extra materiã hanc perpetuam & æternũ perdurantem, formam præterea habeãt immortalem, diuinam & supercœlesti semine satam, vt materiæ perenni tandẽ peréniter adhæreat & perfectissimè cõnectatur. Si materia æternitate & perennitate dotetur, quidni etiam formã aliquam dotari cõtinget simili æternitate. Dari in rerù serie cõcedimus extra Deũ materiã incorruptibilẽ, dari etiã pari modo & formam aliquã eamq; intellectualẽ nobilitatis & præstantiæ materiæ cõpositẽ necesse est, si hæc ambo incorruptibilia sint nõne tãdẽ incorruptibiliter & perpetuis & indissolubilibus inter se vinculis & nexib⁹

copulabuntur, & deuincientur vt tandem foueantur & potiantur innato suo & procliui inter se coniungendi perpetuò nexu, aut frustraneus esset & vanus, mutuus & reciprocus eorù amor, vt videre licet capite 22. huius opusculi. Quòd si Deus rebus inferioribus & sublunaribus materiam quandam perennem & perpetuam communicet virtutibus & agendi facultatibus insignem & singularem, & ita quadamtenùs fœlicitate quadam quamuis imperfecta & rudi dotatam & exornatam. Nonne procul dubiò certissimè credendum erit, ipsammet Deum homini fideli & pio impertiri debere perfectissimam & numeris omnibus absolutam fœlicitatem, eamque supercœlestem & supernaturalem, locumque etiam daturum Deum in quo fœlicitate illa suprema & summa, æternum fruiturus est homo, vt ipse omni ex parte æternus est; cum autem illa suprema & summa fœlicitas soli Deo comes perpetua sit indiuidua, necesse perinde est, Deum ipsum, totum illum locum & prægrande spatium manifestè occupare, & virtutibus suis inenarrabilibus adimplere hospites omnes tanti loci beatos, & omni ex parte fœlices constituere. Nam vbi Dei compotes sumus, ibi summo bono potimur, & supremam & vltimam beatitudinem consequimur.

Præterea cum mors communis & ordinaria æquo pede pulset pauperum tabernas regumque turres, non tamen ipsos, ad nihilum reducit; nõ datur enim in rerum serie vlla nihili via, nescit anima hominis mortem seu nihili viam, perpetua est & immortalis, vt probabitur inferius. Si

ergò nesciat mortem & nihili viam, vbi nam locorum collocabitur, postquam diuortium cum corpore fecit, si omnia sponte sua feruntur in centrum suum, ex quo educta fuerunt. Animam rationalem, piam & fidelem in Deum ferri necesse est, cum centrum suum ad quod tendat, & ex quo educta est, sit Deus; si verò impia sit & mali contagione corrupta ab hoc centro reijciatur tanquam à summo bono, & in centrum huic oppositum & aduersarium propelletur.

Si ergo ad centrum suum tendat & vergat, vt id innatum & naturale res habent omnes, si Deum spectet & ad ipsum solum dirigatur, vt ad magnetem ferrum, paradisum admittere, necesse est, in quo homines pij & fideles summo fruuntur bono, & suprema & vltima fœlicitate donabuntur in perpetuas æternitates, gratia & meritis Christi, qui solus vt antea declaratum est, vias omnes & semitas cœli inuias planas, triuiales & tritas fecit & nobis aperuit, in quo solo gaudere & lætari summæ est & supremæ voluptatis, vt sequentibus capitulis legere est.

Purgatorium ignem quo depurantur animæ fidelium antequam cælo beentur, colligit Alchymia ex separatione puri ab impuro.

CAPVT XX.

ERTÒ certius est, animas intellectuales varijs ac diuersis modis posse contaminari & præcipuè vitijs & maculis corporeis: corpus enim & anima, adèò strictis mutuis & reciprocis inter se ligantur vinculis, vt quod vni illorum commune est, familiaritatem quandam & amicitiam, cum altero contrahere necesse est; Ita vt in indiuiduo vnitatis vinculo inuicem copulata & coniuncta, viuant & persistant boni & mali participia. Itaque cum corporis partes, læduntur, & lædi pariter aliqua ratione, & mutuò vulnere peti animi partes videamus; & sic vice versa, alternis affligantur malis, & reciprocis fruuntur bonis, corpus & anima. Id autem habent ex innato hoc peculiari fonte, quod pars sensibilis prona & procliuis sit sensibilibus seu elementaribus bonis & inferioribus pondere suo secum trahat rationem seu partem superiorem versus hæc bona inferiora sensibilia, ob rebellè appetitum nostri naturam & essentiam, ab incubilis ortam & nobis ingentam, ratione peccati originalis, cuius labe iustitiam originalem, virtutum omnium & bonorum nostrorum om-

*ncordia
poris &
ima.*

nium fontem amissimus, & sic donis omnibus supernaturalibus destituti, peccato originali delibuti, nihil nisi corruptionem & rerum sublunarium & terrestrium vappam, cariem & amurcam redolemus, quorum omnium plena sunt omnia hæc inferiora.

Alchymia huius rei fidem facit, & experientia certissimos & veros ostendit effectus in puri naturalis disquisitione, in qua elementorum recrementa, mixti naturam & essentiam non redolentia separantur & seponuntur extra puras mixtorum partes, quæ solam ipsorum naturam & essentiam constituunt, & præcipuè in depuratione harum trium substantiarum, quas spiritus animæ & corporibus nomine insigniunt id manifestum & propatulum omnibus faciunt. Animæ siquidem & spiritui quæ sunt partes misti ætheris & ignis plenæ & turgidæ & cæteris omnibus puriores, tantum est heterogenei recrementi & sæculentæ spurcitæ, quantum ex ipsamet altera parte, quæ corpus dicitur, secerni potest. Auro etiam & pretiosissimis omnium lapidibus, Alchymia duce, tantum est lutosi recrementi, & partis impuræ, auri & lapidum prætorum essentiam & naturam non sapientis quantum facile creditu non est, nisi his qui rei gestæ speculatores fuerunt.

In omnibus reliquis rerum naturalium mistis, quantitas copiosa excrementorum reperitur, cuius solius rei causa, tota natura in præsentis rerum serie & statu constituta, labilis caduca est, & fluxis & labentibus statuminata suspenditur fulcris, in corruptionis & alterationis volutabro

Alchymia ostendit maximam corruptionem in sublunariis.

Anima & spiritus in mixtis tan replentur excremento, quanto corpus.

Quantitas excrementorum causa corruptionis mixtorum.

perenniter se deuoluens , vt ie tandem varijs & iteratis mortis lauacris, ab ipso corruptionis bathro emergat & in puro quiescat. Quod tandem consecutura est in vltima rerum periodo, vbi omnia & singula vniuerso & singulari incendio conflagrabitur, & vltimæ mortis seu corruptionis & alterationis vltimas & postremas vires patientur, vbi Deus summus rerum omnium opifex, purum omne ab impuro separabit. Purum seliget, & impurum in abyssum æternæ maledictionis suæ proijciet; tunc temporis natura puram nitidam & ab omni labe vindicatam consequetur materiam incorruptibilem, permanentem, nullis postmodum alterationum flagellis obnoxiam & proclinem, sed in suo puritatis & nitoris statu perenniter quiescentem. Hic autem status nobis certissimè spectandus decuplo præsentis hoc rerum statu præstantior & perfectior erit: Deus siquidem vt purissimus est rerum omnium, sic etiam purissima efficiet sua opera omnia, vnde perfectissima & numeris omnibus absolutissima fruuntur essentia, quæ orbem hunc occupabunt elementa, at non nisi depuratione illa diuina & supernaturali, quæ diuinitus omnibus mundi elementis tunc temporis continget.

Quod si anima intellectualis vitijs scateat nonnullis & maculis peccato contractis, nitor eius obtenebrabitur, nonne æquo iustius est, antequam cælo beetur, Deo fruatur, qui totius nitoris & puritatis fons inexhaustus est, maculas illas lucis suam & splendorem obtenebrantes deponere & sua excutere substantia. Corpus si quidem illius animæ, vna cum cæteris rebus in depuratione

rerum

*Alcinatione
niuersali
omnia sunt
vra & in-
corruptibilia*

*si corpus pu-
rificandum
est, etiam est
nima puri-
ficanda ra-
tione illorum
concordia,*

vniuersali diuinitùs contingente funditùs depurabitur, & purum & clarum & nitidum exsurgat ex obscuro mortis sepulchro. Quod si corpus præniteat splendore & luce, nonne etiam animæ maioris & rutilantioris animi capaci conueniet prælucere radiosque lucis fundere, vt corpori æqualibus & mutuis connectetur in æternum vinculis. Quid opus est corpora depurare, & munda facere, ni pariter animæ puræ fiant, & similem & æqualem secundum naturam suam, adipiscantur munditiem. Beatitudini ac fœlicitati supremæ dissonum valdè foret corpus mundum & purum, animæ impuræ deuinciri & copulari, nec animam puram & lucentem, corpori putrido & fœtido, coniungi cœlesti quadraret gaudio. Sat temporis hanc impuram & sordidam passa sunt coniunctionem, necesse tandem erit, diuinitùs hanc deponere, & perenni & æterno perfrui gaudio, indissolubilibus & æternum durantibus nexibus inter se deuincta.

Decet naturam tandem gratia diuina & supernaturali, sine sua potiri, ad quam totis viribus anhelat; hanc autem finem statum fixum & permanentem, ab omni corruptione & alteratione seuinctum appello: si verò natura conuerteretur hisdem & similibus, quibus iam vitur vitulis & nexibus, in perpetua alterationum & corruptionum lutosa fœtutina versaretur, spectat rerum aliam ac diuersam seriem in qua summa quiete perfructur, & in vtramque dormiet aurem. Et hoc omne manifestum erit in resurrectione super naturali fidelium omnium, in qua partes puræ & mundæ ex omni parte factæ, tum

Post resurrectionē homo immortalis erit.

animæ tum corporis, denuò copulabuntur & surgent in indiuiduum omnino perfectum & completum, mortem nullam amplius sciens ac timens, sed vita perenni eaque felici ac beata, dotatum, & supercelestibus donis omnibus ac diuinis exornatum.

In resurrectione corpus & anima prius purificantur quam fiat illorum unio.

Hæc omnia cum tandem contingere, & obvenire fidei sit Catholicæ, eiusdem eius erit credere, purificationem fieri debere animarum & corporum antequam vltima illa vnione seu vinculo & nexu connectentur. Nam corpus & anima inuicem reciprocas & mutuas habent propensiones, quarum ope gaudent, & summpere exoptant inter se connecti; nequeunt autem gloriam supremam consequi & cælum ingredi & coram Deo ipso, sedes firmas & æternas stabilitate, quin supremam & vltimam habeant ambo puritatem.

Purificationem ergo spectant & nitorem corpus & anima & vinculum postmodum nexum perpetuum exoptant. Est enim anima veluti & corpus, si seiuncta inter se contemplerur, quid valde imperfectum & mancum, cum ambo in indiuidui vnus perfecti & absoluti compositionem condita sint, extra cuius compagem, mutilatum quid sonant lacerum & nondum absolutum, et si nomine & ratione partium, substantiæ sint omni ex parte absolutæ & perfectissimæ.

Quòd si purificationem & nitorem hunc spectandum nobis omnibus, in hac miseriarum valle consequi difficili admodum vi valeamus, ob vitam nostram peccatis & vitijs obnoxiam. Quid ni opus erit post mortem, eandem purifi-

rationem efficiendam fore, in his omnibus qui in Christo moriuntur, nullo peccato mortali contaminati, sed leuibus, venialibus maculis infecti & obtenebrati, à quibus se expedire & extricare par est, antequam omni ex parte beentur. Hinc purgatorium ignem & locum deletitium dari continget, in quo animæ fidelium antequam cælo beentur & supercælestibus & diuinis exornentur donis, vltimam sortientur perfectionem tolerando & demerendo, cum sanguine agni totius Ecclesiæ Romanæ vnico thesauro, quidquid est vltimæ & supremæ perfectioni consonum & idoneum: quod Ethnicus Virgilius nulla fide Christiana & luce illuminatus satis apertis & claris exprimit versibus, qui procul dubiò omnibus Christianis hereticis purgatorium ignem negantibus erunt opprobrio & crimini, crassi & stupidi eorum erroris, sic enim sexto Æneidos sub finem canit,

Locus & ignis est purgatorius.

Virgilius ostendit esse purgatorium

*Quin & supremo cum lumine vita reliquit
 Non tamẽ omne malũ miseris nec funditus omnes
 Corporea excedunt pestes: penitusque necesse est
 Multa diu concreta modis inolescere miris
 Ergo exercentur pœnis, veterumque malorum
 Supplicia expendunt: alia panduntur inanes
 Suspensa ad ventos: alijs sub gurgite vasto
 Infestum eluitur scelus, aut exuritur igni.
 Quisque suos patitur manes, exinde per amplum
 Mittitur Elysium, & pauci lata arua tēnemus
 Donec longa dies perfectò temporis orbe
 Concretam exemit labem, purumque reliquit
 Æthereum sensum atque aurai simplicis ignem.*

Hæc omnia Virgiliana verba, quadrant & consonant sacris quæ scribuntur in paginis, de hac singulari animarum purificatione, qui approximant mihi, approximant igni inquit Dominus: Sanctificavit te Dominus in igne ardenti: transivimus per aquam & ignem: & multa alia repertiuntur in sacris lineis, quæ purgatorium illum ignem, & deletitium illum locum confirmant & asserunt; ita ut nullo pacto ambigendum sit, hanc esse totius veritatis spheram, quam Catholica & Apostolica Romana Ecclesia diuino pneumate fidelibus suis omnibus Christianis compactam exposuit contemplandam & fide credendam; extra umbras & figuras, quæ ex varijs scientijs & præcipuè & Alchymia desumi possunt in testimonium & veritatem huiusce mirandæ rei, quæ nos docet impurum puro nullo pacto posse iungi & conpecti, ante illius purificationem, & donec nihil extraneæ & barbaræ fecis habeat admistum.

Alchymia exempla & figuras proponit quibus æternum damnatorum tormentum & supplicium colligi potest.

C A P V T X X I.

CERTVM & verum vidimus & probavimus superiori capite animas intellectuales quacumque labè etsi leuissima contaminatas & viciatas, debere mundari, antequam cœli

& supremæ fœlicitatis participes fiant ad quam tanquam ad supremum bonum naturali quodam instinctu feruntur piæ & Deo fideles animæ. Nihilominus tamen si maculæ & vitia & corruptiones, quibus inficiuntur animæ intellectuales, sint immensæ & inexhaustæ, hoc est pendean-
 ex peccatis mortalibus (licet enim mihi, peccata mortalia corruptionis & maculæ nomine insignire, cum peccatum inficiat animam & contaminet) multò tamen penitiori tabo, ac conspurcant maculæ vestes, & nitida cuncta, non possunt, ita facile dilui, cum peccata mortalia Deo ipsi directè opponantur, & perinde sint infinitæ & immensæ malitiæ. Nihil enim directè Deo opponi potest cum Deus ipse infinitus sit & immensus & supremum bonum, quin id ipsum quod opponitur supremo illo bono, sit infinitæ & immensæ malitiæ & improbitatis. Si autem hæc peccata sint infinitæ immensæ & inexhaustæ impietatis & nequitiae, poterit ne dari eorumdem peccatorum temporanea purificatio, si meritis Christi, ritè applicatis secundum normam & legem Ecclesiæ suæ, in hac militante vita id non contingat.

Si sal metallicam infinitis & immensis scateret excrementis & lutosis spurcitijis: daretur ne tempus finitum & determinatum, in quo summus spagyricus, posset illud sal à tantis & inexhaustis recrementis repurgare: Si Cineres Kali plantæ quibus vtuntur Fabri vitrarij ad vitrum excoquendum, indelebilibus & perpetuis obtenebraretur maculis, subtilis & acutus Faber vitrarius, oleum & operam, imò lignum & ignem

penitens perderet in excoquendis illis cineribus ut inde vitrum candens & nitens surgeret, incassum ligna foco subijcerentur cum semper cineres illius plantæ obscuri & tenebrosi permanerent, nec unquam rutilantis vitri naturam induerent, sed terræ opacæ molem inutilem funderent.

Homines omnes quotquot sunt terræ molis sunt, eamque molem ipsam ipsimet, singulis vitæ momentis maculis indelebilibus & putrido tabo inficiunt, cum tamen Deus terram puram, virginem & ab omni labe vindicatam protoplasto homini indiderit quam ipse vitiauit & deturpauit violato diuino præcepto. Hoc autem contractum vitium, in nos omnes iure originis & Adamicæ profapiæ descendit, quia tunc temporis omnes homines, & tota humana species in ipso solo homine coercebatur; vnde iustum est & æquum deturpata & vitiata humana specie, indiuiduos omnes homines eiusdem speciei vitiari, & simili labe conspurcari. Addam etiam quod singulis vitæ momentis, peccata peccatis, vitiisque vitij agglomerent homines eorumque quâ plurimi sic desinant & vita fungantur peccatis vitijque mortalibus obruti, ita ut confirmentur in peccandi in Deum ipsum voluntate, & prauo cacoëthe, in ipso ultimo vitæ limine, in quo Christi & mutata voluntate, contrito corde possent demereri peccatorum veniam, & æterni supplicij euitare & effugere tormentum. Nihilominus cum hæc nolint & flocci pendant infinita illi Christi redemptoris merita, prauo illo peccandi cacoëthe in malum ipsum & vitium penitens

immerſi, fiunt malum ipſum & vitium, & ita ſummo bono Deo purà opponuntur, & oppoſitorum cum ſint contrariæ & aduerſæ facultates & energiæ, oppoſitis etiam & aduerſis Deo fruuntur malis; ſi Dei ſint gaudia æterna, & ſupremæ fœlicitates oppoſiti & aduerſi, erunt tormenta & ſupplicia perpetua, & ſupremum & vltimum mali genus.

Non ergo mirum eſt ſi damnatorum demerita, pœnas perennes & tormenta perpetua, eæque infinita ſequantur; malum enim eorum irfinitū eſt & ita grande, vt nullis expiari poſſit tormentis & ignibus, quia malum eorum omnium vna cum anima perpetuum factum eſt; ideò paribus & condignis afficiuntur tormentis, quia malum infinitæ & immenſæ malitiæ & nequitie, vt ſupremo bono Deo purà, aduerſum & contrarium ſupremæ improbitatis debet ſubire tormentum, vt ſupremæ iuſtitie vigeat & floreat ſummum ius. Sic inferos habemus depiſtos, qui loci ſunt quibus detinentur clauſi ſupremis ſupplicijs addiſti hi omnes, qui in hoc miſero militantis æui cœlo Chriſti non ſecuti ſunt inſignia, nec ſtipendijs eiſdem Chriſti voluerunt militare; ſed voluptatis omnia ſtupro & nequitie vitio conſpurcati & contaminati vitam dege- re genialem ſpretis Chriſti & Eccleſiæ ſuæ mandatis, quibus obſequi noluerunt. Vnde conſonū eſt ſupremæ iuſtitie vt pœnas tanti ſcleris æternas luant & perennes vt & ſupra modum beātur, qui militantem Chriſtum ſecuti ſunt, & belli Chriſtiani paſſi ſunt anguſtias, hi ſupernaturaliter fœlices & omni ex parte beati Deo

vt supremo bono fruuntur, quem secuti sunt; illi verò Diabolo cuius affectu fuerunt potientur, & ita malo erunt addicti æterno. In primo supremum adhæret bonum, in secundo & ultimo supremum consistit & vltimum malum, hos suprema beat felicitas. Alios supremum tormentum & æternus opprimit languor, & vt iustitiæ bonos cælo beate, & diuinis exornare donis, eiusdem etiam erit iustitiæ malos carcere cohibere, & supplicijs torquere condignis. Virtus & pietas & quæ Dei sunt Paradisum fecerunt cælestem: vitium Dei sunt & nequitia & quæ diaboli sunt inferos dederunt. In primò virtutis & pietatis pensantur munera, in secundo vitij & nequitiae puniuntur portenta, & vt certissimum est, bonos esse, sic etiam certissimus erit eos ipsos expectare paradisum, & vt certò certius est, malos esse, sic etiam nulla dubij lance, ambigendum est inferos esse, vbi malorum omnium castigantur nefaria scelera, & atrocia facinora.

Fides nobis hæc dicat, Ratio prædicat, & Alchymia figuris quibusdam & vmbri, ex suis operibus elicitis & assumptis indigitat in quibusdam rerum naturalium mista in vltimam & sui puram & candidam, & ab omnibus recrementijs & reiectancis vitijs vindicatam materiam reducuntur. Si materia illa nihil habeat salis puri & fixi, omnis abit & tota in terram substantiam perpetuis ignibus consecrandam & deuouendam, vt vitrescat & perduret in æternum Rore salis & vitæ priuata & emuncta; sic & nefarij & scelerati homines, qui peccatis suis & vitijs, vitam suam adeò contaminarunt vt mortis sigillum

Materia qua nihil habet salis puri & fixi ad mortem æternam damnatos se presentat.

potiùs habeant, quam vitæ salem. Ita virtutis pietatis deique amiserunt effigiem & simulachiũ vitijque & peccati retinuerunt stigmata, vt toti reiectandi sint & terram imitentur vitream spiritu omni vitæ denudatam, quos Deus perpetuis, & inextinguibilibus consecrabit ignibus, vt in vitium & malum quod elegerunt penitùs indurentur, vt terra ipsa spiritu vitæ emuncta, liquefcit in vitrum flammis ipsis & ignibus æternũ durable. Sic ipsi liquefcant in vitium & malum æternum cruciabile.

Contemplare & perpende quæso peccator in biuio hærens quam secuturus sis viam virtutis an vitij. Extrema virtutis Paradisus occupat, postrema verò vitij inferi claudunt, stridor dentium & summus luctus hisce inest postremis vitiatis gaudijs. Meditare meditare quæso, quid tibi sit vtiliùs & beatiùs, aut in centrum tuum innatum & naturale pondere mandatorum diuinorum exactè obseruatorum deferri Christum sequendo, teque ipsum abnegando, & sic perennes & perpetuas scælices ac beatas demereri quietes, ac otia inanibus & futilibus disruptis tricis, aut ex virtutis pietatisque centro emergere, in vitij & voluptatis improbæ marginem ex quo præcipitem rues in æternum & immensum vitij & mali barathrũ, in quo vitij & mali perpetuas lues pœnas. Quid meliùs & scæliciùs tibi sit inoffenso rerum secundarum cursu, integer vitæ scelerisque purus, Christo inseruire & eiusdem voluntati morem gerere. Et ita Christo frui & bonis suis omnibus immensis potiri, quam voluntati tuæ adhærere, & vitam conspurcare momentanea blandimen-

torum vitijs, & ita perpetuis alligari eorundem vitorum supplicijs & tormentis. Æternum est hoc naturæ diuinæ fœdus, virtus habet præmiû, tormentum verò vitium torquet, quis ergo duro simillimus saxo, vitijs torpere velit, vt stimulis eius agitetur æternis, & quousque grauis iste veteranus animos hominû occupabit ne præmijs virtutum pietatisque muneribus accendamus ad cœlestia perreptenda, elata elatum postulât animum, depressa depressum; nihil verò est animo humano elatius, quæ super cœlo sunt & Deum ipsum sapiunt sapere debet; quæ verò terram & vitorum redolent mappam spernere, imò effugere vt innatam macie virtutis suæ sequatur indolem.

Animam humanam perennem & immortalem esse colligit Alchymia multis argumentis ex natura desumptis.

C A P V T XXII.

ACILI via immortalem animam ostendit Alchymia ex præmissis apertis mysterijs, nam quid esset utilitatis & boni, Paradisus & cœlum, quid tota & vniuersa natura, quid purgatorius ignis, quid inferi prodesse. Si anima hominis caduca & mortalis esset, & cum reliquis labantibus casura rebus, Deus om-

*ima est
mortalis.*

Ratio.

nium opifex & rerum omnium verissimum ens, & per se subsistens, à quo solo & vnico omnia subsistunt; non sibi hæc omnia fecit, quia his nec indiget, nec indigebit vnquam, sibi omnia sunt, & si per voluntatem suam hæc visibilia, ex nihilo per creationem educta sint, in gratiam creaturarum intelligibilium facta & creata sunt. Qua rationis lance ponderare possumus, naturam in genere esse perennem, cælum & lumen eius esse inextinguibile & naturam hominis, cui hæc omnia seruiunt, mortalem esse & caducam; si hæc ita forent præpostera esset rerum series, seruire, esset dominari præstantius, domus esset quid hospite nobilior. Si natura vniuersa & cæli ipsi, obsequio hominis nata sint, hæc omnia homine viliora multò esse arguit istud cæli & naturæ in homines obsequium: quod si quandam perennitatem in cælo & natura ipsa cõtemplari liceat, fortiolem multò & præstantiolem immortalitatem in homine ipso, quàm in cælo introspicere licebit, qui perennes illas cælorum domos habitare debet.

Cælum vnà cum vniuersa natura, in hunc potissimũ tendit scopum, & quidquid habet actionis huc dirigitur & fertur, vt animæ humanæ cõmodo inferuiat; si verò illa humana anima tandem periret & in cahos ac nihilum abiret, nequicquam prodesset illud cæli & naturæ vniuersæ continuum diurnum nocturnumque opus, & incassum esset eorum labor, quod sapienter imaginari non potest, cum omnia propter finem eumque verum sint actura. Si ergo homo periturus esset, frustraneus esset naturæ

a. Ratio.

labor, cum pro re frustranea & peritura insumeretur. Nec obiectandum est naturam sibi ipsi seruire & propterea nullo pacto frustraneo vti opere, dum circa hominem operatur, & vitæ eius commodo inseruit; homo enim pars naturæ est, & quidem nobilissima pars. Itaque si natura inseruiat homini in se ipsam & partem sui, fundit & impendit actionum suarum gratiam & utilitatem & perinde cassi & vani non sunt eius labores cū in se ipsam rependatur. Hæc obiectio ex Atheismi emergit fonte, quo asseritur & insulse disputatur, nihil in tota rerum serie reperiri, præter naturam ipsam quam cernimus visibilem omniâque reduci in ipsammet naturam, & ex ipsa scaturiunt, & originem habent, quod capitulis præmissis satis clarè confutauimus; & præter naturam visibilem, Deum esse & creaturas intelligibiles dari probauimus, quibus solis laudare Deum, eique seruire præmium est & gloria. Tota hæc natura & mundus hic vniuersus, domus est & locus, in quo laus ipsa, gloria & obsequium fieri ac reddi debent, vastissimum hoc cœli & aëris spatium, templum est, in quo sacrum istud & iustum charisterium celebrandum habent homines omnes, hi soli cum sint rationis & intellectus capaces huius sacræ laudis gloriæ, & obsequij mixtæ seu sacerdotes esse possunt.

Ratio.

Athei qui hæc vana & impia figmenta opinantur, Deum ipso homine imprudentiorem supponunt, dum vastam hanc domum, prædiuitem & omnibus præmunitam ornamentis constructam vident, eamque volunt esse, ab omnibus seruis ministris ac famulis vacuam ac desertam, qui do-

mino tantæ vastissimæ & ditissimæ domus obsequantur; certissimum enim est, nihil in tota rerû serie reperiri posse, quod Deum colere venerari & adorare valeat, præter hominem ipsum cui potissimum competit erga Deum cultus & honor. Reliqua cuncta creata metaphoricè dicuntur laudare Deû vel tacitas docere laudes, quod miris eorum operibus ostendant hominibus, & sint ipsis opprobrio, quod Deum non laudent architectum horum mirabilium omnium visibilibium: cumque Deus immortales perennes ac perpetuas exoptulet laudes honores & glorias, immortalis perennis ac perpetuus esse debet qui laudas has perenniter celebraturus est.

*Solus homo
in uniuersa
natura Deû
laudat.*

Præterea qui animam humanam caducam & mortalem esse censent sibi ipsi perduelles sunt, & infensissimi hostes, cum ad nihilum reduci tédant cuius iura & dominium verant omnia eiusque nesciunt leges; ipsi tamen lapidibus ipsis rudiores & stupidiores, in ipsum nihili barathrû immergi conantur, dum hæc figmenta sibi vera persuadere volunt. Nihil enim est in tota rerum natura quod quærat hanc nihili viam imo cuncta & singula immortalitatem cogitant, & nihili semitas abhorrent, vnde tota natura perennis est, & immortalis, cum singula cuncta, habeant quid perenne & immortale, & homo cæteris omnibus immortalitate & perennitate præluere debeat, & potissimum cum in eo vigeat anima, cui præcipue competit Deum venerari & adorare, non corpori ipsius nisi quatenus individuum vnum constitutere nata sunt ambo, quod Deo soli seruire & obsequi natum etiam est, & à Deo creatum

4. Ratio.

ad gratias & laudes perenniter ei celebrandas & habendas. Sic Alchymia apperit & ostendit animam humanam immortalem esse, quod operibus suis commonstret, dari in rerum natura materiam perennem & immortalem, vt ex earum coniunctione surgat indiuiduum perpetuum perenne & immortale atque etiam intellectuale, vt creatoris & summi Dei contemplari & admirari queat, energias & infinitas virtutes easque adorare & venerari, vt ipsemet Deus perenniter & perpetuo, summo corde venerari meretur.

Probos animi mores docet Alchymia, & rectam vitæ humanæ rationem.

C A P V T XXIII.

SI notitia suimet ipsius vitæ præsentis & futuræ, officij & pietatis erga Deum & humanitatis erga proximum cognitiones & theoremata possint & valeant aliquid, ad probos animi mores edocendos & ad rectam vitæ humanæ rationem dirigendam, fateri necesse est Alchymiam esse verum & legitimum naturæ specillum quo hæc omnia ante oculos exposita habemus.

Ex notitia si quidem naturæ vniuersæ, habetur & notitia rerum singularum, qua via regia ducimur, ad vitæ nostræ ornamenta medullitùs perfectanda, virtus & bonum omne est præci-

puum vitæ nostræ decus, & eatenus omnimodè consequendum. Alchymia spectat & ardet ornamenta & decores corporum, quòd in his perfectum quid & summum esse cognoscat & videat, inde etiam arguit cum corporis perfectiones sint & decores dari etiam necesse esse formarum veneres & lepores, ex quibus & actiones honestas vero iusto & bono vndiquaque affluentes scaturire debere.

Verissimum autem est Alchymiam naturam docere vniuersam & singularum omnium monstrare virtutes & energias. Quod centrum naturæ vniuersæ habeat appertum & manifestum; cuiusque autem cætrum notum & certum est, illi etiam certa est & notissima illius centri superficies, & eorum omnium limites, qui à centro ad superficiem vsque tendunt, notissimi & apperti sunt, tota natura, globus est & spherica moles. Eius centrum materia prima est, & rerum omnium vltima, ex quo omnia educuntur, & in quod ipsamet redeunt, in ipso centro latent omnia, & eius superficie manifesta & aperta fiunt omnia, quia in ipsa superficie fiunt generationes & motus omnes, quibus cuncta oculis subijciuntur; in centro verò redeunt in primum chaos, & ibi quiescunt, donec ab Archæo naturæ iterum pellantur ad superficiem, vbi veste noua induta, prodeunt in conspectum & lucem.

Qui ignorat naturæ centrum, ignorat etiam & eius marginem seu superficiem & productiones, conspicit quidè generationes varias rerumque diuersos ortus & interitus, brutorum more, cortices & vestes externas contèplatur, nucleum verò &

*Alchymia
suorum co
porum pu
gatione ost
dit animi
mores.*

*Tota natura
sphaera est.*

*Qui ignorat
centrum na
tura, ignorat
omnia que
sunt in na
tura.*

medullas rerum non cernit nec aspicit sed mutabili corpore & veste delusus totam sui notitiam hisce tenebrosis & obscuris rerum cancellis continet & coercet. At vera scientia & completa rei notitia, stabilem & firmam sedem numquam in superficie posuit, sed in centro stabiliuit; in ipsa enim superficie mors & perpetua rerum mutatio stabulatur, in centro vita, & perpetua & immota rerum quies permanet, idcirco nobis competit quietem hanc habere notam, ut motus omnes, qui inde oriuntur, notos habeamus.

Alchymia sola artium est quæ suis naturalibus operibus, tanquam vijs & filis Ariadnæis viam commonstrat ut nos ex hoc labyrintho barathro, hoc est corpore, extricemus, & sic de minorauto in rerum omnium centro conclusos, hoc est peccati fomite ouantes, triumphemus, & æthereas sedes versus nostras deliciarum plenas, hoc est cælum, iter dirigamus: sed antequam cælo beamus Ariadnam linquimus hoc est industriam humanam studium & laborem, & baccho hoc est homini curarum studij & laboris vacuo damus desponsandum: vita enim humana mollis nimis & imbecillis est, nullamque redolet virilitatem nisi industriam studium & laborem improbum Ariadnæ nomine depictum & figuratum, socium habeat & comitem.

Alchymia autem industria, ingenij acumine, arte, diligentia, summa, studio & labore quam improbo plena est ac redundat, vnde tutissimo nobis est auxilio, ut ea duce & comite, vias inuias naturæ penetremus & labyrinthæa dedali opera introspeciamus & reuocare gradum valeamus

leamus superasque euadere ad auras, quibus prudentiores & sapientiores facti, quæ veræ & symæ prudentiæ sunt & sapientiæ cogitamus, & sic probos animi mores commonstrat Alchymia. Ut exempli gratia sic ex homine ipso Philosophatur, & colligit ex interna & penitissima illius anatomicæ immortalitatem illius, & futuræ vitæ beatitudinem, si virtutis, aut miseriam perennem, si vitij sequatur leges & normas.

Homo cum factus sit & conflatus ex eadem & simili profus materia & substantia ex qua nutritur, & vitam suam fouet, vt penitus sciat quid sit ipsemet in centro suo, necesse est alimentorum suorum indagare naturam & essentiam, vt videat & cognoscat, quid sint ipsamet alimenta in centro suo. Docet autem & ostendit Alchymia, alimenta omnia hominis in vltimam materiam reducta, salis redolere naturam & essentiam, Salemque hunc indiuisibilem re ipsa continere in se & coërcere triplicem nomine substantiam, Mercurium putà, Sulphur & salē, quæ tria vnum constituunt balsamum naturale, nullo pacto re ipsa differens in centro sui ipsius, sed homogenium & simile, quatenus in ipsamet interna eius substantia nomine tantum distinctas possint connotari substantias, vt declaratum est superius capite 3. & 4. huius Opusculi.

In ipsomet animalium omnium primo & vltimo balsamo, sal semper prædominium habet, vnde etiam rerum Chymicorum sagaciores, sallem duxerunt illud primum seu vltimum animalium omnium balsamum manifestum, si quidem in eo cōnotarunt Salis prædominium, quin imò

Alimenta hominis vltimè reductantur in sallem.

In animalium balsamo sal semper prædominatur.

id ipsum colligerunt ex vrinis animalium, sudoribus, sputis & alijs multis eorundem excrementis; in quibus colligere est maximam salis copiam; natura si quidem non adeò potens est & sui fatigans vt quidquid est in alimentis vtile & alibile sibi arroget; linoquit enim in reiectancis excrementis, copiosum quid, quod alimenti sapit naturam, si perfectè digestum esset, & percoctum quod salis naturam & essentiã redolet. Vnde est quod excrementa animalium sint nonnullis animantibus vera & vtilissima alimenta, quod ita non foret, si ipsorum excrementis nihil vitæ esset & alimenti; illud autem quod in ipsis excrementis vitæ & alimenti sapit naturam & essentiã, salis ex se promit indolem, quod nobis argumento est, sallem esse primum & vltimum, rerum omnium, & perinde animalium balsamum ex quo fiunt & nutriuntur animalia. Hinc non improbè licet arguere semen & sperma humanum ex quo immediate fit homo, in vtero matris suæ, salis soluti habere naturam; quidquid enim est vltimum in solutione cuiuscumque rei, id ipsum est primum in compositione eiusdem rei, dictante peripatheticorum coryphæo, cui refragari hac in re, sapientis non esset animi: Sal autem esse vltimum in resolutione tum rerum omnium, tum ipsius hominis satis apertè constat, ex operibus Chymicis in quibus dum res omnes calcinantur & in cineres reducuntur, ex ipsis sal educitur rerum omnium perfectum alimentum. Imò sperma & semen ex ipso sale summopere depurato, renascuntur vegetantia cuncta, quæ vltimum hunc sallem dederunt, modò terræ

Cum excrementa animalium sunt quibusdam animalibus alimenta.

Semen in vtero matris est sal solutum.

Probatum sallem esse vltimum in resolutione omnium rerum.

fertili committatur & vegetantis aquæ stilla-
 titiæ irroritur, ut tandem impregnetur spiri-
 tibus aquæ vegetantis ex quo sal eductum est.
 Hinc fortissimum & grauiissimum ducere pos-
 sumus argumentum, animam humanam debere
 esse immortalem, cum omnium rerum semina
 in centro salis maneant incorrupta, quod est ha-
 bere formam specificam incorruptam corpore
 salis conclusam; nisi enim ita esset, vegetantia
 singula non possent iterum resurgere & suscitari
 ex corpore salis terræ credito ut fieri dicitur ex-
 perientia. Si ergo vegetantia singula habeant for-
 mam specificam incorruptam in centro sui ipsius
 cōclusam, hinc collectu facillimum est, homines
 possidere debere indiuidualem formam incor-
 ruptā Hæc enim forma indiuidualis & singularis
 singulariter præualet & præstat omnibus for-
 mis specificis vegetantium omnium, cum ra-
 tione & intellectu vigeat & polleat inter om-
 nes rerum omnium formas, quæ eius penuria
 formis humanis maximè infimantur, quod no-
 bis est firmissimo argumento, humanas formas
 non eandem cum alijs subire sortem, ut ante
 probatum vidimus, cap. 22.

*Argumentum
 quo probatur
 animam im-
 mortalem esse.*

Quod si quis obijciat ex dictis formas rerum
 omnium in specie & genere perennes esse & in-
 corruptibiles, cum ex centro salis sui renascitur
 & ideò ratione formæ specificæ & generis de-
 mereri immortalitatem quod tamen absonum
 est fidei orthodoxæ. Satisfecimus iampridem
 obiectioni, cum diximus formas rerum omnium
 specificas & generales perennes esse & per-
 manentes, tantum dum Deus conditor omnium,

Obiectio.

Solutio.

generationes rerum conseruat & fouet, ad perennitatem eatenus tantum in gratiam hominum vita caduca & labili interdum fruuentium. Postquam verò hac presenti vita functi erunt omnes, mutabitur & forma rerum, earumque series, mutationes, generationes & alterationes rerum nō erunt in vltu, vt vitæ hominum inseruiant, cum hæc tandem se ipsa diuina sic dictante voluntate fulciet diuinis & supercælestibus ditata donis. Reliqua cuncta naturalia, quæ illius solius gratia condita erant in pura redibunt elementa sua, & ibi quiescent in æternum in sua simplicitate & puritate reducta.

Quòd si anima rationalis seu forma humana ex hisdem principijs ortum haberet, in eadem & similia principia etiã reduceretur; constat autē non ducere originem ex naturalibus elementis, cum vis & vigor elementorum naturalium intellectum & rationem quibus viget anima humana, elargiri non possint. Dei hæc sunt munera, non naturæ, vnde diuinitus animam humanam traxisse originem certò certius est, deumque solum animæ humanæ esse verum & vnicum centrum, in quod tendi, & immergi summis viribus conari, est illi summa gloria, & supremum bonum & munus, quia vnicuique rei innatum est & naturale in suum tendere centrum & fontem, ex quo enata est, & ortum habuit. Duo sunt potissimum rerum omnium fontes, vnus naturalis est, supernaturalis & alter: ex primo naturalia cuncta & visibilia duxerunt originem, ex secundo naturalia & supernaturalia cuncta habuerunt exordium, & verè omnium primus non aliunde

Anima humana traxit originem à Deo.

Fons rerum omnium duplex naturalis videlicet

quàm à se ipso deductus est fons iste , in quem omnia tandem reducenda sunt tanquam ex illo vnico fonte deducta. Vnde creatus est homo, rerum omnium compendium, & verus & vnicus microcosmus, vt per ipsum & in ipso omnia in Deum reducerentur, cum ex ipso incarnati Verbi mysterio, Deus ipse homo factus fuerit, & ita vniuersa quæ ex fonte isto diuino, diuinitus scaturierunt diuinitus etiam in eundem fontem immerfa sunt.

Hæc docet Alchymia & ostendit omnia in centrum tendere suum, vt in eò vltimam & supremam habeant perfectionem; impius tamen homo perditus ac nequam, hæc non audit, nec capere vult, solus est ex rebus omnibus, qui centrum perfectionis suum negligit & spernit; & in eius etiam pœnam & laborem conditi sunt inferi, tanquam carceres horum nequam hominum in quibus pœnas & labores supremos æternum cruciabiles luunt quod oblitii sint naturalis & innati sui boni, vt malum sequerentur pessimum, quod tamen omnia aspernantur, abhorrent & vt immanem ac perniciosam bestiam, pestemque fugiunt.

Sic probos animi mores docet Alchymia persequendos, sic rectam vitæ humanæ rationem instituit, & cordatos efficit, ac sapientes suos alunos ex cognitione suimet ipsius, & finis ad quem nati sumus & quem attingere debemus, vt tandem diuinitus cum Deo quiescamus in æternum, & summo bono potiamur, cuius vsus arguit & expostulat, probam & rectam virtutis plenâ scelerisque puram vitæ humanæ rationem. Quod si

quidam Chymicorum reperiantur, nequam homines & nebulones quibus tuta frequenſque via eſt per Chymiz fallere nomen, hæc non ſunt artis ſed artificum vitia: non caret via regia ſicarijs & famoſis in cæde verſatis hominibus, nec horum vitio & cæde, deſinit eſſe via regia. Suos item habet Alchymia montes & ſilvas, ex quibus inſidias parant pseudochymici ac perditæ nebulones quidam, permultis montes hos & ſylvas peragrantibus, ibi terrarum cauè, & prudentes incedendum eſt; inſulſus enim eſt, & caret naſo, qui nequit eligere, quod ſibi uſui eſt, aut refugere quod detrimento, quæmeram tantum olent naturæ & artis virtutem & robur. Hæc perfequenda ſunt, reliqua verò cuncta, ſordere debent prudenti ac rerum Chymicarum ſtudioſo.

Vndenam in natura viſibili ſcaturijt rerum mutabilis ordo, mors & corruptio, oſtendit Alchymia.

C A P V T XXIV.

NATURA appertam nobis oſtendit corruptionem & mortem, & mutabilem rerum omnium ſeriem, ex extranea quadam in rerum omnium compoſitione, materia ac ſubſtantia, quæ totius compaginis vinculum labefactat ac diſſoluit, aut ſaltem alterabile cor-

Vnde oriatur mors & corruptio.

ruptibile & mutabile reddit, hæc non solum in corporibus elementorum compagine adunatis visuntur, sed & in rebus quæ supra elementorum horum inferiorum serien sunt, & ordinem & supernaturalem & cœlestem sapiunt prolem conspiciuntur.

Cernimus si quidem in natura rationali ac intelligibili, reperiri multa eaque maxima, quæ virtutis indolem & boni prolem non omnino redolent, sed vitij stygmata inusta gestant. Undenam quæso tam prauum ac malignum naturæ cacohetes exornatum est, cum creator ac summus rerum omnium opifex sit rerum omnium suprema virtus, ac summum bonum; ita ut tantillū vitij & mali in eo imaginari non valeamus, nihilominus opera eius & creata cuncta & singula, vitijis malisque scatent ac redundant, non ex creatore & conditore, id contingit, id opinari nefas. Aliunde ergo sortitur hanc naturā corruptam sortem ac vitiatam conditionem, quam deponere cum omni studio & industria tentet, non ex innata & primordiali origine & essentia scaturire certum est, sed ex fortuita quadam & casuali macula, quæ a creatore nullo pacto, sed à creatura in naturam introducta est, eique ita inusta & impressa, ut totam & medullitū subierit & penetrarit substantiam: cum ergo malū & vitium naturæ insit, ab aliquo naturali artifice & conditore originem ducere necesse est, & in creatis ipsis querendus est fons & origo ipsius mali.

Natura cœlestis ex suo sinu & occulto agendi facultate & potentia malorum hydræ non produxit, quod hæc innatam & naturalem agendi

*Cælum non
fuit causa
malorū qua
natura pati-
tur.*

potestatem immutare nequeat, sed suas penitus
obseruet actionis inuiolatas periodos, & à suo
creatore condonatos typos, quos peruertere nõ
ei concessum est, nec datum extra limites crea-
toris egredi. Non ergo cælum in naturam malū
introducere potuit cum voluntatem creatoris
sui violare nequit, ex priuatione cognitionis mali
vel boni, ex quorum seminio pullularunt vitriū
& virtus malum vitij dedit omne genus, bonum
virtutis totius campum ampliavit. Nec item na-
tura elementaris vitij potuit exarare & excolere
terras, cum nullam habeat suæ actionis cogni-
tionem quam semper dirigit in voluntatem &
mentem creatoris.

Sola superest natura intellectuālis, quæ actio-
num suarum omnium notitiam habet, & quæ
libera & ancipiti mentis suæ lance, in bonum
vel in malum inclinare & propendere potest, &
ita virtutis vel vitij excolere campos, per quos
semina mali disseminarunt primi parentes no-
stri, dum voluntatem diuinam supremam legem
violarunt. Ex huius violatæ legis peccato, mors
& corruptio & rerum mutabilis ordo, intrauit in
orbem terrarum: Suprema illa diuina voluntas,
& suprema lex, & summum bonum, non poterat
vilo pacto perfringi, quin summi mali portende-
ret supplicium. Ambigere non possumus quin
Deus creato & condito homini, tanquam fide-
li seruo futuro, nonnulla mandauerit obseruanda
præcepta, ex horum obsequio supremum & sum-
mum pendebat homini bonum, ex eorundem
etiam violatione, contrarium pendebat malum;
non poterat enim violari mandatum, quin con-

*D. Paulus. 1.
Tom. 1. cap. 2*

di gnæ violantem sequerentur pœnæ , nihil homini peccanti durius & acerbius est , morte & corruptione, ideò in pœnam peccati sui, morte & corruptione, affectus est. Non poterat autem mors & corruptio hominem inficere quin & reliqua cuncta, quæ hominis obsequio enata erant, morte simili & corruptione afficerentur , in homine peccante; peccavit & tota natura, & in homine etiam peccati luit pœnas. Malû enim omne quod in natura creata reperitur , & peccato hominis ortum habuit , & in pœnam peccati germinat ac pullulat , donec conditor & supremus rerum artifex malum istud vbique disseminatum auerrumcet, & separet, ac in ignem æternum projiciat. Pura si quidem, & candida reductura sunt omnia, vt & creata pura & candida fuerant , purum vt Dei est & boni Deum sequetur & bonû, impurum verò & corruptum vt Diaboli est & mali, Diabolum sequetur & malum , & vt conspurcato homine conspurcata est tota natura, sic decorato purificato & glorificato homine, decorabitur, purificabitur, & gloriam quandam consequetur natura tota. Equum enim & iustum videtur, naturam à vitijs omnibus & corruptionibus repurgari, postquam homo vitiorum & corruptionis totius fons & origo, repurgatus fuerit, ab omnibus vitijs & corruptionis labe vindicatus & gloriam supremam supernaturaliter adeptus fuerit. Ita natura candida & purissima supernaturaliter facta, vt & creata, nitidissimum erit speculum ac splendens , in quo diuina fulgebit imago, obscuratum & obtenebratum fuit à peccante homine. Glorificato ergo eodem homine,

Mors est in pœnam peccati.

Purum sequetur Deum, impurum verò diabolum.

radiante ac fulgente nitidiùs christallo splen-
descere necesse est vt creatoris virtutes & ener-
giæ, fulgentiùs ac nitidiùs in eo speculo nobis
elucescant & splendeant.

Hæc rationum momenta ac pondera nobis
suppeditat Alchymia ex vitijs & corruptis sub-
stantijs quæ naturæ insunt, non ex innata sui ip-
sius proprietate & virtute, sed ex casuali fortuita-
que quadam misera sorte, quæ ex peccato huma-
næ naturæ & intellectualis in vniuersam reliquã
naturam introducta est, in pœnam peccati; iu-
stitiæ si quidem est cuiuscumque delicti pœnas
exigere & supplicium hinc claret vndenam in
natura hac visibili scaturijt & emerfit rerû mu-
tabilis ordo, mors & corruptio.

Ex operibus Chymicis & laboribus colligere possunt Christi assecla omnes, quonam pede virtutis via terenda sit, vt supremum p̄fectionis culmen pertingant.

C A P V T XXV.

RVDI quodam penicillo delineatam nobis ostendunt virtutis viam, naturalia quædam artia Chymicæ opera: Purum enim naturæ, quod est virtutis symbolum, habere non possumus,

*vrû natura
symbolum
rentis.*

quin labore multo ac improbo ; circa illum
 vsum & possessionem intabescamus ; imò ip-
 summet purum nitidum ac candidum & ab
 omni lutofo recremento vindicatum, numquam
 se oculis nostris conspiciendum prebet, quin ge-
 nerationis, mutationis, alterationis & mortis na-
 turalis tulerit tormenta quæcumque. Quis vidit
 vnquam spicam, grauo tritici tumentem , fla-
 uam ac maturam, absque præuio hyeme , glacie
 & imbribus dura, absque vere ventis ac pluui-
 alibus austris turgido, & absque æstate, igneo æstu
 torrida. Quidquid est suos patitur manes ante-
 quam per amplum mittatur Elysium & læta te-
 neat arua, non dedit vnquam puras Alchymia
 essentias, extracta candida & nitida magisteria
 absque præuio igne, præuia calcinatione, distil-
 latione, solutione, putrefactione, sublimatione,
 coagulatione & fixatione; hæc enim sunt artis
 præuia instrumenta, quibus natura supremum
 perfectionis culmen ascendit, hisque solis natu-
 ra suis expoliatur recrementis, & purum naturæ,
 si ita loqui mihi fas sit, multa patitur, sudat &
 alget, vt nitorem & suæ substantiæ splendorem
 ab omnibus maculis denudatum & vindicatum
 nobis ostendat: hoc Chymicum opus si præ-
 uia mentis optimæ contemplatione perpenda-
 tur nobis esse potest typo & exemplo, arduam
 virtutis viam perreptari non posse absque sum-
 mo labore & sudore maximo. Rosæ sparsim re-
 dolent balsama sua, at nisi spina pungenti colligi
 possunt, armat spina rosas, nec decerpi possunt,
 quin spicula earum persentias; nihil denique in
 toto orbe est frugi, quin duro aliquo tegmine

*Præuia Chy-
 mia instru-
 menta quibus
 utitur art.
 fex ut habet
 purum natura.*

ac difficili obumbretur, ne omnibus facili via decerpatur, dii laboribus omnia vendunt.

Non ergo mirum Christi affectis esse videtur, si supremam mundi gloriam & felicitatē Deus ipse, hominibus omnibus sudoribus ac laboribus summis proposuerit adipiscendā. Non enim plures sunt & maioris pretij homines ipsi, ipsi Deo, quam fuerit ipsi filius ipse suus, ipsum autem oportuit multa pati eaque grauissima, & sic intrare in gloriam suam. Statutum ergo & ratum sit, nihil cælo beari posse, quin vltimos & supremos in his inferioribus locis in Christo patiatur manes: ita vt videatur Deum hominibus præcepisse in perfectione vltima sua & purificatione consequenda, naturam quadamtenus imitari debere. Quod enim natura artis Chymicæ vis & industria sequitur, vt vltimum suæ perfectionis culmen attingat in purificatione corporum & mixtorum suorum; Ecclesia sponsa Dei, Spiritus sancti gratia & industria, nobis præcipit spiritualiter & diuinitus persequendum in purificandis & expurgandis animis nostris.

Septem sunt apud naturam artis Chymicæ inuenta instrumenta quibus vtitur ipsa, natura vt corpora cuncta purificet & candida reddat, septem etiam sunt instrumenta diuina apud Ecclesiam, quæ ob diuinam & supercælestem agendi facultatem & potentiam Sacramenta verè dicuntur, quibus vtitur Ecclesia, vt electos suos Christi affectas Christos efficiat, hoc est puros sanctos pios & Dei filios & alumnos.

Baptisma primum Ecclesiæ Sacramentum, quid enim aliud Græco eloquio sonat quam in aquis

Septem Chymica instrumenta respōdit septem instrumentis inis hoc sacramē. Ecclesia.

Gregorius

immersio & intinctio, quia ibi homo spiritu gratiæ in melius immutatur & longè aliud quàm erat efficitur: primùm enim fœdi eramus deformitate peccatorum, in ipsa verò immersione seu baptisinate reddimur pulchri, dealbatione virtutum, adèd vt baptisimatis pura aqua elementaris igne Spiritus sancti imprægnata, principia vitæ nostræ intrinsecùs diuinitùs repurget, & purissimam reddat animam nostram virtutis omnis compotem, deique ipsius capacem. Natura pari quodam passu & via, instruit & docet Alchymistas in purificandis & expurgandis rerum omnium principijs, aqua & igne vtendum esse; calcinatione si quidem & lotionè expurgantur cuncta & nitida fiunt.

*Baptisimus
respondet
calcinationi
& lotioni.*

Simili etiam modò dicere possumus Deum in Ecclesia sua instituisse Sacramentum confirmationis, vt eius virtute & energia, mundi & puri facti sacro Baptisimatis fonte, firmam, constantem ac permanentem in Deo habeamus fidem, qua fulti & statuminati, Christi militiam aduersus rerum omnium aduersa profiteamur.

*Confirmatio
respondet
fixationi.*

Natura item in ipsamet Alchymia instituit fixationem rerum, postquam mundæ & nitidæ factæ sunt, virtute cuius & facultate, res ipsæ puræ & mundæ, cumentorum & cineritiorum examina cuncta, facilè tolerant ac potiuntur, & sic mundiciem & nitorem testantur.

Apud Ecclesiam Christiani habent sacram Eucharistiam, diuinum sacrum & supercœleste pabulum quo diuinitùs cibo perfusi, vitam spirituales viuimus æternam & ab omnibus vitiorum malis vindicamus, veterem deponimus Adamum

*Eucharistia
respondet
lupidi Philo-
sophorum.*

& Christi insignibus decoramur quibus cœlum petimus & suprema fœlicitate donamur.

Apud Alchymiam magnum & arabicum est elixio, seu lapis ille Philosophorum medicina illa cœlestis ac pene diuina, qua perfusæ & delibutæ res omnes naturales, longum & perenne durant æuum & fœtorem, marcorem & viria cuncta corporis labantis ac senilis naturæ depouunt, qua cuncta imperfecta perficiuntur, lacera & manca resarciuntur & æternitatem quandam naturam consequuntur.

Vt Ecclesia pœnitentiam habet, qua peccatorum veniam obtinemus, & eius facultate & virtute amissam recuperamus diuinam gratiam qua perfectionis culmen attingimus, extinctis vitiorum omnium imò exhaustis fomitibus mineris & focus.

Alchymia calcinationes, putrefactiones, & solutiones habet, quibus mixta naturalia ab omnibus fœculentis elementorum maculis & vitijs expurgantur & munda fiunt, & sic si loqui ita mihi fas sit, pœnitentiam agunt, patiuntur ignem & aquam & quæcumque alia artis tormenta, donec pura & munda fiant & tunc vitreo tanquam cœlo, clauduntur vase, in gloriam naturæ & artis. Non absimili methodo, agitat fideles suos Deus, torquet ipsos aqua & igne & varijs diuinæ artis instrumentis donec ipsi placeant, mundi fiant omnino & candidi, tunc non vitro, sed cœlo claudit in gloriam & laudem sui ipsius & Ecclesiæ.

Possidet rursus denuò Ecclesia extremam vntionem, qua perungimur, veterum Athletarum

*pœnitentia
respondet
calcinationi
putrefactioni
& solutioni.*

*Extremam vntionem
respondet*

& pugillum instar, vt inimicos nostras omnes animas nostras eluctantes eludamus, & vt vltima & suprema illa diuina vnctiōe, & chrisma-
 te sacro, eluantur vitiorum omnium reliquix & labes, quæ mundi huius volutabro, animis nostris inuistæ sunt & infixæ: vt enim oleum & vis cinerum seu sal dissolutum componunt saponē, candidandis rebus omnibus & expurgandis idoneum. Sic Deus in vltima vitæ nostræ periodo vt sordes nostras eluat omnes diuinum nobis præbet oleum vt cum cineribus humilis & penitentis cordis, saponem sacrum componat eluendis sordibus omnibus aptum.

oleo miro seu saponi sapientium.

Est & apud sapientes Chymicos, oleum mirum quo cum cineribus corporis metallici, seu salis perfectissimi vltima morte perempti, fit sapo sapientium, quo cuncta nitescunt & lucent radiosque fundunt miros. Sicut Ecclesia, Sacros & diuinos habet ordines, quibus Christiani ad supremum Ecclesiæ decus, virtutem & potentiã sublimantur, quibus patres, pastores, directores & gubernatores spirituales animarū nostrarū constituuntur, tantq; virtute & energia dotantur, vt veri sint pubi & fontes quibus in nos omnes defluit gratia Christi & dona supercœlestia descendant Christo ipso operante, & ita volente & postulante. Sic natura varios ac diuersos habet perfectionis ordines, quibus in Alchymia beat, & sublimat Philosophorum nonnullos, ad supremam naturæ cognitionem, cum potestate & facultate perficiendi naturalia cuncta, eaque expurgandi ab omnibus suis recrementis: ita vt hi Philosophi spiritu Chymico instructi,

Materia & effectus saponis sapientium.

veri dici possint patres directores & gubernatores rerum naturalium, quarum perfectionum modos, regulas & normas, ex artis Chymicæ fontibus exhauriunt ac desumunt operante ac ministrante Mercurio mundi, seu calido innato vitæ.

*Matrimonii
respondet
coniunctioni
solis & luna
qua fit in la-
vide Physico.*

Si apud Ecclesiam reperiatum sacrum Matrimonium, ut in benedictione Christi & puritate fiat indiuiduorum humanorum multiplicatio, ut ex his eligantur qui cælum capere debent eiusque supercælesti gloria exornari. Natura pariter possidet apud Alchymiam matrimonium, quo rubicundus maritus candidam ducit uxorem, ad multiplicationem filiorum solis & lunæ, ut lex vniuersa perfectionis naturalis proclametur in toto naturæ inferioris regno, & cuncta naturalia solis vel lunæ vel alterius rei decore & pulchritudine exornentur, ut fortius se tueantur ac defendant aduersus corrodentis æui dentes & morsus.

Itaque videtur Christum & Spiritum sanctum in constitutione Ecclesiæ suæ, voluisse leges & normas obseruare, quibus naturam regit & custodit. Quidquid enim natura egregiè notat in rerum suarum conseruatione & perfectione; Christus spiritualiter apud Ecclesiam idem obseruari similiter iussit ut Christianos omnes conseruet, custodiat, foueat, & vias semitæque virtutis & perfectionis æternæ & perennis illis ostendat: quod capitulis sequentibus peculiari methodo patefactum fiet, ut Alchymiam commonstremus scientiam esse valde vtilem, & omnibus Christianis fore perdiscendam, cum ea
per

per eius opera & labores virtutis iter & christiana perfectionis semitas & vias nobis quadamtenus indigitet.

*Aqua & ignis quibus vitur Alchymia
vt mixta naturalia vindicet ab impuris
& fœculentis mixtionis spurcijs, sacri-
baptismatis in Ecclesia Catholica figu-
ram & symbolum exhibent.*

C A P V T XXVI.

MOR & misericordia Christi in nos omnes, talis & tanti pretij fuit, vt non solum humanitatem assumpserit in eaque mortis vltimos & supremos aculeos perferret, vt nobis gratiam amissam restitueret, patrique conciliaret; sed & etiam morte ipsa sua & passione, Ecclesiam fundauit & stabiliuit, in qua ipsemet se fontem vitæ fecit septemplici tubo, & canali salientem & scaturientem, vt vitam illam & gratiam quam morte sua & passione adeptus est, foueat, conseruet & multiplicet.

*Iesus Chris-
tus fons est
septemplici
canali fluens*

Mirum est istud, & prorsus stupendum amoris sui erga nos specimen; cum enim sciat & videat altissimas egisse radices vitiorum & peccatorum seminia per totum humanum campum,

perennēs & perpetuos gratiæ diuinæ fontes in Ecclesia sua constituit, qui vniuersos & singulos humanos campos & hortos irrigare, imò perfundere possunt, vt penitus tabelcant & arefcāt vitiorum omnium radices & semina. Prodigiorum omnium mira superans miraculum, quod in Ecclesia Christi singulis æui momentis celebratur & perficitur virtute & energia diuini illius fontis. Si quis qualiscumque sit peccatorum & eatenus Dei ipsius inimicorum & hostium, biberit ex hoc fonte, modo ex legibus Christi bibat, illicò tegantur & diluuntur omnia illius peccata, & framicus, & gratissimus ex sententia seruus. Imò quòd majus est, & miraculi superat leges, viuus mortuus cum sit suscitatur à mortuis, & vitam illam mortuam ratione peccati, omnino linquit, & vitam verè vitalem ratione gratiæ cœliùs immissæ suscipit.

Impiorum quamplurimi qui hæc diuina mysteria & immeosæ diuinæ sapientiæ arcana contemnunt, imò penitus negant, fuciles has profundunt nugas in hæc occulta & miranda Ecclesiæ Catholicæ mysteria. Vnde iam aqua elementaris verbis quibusdam animata, & ceremonijs quibusdam comitata, energiæ & virtutis tantum habet, vt miracula tanta, & miranda pateret; Scythiæ populi, maris caspij, caucasique montis accolæ omnes, qui turcarum latè patens imperium fundauerunt; Ethnici omnes & hæretici omnes, qui hæc Ecclesiæ Romanæ mystica spernunt, eorumque virtutes negant nonne æque immortales sunt & parem imò fœliciorum & fortunatiorem forsan Christianis agunt

vitam : nullum perfectioris vitæ gradum in Christianis potiùs quàm in Ethnicis , & alijs hæreticorum turmis connotamus. Qua rationis ergo lance ac trutina perpendere possumus Christianos solos esse huius orbis accolas, vitæ verè vitalis plenos & perfectionis grano fruentes , reliquos verò mortis & corruptionis tyrannide obnoxios & miseriarum omnium potestate deuinctos.

Expectate parum & sistite gradum ô impij & scelerati de Deo malè merentes , creditis ne Deum eiusque immensam potentiam : si huius fidei impotes estis, procul hinc estote prophani, & capitula prima huiusce operis perlegite, ac perpendite, quæ vos Deum trinum in personis & essentia vnum docebunt, essentiarum omnium & substantiarum veram & solidam basim & fundamentum, vosque ipsos nullam habere essentiam & substantiam ; quia habere substantiam, est propriè per se substare, & subsistere, quòd solius creatoris est, non creaturarum : non per se enim hæc substant sed diuinitùs persistunt, vt ortum habent, persistere si quidem sapit ortus fontem. Non vestri originis vobismet ipsis fuistis fontes, neque pariter substandi fomitem esse arbitramini. Quibus rationum momentis si Deum admittis creatorem rerum omnium & hominis, necesse est etiam vt admittas hominem tanti beneficij immemorè in Deum peccantè, & volùtati eius renittentè, tãti peccati luere debere pœnas, & hinc calamitatum omnium & miseriarum esse sentinã, ex qua emergere, non illi fas est, ac possibile, cù condignas peccati pœnas pati non possit,

ac proinde iustitiæ diuinæ satisfacere nequeat. Vnde ab ipso Deo rerum omnium fonte, pro derelicto habetur: hinc mala & calamitates ingentes, imò omnes in ipsum hominem insurgunt. Si tandem hæc mysteria in animum tuum inducis quid tandem fiet ex homine rerum omnium magistro, deque summi vicario, fatane hæc miserande perpetua ipsum manebunt, non ad miseras perpetuas ipsum insinuauit, sed potius ad beatitudinem sublimauit. Itaque sperare debemus in centro amoris & misericordiæ diuinæ latitare secreta & arcana redemptionis nostræ, quibus pristinam gratiam peccatis nostris & vitijs amissam recuperare valeamus. Quale autem mysterium potentiùs ac diuiniùs reperiri potest, vt ab omnibus peccatorum maculis & sordibus expurgari valeamus Deoque placere queamus, quàm incarnati Verbi mysteriù mortis eius & passionis tormentum, quo summo iuri diuino satisfactum est, & quo Ecclesiam Christi fundatam habemus supercælestibus eius donis, ac virtutibus omnibus exornatam, quibus veniã peccatorum omnium nostrorum facili iam via obinemus, & pristinam omnem vitæ puritatem consequimur.

Septemflua iam nobis adsunt flumina Christi, quibus supercælestem gratiam cœlitùs in nos dimittitur, scelerati, impij, & nefandi vitijs & peccatis deformes, ibi immergimur, & hinc in viros sanctos probos & pios Deum timentes & amantes, ens dicimus, dilutis omnibus vitiorum sordibus, ac germinante & coruscante virtutis flore, ac germine. Primum istius supercæ-

lestis gratiæ flumen quo perfunditur & irroratur
 terrestris hic Ecclesiæ Christianæ paradus, ex
 sacro baptismatis fonte profluit, quo proluti ho-
 mines in nomine Patris & Filij & Spiritus san-
 cti, & sacratissimæ crucis sigillo obsignati, ab
 omnibus peccatorum sordibus expurgantur,
 gratia exornantur diuina, & exuijs veteris A-
 dami spoliantur, & nouissimis induuntur Christi
 vestibus, quibus veri Dei agnoscuntur, & ad
 nuptias illas diuinas & supercœlestes admittun-
 tur. Mirificum certè est in Ecclesia Christiana
 miraculum, quod aqua elementaris in nomine
 Patris & Filij & Spiritus sancti virtute & ener-
 gia, mortis & passionis Christi filij Dei, solo suo
 tactu nos ita diuinitus proluat, vt deformes vi-
 tiorum peccatorumque omnium labe imò lar-
 uas discutiat, sed quòd diuino & supernaturali in
 nos omnes cœlitus descendit effectu, illius non
 est sapientis causas indagare; imperscrutabiles
 enim sunt diuinæ virtutes, etsi sint nobis exem-
 pla quædam & symbola quæ nobis virtutē hanc
 occultam & supercœlestem sacri baptismatis
 graphicè exprimunt & ostendunt, vt fides Chri-
 stiana hisce naturalibus fulcris firmissimè con-
 firmetur. Non credis ô impie Sacramentorum
 virtutes, & energias diuinas & supercœlestes, &
 tamen experientia quotidiana vides & cernis
 igne & aqua naturali, quascumque elui & dis-
 cuti maculas; imò vitia innata corporum imper-
 fectorum tum lapidum, tum metallorum, solo
 ignis & aquæ cemento & examine expurgari, &
 nitidam & corruscantem induere substantiam.
 Et quid dicemus de virtute stupenda & non satis

*Supercœlestis
 gratia ex Ba-
 ptismo vel
 ti primo fon-
 tis tubo in
 nos descēdit*

*Sacramento-
 rum virtute
 diuina & su-
 percœlestes
 sunt.*

laudata facultate salis illius Physici perfectissime cocti, & pyronomiæ legibus ab omnibus elementorum fordibus vindicati, cuius virtutes & facultates multoties ego ipse vidi in ægrotis omnibus subito percurandis, & multi alij mecum viderunt mirandam illius agendi facultatem in metallorum imperfectorum corporibus permuatandis.

Anno si quidem 1627. apud Castronouidariū die 22. Iulij, diuæ Magdalenzæ sacro, probata est illius Physici salis virtus, viris fide dignis; præsertim tibus & astantibus; Reuerendus enim in Christo Pater Anacletus, & Venerabilis Pater Adrianus Ordinis Capucinorum Religiosi deuotissimi aderant Domino de Serignol in curia Presidiali Lauraguensi legato quæstionū iudice æquissimo, & in rebus gerendis fere omnibus oculatissimo astante; imò robur & virtutem igni follibus ministrante, ne daretur vlla doli suspicio in tam rara & illi inaudita & incredibili metamorphosi metallica, in qua semi granum pulueris illius mirandi salis, semiquadrantis horæ spatio, vnciam integram argenti viui permutauit in purum putum argenti naturali ipso multò præstantius & nitidius, quod in cineritro plumbi & examine probatum non solum rutilantius exsurgit, sed mole ipsa & pondere maius, quod virtus illa salis rota & integra non consumpta fuisset in prima argenti viui vncia transmūtanda, sed aliquid adhuc superesset virtutis, cuius gratia & auxilio, plumbi dragma integra in argentum purum & putum, in cineritro vltimò & examine abierit.

Si Deus in naturalibus rebus hæc miranda, po-

fuerit vt res minima , maximam corporis molem illicò subeat & penetret, illiusque substantiam impuram, fœtidam ac virulentam, in puram, claram, ac vitalem permutet. Quidam fieri poterit, vt Deus mirabilium omnium fons & principiû, & vitæ veræ scaturigo, assumpta quadam materiali substantia, tanquam instrumento, quamuis non egest, ex potentia infinita, sed ex voluntate sua, quod ita fieri instituerit, potentiora & efficaciora imò mirabiliora efficiat & peragat. Metamorphoses illas naturales cernimus & credimus, metamorphoses verò supernaturales & occultas quod manifestè nobis non fiant in dubium reuocamus. Potentias & facultates rerum creaturarum ingentes admittimus, creatoris verò ambigimus, hoc est sapere noctuam cæcum proflus esse, ex præsentia solis, videre in tenebris, & in medio noctis opacæ; in meridie verò rutilante & coruscante sole, obcæcatum esse penitus.

Abique aqua & igne Spagyrici medici nequeunt mixta naturalia expurgare ab omnibus fœculentis recrementis quibus scatent & puram putam nobis dare eorum essentiam. Ignis si quidem est separare heterogenium & homogenium congregare. Aquæ verò est abluere & discutere, quod separauit ignis. Magnum naturæ secretum cuius figura & symbolo, immensam & infinitam sacri baptismatis vittutem & energiã quãdãtenùs repræsentare possumus; in eo enim aqua est, qua diluitur & discutitur, quod ignis sacer Spiritus sancti, diuinitùs separat & auellit ex animis nostris, qui numquam Christianæ perfectionis culmen ac summum fastigium attingere possent

Sine aqua & igne nulla si. expurgatio mixti.

Ignis & aqua proprietates.

Ignis & aqua Chymicus baptismum representat.

abſque, hoc diuino & ſupernaturali ſacri baptiſmatis fonte, cui ſoli mundandi & purificandi tanta eſt virtus, vt eo ſolo fonte, loti Deo placere queamus.

Quòd ſi hæc perfectio & mundities Chriſtianorum in hoc ſæculo non ſplendescat, & rutilet, præ ceteris terræ vniuerſæ accolis. Ratio in promptu eſt, quòd hæc mundities ſpiritualis ſit inuiſibilis & occulta oculis corporeis, hoc in ſæculo: in aliò verò micantes diffundere debet ſui lucis radios, & gratiæ diuinæ ſplendorem, quem peccatis & vitiorum fomitibus conſopitū, imò ſepius extinguitum & ſuffocatum geſtat; non eſt enim terræ & orbis huius inferioris, hos ſtupendos ferre fructus & gloriæ cœleſtis meſſes. Fimetum eſt terrarum orbis, in quo putrefieri mortemque patipium & ſanctum decet hominem, vt germinet fructus immortales & perennes, in ſupercœleſti mundo. Æquum enim & iuſtum eſt vbi ſplendorem gratiæ diuinæ amiſit, ibi etiam pœnitentiam tanti delicti agat & pœnitentiæ locum laboris ſudoriſque ſui campum non eſſe putandum eſt gloriæ ſuæ paradifum.

Sic claras & potentes habemus rationes cur in hoc ſeculo, Chriſtiani non præniteant & præluceant Ethnicis, quòd ad externam rerum formam & ſpeciem ſpectat. Hæc enim forma & ſpecies non eſt nobis ſpeculanda & contemplanda, hæc deſtrui penitus & expungi debet & putrefieri in laboribus & ſudoribus huiuſce mûdi & Chriſti ſanguine, hoc eſt Sacramentis Eccleſiæ ſuæ ablui & foueri, vt formam æternam & gloriâ diuinam pullulantem ac corruſcan-

tem ostendant Christiani. Ethnici verò, quod sacramētis Ecclesiæ non abluti sint, & veteris Adami non deposuerint labes, in sanguine Christi, perpetuam sapient vitij & peccati amurcam ac vappam cuius gratia perpetuas patientur manes, & laruati præduris & corrodentibus vitiorū sordibus putrescent in æternum: Quisquis enim hominum in Christo non morietur, cum eodem non resurget in gloriam, quod est summi boni & supremæ gloriæ fastigium, ad quod Christiani omnes totis viribus anhelare debent, vt meritis Christi Paradisum gloriæ & perennis voluptatis & delitij, triumphantes & ouantes subintrent, vbi tunc temporis Christianorum pulchritudinē, splendorem, lucem & decus summum, videbunt omnes. Ethnici verò omnes & hæretici morte perpetua morientur, & tenebris mortis obruentur æternis; cum patrem verum & fontem luminis neglexerint, nec eum venerari iuxta legem suam voluerint, peribunt omnino cum suis, quas sibi fecerunt leges, nulla expectata vnquam tanti detrimenti & ruinæ tantæ redemptione.

Rerum purarum fixio in Chymicis Symbolo esse potest Sacramenti Confirmationis.

C A P V T XXVII.

ERVM formas fugaces, caducas & fluxas non amat & quærit Deus, vt æternus est perennis & immutabilis, similis eadem deperit & ardet, quæ sibi constant & permanent.

Vnde in Ecclesia sua, Sacramentum confirmationis instituit, cuius virtute & auxilio Christi affectæ omnes, ad eò firmis, si velint, confirmantur fidæi Christianæ fulcris, vt quæcumque tormenta, mortisque supplicia pati possint, antequam fidem Christi, doctrinam & mandata eius violent ac polluant, mira est & supernaturalis huius Sacramenti virtus. Amor diuinus ita radicitus in animis nostris implantatur eius Sacramenti irriguo fonte, vt nullis tormentis auelli possit, sed fortiores & profundiores agat radices, & ita altos extendit ramos, vt ex his liceat cælum conscendere. Pullulat ac germinat in dies magis ac magis amor ille diuinus, cuius diuino igniculo dum corda nostra exustulata gestamus, numquã sat laboris, numquam sat doloris & supplicij perpeffum est, vt amoris nostri firmum & constans in Deum ipsum præbere valeamus speci-

*Effectus Sæ-
ræ Confir-
mationis.*

men martyrij vltima supplicia exoptamus, vt in his constantiam & firmitatem fidei nostræ & amoris erga Christum testari queamus, & vltimū & summum Christianæ perfectionis fastigium attingere possimus. Mortem pro Christo testando quærimus imò præcipites imus in eius acutos & lethales aculeos, vt sine morte consequamur vitam, ad quam omni spiritu tendimus & vitam hanc mortalem & caducam, cum æterna & perenni connotare in votis est, maximum solatium est, imò maximò maius, cogitare & contemplari, id nobis accidisse, ad gloriam consequendam æternam. Quod ante passus est Christus, passi sunt Apostoli, passi sunt infiniti fideles & sancti Dei, & passuri sunt adhuc infiniti alij, qui post hac simili passu viam terent Christi, & gloriam intrabunt eiusdem: qui non accipit crucem suam & sequitur Christum, non est Christo dignus, vnde gloria & laus quammaxima est fundere animam suam, imò perdere, propter Deum, in ipso enim inuenimus eam. Matth. 10

Hæc est Sacramentorum Ecclesiæ Romanæ virtus & diuina potestas, quâprimùm quis Christianorum pius ac deuotus, eorum Sacramentorum nec tar degustauerit, numquam obsaturatur, sed inexplebili eorum fame & siti tenetur. Aquæ enim hæ vitæ sunt, ac adeò dulces, vt quo plus sunt potæ plus siciantur aquæ: his enim prælibatis in medio inimicorū nostrorum castrametamur, pericula cū Sa mūdi eludimus, carnis & voluptatis illecebras lethali ac mortali dulcedine tinctas effugimus, Diaboli Scyllas & Charybdes fœlici ac prospera vitæ nostræ naui euitamus, ac virtutū

omnium oceanum tutis velis, ac ventis leuiter spirantibus nauigamus; hinc cœlum versus tendimus, deumque petimus, tanquam centrum verum & vnicum, in quod ire ac tendere habēt homines omnes. At absque Sacramentis Ecclesiæ Romanæ, inuia est hæc via, & innauigabile salum, quod qui ingrediuntur in immania ac deformia cœte transformantur, quæ tandem spicula mortis æternæ præsentient. Qui verò terras accolunt ciccæis poculis mutantur in porcos & sues, vt voluptatum volutabris saginati, mortis eiusdem gladium patiātur. Nihil est tutum & securum à morte æterna, præter illud solū, quod est Sacramentis Ecclesiæ Romanæ obsignatum. Reliqua verò cuncta, sola sunt ieiuna, cruda & immota, quibus infœlix lollium sterilisque dominantur auenæ, lappæque tribulique, & segnes vndique cardui, cicutæ & vrticæ germinant; quibus summus & supremus Agricola, tandem ignem dabit, vt repurget terram hanc sterilem & infœcundam, & cineribus harum inutilium plantarum tanquam stercore & fimo fœcundet. Non est ergo sperandum alienis irriguis fontibus, quàm ex his septem qui ex Ecclesia Romana scaturiunt & exiliunt, posse dare fructus, cœli & diuini horrei capaces, inutiles sunt venenati, putidi & mali olentes; reliqui omnes fructus, tanquam in asperis, infœcūdis lutosisque & impuris locis enati, qui in campis Ecclesiæ Romanæ enascuntur fructum bis solem, bis frigora sentiunt, eorumque terra presso vomere sulcata manet, & sic demum seges illa votis respondet Christi Agricolæ, quæ suis cœlestibus cimeliar-

chijs recondit in perpetuas æternitates. Reliqua verò cuncta quæ extra hanc Ecclesiæ Romanæ culturam exiliunt & oriuntur, negligit & spernit, imò auerruncat & euellit & proijcit igni. Deus enim vt solus & vnicus est totius vniuersi conditor, & summus opifex; Sic etiam solus & vnicus est totius vniuersi agricola & alitor, huius solius industriæ labori, studio & culturæ, omnia enascenda subijci debent, eiusque solius subire leges & normas agriculturæ suæ. Has autem præscriptas regulas & leges solum habemus in Ecclesia sua, quæ cum sint crucis, mortis, laboris & sudoris summi obsignatæ sigilli; Possunt ne quicumque sint hominum inter plantas & arbores diuinas recenseri, quin Agriculturæ agricolæ vniuersi subeant leges & normas, quin patiantur crucis, mortes, labores & sudores summos: hac enim solum itur ad astra, & similibus calamitatum procellis vult Christus agitari plantas suas & arbores, alioquin putrescerent & marcescerent earum fructus.

Rerum summa quies dat putredinem & vermes, labor & motus splendorem & lucem, terra quæ sola elementorum est immota, & alte quiescens mortis & putredinis nobis præbet fontes & origines. Reliqua verò elementa quæ motu & labore perpetuò fatigantur nitidiùs multò terra ipsa prælucent: & cælum ipsum lucis & splendoris fons & origo diu noctuque motu indefinente & labore agitur, & numquam quiescit. Iam verò qui cælo ipsi prænitere habent, possunt ne quietem seu potiùs summam segnitiam amplecti: labori summo & sudori indulgendum

*Quies causa
putredinis
motus verò
splendoris.*

est. Cui cordi sunt & amori fœlicitates, corporis non sequendæ sunt leges & viæ; ipsum enim cû terræ sit originis terras ambit leges & quietes, & in his putrefieri gaudet, & ex hac putredine quid quæso ortum habet, muscæ, papiliones vermes & alia animalcula, putidæ propaginis, quæ numquam putida loca linquere possunt, sed ea circumuolant, ex solo hoc vtero emergunt in lucem. Vultures & Aquilæ generosæ numquam hac prodeant, sed in præduris altisque rupibus & syluosis locis niue & glacie perpetua aut summo calore obsessis, vbi hominum penuria est nidulantur, & charos deponunt pullos. Non ab simili via ac tramite, pios, deuotos ac sanctos homines videmus & spectamus, qui inter homines aquilarum præstantiam & generositatem imitantur, non in lutosiss & stagnantibus vrbium & ciuitatum fossis, nec in plateis & in proapatulo ædium magnificarum sedes ponere suos & domos; at potiùs in Syluoso loco & obscuris montium mandris ædificari, vbi labor & virtus, vitam eorum integram exercent, vbi Deum solum ambiunt, non honores, nec diuitias, neque etiam Deus diuites. Opulentos & magnificos expostulat homines, sed bonos virtute plenos & similes sui ipsius, vt in principio ipsos creauit. Quod autem sibi simile non reperiet tanquam recrementum reijciat. Quid autem esse potest in rerum natura, quod Deus tanquam quid inutile ab se amouet & abigit, cum sic reijci, in nihilum reduci fœlicius sit: eo enim substare modo, non subsistere sed perire est, maior & maxima fortunatior & fortunatissima substandi fa-

cultas & virtus, ab ipsa diuina gratia, & fauore dependet: huius diuinæ gratiæ Eclipsim diræ sequuntur & comitantur imprecationes, & infortunia portentorum omnium pessima.

Christi assecla qua ratione & qua tuta vitæ tuæ via æuum tuum traducere potes perfractis Christi mandatis, cum horum violatio gratiæ diuinæ ferat Eclipsim, qua morte vera moriuntur omnia, & supremo tenentur infortunia. Excusationes habebis & causas ineptas quæres, in peccatis. Dices te esse infirmum, & quasi folium quod vento rapitur, vna terreum, & lutosum, quod aquoso luto immersum quàm citissimè dissoluitur, & terram lutumque materiam primam suam petit. O fungus & terræ inutile pondus. O populi phaleras Deus te intus & in cute nouit, sat virium est ad morem discincti viuere nacæ; deficiunt verò vires vt Christiteras viam & virtutis conscendas montem, Christus ideo infirmitatem sed delicatam & labentem fortitudinem tuam agnoscens amore & misericordia erga te ductus, vt confirmet ac solidet caducas & labescentes quorum secundum, nomen & virtutem roboris & firmitatis habet, cuius gratia & virtute Christi asseclas omnes adedò fortes & præpotentes viros esse credimus, vt in eos ne quicquam possit cacodæmonum tota vniuersa & singula phalanx: Christi auis siquidem Sacramentis vt decet Ecclesiæ delibutis, Christus est indiuiduus comes; quid autem in rerum natura fortius & potentius esse potest his, quos fortitudinis totius fons & origo comitatur, cui

seruiunt omnia, & natu solo tremunt, cum ab ipso facta sint omnia, & ab eodem sustent ac persistent.

Nonne facilius est Deo creaturas suas intellectuales & diuinas meritis suis & virtutibus exornare, ipsis creaturis postulantibus, & summa pietate ac deuotione id ipsum exigentibus, quã Chymicis etsi in sua arte magistris, res caducas, fluxas, putidas & corruptioni obnoxias, perennes perpetuas æuūque quã longissimum absque vlla corruptione durantes efficere: Nonne videmus, metalla impura putredini, rubigini & ærugini obnoxia exposita & addita in aurum & argentum transmutari; herbas & plantas & omne fructuum horæum genus quod in paucis diebus delebile est & in tota sua substantia corruptibile solius spiritus vini affusione & immersione citra putredinem omnem annos integros perdurare. Quid carne mortua putredini magis obnoxius est: Solus tamen spiritus vini eã ipsam carnem citra vllam putredinis noxam perenne conseruat. Ego ipse corpora in terra cadauerosa solo spiritu vini permutato, in multos & quãdiu volui annos illæsa conseruaui, & adhuc habeo catulum quatuor abhinc annis conseruatũ. Si corpora cadauerosa putredinis exposita & addicta causis, possint naturaliter ab ipsis vindicari solo spiritu vitæ naturali exterius affuso; (spiritus enim vini, spiritu vitæ naturalis turget & scatet vnde etiam prudentissimæ aquavitæ dicitur & cognominatur) quid ni credemus animã nostram peccatis omnibus delibutam & cõspurcatam sola Sacramentorum Ecclesiæ Christi affu,

Spiritu vini omnia seruantur à putredine.

affusione posse tanquam à causis corruptionis & putredinis vindicari. Nonne Christus qui Sacramentorum horum author est & vnicus fons, fons etiam vitæ æternæ est : si fontem vitæ naturalis solo tactu corpora naturalia cuncta, à putredine conseruare videamus, quonam mentis insulsæ conatu cogitare possumus Sacramenta Ecclesiæ vero & vnico vitæ fonte, Christo Dei filio, animas nostras non posse ac debere conseruari : Faceffant hinc omnes Ethnici & hæretici, qui Christi fonte nolunt proluui, & spiritu eius vitæ nolunt perfundi sic vulgatas & certas putredinis pertentant vias, nec eas linquere cupiunt sed in his errare gaudent, nolunt virtutibus & Sacramentis Christi confirmari, quia nimis vitijs innixi sunt. Hac sola ratione virtutem & energiam confirmationis admittere & approbare deberent, cum symbola & figuras in naturalibus contemplantur; cur ergo viuus in Ecclesiâ Romana icones adorare & venerari negligunt. Qui virtuti & bono semper adhærere cupit & ambit, indissolubili vinculo hisdem annexi necesse est & confirmari, alioquin titubantibus incedit vestigijs, & vitiorum vbique enatis fossis vel potius præcipitijs se præbet additum.

De Sacramento Eucharistiae ac eius Symbolis & figuris quæ apud Chymicos reperiuntur.

C A P V T XXVIII.

TANTVM est, ac adeò elatum & mirum in Ecclesia Romana, hoc Eucharistiæ diuinæ Sacramentum, vt eius solus Author Christus, qui ipsius Sacramenti basis & fundamentum est, de ipso loqui & fari possit: Angelus & reliquum omne, quod est in natura creata, intelligendi & ratiocinandi compos & capax, vanam & inutilem mentem habet, vt de ipso, vt decet, rectè loqui & scribere possit. Idcirco si multa, imò fere omnia desint hoc in capitulo, quæ eius præstantiam & excellentiam exigunt, & ad infinitam & immensam eius dignitatem referuntur, veniam quæso date, opus hoc omne nimis exiguum est, vt infinitum eius ambitum hostiolæ nihilominus circuitu interclusum & solis vini & panis accidentibus velatum comprehendere queat.

Si incarnati Verbi mysterium mirum valdè est & supra omnes intellectus nostri vires, in quo secunda Trinitatis persona, filius Dei vnigenitus, infinitus & immensus, incomprehensibilis, patri æqualis, quem cæli & totius vniuersæ naturæ creatæ vastissimum & amplissimum spatiû

capere non possunt, indiuiduo humanitatis corpufculo coërcetur & clauditur, vt ex diuina natura & humana, diuerfis omnino ac discrepantibus formis exurgat vnicum completum & omnibus numeris abfolutum indiuiduum, & vnica natura Christi duas in fe coërcens naturas diuinam & humanam virtute hypoftatica (vt theologorum more loquar) coniunctas ne duas in Christo formas hæreticorum quorundam modo constituam; illæ enim naturæ aded inter fe vnitatis nexu copulantur, vt vnica tantum fit in Christo existentia.

In Christo est vnica existentiã illa cõtineat diuinam & humanam naturam.

Hoc certè est miraculorum omnium mirum, sed mirabilius adhuc est sacræ Eucharistiæ Sacramentum; in ipso enim est illud omne quod in incarnati Verbi mysterio credimus, & adhuc præstantiori quodam nobis videtur esse modo, si in diuinis mysterijs quæ infinita sunt & imensa omnia, magis ac minus nobis apparere contendemus, maius & mirabilius nobis apparet miraculum sacræ Eucharistiæ, quàm incarnati Verbi mysterium: in sacra enim Eucharistia verus Christus sanctificatus & glorificatus in singulis & omnibus sacris hostiis perfectissimè & abfolutè reperitur sub specie tantum panis & vini consumpta & deperdita. Panis & vini substantia & in locum ipsius aduenit Christus verus & realis, tectis & velatis sacri sui corporis accidentibus, velo & tegmine accidentium panis & vini; ita vt in hoc vno Sacramento, plura ac diuersa reperiantur miracula aded magna & excelsa, vt ni Deus ipse mirabilium omnium pater & Archæus, huius Sacramenti

Eucharistia mirabilior est mysterio incarnationis

In Eucharistia plura reperuntur miracula.

author esset, & ipsummet Sacramentum tanta & stupenda cœdere factu facillima, non esset possibile, sed cùm nihil Deus agat, quin diuinitatis & miraculi sapiat magnitudinem & excellentiã frustranci & vani sunt intellectus & mentis nostræ conatus, vt altitudinem mirabilium Dei capere valeamus: quæ nos ipsi quotidie facimus & operamur, ne quidem capere & comprehendere possumus, & arcana Dei vana quadã mentis conceptione percipere tentamus.

*Refutatur
error Calu-
nistarum de
Eucharistia.*

Miror valde vanitatem intellectus innouatorum Calvinistarum, qui cum non capiant hoc Dei arcanum & arduum videant illud absolutè non credunt, & sic phantasmati suo & vanæ mentis suæ argumento plus fidei tribuunt, quàm verbis ipsis & argumentis ipsius Christi dicentis, Apostolis suis panis & vini speciem ostendentis, Hoc est Corpus meum, Hic est Sanguis meus, vanas & inutiles quærunt horum verborum explicationes, quibus contendunt, hæc verba diuina non posse esse tantæ transmutationis capacia, nec potiri posse tantum virtutis, vt huius miraculi sint authores & sacramenti veræ & certæ conditionis & energiæ. Nihilominus credunt simplici verbo diuino, creationem vniuersalem rerum omnium, & transmutationem substantiæ vini & panis in verum corpus Christi subolfacere non possunt. Si verò arguant eorum nonnulli, Christum potuisse hoc quidem si voluisset, nihilominus cum deceat magis maiestatem diuinam hoc Sacramentum sola figura & icone subsistere, & Christianos debere tantùm fide credere, solam esse figuram mysterij tanti: verba enim

subsequētia Christi ad incredulos discipulos prolata, hæc testari videntur inquit illi qui vanā hanc profitentur doctrinam. Verba autē Christi quibus nituntur hæc sunt. Verba quæ vobis loquutus sum, sunt spiritus & vita : O cæcos homines & veræ mentis inopes fidei vestræ, Sacramenta figurata in Ecclesia vestra admittere, Ecclesia ergo vestra figura quædam est & idea, cum Sacramenta teneat figurata tantum, & verè idea est Caluini mentis & phantasia; Caluinus si quidem hanc sibi finxit & imaginatus est Ecclesiam, non Christus. Verba Christi quæ vitam & spiritum sonant non ita interpretari debent, Sacramentum diuinæ Euchariſtiæ figuram esse, sed fidei est, & quidem Christianæ, verum esse & substantialem Christum, fides autem illa vita est, & spiritus fidelium omnium Christianorum; sine etiam tali fide vitam æternam consequi non possunt. Vnde verba Christi vitæ sunt & spiritus plena, quod nobis si hæc ita verè & realiter credamus spiritum verum & veram vitam imperiantur, & forsan ipsa fuit mens Christi hæc verba dicentis. Si enim hoc Sacramentum reale & substantiale non credamus, vitam eius & fructū carper e non possumus. Fide enim hac sola carpitur tantus vitæ fructus, qui enim non credit, hoc reale esse corpus Christi, non recipit corpus Christi, qui autem non recipit vt testatur ipsemet, non recipit vitam æternæ brauium; qui non manducauerit Corpus meum & biberit meum Sanguinem non habebit partem mecum. qui autem non habet partem cum corpore Christi, non est dignus vera vita donari, sed ab ipsa separari

tanquã mortuus & putredine æterna dignus; nõ datur enim vita, extra Christũ, qui vera vita est.

Cum verò hæretici & Ecclesiæ Romanæ innouatores, non credant realem & substantialem vini & panis in verum corpus Christi transmutationem, non etiam recipiunt verum corpus Christi, qui autem non recipit verum corpus Christi, non potest cum Christo habere partem, qui autem cum Christo non habet partem, cum diabolo habere partem necesse est. Concludant reliqua, hi noui Theologi, si Logicam calleant; nam quod ad me attinet, certissimè scio, quod in fide illorum nulla est fides, nec spes salutis, sed certissimæ mortis æternæ, verum & certum supplicium. Nonne enim certissimum est, Deum antequam mundus hic & orbis ex nihilo per ipsum factus & creatus fuisset, in se ipso esse, & æquè infinitum & immensum esse, vt iam immensus & infinitus est creato hoc loco & spatio immenso: locus hic & spatium non continet Deum sed è contra Deus continet locum & spatium vniuersæ naturæ, & adhuc multa maiora & infinita spatia, quæ non possunt imaginari suo infinito ambitu coercet & continet. Iam verò quia corpus assumpsit & humanam naturam, & factus est Christus, non potest ex phantasia vestra, vt Christus est, in hostiola claudi, & simul & semel suam cœlestem sedem & hostiolas singulas & vniuersas occupare & implere. Hoc dicitis repugnare Christi potentia, nonne hæc diuina est immensa & infinita, nonne eadem potentia mundum creauit vniuersum locum & spatium: potest ne corpus & locus, quæ ipsemet ex nihilo

eduxit potentiam suam diminueret, & certis quibusdam terminis naturalibus coercere.

Create corpora ex nihilo & substandi potentiam perpetuam illis concedere & tribuere, maior est virtus & potentia, quam multiplicatio eiusdem corporis in multis & diuersis locis simul & semel; ibi enim non datur creatio quæ summa est Dei potentia, creditis inquam creationem ex nihilo, & multiplicationem hanc credere non vultis. Manca certè & lacera est fides vestra, & nulla est, sed potius opinionum naturalium summa & superba pertinacia quæ certissimè summo vobis erit supplicio. Nihilominus supplex luminum omnium patrem rogo, vt vestrum omnium misereatur, & in Ecclesiam suam vos reducat vbi vitâ & lumen, quæ vobis omnibus certissimè defunt reperietis; ex me siquidem nihil ferè elicere valetis, muneris & officij mei id non est, per transennam hæc dicta sunt non vt hæreticos doceâ, sed vt miracula & stupendas & inenarrabiles sacratissimæ Eucharistiæ virtutes & energias quadamtenus pandere possim, & eius diuini mysterij symbolum & figurâ in natura creata, inuestigare queam. Ea si quidem via colligere erit omnibus hominibus, tã Ethnicis quã Christianis hæreticis Ecclesiâ Romanam solam & vnicam esse, quæ verum Deû cœli & terræ, & eorum omnium quæ in eis sunt creatorè & summum Opificem, colit, veneratur, & illi soli vt decet, seruit & obsequitur; cum symbola & figuras rerum ferè omnium quas credit & habet Ecclesia Romana, in natura reperiti contingat, natura siquidem liber & codex est, cui Deus primas voluntatis suæ

& cultus sui lineas, adumbratas tamen depinxit. Nihil autem in tota natura ut opinor reperiri contingit, quod figuram & symbolum sacratissimæ Eucharistiæ magis exhibeat ac repræsentet, quam lapis Physicus quem & alij Elixie Arabicum dixerunt. Is si quidem lapis componitur ex spiritu mundi quem dicunt Chymici omnes filium vni-
 nigenitum naturæ: hic autem filius, simplex est substantia & adeo simplex ac subtilis ut dicatur spiritus, qui descendens ex primo mobili ubi Deus fontem vitæ naturalis posuit in infimum terræ centrum, occupat totum naturæ spatium suo vitali pneumate, & tandem corpus assumit elementare & terrestre, in utero terræ virginis. Ex quo utero enatum & educum hoc nobile corpus & spiritus moritur & seminatur in terra sua, ibique multa patitur, variâque subit mutationes & alterationes, donec tandem exurgat in ultimum & supremum perfectionis naturalis culmen; de quo si naturalia cuncta quæ consanguineam cum ipso habent naturam bibant & comedant, viuunt diutiùs & longiùs, quàm ferant communes & vulgares naturæ leges, & ultimum consequuntur perfectionis naturalis gradum.

Iam verò nonne christifera Eucharistia Symbolum quoddam habet cum ipso lapide Physico; nonne componitur ex vni-
 genito Dei filio qui totam & vniuersam naturam occupat, imò continet, & qui ex sinu patris sui vitæ veræ, veri fontis, descendens, in uterum sacratissimæ Virginis corpus assumpsit humanum & factus est homo Deus, ex quo utero educus mortuus tan-

*lapis Physi-
 cus Eucharis-
 tiam repræ-
 sentat.*

*spiritus mū-
 di dicitur fi-
 lius vni-
 genitus
 nature.*

dem est , & infinita passus est tormenta & supplicia , donec tandem ex sepulchro mortis eductus sanctificauit & glorificauit corpus suum , quod vitæ tantæ est & perfectionis , vt eo solo homines omnes vitam veram & vltimam perfectionem consequiqueant. Ideò elucet maximè erga nos omnes Christi summus amor & misericordia , quod hanc sacratissimam Eucharistiam nobis in Ecclesia sua reliquerit comedendam , de qua qui non comedent ac bibent non viuent in æternum sed inter veros mortuos & putredini addictos æternæ reputabuntur.

Capitulo decimo huius operismulta alia enarraui , quæ symbolum istud declarant & ostendunt si symbolum aliquod esse queat inter creatorem & rem creatam. Hoc mirum est , sed ita voluit altissimus , vt vbiuis locorum & rerum nobis eluceat infinita sua maiestas & misericordia , quæ nobis viam fecit salutis & vitæ , adeò mirabilem & stupendam , vt nullus hominum nec Angelorû sua mente & intelligendi potestate , imaginari vnquam potuisset. Solus Deus ab æterno hæc diuina mysteria , erga nos omnes excogitauit , & figuras & symbola multis in locis horum mysteriorum depinxit & figurauit , quæ nullus vnquã percipere potuit , donec ipsemet tandem horum mysteriorum author & vera materia , hæc mysteria adimpleuit , & sic fragilitatem nostram infinita sua virtute & potentia firmiter stabiliiuit.

Certum enim est ac nimis certum , homines omnes peccatores esse , & vitiorum omnium procliui natura pollui , & ita Deo non posse vllomodo appropinquari , nisi virtute & energia

mortis & passionis Christi, quæ nobis peccatoribus in veniam peccatorum applicanda est. Non potest autem hæc virtus diuinciri modo & faciliori nobis applicari, quàm per Sacramenta Ecclesiæ Romanæ, & præcipuè per Eucharistiam Christiferam, quæ mortis & passionis Christi vnicum & verum mysterium est, & sacrificium solum & vnicum quo pater cælestis placatur & peccatorum nostrorum non reminiscitur. O quâ maxima est & mirabilis Christianorum Romanorum fœlicitas, qui in hoc solo sacrificio Deo Patri, Filioque, & Spiritui sancto, placere possunt & gratiam diuinam obtinere, qua perfusi, quid sperandum habent quam vitam æternam & cælestia bona quibus tandem dotari debent vt veri Dei filij & charissimi alumni.

*Calcinatio Chymica symbolum esse potest
Sacramenti Pœnitentiæ.*

C A P V T XXIX.

PHILOSOPHI Spagyrici purum naturæ quæritantes, & dum ipsum sciunt multis & copiosis excrementis permixtum & intricatum, quæ compositionem mixtorum omnium inficiunt & inquinant, excogitarunt artificio Chymico, mixta omnia per ignem calcinanda esse, & in cineres reducenda ex centro, cuius cineris aquæ elemētariæ ope & auxilio sal educitur

purum & nitidum, quod in se coërcet & cōtinet virtutes & proprietates mixti ex quo eductus est, Christiani simili fere via sed spiritali methodo perfectionem & candorem animi dum habere gestiunt & vitia & peccata animi, quæ substantiã eius inficiunt & inquinant auertere & radicitiùs extirpare cupiunt, se ipsos proijciunt in sacrum ignem pœnitentiæ, quo spiritaliter reducuntur in cineres humiles principij eorum, ex quibus aquæ lachrymarum suarum ope, & dolore peccati, contritione cordis, educitur purum puri, & pulchrum pulchri, quod habet veras & innatas hominis proprietates & energias; quæ tamen antea mole indigesta peccati sopitiæ imò extinctæ & emortuæ erant: nihil aliud hinc homo redolebat, quam fimum & putredinem fœtutinam insignem, venenosam & lethalem. Sed quamprimum ignem pœnitentiæ eiusque calcinationem passus est homo, & fonte lachrymarum suarum lotus est, illicò excutitur quidquid est extraneum & virtutum suarum mors & venenum, & exsurgit & apparet summè nitens ac prælucens. Sal fixum sapientiæ diuinæ, quod Deus homini implantauerat & infuderat sacro baptismatis fonte. Hoc sal seu anima rationalis pura putà sacro hoc pœnitentiæ igne depurata tam bene olet, & fragrantis odoris suauitate totam rem condit, vt ad cœlum vsque & Dei ipsius sedem perueniat eius odor.

*Calcinatio
est symbolu
Sacrament
pœnitentiæ.*

Mira & stupenda huius Sacramenti virtus, mira huius ignis energia cuius ope, anima nostra perfectissimè purificatur, absque vilo sui ipsius detrimento, & adedò decoratur & ornatur

vt summo sit Deo ipsi delitio. Ignis hic etiam non est elementaris nec rerum naturalium numero recensetur, sed supernaturalis est & diuinus qui mouet voluntatem & liberum animæ nostræ arbitrium, vt summè doleat & contrito corde ægrè ferat, quod diuina temerari mandata; cuius rei dolore, & angore, patimur & toleramus leues nonnullos labores, qui tormentorum vi-ces gerunt & crucis humanæ sortem sapiunt, quorum ope & gratia, operante tamen & agente mortis passionisque Christi immenso & infinjto merito, veniam peccatorum omnium obtinemus & gratia perfundimur diuina.

Hæc miranda supremæ sapientiæ mysteria aliquatenus possunt Chymicè explicari, cum mysticè & hyeroglyphicè depicta cernantur apud Chymicos in charactere Chymicæ calcinationis, sic ab Ægyptijs charactere & literarum primis inuentoribus depicto & figurato. ☩. Lunam bicornem in sublimi characteris vertice posuere, Crucem verò in infima parte effinxere, qua hyeroglyphica figura indicantur Ægyptij Chymicis omnibus, quod si semicirculum illum imperfectum in circulum absolutum & perfectum reducere velint opus habent cruce infima, hoc est labore improbo, quem pati & tolerare debent Chymici, vt perfectionem Chymicam attingant. Tam verò nonne Christianis hoc idem hyeroglyphicum doctrinæ erit & sapientiæ quod si perfectionem Christianam pertingere cupiant, & imperfectum vitæ suæ semicirculum in absolutum & completum circulum perficere tentent, mysterio crucis opus habere, quæ in infi-

Explicatio
characteris
calcinationis

ma vitæ nostræ parte saltem radicari & affigi debet, vt infinitum vitæ æternæ circulum ingrediamur. Crux si quidem si centro suo superretetur circulum complet & perficit. Sic etiam vt Christi assecræ vitam hanc labilem & caducam semicirculo æquiparandam compleant & perficiant in veram vitam stabilem & æternam ; oportet vt multa ferant, faciantque, sudet & algeant, quod est ferre crucem suam, & præceptis ex mandatis Christi obsequi dicentis : *Si vis perfectus esse, vende omnia que habes & da pauperibus, veni, abdica te ipsum, tolle crucem tuam & sequere me.*

Quasi diceret Christus si quis cupiat hanc vitam labilem & fluxam transigere, absque labe & vitiorum macula, nihil ferè est, in hoc vitæ huius carcere possidendum se ipsum tantum possidere oportet, & sibi ipsi dominari, multa pati, & algere, & sudare, mandata obseruare diuina, & summo proximum prosequi amore, Christum tandem sequi & imitari, qui perduelles suos & hostes ad eò summo persequutus est amore, vt propter ipsos mortis supplicium ac supremum tormentum passus fuerit, sic & nobis omnibus pariter agendum est : Hoc enim solo charitatis & amoris summi subsellio meritis tamen Christi statuminato cælum conscendi potest, & perfectionem supremam & vltimam consequi possumus. Charitas & amor mandata diuina obseruanda præcipit, Crux verò, quæ symbolum est penitentiae, vitia & peccata humana tollit, quæ vitam seu animam hominum inficiunt & inquinant eamque sordidam & putidam efficiunt. Cruce verò delentur hæc omnia vitæ nostræ inquina-

menta, ita vt in virtute Crucis nostræ, & Crucis Christi perficiamus semicirculum seu semilunam vitæ nostræ, & in verum & completum circulū seu solem perducimus nescientem occasum, hoc est, perficimus vitam nostram, quæ certè imperfecta vita est & veluti seminita, eamque conducimus in tantum & elatum vitæ gradum, vt nullos timeat posthac mortis igniculos & aculeos, sed sapiat vitæ aternæ nitorem & odorem.

* Qui Chymiam tractant, eiusque labores exercent, dum salis mixtorum omnium vltimæ materiæ incumbunt purificando, & ab omnibus suis quibus scetet excrementis expurgando, cernunt ac vident mysteria sacra Crucis quæ Deus in vltima illa rerum omnium materia posuit & collocauit. Vltima enim illa materia quæ salis naturam sortitur numquam perfectionis culmen & vltimæ suæ purificationis fastigium pertingit, quin coalescat in lapillos quadriformes sigillo Crucis perquamoptimè efficiæ, insignes.

Mirum certè est ac stupendum hoc naturæ opus, omnia mixta impura & sordibus elementorum suorum maculata, nullatenus possunt in vltimam suam & puram reduci substantiam, quin calcinationis Chymicæ patientur ignes, & tandem ferant Crucem suam, suæ perfectionis symbolum & vltimæ & supremæ depurationis fastigium. Non mirum ergo nobis erit, quod Christus Chymicorum omnium & Philosophorum princeps & coryphæus, qui Chymiam supernaturalem in homines omnes exercere tentat, præcipiat omnibus hominibus perfectionem supre-

Cruce cernitur in vltima mixtorum materia id est sale.

Cruce est perfectionis symbolum in mixtorum depuratione.

nam spirantibus, ferre Crucem & sequi ipsum; Crux si quidem nisi nobis omnibus impressa reperiatur, ignis iustitiæ diuinæ comburet omne reliquum quod non erit Crucis Christi sygillo notatum. Non dissimili ferè exemplo, quod ex calcinatione Chymica desumere possumus: nisi enim sal illud mixtorum quod Crucis insignia præ se fert, igni pugnet & resistat, perit ac destruitur omnimodè mixtum calcinatione expositum aut saltem in vitream reducitur materiam vitæ inutilem.

Nonne pariter idem ac multo præstantiori modo, in die supremi & vltimi iudicij contiget, dum omnia & singula mundi huius sublunaris calcinationi vniuersali & supernaturali tradentur, ab ipso rerum omnium supremo Opifice. Si sal fixum nostrum, quod est anima priuetur Cruce & meritis eiusdem Crucis denudata reperiatur, reducetur ab igne iustitiæ diuinæ, in æternum abyssum vbi nulla erit vitæ veræ scintillula, sed mortis æternæ perenne tormentum.

Feramus ergo Crucem dum vitam hanc caducam & labilem agimus, vt illius merita, virtutes & energias profundissimè & altè, animæ nostræ insculptas habeamus, vt solis Crucis nostræ, & Christi potissimum meritis & virtutibus supremum illum & vltimum Dei iudicium ferre quodammodo valeamus, ne in abyssum detrudamur æternum: Ex Cruce si quidem hac, labore, dolore, & angore pullulant ac germinant vitæ fructus æternæ, ex delitijs & voluptatibus mundi,

mortis grandescit & virescit arbor, ex quo fructus calamitatis & miseræ immensæ decerpuntur. Immensæ & infinitæ sunt virtutis & efficacæ, cilicium, ieiunium, corporis attenuatio & animi, vt Christi sequamur vias & virtutis arduum teramus iter. Numquam sat doloris & laboris perpeffi sumus, vt insignitas illas & immensas cæli dotes tandem possideamus, & vt nos à supplicijs & tormentis iustitiæ diuinæ vindicemus hisce breuibus & voluntarijs pœnitentiæ pœnis. Testis est ille Anachoreta insignis, qui maluit iterum vitam hanc ingredi, eiusque lacram telam retexere per triginta annos integros, cum labore, cilicio & ieiunio perpetuo, multisque alijs vitæ religiosæ angustijs summis & extremis, quàm vnico quadrantis horæ spatio, pati ignem purgatorium alterius mundi.

Anima nostra simplicis substantiæ & perinde impos doloris & passionis, si quid patiatur vt peccatorum enormes maculas deponat, vi supernaturali id patitur, ac diuina virtute. Itaque Deus summas pœnas & supremos & vltimos doloris ac laboris aculeos deposuit in eos omnes, qui peccatis ac vitijs gratia sua denudantur. Contemplare quæso peccator quænam esse possit proportio inter cilicium, ieiunium, & leue aliquod tormentum, quod nobis ipsis ex arbitrio imponimus, & inter ignem summè & supernaturaliter agentem, quem in perpetuum æuum tolerandum posuit Deus his omnibus, qui maledictionem suam patiantur æternam. O fœlices igitur terque quaterque beati, qui Crucem ferunt in hoc mundo, vt Cruces & tormenta alterius mundi

mundi effugiant, sunt enim Cruces huius mundi pœnitentiæ fructus & cœlestis quietis & vitæ æternæ tutum ac certum præfagium. Nihil enim est in toto rerum orbe terrarum, quod ad perfectionem & summam quietem tendat, quin Crucis præ se ferat insigne. Quod elucet potissimum in characteribus metallorum imperfectorum.

hi characteres plumbum, stannum, ferrum, cuprum & argentum viuum indicant, & omnes crucem lunæ vel soli iunctam habent. Quod interpretari possumus hæc metalla imperfecta & impura, numquam argenti vel auri quorum characteres & figuras depictas ferunt, posse pertingere nitorem ac puritatem, nisi cruce quæ characteris vniuscuiusque occupat partem, hoc est nisi summa & extrema patientur, vt auri & argenti sublimen conscendant gradum.

In characteribus omnium metallorum imperfectorum eluces crucis figura, & quid hoc significet.

Quod si natura hæc terrestris & sublunaris exoptulet & ardeat labores, alterationes & mutationes insignes, quæ sunt veluti cruces vt perfectionis quosdam gradus attingat, quid agent homines vt sibi vltimum & supremum perfectionis gradum adipiscantur, vt cœlum petant, dei que ipsius compotes fiant. Cruce sola itur ad astra, & suprema illa venantur bona, & clavis est vnica regni cœlestis, ideoque cum pœnitentiæ sacræ sit potissimum & præcipuum insigne, pœnitentes etiam sub ipsa & in ipsa habent totius Christianæ militiæ summa stipendia.

Non ergo iam ambigemus quin quod desumimus ex Chymicis laboribus & industrijs nos possit

aliquatenus deducere, ad fontes aquæ viuæ, & ad pœnitentiæ sacræ fructus viuos & immortales, qui calcinatione Chymica mysticè & figuratè, hoc in capitulo apperti ac edocti fuere.

*Olea Chymica possunt esse Symbolum
Sacratissimi Chrismatis.*

C A P V T XXX.

IN vltimis vitæ huius periodis, ac limitibus solet Ecclesia Romana suos fideles milites, sano chrismate perungere, vt acerrimè & fortiter luctari queant cum suis inimicis, eorumque omnium dolos eludere valeant; in vltima enim vitæ huius catastrophe debent Christi affeclæ omnes, quidquid est illis boni, probi, puri & pij, nouum & recentem Adamum sapiētis ostendere. Est enim tunc temporis supremum & vltimum vitæ huius militantis certamen, ex quo victoriam egregiam laudem & spolia ampla relaturi & brauium vitæ æternæ cōsecuturi sunt. Itaque indigent armis, quibus protegi possint aduersus hostium tela, illita dolis, & multo saturata veneno, quæ effugere non possumus; nisi diuina gratia perfusi simus; diuina autem gratia perfundit nos diuinum hoc chrismatis Sacramētum virtute & energia passionis & mortis Christi, quæ cum infinita sit & immensa, nullos

agendi terminos ac limites habet, sed vbicumq; infinite & immense operatur, dispositio tantum subjecti nobis relinquitur componenda. Vnde in agone mortis antequam hæc vltima arma suscipiamus & sacro chrismate perungamur, præparati ac dispositi esse debemus, & Sacramentis alijs Ecclesiæ Romanæ abluti, vt gratiam illam diuinam cœlitus in nos ipsos descendentem adipisci valeamus applicatione Sacramentorum, quæ mortis & passionis Christi sunt virtutes & proprietates supernaturales. Non enim blaterandum est & insanendum in Sacramenta Ecclesiæ Romanæ. Vidi enim ego multotiès stupendas sacri chrismatis virtutes, quæ ab Apostolo enarrantur. Si quis vestrum infirmetur, inducat præbiteros Ecclesiæ & orent super eum, vngentes eum oleo, in nomine Domini & oratio fidei saluabit infirmum & alleuabit eum Dominus, & si in peccatis sit remittentur ei. Quod si sacrum hoc chrisma erga corpus & vitam hanc labilem & caducam supernaturales habeat vires; quidni etiam fatendum erit easdem habere supernaturales virtutes, ad animam nostram ab omni vitiorum macula vindicandam, & ad cœli sedes puram putam defferendam. Vidi ergo purum putum oleum Chymicum & multi alij mecum etiam viderunt in quod ferrum, cuprum, vel argentum ignitum & candens intinctum & immersum, sola illa & vnica immersione, in verum & naturale aurum transmutabatur, crementa cineritia, & examina cuncta ferens, absque vlllo suæ substantiæ detrimento, nec coloris sui rutilantis vlla obscuritate & nebula. Reseruatur

Iacob. cap. 5.

*Historia au-
thoris.*

adhuc in famoso illo Ducis Florentiæ Cuneliar-
chio clauus satis magnus qui in simile oleum in-
tinctus prius excandefactus, quidquid clauus il-
lius oleum tetigit factum est aurum obrizum.
Viderunt etiam quamplurimi Chymicorum fide
certissima digni olea alia Spagyricè præparata,
quibus arborum & plantarum radices aspersæ &
irroratæ, hyberno etiam tempore & glacie &
frigore dominante, vireſcebant extra tempus illæ
arbores & frondeſcebant germinabant & emor-
tuæ ferè in viridantibus & vitis expullulabant
furculis & ramis; viderunt etiam quamplurimi
intimi amici mei oleum Spagyrica methodo
præparatum cuius guttula vnica, ex vino propi-
nata emortuos ferè, & penè extinctos ad vltimū
vitæ spiritum exhalantes ægros ſuſcitabat, & ſa-
nos omni ex parte efficiebat, & ab omni morbo
vindicabat.

Si hæc miracula ſtupenda in rebus natura-
libus cernere ac contemplari liceat; Ambigere
ne poſſumus ſacrum chriſma ſupernaturales ha-
bere virtutes in perſanandis tum animi tum
corporibus, ſi id non contingat in ſingulis ægro-
tis, id non eſt ex defectu ſacri chriſmatis, ſed ex
defectu ægrotantis, qui modicæ vel potius nul-
lius fidei eſt. Oratio enim fidei ſaluabit infirmū
inquit Apoſtolus, ſi fides deficiat, non operatur
in nos virtus Sacramenti: fides ſi quidem & a-
nimam & corpus diſponit ad ſuſcipiendas Sa-
cramentorum virtutes & energias reales & ef-
ficaces. Vt enim olea naturalia, quæ vim & fa-
cultatem alterandi habent, ſi in extranea proij-
ciantur corpora, nihil operantur. Si oleum Chy-

micum mutans metallum quodcumque impurum, in aurum proijciatur super lapidem aut lignum aut quoduis aliud metallicæ substantiæ alienum, mirum illud mutationis opus non videbimus quod lapis & lignum & reliqua similia, non sint disposita ac præparata, ad suscipiendam huius actionis vim & virtutem. Non dissimili fere ratione fide certissima credendum est, quod si non videamus in omnibus ægrotantibus sacri chrisimatis virtutes visibiles ac sensibiles, ratio in promptu est, quod qui tali sacro vnguntur oleo nomen tantum Christianorum, non res & opera profiteantur; vel si profiteantur ac vere pij deuotique Christiani sint ac fide & operibus Christianis condecorati reperiantur, tuius est illis & beatius in illo perfectionis gradu mori, quam vitæ telam adhuc cum periculo retexere, & in hoc procelloso vitæ pelago, nassellam laborum omnium innatantem conseruare, ex qua exire tentare debent nonnulli Christianorum non ad fugam, sed ad spem melioris mortis, vt in plurimis id conuigere fas est contemplari.

Non ergo pijs ac deuotis animis absconum videbitur symbolum chrisimatis quod in præsentis capitulo attulimus, desumptum ac decerptum ex oleo Chymico, quod melioris notæ Alchymistæ oleum vitæ dicunt. Si enim adhuc quis medullitùs, ac ex penitissimis huius olei Chymici antris contempletur eius compositionem, mirabiliorem adhuc videbit ac introspeciet eius sympathiam ac discordiam, si mihi fas ira loqui sit, resque diuinas naturalibus aliquatenùs æquiparandas exhibere; id enim non est vt

*S. Chrisma
representatur
oleo Chymico*

gloriam & laudem rerum diuinarum & essentiam, æqualem & conformem cum naturalibus efficiam, sed vt ex vmbriis rerum naturalium visibilibus & palpabilibus inuisibilia Dei arcana contemplari queam & mysteria rerum diuinarum supra naturam omnem extollere possim.

Compositio itaque huiusce olei Chymici tantæ virtutis & efficacix graphicè depicta nullis in locis reperitur, sunt tamen multi qui eam ænigmaticè & tropicè descripserunt eamque asseruerunt esse ex humido primigenio metallico cui auri natura & essentia indissolubili vinculo est annexa. Humidum primigenium metallicum materia est auri vera essentia, forma ac virtus illa cœlestis ac insignis quæ hæc mirabilia operatur: humidum si quidem primigenium metallicum est basis & fundamentum vitæ naturalis, aurum autem est pixis seu capsula, quæ vniuersas virtutes cœlestes ac naturales quæ vitam naturalem impertire & ferre possunt secum continet ac coërcet; id autem omne hoc est humidum illud naturæ primigenium & auri essentix spiritu vitæ vniuersali clauditur, fouetur & conseruatur, & ex his tribus ex surgit mirum istud vitæ naturalis oleum.

Videamus iam an sympathiam quandam & concordiam inuenire valeamus, huiusce Chymici olei, cum sacro chrysmate. Sacrum chryσμα ex oleo cōmmuni componitur, quod vitæ naturalis balsamum est, & fomes satis admodum aptus & idoneus. Materia hæc est sacri chrysmatis, essentia verò & forma illius est Christus, qui vniuersas & singulas supercœlestes virtutes &

*Compositio
olei Chymici*

diuinas, vitæ æternæ fomites, imò scaturigines secum continet & amplectitur; & vt aurum est vitæ naturalis fons & scaturigo, maiori ac meliori iure, Christus est vitæ supernaturalis vehiculum & vera & tutissima vita, hæc omnia ambit, & obumbrat. Ita vt etiam trinam sacri chrisma-tis compositionem admirari valeamus, quæ oleo communi velut materia, Christo velut forma, & Spiritu sancto, velut nexu & ligamine indissolubili connectitur. Sic sacra illa supremæ sapientiæ mysteria diuinitus Christi meritis & gratia in nos ipsos delapsa, & in Ecclesia Romana scaturientia, naturalium rerum simulachris & vmbratilibus imaginibus repræsentare non erit Christianæ fidei absolum & incongruum.

Alchymista in natura possunt Presbyteros in Ecclesia repræsentare, & scientiæ Chymicæ gradus, ordines sacros exhibere.

C A P V T XXXI.

POSTQVAM Deus Oeconomica ferè methodo Ecclesiam suam vniuersam rite disposuerit & tutam ac securam ab omnibus hostium telis, ac incuris fecerit, Sacramentorum suorum propugnaculis, Sacramenta iam peculiararia & ordines sacros instituit, quibus hominum nonnullos

Ob rem quam spiritualibus donis & supercælestibus muneribus ac pretijs exornatos esse ac decoratos decet Ecclesiæ patres; non enim illos solum decet esse omni doctrina & scientia eruditos, munerisque & officij tanti apprimè scientes & capaces, sed potissimum oportet illos esse pios, deuotos ac sanctitate & vitæ integritate. Angelos ipsos antecellere, aut saltem æquare, vt omnibus Christianis sint vitæ Christianæ prototypo & exemplo; ab ipsis enim nobis emendanda est totius vitæ Christianæ integritas, vt Christi veris sequacibus & asseclis. Sed ô nefas & inenarrabile crimen! vbi triticum seminatum est, & vitæ frumentum, nescio quo peiori fato infælix lolium expullulat & steriles dominantur auenæ. At hæc extranea vitia, quæ deforis sunt & ex alienigenis exportantur locis, non hic inferenda sunt, sed leui in arena Christi methodo insculpenda, vt virtutis leui sufflamine deleantur: virtutum tum moralium, tum supercælestium seminia sunt. sacre Ecclesiæ patres, nihil idè mirum si virtutis & pietatis periuratus hostis vitiorum putridas aquas inspergat, hoc in seminario, vt virtutis & pietatis germen in ipso ortu, si fieri possit, extinguat. Sed non his credendum malis, sed cõtra audentiùs eundè est, virtutis iter arduù est, & perinde confragosù esse oportet. Non datur rosa absq; spinis, & aculeatis vndiquaq; lancinantibus. Si quid est in hoc paradiso, quod virtutis & pietatis nõ redoleat germè, hortulario id linquendum est, vt auerruncet si velit. Nam quæ mala fortè iudicamus, eadè bona ac optima esse possunt. Hilari tantù fronte, accipiamus & extẽs

brachijs expectemus, quæ nobis cœlitùs præparauit Deus, ministrantibus Ecclesiæ Romanæ sacris mystis, quorum symbolum & figuras hoc in capitulo, ex natura ipsa expiscari in votis est, vt rerum naturalium & supernaturalium harmoniam quandam & consensum diuinitùs infusum in hoc terrarum infimo choro audire valeamus.

Quid ergo in natura ipsa reperiri potest quod sacros Ecclesiæ patres repræsentare queat? nihil in tota hac rerum serie aptius est & conformius, vt cœlestem hanc & supernaturalem sacerdotũ vim & facultatem nobis quadamtenùs exhibeat, quam Chymicæ artis facultas & potentia; hæc enim vt à natura ipsa rerum magistra inuenta est, ac data, ad res omnes depurandas, viuificandas, & emortuas suscitandas, sic non absõno rationis conceptu & argumento, dicere possumus & in propatulo confiteri, sacerdotum omnium potentiam & energiam à Deo ipso rerum omnium summo magistro, datam esse, & ortum trahere, qua sacerdotes nos viuificant, sanctificant, & emortuos verè suscitant.

*Alchymista
presentans
sacerdotes.*

Sicut Alchymistæ totam naturam innouant, nouam faciunt ac recentem veterem eius corticem deponunt, & nucleum eius intimum suscipiunt ac vsui reponunt; sic sacre Ecclesiæ Romanæ patres, totam & vniuersam fidelium societatem & multitudinem innouant nouam faciunt ac recentem, veterem Adamum tanquam rugosam & vermiculatam corticem subducunt, ac animam puram ac piam vitæ æternæ germen custodiunt & vsibus christianis reponunt. Mixta

corrupta, infecta ac putida, in puros putos incorruptibiles, & perquamoptimè ac suavissimè fragrantés sales, æternitatem æui redolentes, conuertunt Alchymistæ, igne natura operante: Homines peccato infectos, corruptos, malè olètes, ac omni spurcitiâ scatentes & fimo, in pios sanctos, deuotos, beatos, ac omni virtute exornatos, & diuini ac supercœlestis odoris fragrantia balsama sapientes ac rorantes, commutant sacerdotes. Plumbum mutant Alchymistæ in aurum purum vel argentum, lapides communes & topfos, in cristallos & lapides rutilantes ac prætiosos; fugant tandem mortem Alchymistæ & corruptionem ex omnibus singulis naturæ mixtis, quæ operibus eorum subiiciuntur afflante spiritu vitæ naturali vitamque ipsam naturalè adeò perfectam & completam efficiunt, vt eam ipsam quasi renascentem, & de nouo virentem omnibus contemplandam præbeant; tabescit vero & marcescit, & in vltimum tandem cahos abit, si in ipsam vitæ substantiam non irradiet Chymicum opus ac studium. Sacri Ecclesiæ Romanæ Antistites quidni pariter, sed diuino & supercœlesti penitus modo, homines peccato corruptos & plumbo impuriore & stibio, & alga viliores in pios ac puros commutant, non auro solum sed Angelis ipsâ nitidiores & præstantiores diuino afflante ac spirante spiritu, qui Sacramentis Ecclesiæ inuisibiliter & supernaturaliter permixtus, peccatorum corda, ita excalefacit & adurit, vt nihil nisi vitæ æternæ spiritû, qui Deum sapit & Christum relinquit; sic peccatores ac diuina & supernaturali Alchymia fiunt

Dei Amasij & veræ delitiæ suæ , mortem prætere-
 rea sacerdotes in vitam commutant , inferos in
 paradisum , diabolos & dæmones tenebrarum &
 mortis , in Angelos & dæmones , lucis & vitæ.
 Totum denique innoant hominem , vitam ho-
 minum spiritualem adeò perficiunt & complent,
 vt nihil mancum ac lacerum in ea reperiri con-
 tingat, sed quidquid est supremum perfectionis
 culmen attingit : nisi ipsi operentur perpetuò , &
 in nos agant , corruimus subito & ad inferos
 præcipites imus , quod est quid multo peius,
 quàm in nihilum reduci, ex quo ortum duximus.
 Nihil tandem dici potest & enarrari, circa Chy-
 miam faciendam in perficiendis & expurgandis
 rerum sublunarium mixtis , quin id ipsum spi-
 rituali modo, & supernaturali via in perficiendis
 & exornandis animis nostris , circa sacros Ec-
 clesiæ Romanæ mystas scribere valeamus ; vt
 symbolum & figuram cum rerum naturalium
 mystis non absonam & incōgruam exhibeamus,
 Sacrosque ordines quibus Christiani in diuinum
 illud & supercœleste sacerdotij munus euehun-
 tur, esse characteres diuinos ac spirituales , qui-
 bus potestatem & facultatem hanc admirabilem
 & penitùs diuinam à Christo vero descendētem
 accipiunt ; quorum factorum ordinum virtutes
 & energiæ possunt figuratè & mysticè æquipa-
 rari tum scientia & arte naturalis Chymix , in
 qua cum & septem reperiuntur operationes, va-
 riæ ac diuersæ, quibus Alchymistæ varias rerum
 naturalium pertentant mutationes & perfectio-
 nes. Non absonum etiam erit inter sacros hos or-
 dines , & septem has Chymicæ artis operandi

formulas, vt quidquid Deus in Ecclesia cœlitus ac diuinitus implantauerit, id ipsum in natura crassa Minerua depictum ac delineatum mysticè contemplerur.

Coniunctio humidi cum sicco apud Chymicos symbolum esse potest, Sacramenti Matrimonij quod in Ecclesia Romana reperitur.

C A P V T X X X I I .

ACERDOTES & Præbiteri cum à Christo Iesu diuinitus sint Sacramentis Ecclesiæ peculiaribus seu, sacris ordinibus præmuniti, vt in tanto & elato munere, peculiariter benedicantur, iustum & æquum pariter indicauit Christus, ac Ecclesiæ suæ valde congruum & consonum, vt reliquum populi sui qui Ecclesiæ mysterijs initiari non poterat, sed generis humani multiplicationi & generationi incumbere debebat, præmuniri etiam oportere, Sacramèto peculiari, quo benediceretur & sanctificaretur in multiplicatione sua. Ex illa si quidem multiplicatione cœlum exornandum est, & sedes Angelorum adimplendæ, si reliquum naturæ germinantis in gratiam hominis gratias cœlestes recuperaturi per passionem & mortem Christi, benedictionem receperit, congruum & cōsonum valde erat misericordiæ diuinæ & amoris, hominè

etiam fructificantem & multiplicantem benedicere & sanctificare, ut cum sacris Ecclesiæ patribus loqui mihi fas sit. Ob quam rem Sacramentum matrimonij instituit Christus in Ecclesia, quod modo lege diuina & Christi voluntate sanciat, gratiam confert, omnibus qui iugo maritali subiiciuntur & hisce diuinis nexibus copulantur, ut prolem generent cœlo beandam, & Christi mandatis & præceptis obsequendam; quidquid enim gratiam diuinam confert, beatum ac sanctum est. Nullo pacto ambigere debemus, quin sacrum matrimonium legibus Ecclesiæ ac normis celebratam gratiam cōferat, ac sanctimoniam. Christi enim opus est & inuentum, quidquid ex hoc exilit fonte, Deum sapit & cœlum, virtutem & gratiam: qui ergo secundum has leges & sacra Ecclesiæ Romanæ statuta hos indissolubiles sacri matrimonij subeunt nexus fœlices admodum ac beati, duram hanc ac asperam æui vitam transigere possunt. Perfunduntur si quidem modo viuunt ex statutis ac decretis sacri matrimonij legibus, gratia diuina ac benedictione, qua nihil in vita hac dura ac mortali durum est, asperum ac insuaue, sed futuræ vitæ leues præparati labores quibus vitā hanc caducam & fluxam, in æternam & perennem commutamus. Qui ex hoc laudato oriuntur matrimonio, sunt veri & filij Dei & sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ patris, ex quibus oleum exprimitur lucis & gloriæ domus paternæ, imò totius prouinciæ & regni, in quo enascuntur. Cuius sacri matrimonij laudes & encomia persequi velle, non est eloquentis hu-

manz si quidem superat vires eloquentiæ, quæ Dei sunt Deo solo competunt. Symbola tantum & figuras, quæ in ipsa natura posuit Deus contemplandas exhibere in votis est, vt huius Sacramenti rudem quandam imaginem & iconem reperiamus, in qua notabimus vmbra quasdam quæ excellentiam & supercœlestem matrimonij energiam & efficaciam commonstrabunt.

Quia autem figuras & symbola desurapsimus omnia ex Chymico fonte iam etiam vt concludamus opus nostram vltimum symbolum, sed præclarum, ex eodem fonte hauriemus, vt vna cum his symbolis & figuris mirandis ac stupendis, quidquid est Chymici operis, Spagyricæ artis alumnis explicetur.

Mirum ergo sacri matrimonij symbolû, quod ex Chymicis arcanis desumere possumus, est ipsamet coniunctio sulphuris rubei & albi quam Chymicorum prudentissimi dicunt, viri rubicundi & vxoris candidæ matrimonium, solis & lunæ coniunctionem, fratris & sororis nexum, humidi & sicci, & contrariorum vinculum & compaginem, & trium primordialium principiorum firmam & iunior labilem societatem vnitatis vinculo adunatam. Hæc autem tria principia, ex metallica radice perfecta educi solent spagyrica methodo, & in salem rubeum & in salem album conuertuntur, eiusque naturas & formas sortiuntur, & artificio Chymico, per solutionem, putrefactionem, sublimationem aliâsque omnes Chymicas operationes summum puritatis gradum consequuntur; & ita hi sales puri & candidi facti simul adunantur & coniungun-

*Matrimonii
representatus
per coniun-
ctionem sui
phuris rubi
& albi Chy-
micorum.*

tur, secundum naturæ pondus & suo spiritu & aqua irrorantur, donec perfectè iungantur, & hisce mirabilibus amplexibus, exurgat & oriatur infans & filius Philosophorum, solis & lunæ partus, gloria mundi, & naturæ huius infirmæ, solatium pauperum, ægrotantium tuta & secunda medella, decus medicorum & totius naturæ humanæ miseræ corporeæ tutissimum asyllum. Partus autem huiusce insignis & celeberrimi fœtus, numquam posset vi naturæ in lucem prodire, nisi auxiliatrices Chymicæ artis adhiberentur manus, & parentes utriusque ab omnibus terrestribus & elementatis fœcis maculis putidissimis prius repurgentur, antequam hoc naturæ sacrum ineant matrimonium. Quod si expurgatio & purificatio vitiorum naturalium conducatur, imò omnino has necessitatis leges exposcat ac ardeat ut hoc naturæ mirum enascatur, quod simplicis entis naturam imitatur. Maioris multò necessitatis erit & ponderis, viri & uxoris repurgatio, ut sacrum & sanctum lege diuina contractum matrimonium celebretur, cuius matrimonij author & inuentor est ipsemet Deus, ad producendos & generandos non terræ filios, sed cœli & paradisi cœlestis hospites, non Philosophorum, sed Dei ipsius veros alumnos, qui toti mundo, & naturæ vniuersæ maiori multo sunt vtilitati & commodo, quàm esse possint enata illa Chymica opera, quæ tantum distant ab excellentia & præstantia filiorum hominum, quantum differunt ipsimet homines, ab ipsis metallis, quæ horum operum Chymicorum patres & scaturigines habentur.

Nihilominus si hæc opera Chymica producere velimus, & partus hos Spagyricos in lucem proferre cupiamus, summa opus est diligentia & vigilantia, in præparandis & expurgandis eorum parentibus; ita vt eorum primam materiam ac radicem primordialẽ inuenire oporteat, eamque miris modis depurandum censemus, antequam matrimonium hoc Chymicum celebrare valeamus, & ex eo oriatur sal illud miræ virtutis, quod arabicum elixir dicitur, ab omnibus Spagyricæ artis magistris, quod ortum habet à sulphure rubeo metallico, & sulphure albo item metallico, & humore ipsis innato & naturali. Ex quibus solis matrimonium hoc spagyricum in eundem esse credimus, vnde passim dicitur iunge fratrem cum sorore & propina illis poculum amoris. Frater & soror sunt sulphura illa metallica, quæ cum ex vna radice metallica educantur & calidi & sicci, frigidi & humidi sortiantur naturam, masculini generis & fœminini nomine indigitantur fratrisque & sororis cognomine apud Chymicos tanquam faciliori & intelligibiliore rerum cortite indicantur. Ex copulatione illa consanguinea sed legitima & naturali nullis prohibita legibus producitur infans ille Philosophorum in vasis Chymicis perfectissimè obturatis & ne lac parentum quo nutritur foras exeat, & in auras abeat, id omne coquitur leuissimo igne per annum integrum, aut saltem per novem menses, & aspirante diuino fauore, exurgit arabicum illud elixir summoperè à Philosophis omnibus expectatum, quod est supræma & vltima rerum omnium naturalium infimarum virtus &

energia, qua miranda ac stupenda patrantur in rebus sublunaribus; quibusdam nauci hominum incredibilia & impossibilia, quod acumine mentis suæ valde obtuso, non possint ad hæc naturæ sacraria admitti; quod ipsi non capiunt, impossibile credunt, quasi totius naturæ possibilis virtus & agendi facultas, eorum cerebro putido & fungoso coërceretur. Quidquid latrent canes isti aduersus lunam Chymicam, & cucubent noctuæ aduersus solem Chymicum, radios fundere suos vbicumque terrarum non desinent; quibus illustrati Philosophorum quamplurimi, non solum suis donis ac bonis fruuntur, sed & hanc mirabilem operationem contemplantes & speculantes, vitæ Christianæ puritatem & integritatem obseruabunt. Ex sola enim & vnica materiæ huius spagyricæ puritate & integritate, exurgit hoc mirum naturæ spectaculum; fæces siquidem & maculæ, recrementa sordida quantulumque sint, etsi in minima forent quantitate, hoc extinguerent ac perderent naturæ opus.

Quid ergo sanctius Christianis Philosophis erit obseruandum quàm vitæ eorum integritas, ex illa si quidem non lapis Philosophorum exsurgit, & elixir arabicum germinabit, sed vitæ æternæ verum & certissimum elixir, lapis Dei, quo omnes Christiani mutantur non in aurum & in lapides pretiosos, sed in quid, quod supra Angelos est, & quod mentis humanæ superat, ac vincit conceptus omnes. Hanc vitæ integritatē omni studio, etiam supra vires humanas, inuocato sæpe sæpius diuino pneumate, perquirendā, & consequendam censemus & prædicamus. Ex

ea enim sola exurgit, verum Christianum elixir, quo nihil est humano generi in toto orbe vtilius efficacius ac præstantius, & toto cælo distat à perfectione & nobilitate lapidis Physici, eumque superat multis & verè infinitis perfectionis parasangis; hic enim tantum metalla impura, depurat & coquit; & ad vltimum perfectionis gradum conducit, & res alias omnes impuras, infimas & sublunares, ad supremum puritatis fastigium euehit & extollit. Hoc verò Christianum elixir, de quo est sermo, & cuius opus in vitæ Christianæ integritate & sinceritate consistit, peccatores permutat & Dei ipsius perduelles, in pios & sanctos viros Dei ipsius Amasios & quasi in Deos ipsos. Et hæc transmutatio vtilior multò est, & maioris momenti ac ponderis Deo ipsi & toti naturæ, transmutatione illa metallica, quæ nullis ferè est vñibus, aut si quibusdam sit, momentanei sunt ponderis & futilis vtilitatis: transmutatio verò hominum peccatorum & naucci, in homines frugi & summæ pietatis, tanti est momenti ac ponderis, in ipsa lance diuina, vt vnus solius hominis perditio, totius naturæ insensibilis præponderet iacturæ & damno. Id satis appertè colligimus, ex prætio, pondere & valore, quo nos æstimauit rerum omnium creator ac summus Opifex, cui soli competit scire pretium cuiuscumque rei creatæ, qui filium suum vnigenitum immensi prætij & infiniti, laboribus infinitis & tormentis & morti crudelissimæ dedit & consecrauit, vt homines saluos faceret viamque salutis & cæli illis patefaceret, si nullius apud Deum momenti fuisset, tanto prætio

quanto fuimus redempti non fuiffemus. Nullius tamen momenti fumus, nifi illius quod diuinæ est voluntatis.

Ob quam rem fuma cura & omni ftudio, faluti noftre incumbendum eft, cum fummo prætio eoque infinito redempti fuerimus, & à periculo naufragij certiffimi vindicati; Deus fi quidem nobis in præfentiarum vias adeò appetitas fecit ac femitas omnes falutis noftre, vt cui-cumque hominum iter falutis fit admodum tritum, Sacramentorum Ecclefiæ Romanæ minifterio, quæ gratiam conferunt diuinam & cum ipfa, virtutes omnes & perfectiones, quibus itur ad atra & ad Deum, quod eft fumum bonum, ad quod vnicum omnes & finguli homines confequendum viribus omnibus inniti habent. Et fi quid eft aliud in hoc terrarum orbe, quod boni fpeciem & imaginem referat, alterius gratia eft expectandum, & à foleo Deo expetendum, vt ab ipfo rerum omnium largitore precibus fūmis extorquere queant. Quod dictum volo in gratiam Chymicorum, qui lapidem Phyficum rerum fublunarium fupremum bonum habere & poffidere tentant, abfque vllis precibus ad Deum collatis qui tanti fecreti & arcani cuftos habetur.

Hoc opus ad hunc folum & vnicum finem & fcopum conſcripfi vt Chymicos omnes ab im-menfis ne dicam ftultis ac vanis impēfis ac fumptibus eripiam, hoc vnico amico ſcripto, quonotum ac certum facio omnibus, qui labores hos plusquam Herculeos, tentare flagrant dijs genitos eſſe debere, hoc eſt, Dei Amafios pios ac de-

uotos, qui pia mente ac deuota Deo obsequi & seruire debent inuiolatis ipsius mandatis; deinde in gloriam & laudem ipsius, hoc opus celebre & insigne aggressus sum, ex legibus naturæ & artis, quæ multis in locis præscriptæ sunt ab ipsis artis spagyricæ coryphæis & magistris. Ea via ac semita nullo pacto est ambigendum quin tãdem perueniãt ad paradisum illum terrestrem in quo poma illa aurea decerpent, si eos fata vocant aliter non viribus vllis vincere, nec duro poterunt auellere ferro. Diues enim hic ramus haberi nõ potest, nisi aspirante diuino pneumate, ac fauente Deo, qui tantum diuitiarum communicat & elargitur, non vt voluptati seruiamus, nec vt vestibus & auro geminisque cæteris omnibus præniteamus, & de inimicis triumphemus, non vt eo abutamur, sed vt eo utamur secundum leges & normas diuinæ charitatis. Non enim extensa manu porrigit Deus totius naturæ sublunaris thesauros, & vitæ huius blandimenta, ad perditionem eorum quos morte sua & prætio sanguinis sui ab ipso perditionis barathro & abyssu redemit.

*Conclusio totius operis in qua datur ratio,
cur author diuina mysteria, Chymicis
secretis & arcanis mysticè
comparauerit.*

C A P V T V L T I M V M.

QUAMPLVRIMI forsan piorum hominum mirabuntur, quod sacris & diuinis Ecclesiæ Romanæ, mysterijs, profana opera Chymica cõparauerim, quæ nulla rerum similitudine cum his sacris mysterijs conueniunt, sed toto cœlo distant; horum enim author est Christus & materia ipsa, illorum verò operum authores sunt homines, & sæpe sæpius prophani & Ethnici, materia vero vilis & terrea, quæ nullo pacto, Christo appropinquari potest; ita vt hæc inter se comparare velle, Christianum non sapiat animum sed potius modicæ fidei virum. Mysteria si quidem Romanæ Ecclesiæ adoranda sunt potius & summa pietatis fide veneranda quàm hisce vanis hominum inuentis æquiparanda; rerum enim minuit maiestatem ac pondus, qui eam vilibus ac vulgaribus immiscet ac coniungit rebus. Respondemus hæc quidè mysteria Ecclesiæ Romanæ valdè ardua esse, ac penitùs supernaturalia, & ideo incomprehensibilia, adoranda ac veneranda, maiori adhuc veneratione & cultu quàm concludat obiectio. Nihilominùs

Obiectio.

Solutio.

tamen addictus sum opinioni meæ & sententiæ me nullo pacto dissentire ab ipso rerû sacrarum ornatu, veneratione & cultu, dum hæc Deum operibus Chymicis & arcanis, quodammodo posse comparari ostendimus. Christus si quidem ipse mihi primus indicavit viam hanc & semitã. Nam sæpissimè se racemum esse dixit, se vineã, se leonem, se agnum immaculatum, se lapidem fecit; & qualis quæso est similitudo inter Christum ac rerum naturalium exempla, cum tamen symbolum aliquod, & adumbrata figura quædã reperiatur inter hæc & Christum, ipsemet asserit & prædicat, se imitari quodammodo hæc res naturales.

Itaque ex hoc Christiano exemplo alacriter & intrepidè dicere possim symbola & figuras, quas attuli in præsentis hoc opere, nullo modo excellentiam, præstantiam, momentum ac pondus divinorum mysteriorum diminuere posse; multò minùs eorum cultum & venerationem violare. Imò contra hæc attuli, vt profunditatem horum mysteriorum, & altitudinem supernaturalẽ, cultum ac venerationem, impijs & sceleratis hominibus, novis istis inuentis patefacerem. Si nova hæc inuentio ad diuinum cultum & amorem penitus sublimata, mihi in crimen veniat, virtutis crimina non metuo, imò exposco; sunt enim rosæ inter spinas & aculeos balsama redolentes, nullos tamen credo fore, qui tam absurda vnquã hæc putent, vt dignitati Christianæ & virtuti hæc derogate credant. Nam antiquitùs templis ipsis & delubris, ænigmata Chymica solebant depingi, vt adhuc cernere licet in Augustissimo illo

*Enigma
Chymicum
in adib. D.
Saturnini
pud Tolosa-
es.*

apud Tolosates Diui Saturnini Templo, in cuius valuis depictum est & affixum hoc Chymicū ænigma, marmoreo lapide insculptum, quo mystico & intricato suo sensu, possum interpretari ea omnia quæ hoc in volumine dicta sunt.

*Enigmati-
cia interpre-
tatio.*

Hoc autem ænigma tale est, depingitur Centaurus siue Sagittarius arcitenens sagittamque vibrans, aduersus monstrum fœmineo vultu, aquilino corpore, pedibus & cauda draconis. Sagittarius hic nobis exhibet figuram & imaginē Ecclesiæ virtutis; vt enim Sagittarius ex duabus componitur naturis, intelligibili & brutali; Sacramenta etiam Ecclesiæ duas habent naturas, visibilem vnā, brutali in Sagittario indicatam, & inuisibilem alteram, internam diuinam ac supernaturalem, intelligibili natura ac spiritali in Sagittario commonstratam Arcus autem, voluntatem Christianorum repræsentare potest, qua feruntur & intenduntur ad amorem diuinum, & peccati odiū. Sagitta verò gratia diuina est, quæ voluntati nostræ tanquam arcui superuenit, vt monstrum & horrendam bestiam peccati debellemus, cuius figuram & imaginem habemus, in opposito monstro, vultu fœmineo, corpore aquilino, pedibus & cauda draconis. Nihil aptius peccati imaginem & figuram exhibere potest: peccatum si quidem in principio ortus sui humanum est dulce ac benignum; adè vt videatur humanum esse peccare, cum & vitam ingredi humanam absque peccato, licitum nobis non sit. Peccati ergo caput & principium humanum est, si autem eo in principio diu multumque permaneamus, caput istud non iungetur membris

humanis & capiti correspondentibus, sed brutis omnino ac deformibus; finis verò & cauda, mors erit æterna pedibus & cauda indicata draconis, qui cū terrestre sit animal venenosum ac lethali succo plenum, mortis certissimæ & æternæ est index. Terra enim constans est & firmissimū elementum, sic & draco terrigenus constans, firmū, ac certum venenum habens, indicat constantem, firmā ac certā peccatorū omniū mortē æternam.

Hoc insculptum est diuino illo & Augustissimo Diui Saturnini apud Tolosates Templo, vbi diu noctuque manet, cælestis diuinus ac supernaturalis Sagittarius Christus, duplici natura, vnitate hypostatica coniuncta & vnita, sagittas lætiferas vibrans aduersus peccata nostra, quæ monstri naturam veram habent, prima fronte, benigna & humana se exhibent; sed censim nos in bruta permutant & adhuc in aquilas rapaces, quæ pernicitate volatus ad omnia execranda scelera patrāda nos euehunt & extollūt, vt hinc deferamur præcipientes ad inferos, & mortis æternæ supplicia ac tormenta, quæ dracone deuorante figurantur.

Hoc ænigma sic interpretari potest Christiano conceptu; sed cum Chymicum sit & Spagyricū, Spagyricè etiam interpretari licet, vt sympathiā & concordiam mirabilem harum diuersarum interpretationem contemplemur, & quanta possint arcana tum diuina, tum naturalia, vnica rerū cortice contineri Sagittarius Chymicè representat aquam Mercurialem, sed partem volatilē lapidis Physici, in qua aqua sunt duæ naturæ visibiles vt & in Sagittario natura putā sulphuræa ignea, quæ natura humana in Sagittario figuratur

Altera ænigmatis interpretatio.

Ænigmatis Chymicæ interpretatio.

tanquam a&ione & vigore potentior; vt enim natura humana præstat cæteris, & a&ionum præstantia cæteras vincit naturas, sic & ignea natura, cæteras superat rerum naturas & essentias agédi facultate & potentia. Inest præterea aquæ Mercuriali Mercurius Philosophorû, qui natura equina figuratur; equus enim est animal animalium omnium pernicitate cursus sui velocissimum; sic & Mercurius Philosophorum res omnes alias superat agendi & penetrâdi velocitate. Et sicut equus soli consecratur cœlesti, sic etiam aqua Mercurialis soli terrestri sacra est. Arcus & sagitta repræsentant a&iones aquæ Mercurialis, venenosæ & lethiferæ, vt morti dent & putrefactioni substantiam metallicam, seu chaos Chymicum monstrum superius declarato indicatum, quod cõtinet tres naturas (quæ essentiam suam integrâ constituât) Sulphur putâ Mercurium & sal, vel naturalem, animale, vegetabilem & mineralem. Natura animalis in qua ignis est apparens calore suo indicatur humano illo vultu, natura vegetabilis aut Mercurialis indicatur corpore aquilæ. Vnde etiâ apud Chymicos aquila dicitur, cum aëreæ sit substantiæ, in aëre etiam latitat maxima copia spiritus vitæ. Vnde ex his omnibus, quæ aëream sortiuntur naturam, Mercurius Philosophorum seu pars humida aquæ Mercurialis indigitatur. Natura verò mineralis seu sal Philosophorum indicatur dracone illo venoso & lethifero, qui vltimâ monstri partem occupat: vt enim draco intimæ penetralia terræ occupat, ibique nutritur & crescit; sic & natura mineralis seu sal illud Philosophorum intima penetralia terræ verè occupat, ibiq; nutritur

& crescit, & vt draco deuorat omnia & se ipsum renouat, sic occultatur secretum istud artis Chymicæ. Chaos Chymicum seu natura metallica, meretur destriui, putrefieri & morti dari sagittis venenatis ac lethiferis aquæ Mercurialis, & id omne in aquilam conuerti meretur, & tandem desinere in dracōnem, hoc est desinere in rem terream fixam & permanentem seu sal fixum Philosophorum, quod omnia in se conuertit ac permutat vt fertur, tabula illa smaragdina, hæc est fortitudo totius fortitudinis, fortitudo fortis, si versa fuerit in terram. Quod nobis mysticè representare potest Christum & Ecclesiam suam, (quæ est fidelium omnium multitudo) vnum tantum diuinæ Ecclesiæ constituere debere, corpus perfectū permanens & constans, nullis tempestatum procellis titubans ac vacillans cuius fortitudine & robore vincuntur ac superantur omnia, quod versib⁹ marmoreo lapide insculptis, in valuis ipsius templi satis admodū clarè expressū est,

Iuncta simul faciunt vnum duo corpora corpus

Sic est in toto fortius orbe nihil.

Hæc versuum & ænigmatis interpretatio, fortasse omnibus non arridebit, nihilominus hanc in publicum edere, non erubesco, expectans meliōrē, & subtiliorem ab aliquo ædipo, qui adhuc fortasse, non prodijt in lucem vt nobis meliora dare possit. Hæc inserenda & ita interpretanda iudicauī, in calce huius opusculi quia valdè cōgruū, vt opus integrum & quidquid in eo depictū est secreti & arcani Chymici, supernaturalis & diuini mysterij cortices & vmbas continentis, apertius fiat, & declarōtur, & vt verum lapidem Christia-

num inuestigemus, qui Christus est, quo solo, possumus perfectionis vltimum culmen pertinere, & qui solus nos omnes, in Christos seu vinctos fideles & pios permutare potest. Non secus ac lapis ille physicus & elixir arabicum metalla impura omnia permutat in aurum & ad supremum perfectionis culmen euehit. Sic autem à Christo redemptori nostro permutati, fœlicitatem tandem consequimur æternam, & perennibus collustrati & condecorati donis, laudem & gloriã psallemus æternam Deo nostro, cui omnia insunt & in quo tandem omnia resoluentur, vt tandem manifestum est omnibus, qui hanc vltimam adipiscuntur beatitudinem.

PROTESTATIO AVTHORIS.

Momentum & pondus maximum mysteriorum diuinorum, quæ hoc in opere chartis exarata sunt expostulat, vt libèter omnibus profitear, me fortasse ex imbecillitate ingenij mei, & doctrinæ meæ infirmitate, quamuis sacræ Theologiæ mysterijs initiatus in Academia Tolosana fuerim, in scopulos quosdam impegisse, qui fidem orthodoxam Ecclesiæ Romanæ infringere possent. Id testor non ex animo fuisse, nec ex mente, sed si quid est erroris & quod orthodoxam non sapiat eiusdem Ecclesiæ fidem, id lituris doctorum eius omnino submitto, & vt fidelis seruus & orthodoxus Christianus, opus hoc & mea omnia pijs & sacris eiusdem Ecclesiæ voluntatibus. Do, Dico, & Dedico.

F I N I S.

I N D E X
CAPITVLORVM
QVÆ IN HOC ALCHY-
MISTÆ CHRISTIANI
opere, continentur.

- Alchymia Deum monstrat & indi-
cat natura opificem & Vnicum
creatorem per ipsammet natu-
ram. Caput I. pagina 1.*
- Alchymia supposita prius reuelati-
one diuina, Filium Dei Patris
omnipotentis, Patrique equalem ostendit per simi-
litudines & allegorias, que in sale sine Mercurio
mundi reperinntur. Caput II. pag. 10.*
- Gestit Alchymia ostendere in diuinis Spiritum san-
ctum à Patre & Filio procedentem, per siccitatem
que est in Mercurio mundi. Caput III. pag. 14.*
- Essentia diuina unitas ex diuinarum personarum
pluralitate trina, aliquatenus explicatur per sub-
stantia unitatem Mercurij sine salis mundi.
Caput IIII. pag. 22.*
- Querit adhuc Alchymia essentia diuina unitatem,
personarumque diuinarum Trinitatem, per Mer-
curij unitatem trinam. Caput V. pag. 29.*
- Spiritus mundi dum corpus sibi figulat, mysterium
incarnati verbi quadantenus representat.
Caput VI. pag. 35.*

I N D E X.

- Mors spiritus mundi, mortis Christi symbolum esse potest. Caput VII. pag. 45.*
- Resurrectio spiritus mundi, Christi Resurrectionem, allegoricè aliquatenus repræsentat. Caput VIII. pag. 52.*
- Ascensio naturalis spiritus mundi cælum versus & fontem suum, Christi Ascensionis Patrem versus & verum suum fontem, figuram quandam exhibet. Caput IX. pag. 59.*
- Spiritus mundi è cælo descendens in terras ad vitam rerum sublunarium, Symbolum est quoddam Christi descendens in sacram Eucharistiam ad vitam fidelium omnium. Caput X. pag. 62.*
- Descensus spiritus mundi super mixta naturalia, aduentus Spiritus sancti super Christi affectus figuram quandam repræsentat. Caput XI. pag. 69.*
- In caractere spiritus mundi occultantur scientiarum naturalium omnium arcana. Cap. XII. pag. 73.*
- Character quo Deum figurabant antiqui scientias supernaturales complectitur. Caput XIII. pag. 85.*
- Dæmones & cacodæmones dari in rerum natura creata, colligere licet ex natura ipsa sublunari Alchymia monstrante viam. Caput XIV. pag. 92.*
- Indagat & inuestigat Alchymia, ad quid homo creatus fuerit, & videntiam humane angustie & calamitates ortum habuerint. Caput XV. pag. 103.*
- Videntiam mulier viro sociata fuerit Chymicè expenditur. Caput XVI. pag. 113.*
- Ex arbore scientia boni & mali & fructus eius miranda multa Chymicè declaratur. Caput XVII. pag. 124.*
- Arbor vita qualisnam in paradiso voluptatis fuerit Chymicè disquiritur. Caput XVII. pag. 134.*

I N D E X.

- Paradisum cœlestem, supremam beatitudinem, & quietam bonorum omnium colligit Alchymia, natura monstrante viam. Caput XIX. pag. 137.*
- Purgatorium ignem quo depurantur anime fidelium antequam cœlo beentur, colligit Alchymia ex separatione puri ab impuro. Caput XX. pag. 142.*
- Alchymia exempla & figuras proponit quibus æternum damnatorum tormentum & supplicium colligi potest. Caput XXI. pag. 148.*
- Animam humanam perennem & immortalẽ esse colligit Alchymia multis argumentis ex natura desumptis. Caput XXII. pag. 154.*
- Probos animi mores docet Alchymia, & rectam vitam humana rationem. Caput XXIII. pag. 158.*
- Vndenam in natura visibili scaturit rerum mutabilis ordo, mors & corruptio, ostendit Alchymia. Caput XXIV. pag. 166.*
- Ex operibus Chymicis & laboribus colligere possunt Christi affecte omnes, quoniam pede virtutis viam serenda sit, ut supremum perfectionis culmen pertingant. Caput XXV. pag. 170.*
- Aqua & ignis quibus utitur Alchymia ut mixta naturalia vindicet ab impuris & sæculentis mixtionis spurcitijs, sacribaptismatis in Ecclesia Catholica figuram & symbolum exhibent. Cap. XXVI. pag. 177.*
- Rerum purarum fixio in Chymicis Symbolum esse potest Sacramenti Confirmationis. Caput XXVII. pag. 186.*
- De Sacramento Eucharistia ac eius symbolis & figuris quæ apud Chymicos reperiuntur. Caput XXVIII. pag. 194.*
- Calcinatio Chymica symbolum esse potest Sacramenti*

I N D E X.

- Pœnitentia.* Caput XXIX. pag. 204.
- Olea Chymica possunt esse Symbolum Sacratissimi
Christianitatis.* Caput XXX. pag. 210.
- Alchymista in natura possunt Presbyteros in Eccle-
sia representare, & scientia Chymica gradus, or-
dines sacros exhibere.* Caput XXXI. pag. 215.
- Coniunctio humidi cum sicco apud Chymicos symbo-
lum esse potest Sacramenti Matrimonij, quod in
Ecclesia Romana reperitur.* Cap. XXXII. p. 221.
- Conclusio totius operis in qua datur ratio, cur author
diuina mysteria, Chymicis secretis & arcanis my-
sticè comparauerit.* Caput vltimum. pag. 230.

44 1111787